Bihang

till samtlige

Riks-Ståndens Protocoll

vid

Lagtima Riksdagen i Stockholm
år 1823,

innehållande

Stats-Utskottets Betänkanden.

FJERDE SAMLINGEN.

TREDJE BANDET.

STOCKHOLM,
Tryckt hos JOHAN HÖRBERG, 1823.

Ankom d. 14 Julii 1823.

N:o 301.

Utlåtande, i anledning af erhållen återremiss af frågan rörande Rättighet för Åboer å Preste-, Klockare-, Annexe- och Mensal- m. fl. Hemman, att lösa dem till Skatte.

I anseende till åtskillige gjorde Anmärkningar vid Stats-Utskottets den 3 sistl. Maji afgifne Betänkande, i fråga om Åboernes, å Preste-, Klockare-, Annexe- och Mensal med flere Hemman, rättighet att dem till Skatte inlösa, har Hedervärda Bonde-Ståndet återremitterat Ärendet till Utskottets åtgärd; Och får Utskottet, i anledning häraf vördsamt upplysa, att dess ofvanberörde Betänkande blifvit bifallit af Höglofl. Ridderskapet och Adeln den 12, utaf Högvördige Preste-Ståndet den 15, och utaf Vällofl. Borgare-Ståndet den 21 i förenämnde månad; hvadan frågan, likmätigt 69 §. Regeringsformen, redan är afgjord, och sålunda icke kan till vidare pröfning af Utskottet upptagas.

Stockholm den 9 Julii 1823.

Ankom den 14 Julii 1823.

N:o 302.

Utlåtande, i anledning af gjorde Anmärkningar vid Utskottets yttrande, angående öfverlåtelse af Kronans andel i Uppbörden vid Södra Stäket.

Vid föredragning hos Höglofl. Ridderskapet och Adeln den 5:te nästl. Maji af Stats-Utskottets den 26:te föregångne April afgifne Utlåtande, hvaruti bifall är tillstyrkt till Herr J. Gripensvärds motion, att genom uppmuddring få göra Canalen vid Södra Stäket, eller det så kallade Baggens Sundet, segelbar och inlösa Kongl. Maj:ts och Kronans andel i Uppbörden derstädes, hafva Anmärkningar blifvit gjorde emot Utskottets yttrande, som föranledt ärendets återremitterande; men emedan Högvördige Preste-Ståndet, Vällofl. Borgare-Ståndet och Hederv. Bonde-Ståndet under ofvenberörde dag eller den 5:te nästl. Maji bifallit Utskottets omförmälte Utlåtande, och ärendet således, enligt 69 §. Regeringsformen, är afgjordt; ty kan frågan till vidare åtgärd af Utskottet icke upptagas; hvilket Utskottet skolat vördsamt anmäla, samt endast tillkännagifva, i anledning af Herr Friherre Jacob Cederströms Anmärkning, det Utskottet underlåtit skaffa sig de upplysningar, som kunnat erfordras, derigenom Riksens Ständer ej kunnat komma

i tillfälle att pröfva kostnaden och det anslag som kunde erfordras, hvilket icke torde blifva betydligt, om de machiner, hvilka nyttjas vid Weddö och Ortala Canal-arbeten, till detta arbete blefvo begagnade, att Utskottet icke underlåtit att förskaffa sig nödig kännedom i ämnet, och dervid vunnit den upplysning, att ej blott muddring utan äfven bergssprängning kommer att utgöra Canalarbetet vid Södra Stäket, och att kostnaden dertill synes blifva ganska betydlig.

Stockholm d. 9 Julii 1823.

Ankom den 14 Julii 1823.

N:o 303.

Utlåtande, i anledning af Anmärkning vid Stats-Utskottets yttrande, i frågan, om sökt friare dispositionsrätt af den Lägenhet, hvarå Rörstrands Porcellaines-Bruk blifvit anlagde.

Enär Höglofl. Ridderskapet och Adeln den 14:de samt Högvördige Preste-Ståndet och Hedervärda Bonde-Ståndet den 11:te nästl. Junii bifallit Stats-Utskottets yttrande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående sökt friare dispositiosrätt af den Lägenhet, hvarå Rörstrands Porcellaines-Bruk blifvit anlagdt; så har Stats-Utskottet

funnit sig icke kunna till åtgärd upptaga den inom Vällofl. Borgare-Ståndet framstälde Anmärkning vid Utskottets åberopade Utlåtande, utan kommer frågan likmätigt 69 §. i Regeringsformen, att anses afgjord; hvilket Utskottet får vördsamligen anmäla.

Stockholm den 9 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 304.

Utlåtande, i anledning af f. d. Ryttmästaren vid Smålands Kongl. Cavallerie-Regemente, Fredr. Rappes underdåniga Ansökning om betalning för den så kallade Eckerdtska Obligationen, à 3000 R:d. Hamburger Banco, hvilken uti Riksgälds-Contoirets Räkenskaper är bokförd såsom utelöpande.

Hos Kongl. Maj:t har, med hemtad anledning af Rikets Höglofl. Ständers år 1822 församlade Herrar Revisorers, uti deras Berättelse till Rikets Ständer, gjorde hemställan, att, i afseende på en af Amiralitetet i Carlskrona, under den 31 October 1794, till Hof-Rådet Eckert eller dess rätts innehafvare utgifven, af Kongl. Stats-Contoiret accepterad, förskrifning stor 3000 R:d. Hamburger Banco med upplupen 4 proCents årlig

ränta, hvilken förskrifning allt sedan år 1800, då denna Stats-Verkets Skuld öfverflyttades på Riksgälds-Contoiret, varit såsom oinlöst uti Contoirets Räkenskaper bokförd, måtte bestämmas en præscriptionstid, inom hvilken fordringen, vid förlust af all rätt till betalning, borde till erhållande af Liqvid anmälas, förre Ryttmästaren vid Smålands Kongl. Cavallerie-Regemente Fredric Rappe, gift med Hof-Rådet Eckerdts efterlemnade ännu lefvande dotter Elisa Eckerdt, anmält, att för dess Svärfader i lifstiden, skall förkommit ett af de flere Fordrings-bevis, som, för Leverancer af Ekvirke blifvit af Kongl. Amiralitetet i Carlskrona till honom utfärdade, och hvilket bevis vore detsamma, som uti Herrar Revisorernes Berättelse af år 1822 nämnes såsom oliqvideradt, utgörande i Capital 3000 R:d. Hamburger Banco, med 4 procents årlig ränta från den 31 October 1794; hvarföre Ryttmästaren, så väl å sin hustrus vägnar, som i grund af bifogad öfverlåtelse af sin Svåger, f. d. Handlanden Joh. Phil. Petersen, gift med framlidne Hof-Rådet Eckerdts andra dotter, i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t i Nåder täcktes tillerkänna honom och hans hustru Elisa Eckerdt rättighet, att utbekomma deras Svärfaders och Faders förberörde förmenta lagliga fordran, så vida, efter uti Allmänna Tidningarne kungjord Præscriptionstid af ett år, ej någon annan med fordrings-beviset eller Original-Obligationen uti Riksgälds-Contoiret sig anmäler.

Öfver denna Ansökning, hvilken blifvit af Kongl. Maj:t till Stats-Utskottet öfverlemnad, hafva Herrar Fullmägtige i Riksgälds-Contoiret med Utlåtande till Stats-Utskottet inkommit och dervid tillika en från Kongl. Stats-Contoiret den 28 sistl. Maji till Herrar Fullmägtige aflåten skrifvelse, deraf upplyses, att, sedan Kongl. Maj:t uti Nådigt Bref af den 6 October 1794, förordnat, att betalning för af Hof-Rådet Eckerdt levereradt Ekvirke skulle meddelas Eckerdts Rätts innehafvare, Grosshandlaren Carl Fredric Fabritius med 10,605 R:d. 38 sk. Hamburger Banco, så borde Obligationen derå på viss betalningstid af Stor-Amirals-Ämbetet utfärdas; hvarefter under den 31 derpåföljande October Stor-Amirals-Ämbetet utfärdade 4 st. Obligationer till Fabritius, med 4 pro-Cents ränta, beräknad från den 16 förutgångne September, hvaraf N:o 1, stor 3000 R:d. Hamburger Banco, att genast inlösas: N:o 2, 3000 R:d. att betala i Julii 1796: N:o 3, 4000 R:d. uti Julii 1797, och N:o 4, R:d. 607: 27. 4. i Julii 1798, tillhopa 10,607 R:d. 27 sk. 4 r:st. Hamburger Banco; Och då desse 4 st. Obligationer den 14 November 1794 af Fabritius i Kongl. Stats-Contoiret presenterades, beslöt Kongl. Stats-Contoiret, att N:o 1, hvilken är densamma som nu är i fråga, skulle såsom förfallen, genast inlösas, och de öfrige till betalning på utfäste tider behörigen accepteras; till följd

hvaraf

hvaraf också anordning samma dag till betalning af N:o 1, till Fabritius utfärdades och valuta, 3000 R:d. i Capital jemte 1 månads 28 dagars ränta, 19 R:dr 16 sk. med tillhopa 3019 R:d. 16 sk. Hamburger Banco, i wexlar honom tillställas; hvilket belopp tillika afskrefs å Kongl. Örlogs Flottans Skuldfordrings-Stat efter 19½ sk. Cours och 22 proCents agio med 3,798 R:d. 33 sk. 6 r:st. RiksgäldsSedlar, äfvensom Stor-Amirals-Ämbetet uti Bref samma dag underrättades om denna utbetalning med begäran, att sådant i Flottans Räkenskaper behörigen iakttaga. Och har således, genom misstag allena, ifrågavarande Obligation blifvit uppförd såsom oinlöst, å den uti Kongl. Stats-Contoiret under den 2 Januarii 1801 upprättade och till Riksgälds-Contoiret aflemnade förteckning.

Vid det sålunda utredde förhållande, lärer Ryttmästaren Rappes underdåniga ansökning icke kunna föranleda till någon annan åtgärd än den, att uti Riksgälds-Contoirets Räkenskaper Obligations beloppet får afskrifvas; I följd hvaraf ock någon verkställighet å Rikets Höglofl. Ständers Beslut, om præscriptionstid för inlösen af denne Obligation icke eller eger rum, och torde alltså förhållandet böra hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmälas.

Hvilket Riksens Höglofl. Ständers eget beprövande vördsamt underställes.

Stockholm den 9 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 305.

Berättelse och Utlåtande, om Riksgälds-Verkets tillstånd och förvaltning.

Då, jemlikt 53 §. Regeringsformen samt 30 §. i Riksdagsordningen, Stats-Utskottets befattning tillhörer, att granska Riksgälds-Verket, samt hos Rikets Höglofl. Ständer uppgifva dess tillstånd och behof; får Stats-Utskottet, sedan en sådan granskning nu mera blifvit fulländad, Berättelse och Utlåtande derom till Rikets Höglofl. Ständer afgifva.

Under de 5 år som förflutit sedan Rikets Höglofl. Ständers senaste sammankomst år 1818, hafva 2:ne Revisioner af Riksgälds-Verket, i vanlig ordning, för sig gått, på sätt Rikets Höglofl. Ständers Herrar Revisorers af Stats-, Banco- och Riksgälds-Verken, åren 1820 och 1822, derom afgifne Berättelser utvisa.

Öfver desse, särskildt af Rikets Höglofl. Ständer till Stats-Utskottet remitterade Berättelser, har Utskottet redan under den 12 sistl. Martii till Rikets Höglofl. Ständer inkommit med Utlåtande, som af Rikets Ständer är vordet bifallet; och då af Revisions-Handlingarne, hvilka Utskottet låtit sig föreläsas, det erfarits, att så väl de hos Herrar Fullmägtige, som hos Commissarierne vid

Riksgälds-Contoiret hållne Protocoll blifvit af Herrar Revisorerne granskade, de förre till och med för den 16 Sept., nästlidet år och de senare till Augustii månads slut samma år, har Utskottet med fullkomlig tillit till denna Herrar Revisorernes granskning, hvars noggranhet af Herrar Revisorernes Protocoll vitsordas, icke ansett behöfligt, att å nyo genomläsa Herrar Fullmägtiges och Commissariernes Protocoll för den tid sådant blifvit af Herrar Revisorerne verkstäldt; utan får Utskottet, i denna del endast åberopa Herrar Revisorernes Berättelser och Utskottets i följd deraf afgifne förutnämde Utlåtande.

Utom hvad i samma Utlåtande omförmäles, rörande 1820 års Herrer Revisorers hemställan, om bestämmande af en lika tid för afslutande af de till Riksgälds-Contoiret inkommande Summariske Räkningar öfver Riksgälds-Contoirets Fonder och de till Kongl. Kammar-Collegium ingående Hufvud-Räkenskaper, derom yttrande varder meddeldt i sammanhang med frågan om Riks-Hufvud-Boken och öfrige dermed gemenskap egande ämnen, förekomma äfven uti 1822 års Herrar Revisorers Berättelse 2:ne särskilde frågor, rörande dels behöflige antalet af Commissarie-Sysslor vid Riksgälds-Contoiret, dels ock den öfrige Tjenstemanna personalens Reglering, deröfver Utskottet ansett sig böra uppskjuta med allt bedömande, intill dess, efter nu mera fulländad granskning af Riks-

gälds-Contoirets förvaltning, Utskottet varit i tillfälle i ämnet stadga sine tankar.

Beträffande således först det af Herrar Revisorerne anmärkte förhållande, att ehuru, jemlikt sista Mom. 2 §. uti 11 Artikeln af Reglementet för Riksgälds-Contoiret, Herrar Fullmägtige skulle åligga, att vid inträffande Vacancer sjelfve anställa undersökning, om förhållandet med göromålen innan den lediga Sysslan återbesättes, Herrar Fullmägtige likväl bifallit Commissariernes hemställan, om återbesättandet af en, i Maji månad 1821, genom Commissarien Kindelii dödsfall, ledig blefven Commissarie-Syssla uti Riksgälds-Contoiret, utan att till stöd för detta Beslut, uti Protocollet finnes åberopadt något annat skäl, än Commissariernes blotta och icke på något sätt motiverade anmälan derom, att Sysslan icke skulle kunna till indragning föreslås; så finnes väl nämnde stadgande uti Reglementet innehålla, att, i den mån göromålen inom Riksgälds-Contoiret minskas, umbärlige Tjenster och Befattningar, så väl vid Credit-Sedel-Verket, som vid andre Departements böra indragas; men utom det för tillsynen häröfver, ehuru i allmänhet tillhörande Herrar Fullmägtige, såsom förande Öfver-Styrelsen öfver Riksgälds-Verket, den pligt likväl icke är bestämdt Herrar Fullmägtige ålagd, att vid hvarje inträffande Vacance, hvars återbesättande af Commissarierne anmäles för tillfället vara behöfligt, genom egen omedelbar undersökning control-

lera en sådan anmälan från Commissarierne, hvilka, såsom administrerande Riksgälds-Verket, synas böra ega den speciela kännedomen af göromålens beskaffenhet inom Contoiret samt närmaste uppsigten öfver deras behöriga skötande; Så förekommer i nu förevarande fråga, att Herrar Fullmägtige förmält sig, korrt förr än återbesättandet af den ledige Commissarie-tjensten kommit i fråga, hafva, med anledning af ett till Herrar Fullmägtige från Herrar Revisorerne remitteradt ärende, rörande Commissariernes biträdande vid Discont-göromålen, inhemtat den kännedom af Commissariernes göromål, som hos Herrar Fullmägtige stadgat den öfvertygelse, att desamma icke kunnat då bestridas af färre än Fyra Commissarier; samt att, ifrån berörde tid och intill dess Commissarie-tjensten blef ledig, Commissariernes göromål icke undergått någon förändring eller förminskning.

Det synes således, som en vid sistnämnde tillfälle af Herrar Fullmägtige företagen ytterligare undersökning i detta ämne, icke hade kunnat bibringa Herrar Fullmägtige en annan åsigt deraf än den Herrar Fullmägtige korrt förut vid lika förhållanden yttrat, och den Commissarierne med Fullmägtige delat samt att det varit af dessa förenade anledningar, som Commissarie-tjensten blifvit, endast uppå anmälan om dess behöflighet, till återbesättande anslagen; hvarvid Utskottet alltså anser det böra få bero.

I öfrigt och för ett närmare bestämmande af Herrar Fullmägtiges åligganden, vid behandlingen af sådane Förvaltnings-ärender, hvilka äro af den natur, att Besluten skola grunda sig på för handen varande omständigheter och förhållanden, anser Utskottet sig likväl böra instämma uti den föreskrift Herrar Revisorerne meddelat Herrar Fullmägtige, att framdeles låta uti Protocollet anteckna och omständligen utreda skälen för alla i dylike mål vidtagande Beslut; äfvensom, efter hvad vid den allmänna undersökningen, till utrönande huru de åt en hvar bland Riksgälds-Contoirets Ämbets- och Tjenstemän uppdragne göromål och förrättningar blifvit skötte och handhafde, Utskottet varit i tillfälle erfara, Utskottet, lika med Herrar Revisorerne, hyser den öfvertygelse, att Commissarie-göromålen icke äro af större omfång än att desamma möjligen kunnat år 1821 och sedermera hafva blifvit ombesörjde af 3 Commissarier, utan att desse härigenom fått vidkännas en trägnare tjenstgöring än af Ämbetsmän med fullkomlig hälsa och arbetsdrift i allmänhet skulle kunna fordras; hvaremot i förevarande fall dock något afseende torde böra fästas på denna omständighet, att vid den framskridna ålder, som de vid Commissarien Kindelii bortgång, qvar varande 3 Commissarierne uppnått, de, efter en 34-årig trägen tjenstgöring, icke kunna ega den styrka och ihärdighet till arbete, att ju icke det varit för dem svårt, såsom

de sjelfve anfört, att sakna biträde af en Fjerde Commissarie.

Hvad dernäst angår Herrar Revisorernes yttrande, att de öfrige göromålen inom Riksgälds-Contoiret kunna skötas af en mindre personal, så framt, med hänsigt till göromålens nu varande beskaffenhet, desamma varda på annat sätt än efter nu gällande arbetsordning fördeldte, så hafva, i anledning häraf, Herrar Fullmägtige infordrat utlåtande från Commissarierne, hvilka, efter en redogörelse för de till hvarje befattning inom Riksgälds-Contoirets Departement hörande göromål, väl funnit desamma kunna fördelas på ett sätt att, utom de redan inom sistl. års slut indragne tjenster, ytterligare skulle kunna till indragning föreslås 1 Contoirs-Skrifvare-Syssla i Afräknings-Contoiret samt derjemte, genom det de 2 Småsedels Casseurerne tillades ett arfvode i likhet med Bankens Casseurer, emot hvilket de sjelfve egde att aflöna sine biträden, dem det berodde af Casseurerne sjelfve att utse och antaga, de 2:ne hos bemälde Casseurer anställde Cassa-Skrifvare kunde från antalet af Verkets Betjente utgå; men då Commissarierne tillika förklarat, det tiden för någon indragning icke vore inne förr än den 1 Julii, då Uppbördens levererande är i det närmaste slutad, under hvars jemna gång hvar och en är fullkomligt sysselsatt vid nu innehafvande tjenst; så hafva Herrar Fullmägtige, med godkännande af det utaf Commissarier-

ne i detta afseende anförde skäl, uppskjutit slutlige pröfningen af detta ärende till den tid då Herrar Fullmägtige undfingo del af hvad Rikets Höglofl. Ständer, angående Riksgälds-Contoiret besluta; hvarintill Herrar Fullmägtige ansett det af Commissarierne nästl. år upprättade förslag, till förändrad Instruction för Commissarierne samt de under dem lydande Tjenstemän, äfven böra blifva hvilande. Och som på Rikets Höglofl. Ständers förordnanden, vid innevarande Riksdag, ännu beror om och i hvad mån Riksgälds-Contoirets verksamket kan komma att undergå förändring, anser Utskottet Herrar Fullmägtige hafva egt fullkomlig anledning att tills vidare låta anstå med pröfningen af frågan om Tjenstemanna personalens reglerande samt göromålens fördelning dem emellan. Och lära Herrar Fullmägtige i alla fall icke underlåta, att tillse det Aflönings-Staten alltid varder reglerad, i förhållande till göromålens beskaffenhet och mängd, med fästadt afseende tillika på tjenstgöringens tillbörliga bedrifvande; Derom Utskottet gör sig desto heldre förvissadt, som Utskottet med tillfredsställelse erfarit, att sedan af de på Aflönings-Staten af år 1815 uppförde Sysslor och Befattningar redan före sistlidne Riksdag blifvit indragne En Commissarie-Beställning, En Contoirs-Skrifvare-Syssla och En Kammardrängs-befattning, för hvilka samfälde aflöningen med derå beräknad förhöjning

höjning utgått med 2025 R:d. Banco årligen, har derefter Aflönings-Staten ytterligare minskats derigenom, dels att en i Maji månad 1722 ledig blifven Cancellist-beställning, vid Herrar Fullmägtiges Expedition med 300 R:d. årlig lön, icke blifvit åter tillsatt, dels ock att, uppå Commissariernes anmälan den 16 sistl. December, en då ledig Contoirs-Skrifvare-Syssla, hvarföre årliga Lönen likaledes utgjorde 300 R:d. Banco, är vorden aldeles indragen, så att å årliga Aflönings-Summan, sedan sista Riksdag, afgått 600 R:d. eller, i ett för allt sedan 1815 års Riksdag, 2625 R:d.

En annan särskild minskning uti Contoirets årliga utgifter har äfven inträffat deraf, att Expectance-Staten, som år 1818 utgjorde 1,296 R:d. genom en f. d. Commissaries, en f. d. Contoirs-Skrifvares och en Pappers-räknares dödliga bortgång, nu mera endast uppgår till 496 R:d.; hvaremot Pensions-Staten sedan berörde tid förblifvit aldeles oförändrad.

Från den tid Herrar Revisorerne således slutat den af dem förrättade noggranna granskning af Riksgälds-Contoirets förvaltning, har undersökningen derom blifvit med lika sorgfällighet af Utskottet fortsatt; dervid Utskottet ordenteligen genomläst de hos Herrar Fullmägtige samt Commissarierne förde Protocoll, de förre ifrån och med den 19 September sistl. år, till och med April

månads slut innevarande år, samt Commissariernes Protocoll ifrån och med den 1 September, till och med sistl. Martii månads utgång; äfvensom Utskottet till särskild granskning förehaft Herrar Fullmägtiges, Commissariernes och Ombudsmannens vid Riksgälds-Contoiret till innevarande Riksdag författade Berättelser; vid hvilket allt icke varit något att anmärka.

Förhållandet med den af Kongl. Maj:t till Liqviderande i Nåder öfvertagne Riksgälds-Contoirets Utländske Skuld och de för samma skuld utgifne Hufvudförbindelser och partial Obligationer, har Utskottet funnit ännu vara sådant, som det af 1822 års Herrar Revisorer blifvit uppgifvit, endast med den skillnad, att af de då icke återstälde 466 st. Partial-Obligationer i Leipzigska Lånet, hvardera å 500 R:d. Conventions-mynt, hafva sedermera, enligt af Herrar Fullmägtige utfärdade qvittencer, ytterligare blifvit, genom Kongl. Maj:t i Nåder aflemnade, under den 27 sistl. December samt 6 Februarii, 27 Martii och 15 April innevarande år, tillsammans 72 st. annullerade dylike Partial-Obligationer, så att antalet af de ännu till inlösen återstående för närvarande utgör 394 stycken.

Beträffande Räkenskaperne, så har Stats-Utskottet af de år 1822 församlade Herrar Revisorers Berättelse inhemtat, det Herrar Revisorerne granskat de öfver Riksgälden för

1820 och 1821 afslutade Hufvud-Böcker; Och är väl 1822 års Hufvud-Bok derefter behörigen afslutad samt till Utskottet aflemnad; men då sistnämde Hufvud-Bok ännu icke hunnit att undergå granskning i Revisions-Contoiret och någon ordentelig Revision af denna Hufvud-Bok således icke kunnat af Utskottet företagas, om ock Utskottets andre arbeten dertill lemnat någon tid öfrig, har Utskottet endast jemnfört det nyligen tryckta Utdraget af Contoirets Räkenskaper för år 1822 med Balancerne och Special-Räkenskaperne i Hufvud-Boken för samma år, och hvilket Utdrag funnits med Hufvud-Boken alldeles öfverensstämmande.

Under hänvisning till den historiska öfvervigt af Riksgälds-Contoirets nuvarande skulder, fordringar och tillgångar, hvilken igenfinnes uti 1822 års Revisorers Berättelse och lemnar en fullständig upplysning, om ursprunget och beskaffenheten af hvarje fordrings- och skuldpost, får Utskottet nu, i afseende på Riksgäldens förändringar, under de sednaste 5 åren, samt de dels bestämda dels tillfällige inkomster och utgifter, hvilka förorsakat desse förändringar, enligt Räkenskaperne meddela följande utredning.

Uti 1817 års öfver Riksgälden afslutade Hufvud-Bok, utbalanceras till år 1818 Riksgälds Contoirets Skulder, efter afdrag af Fordringar och Tillgångar B:co R:d. 6,022,571: 3.

Transport 6,022,571. 3.—

År 1818

Hafva följande Utgifter graverat Capital-Råkningen, neml. Årliga Råntan till Hans Maj:t Konungen, hvilken, vid 1815 års Riksdag fastställde ränta, för de följande åren påförd Bevillnings-Råkningen - - - - B:co R:d.	200,000.— —	
Riksdags-kostnader. -	184,000.— —	
Aflöning och omkostnader vid Riksgålds-Verket och Justitiæ-Ombudsmans-Expeditionen samt för Deputerade vid Öfver-Revision af Krigs-Räkenskaperne m. m. -	63,828: 34. —	
Påförde Interessen utöfver hvad Contoiret under Interesse-Tittel fått uppbåra -	183,668: 6. 10.	
Summa Utgifter		631,496: 40. 10.
Deremot hafva för år 1818, Fonderne härtill endast varit: Bevillningen, som efter det anslagen deraf till Banken och Stats-Verket blifvit bestridde, för 1817 och föregående åren lemnat en behållning af - - - - - - -	194,306: 10. 8.	
Skatterätts medel - -	7,685: 27. 8.	
Observations medel - -	2,746: 45. 9.	
Licent medel - - - -	45,000: — —	
Lön och betalnings afgift samt Krigsgårds- och Auctions medel - - - - -	143: 26. 2.	
Behållningen af en, jemlikt Rikets Ståndes Beslut vid 1808 års Riksdag, till Riksgålds-Contoiret aflemnad under Kongl. Bergs-Collegii vård förr varande Cassa	28,471: 47. 4.	
Hemfallet Lifränte-Capital, insatt af framlidne Öfversten von Schwartzer -	2000.— —	
Diverse smärre Inkomster	168: 34. 11.	
Summa Inkomster R:d.	280,523: — 6.	
Så att totala Skuldtillökningen för år 1818 utgjort - - - - - - - - - - - -		350,973: 40. 4.
Och besteg sig alltså Riksgälden vid 1818 års slut till		6,373,544: 43. 4.

År 1819.

Capital-Råkningen graverande Utgifter hafva varit lyftning på det vid 1818 års Riksdag på Riksgålds-Contoiret utstålde så kallade mindre

Creditivet - - - - - - - - - -		100,000. — —
Aflöning och omkostnads-Råkningen -	63,197: 33. 1.	
Påförde Interessen utöfver de godtgjorde	130,312: 20. 8.	
Afskrifven förlust för bedrifvandet af General-Assistance-Contoirets Låne-rörelse för åren 1816, 1817 & 1818 - - -	39,649: 33. 10.	
Summa Utgifter R:d.	333,159: 39. 7.	

Fonder dertill:

Behållning af Bevillning sedan derå anviste Anslag blifvit bestridde, har utgjort - - - - R:d.	172,518: 4. 7.	
Skatteråtts medel - -	5,994: 12. 4.	
Observations d:o - - -	4,538: 21. 9.	
Licent d:o - - -	45,000: — —	
Lön- och Betalningsafgift samt Krigsgård - - -	14: 16. 11.	
Återfordrad hos vederbörande Låne-Förvaltare innestående Fond till Capital och Ränte-betalning för Svenska Stats-Lånen i Holland, nu mera icke erforderlig till sådant behof sedan Kongl. Maj:t i Nåder behagat åtaga sig den Utländske Skuldens Liqviderande - - -	3,938: 6. —	
Diverse smårre Iukomster	152: 45. 5.	
Summa Inkomster R:d.	232,156: 11. —	
Summa Skuld-tillökning 1819 - - R:d.		101,003: 28. 7.
hvarigenom Riksgålden vid det årets slut uppstigit till		6,474,548: 23. 11.

År 1820.

Capital-Råkningen graverande Utgifter:		
Aflöning och omkostnader	73,426: 24. 10.	
Interessen påförde Contoiret utöfver de godtgjorde	138,757: 40. 7.	
Afskrifven förlust å General-Assistance-Contoirets Låne-rörelse år 1819	15,838: 11. 10.	
Reclamerad Betalningsfond		
Transport R:d.	228,022: 19. 3.	6,474,548: 23. 11.

Transport	228,022: 19. 8.		6,474,548; 23. 11.
för en utlottad Obligation hörande till Brabantske Lånen - - - - -	393: 36.—		
Summa Utgifter R:d.	228,416: 17. 3.		

Fonder härtill

Bevillningen, efter dermed bestridde anslag, lemnat en behållning af - - - - -	220,991: 2. 3.		
Licent medel - - - -	45,000: — —		
Skatterätts d:o - - -	4,171: 1. 2.		
Observations d:o - -	4,249: 26. 11.		
Lön och betalnings-afgift	3: 4. 9.		
Öfverskott för åren 1816, 1817 och 1818 å förslagsvis beräknade Stats-Inkomster - - - - -	66,239: 6. 5.		
Allmänna Hingst-medel, levererade från Kongl. Krigs-Collegium - -	10,500: — —		
Cours-difference på en indragen fordran i Utländskt mynt - - -	5,757: 12. —		
Diverse Inkomster - - -	811: 43. 6.		
Summa Inkomster R:d.	357,723: 1. —		
Om nu från berörde Summa, hvarmed Capital-Räkningen blifvit förstärkt, afdrages Utgifts-summan, som graverat Capital-Räkningen, neml. - - - - - - -		228,416: 17. 3.	
Så visar sig att Riksgälden år 1820 blifvit minskad med - - - - - - -			129,306: 31. 9.
samt utgjorde således vid det årets slut		- - -	6,345,241: 40. 2.

År 1821.

Capital-Räkningen graverande Utgifter, Aflöning och omkostnader	54,465: 26. 11.		
Interessen, Contoiret påförde utöfver de godtgjorde	140,870: 38. 6.		
Å mindre Creditivet ytterligare lyftade - - -	300,000. — —		
Cours-difference, vid återbetalningen af de med Protest för non betalning återkomne på J. & C.			
Transport R:d.	495,336: 17. 5.		6,345,241: 40. 2.

Transport	495,336: 17. 5.	6,345. 241. 40. 2.
Hasselgren i Amsterdam dragne Vexlar - - -	464: 14. 11.	
1820 års förlust på Lombardrörelsen - - -	14,513: 38. 6.	
Summa Utgifter R:d.	510,314: 22. 10.	

Fonder härtill

Behållning af Bevillningen sedan derå ananviste Anslag blifvit bestridde - - - R:d.	170,159: 46. 4.	
Licent medel - - -	45,000: — —	
Skatterätts d:o - - -	3,693: 8. 8.	
Observations d:o - - -	1,570: 7. 8.	
Öfverskott för år 1819 å Stats-Verkets förslagsvis beräknade Inkomster	361,285: 38. 5.	
Besparadt anslag för Högstsal. Hennes Maj:t Enke-Drottningen Hedvig Elisabeth Charlotta för år 1821 - -	56,018: 24. —	
Skillnaden emellan Förslags-beräkningen af den till Ämbets- och Tjenstemåns Löner uppförde Spannemål och Riksmarkegångs-priset år 1821 - - - -	54,258: 11. —	
Diverse Inkomster - - -	108: 21. 4.	
Summa Inkomster R:d. - - - - - -	692,094: 13. 5.	
Om nu härifrån afdrages de Capital-Räkningen graverande utgifter - - -	510,314: 22. 10.	
Så visar sig för 1820 en minskning i Riksgälden af R:d.		181,779: 38. 7.
Hvarigenom det året Riksgäldens totala belopp blifvit ytterligare nedsatt till - - - - - - - - - -		6,163,462: 1. 7.

År 1822.

Capital-Räkningen graverande utgifter:		
Aflöning och omkostnader	67,406: 30. 1.	
Interessen påförde Contoiret utöfver de godtgjorde	129,286: 26. 4.	
å Creditivet ytterligare utagne	114,000: 1. —	
Afskrifven förlust å Lombarden år 1821 . . .	11,599: 40. 3.	
Transport	322,293: — 8.	6,163,462: 1. 7.

Transport 322,293: — 8. 6,163,462: 1. 7.
D:o Betalnings-Fond för en utlottad Partial-Obligation, hörande till förra Lånen i Holland - - - 385: — —

Summa Utgifter R:d. 322,678: — 8.

Fonder härtill:

Behållning af Bevillningen, sedan fastställde Anslag blifvit bestridde - - - - - 185,888: 32. 11.
Lön- och Betalnings-afgift samt Krigsgård - - - 8: 40. 9.
Licent-Medel - - - - 45,000: — —
Skatterätts d:o - - - 3,810: 18. 1.
Observations d:o - - - 2,240: 27. 10.
Diverse Inkomster - - 166: 5. 6.

Summa Inkomster R:d. 237,114: 29. 1.

Så att år 1822 Riksgälden åter blifvit ökad med R:d. 85,563: 19. 7.
Samt utgjorde således den sista December 1822, efter afdrag af Fordringar och tillgångar - - - - - - 6,249,025: 21. 2.
Afdrages nu härifrån Riksgäldens belopp den sista December 1817 - - - - - - - - - - - - - - 6,022,571: 3. —

Så har Riksgälden på desse 5 år i det hela ökat sig med 226,454: 18. 2.
Credit-Sedel-Massan, som vid 1818 års början, med inberäkning af Kopparpoletterne besteg sig till R:d. - - - - - - 6,331,799: 31. —
ökades genom samma års större utgift än inkomst i Credit-Sedlar, enligt utdrag af Räkenskaperne med - - - - 598,094: 47. 3.
Men har åter minskats med 1819 års större inkomst än utgift - - - - - 746,121: 9. 9.
1820 års d:o - - 479,562: 5. 3.
1821 års d:o - - 77,400: 4. 9.
1822 års d:o - - 29,933: 11. —
} 1,333,016: 30. 9.

I det hela har således Inkomsten i sådane Sedlar öfverskjutit utgiften med - - - - - - - - - - - - 734,921: 31. 6.
Och när den sålunda indragna Summan afräknas, visar återstoden circulerande Credit-Sedel-Massan vid 1822 års slut - - - - - - - - - - - - - - 5,596,877: 47. 6.
Som gör i Banco - - - - - - - - - - R:d. 3,731,251: 47. 8.

Med bifall till Stats-Utskottets Betänkande, af den 12 Martii, hafva Rikets Höglofl. Ständer, vid innevarande Riksdag, beslutat, att, för åtskillige Riksgälds-Contoirets äldre skulder, såsom den så kallade gamla Riksgälden m. fl., en viss præscriptions-tid skulle fastställas, inom hvilken desse skulder, vid förlust af all rätt till betalning, borde vara hos Rikets Ständers Riksgälds-Contoir till liqvid anmälde. Bland desse skulder förekommer äfven den så kallade Eckerdtske Obligationen, till ett belopp i Capital och Ränta, 3244 R:dr 32 sk. Hamburger Banco; men, vid derefter anställd undersökning, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss, uppå f. d. Ryttmästaren Fr. Rappes underdåniga ansökning, om betalning för denna Obligation, har blifvit utröndt, att densamma redan år 1794 är inlöst, ehuru den genom misstag kommit att såsom oinlöst uppföras på den Förteckning, som från Kongl. Stats-Contoiret till Riksgälds-Contoiret aflemnades, då desse skulder år 1800 på Riksgälds-Contoiret öfverflyttades. I afseende på berörde Obligation lärer således Beslutet om præscriptions-tids utsättande, af sig sjelf förfalla. Och får Stats-Utskottet, till närmare upplysning härom, åberopa det Utlåtande, som, med anledning af den Kongl. Remissen, Stats-Utskottet i detta ämne meddelar; äfvensom särskildte Förslag, i fråga om Riksgälds-

Contoirets blifvande befattning och deraf beroende behof, varda Riksens Höglofl. Ständer förelagde, uti det Betänkande, som Stats-Utskottet, gemensamt med Höglofl. Banco-Utskottet, kommer att afgifva, i sammanhang med den allmänna regleringen af Rikets penningeväsende.

Jemnlikt upprättade behörigen verificerade Instrument och Liqvidationer äro följande Inventeringar förrättade, nemligen:

1:o Af Behållningarne af Credit-Sedlar, så väl uti den så kallade General-Cassan, som uti Små-Sedel-Vexlings-Cassorne.

2:o Förrådet af det vid Bankens Bruk tillverkade Papper, som nyttjas till Credit-Sedlar.

3:o Tryckta Formulairer till dylika Sedlar och

4:o Säkerhet och andre vigtigare Handlingar, hvilka äro dels under Herrar Fullmägtiges och dels under Herrar Commissariernes vård.

Och har vid desse Inventeringar allt funnits i den bästa ordning; äfvensom i öfrigt, efter hvad Utskottet kunnat utröna vid anställd undersökning inom Riksgälds-Contoirets samtlige Departement, göromålen derstädes skötas med ordning och drift.

Det under Riksgälds-Contoiret lydande General-Assistance-Contoir har äfven varit

föremål för Utskottets granskning; hvarvid Utskottet låtit sig föreläsas ej allenast Herrar Fullmägtiges samt Öfver-Commissariernes och Ombudsmannens Berättelser, utan ock de hos Öfver-Commissarierne förde Protocoll, ifrån den tid der Herrar Revisorernes granskning upphört, eller den 1 Julii sistl. år, till och med Martii månads slut detta år, äfvensom Utskottet ordenteligen reviderat General-Assistance-Contoirets Hufvudbok för år 1821; och har någon anledning till anmärkning härunder icke förekommit, hvarken i afseende på Förvaltningen eller Räkenskaperne, utan fastmera har Utskottet, som, för att på stället inhemta en practisk kännedom af Inrättningens beskaffenhet samt göromålens myckenhet och art; besökt samtelige Departementen och förvaringsrummen för panterna, dervid erfarit, det ordning och tillsyn öfverallt i möjligaste måtto varit iakttagen.

Vid en af Ombudsmannen, i April månad 1819, verkställd Inventering i Förvaringsrummet N:o 1, upptäcktes likväl, att Contoirets Värderingsman för Guld och Silfver, Jouveleraren Fr. Willkommen, genom orätt beskrifne och för högt värderade panter, vida öfver hvad vid deras försäljande å Contoirets auction kunnat erhållas, ådragit sig en Balance af 2660 R:dr 2 sk. 4 r:st. Banco. Laglig undersökning härom blef väl genast vid Kämners-Rätten företagen, men, vid Willkommens korrt derefter inträffade död afbruten, då, genom hans Sterbhus-delegares

ansökan om urarfva, Boet försattes i Concours-tillstånd. Jemte det fordringen bevakades i Concoursen blef äfven, i följd af den borgen å 1000 R:dr Banco, Willkommen, vid sitt tillträde till tjensten, aflemnat, Lagsökning mot vederbörande Löftesmän anställd. Och som desse 1000 R:dr derefter blifvit till Contoiret inbetalde, samt då, efter hvad Ombudsmannen uppgifvit, tillgången i Willkommens Massa endast utgör 24 R:dr, någon ytterligare ersättning för berörde Balance icke är att förvänta, har Utskottet skolat tillstyrka bifall å Öfver-Commissariens hemställan, att återstoden af Willkommens Balance må få utur Assistance-Contoirets Räkenskaper afskrifvas. Och har denna händelse föranledt Herrar Fullmägtige, att, enligt Öfver-Commissariernes förslag, dels anbefalla åtgärder, ledande till närmare controll både på den Tjensteman, som värderar och Inspectoren, som förvarar Panterne vid nämnde Departement, dels föreskrifva en ifrån 1000 R:dr till 3000 R:dr ökad borgen för nämnde Tjenstemän.

Sluteligen och då nu Stats-Utskottet till Rikets Höglofl. Ständers eget närmare skärskådande öfverlemnar denna Berättelse, är det för Stats-Utskottet en synnerlig tillfredsställelse, att kunna beledsaga densamma med det välförtjenta vitsord för Herrar Fullmägtige, att Utskottet funnit, det Herrar Fullmägtige vid alla tillfällen med redlighet, nit och berömvärd omtanka fört Öfverstyrelsen af Riksgälds-Verket; hvarföre ock Utskottet

anser sin pligt fordra, att hos Rikets Höglofl. Ständer tillstyrka, det Herrar Fullmägtige frikallas från all ansvarighet för de af dem inom slutet af April månad detta år vidtagne beslut och åtgärder, hvilka äro upptagne uti de till samma tid af Utskottet granskade Protocoll. Stockholm den 9 Julii 1823.

Ankom den 19 Julii 1823.

N:o 306.

Utlåtande, i anledning af Riksdags-Fullmägtigen Olof Jonassons motion om undersökning, rörande utgifterne vid Garnizons-Sjukhus-Byggnaden i Stockholm.

Från Hedervärda Bonde-Ståndet har till Stats-Utskottet blifvit remitteradt ett så lydande Memorial:

"Närlagde handling visar, huru från och med November månad 1816 till och med sistlidet års slut, aflöning oupphörligt utbetalats till 2:ne Tjenstemän och en Vaktmästare för Garnizons-Sjukhus-byggnaden här i Stockholm, en aflöning, som uppgår till icke mindre än 8086 R:dr 32 sk. Nog synes det, som en Sjukhusbyggnad borde på kortare tid, än 6 år, vara färdig, och jag får derföre hemställa, om icke denna anmärkning, med den bifogade handlingen, må varda re-

mitterad till vederbörligt Utskott, för att få utredt, huru härmed rätteligen hänger tillsammans, och någon utväg påtänkt, huru bättre må komma att hushållas med de Statens medel, som till dylika byggnader kunna vara eller blifva anslagne." Stockholm den 3 Maji 1823.

Olof Jonasson
från Elfsborgs Län.

Varandes den åberopade Bilagan af följande innehåll:

"Aflöning för nedannämnde vid Garnizons-Sjukhus-byggnaden och Carolinska Medico Chirurgiska Institutet på Kungsholmen till tjenstgöring anstälde Tjenstemän och Betjente.

År 1816.

Architecten Herr Professoren och Riddaren C. Gjörwell, Tractamente för Nov. och Dec. månader nämnde år . . .	120. —	
Kongl. Committéens Secreterare och Kamererare P. F. Thunman, Arfvode för begge desse Tjenster under samma tid . . .	33: 16.	153: 16.

År 1817.

Architecten Herr Professor Gjörwell	720: —	
Kongl. Committéens Secreterare och Kamererare Thunman, Arfvode för		

desse begge tjenster tillsammans	450. —	
Vaktmästaren Blomqvist för sitt besvär	10. —	1180. —
År 1818.		
Architecten Herr Professor Gjörwell	720. —	
Kongl. Committéens Secreterare och Kamererare Thunman, Arfvode för begge desse tjenster, jemte Skrifmaterialier och Renskrifnings-kostnad m. m. i ett för allt	600. —	
Vaktmästar Blomqvist . .	20. —	1340. —
År 1819.		
Architecten Herr Professor Gjörwell	720. —	
Kongl. Committéens Secreterare och Kamererare Thunman, Skrifmaterialier och Renskrifnings-kostnad m. m. tillika inberäknade	600. —	
Vaktmästaren Blomqvist .	33: 16.	1353: 16.
År 1820.		
Architecten Herr Professor Gjörwell	720. —	
Kongl. Committéens Secreterare och Kamererare		

Thunman, jemte Skrifmaterialier och Renskrifnings-kostnad, i ett för allt	600. —	
Vaktmästaren Blomqvist .	33: 16.	1353: 16.

År 1821.

Architecten Herr Professor Gjörwell	720. —	
Kongl. Committéens Secreterare och Kamererare Thunman, jemte Skrifmaterialier och Renskrifnings-kostnad m. m. . .	600. —	
Vaktmästaren Blomqvist	33: 16.	1353: 16.

År 1822.

Architecten Herr Professor Gjörwell	720. —	
Kongl. Committéens Secreterare och Kamererare Thunman, Skrifmaterialier och Renskrifningskostnaden m. m. tillika inberäknade	600. —	
Vaktmästaren Blomqvist .	33: 16.	1353: 16.

Enligheten med de hos Kongl. Committéen för Garnizons-Sjukhus-byggnaden förde Protocoll och Räkenskaper, hvilka sednare, till och med år 1821, af särskildt i Nåder tillförordnade Revisorer blifvit granskade och god-

godkände, bestyrker, Stockholm af Kongl. Committéens Kamererare-Contoir den 24 Februarii 1823.

P. F. Thunman."

Till upplysning härvid får Stats-Utskottet meddela, att, sedan Riksens Ständer, vid 1809 och 1810 årens Riksdag, i sammanhang med frågan om befordrande af en mera allmän och fullkomlig Läkarevård inom Fäderneslandet, anvist 3000 R:dr till inrättandet af ett Institut för sådane Ynglingars danande uti Läkare-vetenskapen, hvilka ej hafva råd och lägenhet att begagna sig af den Akademiska undervisningen, samt derjemte en summa af 1825 R:dr, för att med detta Institut förena ett Garnizons-Sjukhus eller Lazarett, täcktes Kongl. Maj:t, uti Nådig Proposition till Riksens, år 1812, församlade Ständer, tillkännagifva att Lif-Gardets till Häst gamla Cassern-byggnad på Kungsholmen blifvit till Garnizons-Sjukhus provisionelt inredd, dock för ett mindre antal sjuka, än der behöfde inrymmas, samt att en summa af 7 à 8000 R:dr erfordrades för att sätta nämnde byggnad i någorlunda stånd intill dess en tjenlig nybyggnad blefve uppförd; hvarjemte Kongl. Maj:t i Nåder framstälde angelägenheten deraf, att förberedande anstalter för denna nybyggnad, utan uppehåll, vidtogos; och förklarade Riksens Ständer, af

sådan anledning, uti underdånig Skrifvelse, den 29 Junii samma år, att de funnit nödigt anslå en summa af 8000 R:dr till reparation af de Kronan tillhörige Byggnader å Kungsholmen, hvilka tills vidare för berörde Inrättning begagnades; äfvensom Riksens Ständer, enär desse gamla Byggnader hvarken för många år kunde påräknas, eller egde det föreskrifne utrymmet för 300 Sjuke, jemte Läkare, Elever och Magaziner m. m., i underdånighet anmälde den önskan, att, så vidt ske kunde, någon annan Kronan tillhörig, eller mindre kostsam, men redan bebyggd Egendom måtte för Inrättningen utses; dock som Riksens Ständer för det fall, att ingen annan utväg till en passande local för ett Garnizons-Sjukhus af omförmälde vidd skulle kunna erhållas, borde vara betänkte på medels anvisande att, efter hand, genom nybyggnad, kunna sådant åstadkomma, ansågo Riksens Ständer sig böra för detta ändamål bevilja en summa af 20,000 R:dr att, å 8:de Hufvud-Titteln, årligen till påföljande Riksdag utgå.

Vid 1815, samt 1817 och 1818 årens Riksdagar, bibehölls nämnde anslag oförändradt; och har, i följe häraf, från början af år 1812 till 1822 års slut, för ifrågavarande Inrättning blifvit utbetald en sammanlagd summa af 220,000 R:dr, som varit ställd under förvaltning af en särskild dertill i Nåder utnämnd Committé.

Sedan Stats-Utskottet, på stället, tagit kännedom om sjelfva Byggnads-arbetets fortgång och beskaffenhet m. m., har Utskottet sökt göra sig underrätadt, huru ofvanberörde medel blifvit använde, och, i sådant afseende, infordrat de af vederbörande Redogörare förde Räkenskaper, jemte öfrige upplysningar, hvarvid Utskottet inhemtat, att

utom Stats-anslags-summan		220,000. — —
ByggnadsFonden tillflutit i hyres- och försäljnings-medel		7,556: 44. 9.
Tillsammans		227,556: 44. 9.

Häraf äro till inköp af den Egendom, hvarest det så kallade Carolinska Medico Chirurgiska Institutet finnes inrättadt, utgifne . , . 66,666: 32. —

Vidare för Byggnadernes reparation och Institutets underhåll . .	29,851: 27. 3.	96,518: 11. 3.
Såsom förlust å en af Handlanden Mazér till Garnizons-Sjukhus inköpt, men sedermera försåld Egendom, afskrifves		1801: 3. 5.
Till sjelfva Garnizons-Sjukhus-Byggnaden hafva åtgått ,		112,068: 46. 4.
Behållningen vid 1822 års slut dels i Contant, dels ock uti Materialier, Instrumenter, m. m., upptages till . .		17,168: 31. 9.
Summa		227,556: 44. 9.

Emedlertid är Garnizons-Sjukhus-byggnads-arbetet ännu icke till hälften fullbordadt, ty, enligt en af Professoren Gjörwell uppgjord och Stats-Utskottet meddeld Provisionel beräkning, erfordras till dess fullbordan, jemte Byggnadens inredning, ytterligare omkring 150,000 R:dr; hvaraf visar sig, att, så vida denna byggnad skall utföras efter samma plan, den blifvit börjad, kommer den på det hela att kosta vid pass 262,000 R:dr, eller, sammanlagdt, med Fält-Läkare-Institutet, 358,518 R:dr 11 sk. 3 r:st.; och om Räntan å nämnde Byggnads-summa beräknas till 6 procent, blifver alltså hyreskostnaden för de 300 sjuka, som å Garnizons-Sjukhuset skola inrymmas och der njuta Läkare-vård, 15,720 R:dr årligen.

Vid framläggandet af detta förhållande, har Stats-Utskottet icke kunnat undgå anmäla, att, om mindre afseende blifvit fästadt å Garnizons-Sjukhus-byggnadens yttre pragt och vidlyftiga omfång, skulle, efter Utskottets tanka, en betydlig del af kostnaden kunnat undvikas; hvarjemte ytterligare besparing synts vara att förvänta i den händelse, att arbetet blifvit på entreprenad verkställdt; men, som hvad beträffar sättet för arbetets utförande, detsamma på entreprenad varit utbjudet, utan att något antagligt anbud blifvit gjordt, hvadan annan utväg icke återstått, än att ombesörja arbetet genom enskildt beting, dervid de uti Olof Jonassons Memorial omförmälde kostnader blifvit nödvändi-

ge, anser Utskottet i denna omständighet icke vidare vara att erinra; dock hemställer Utskottet, om icke Riksens Höglofl. Ständer, i anledning af hvad härutinnan förekommit, skulle finna lämpligt hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kongl. Maj:t Nådigst täcktes inskränka planen för Garnizons-Sjukhus-byggnaden och på det sätt reglera utgifterne dervid, att arbetet med det å Stat varande anslag af 20,000 R:dr om året i ytterligare 5 års tid må kunna fullbordas.

Hvad angår de öfver användandet af anslaget till Garnizons-Sjukhus-byggnaden företedde Räkenskaper, har Stats-Utskottet funnit dem alla förde med ordning och redighet; men som Räkenskaperne öfver detta anslag, hvilka hittills undergått granskning af dertill utaf Kongl. Maj:t i Nåder förordnade särskildte Revisorer, synas, i likhet med Redogörelserne för andre Stats-medel, böra öfverlemnas till Revision uti Kongl. Kammar-Rätten, hemställer Stats-Utskottet, att sådant till framgent iakttagande måtte föreskrifvas.

Bland orsaker, som bidragit till de betydliga, ofta öfverflödiga kostnader, Stats-Verket i sednare tider fått vidkännas vid allmänna Byggnaders uppförande, anser Stats-Utskottet den intaga främsta rummet, att Riksens Ständer, vid medlens anvisande, sällan varit i tillfälle att bedöma arbetets vidd, planen för dess utförande och utgifterne vid fullbordandet; af hvilken anledning Utskot-

tet, i sammanhang med förevarande fråga, trott sig böra tillstyrka Riksens Höglofl. Ständer, att uti särskildt underdånig Skrifvelse, yttra den önskan, att Kongl. Maj:t ej allenast i de fall, då medel till Allmänna Byggnader i Nåder äskas, täcktes meddela Riksens Ständer en af vederbörande uppgjord Ritning och noggrann Beskrifning öfver det tillämnade arbetet, jemte ordentelige Förslag å dertill åtgående tid och kostnader, utan äfven, i händelse fortsatte anslag skulle ifrågakomma, i Nåder låta meddela behörige Redogörelser för de medel, som redan blifvit uppburne, tillika med förnyadt Kostnadsförslag i afseende på den återstående delen; och är Utskottet öfvertygadt, att det skulle leda så väl till ökad controll å vederbörande, som till mera drift och hushållning vid Byggnads-arbetets verkställande, om härvid jemväl föreskrifves, att Utgifts-Redogörelserne alltid böra vara afslutade inom Februarii månads utgång det påföljande året, samt att en fullständig arbetsplan i början af hvarje år till Kongl. Maj:ts Nådiga sanction i underdånighet ingifves, jemte utförlig berättelse om det förflutna årets arbete; lärandes Riksens Höglofl. Ständer, så vida denna Utskottets tanka vinner bifall, icke underlåta att äfven derom i underdånighet göra anmälan uti den särskildta Skrifvelse, Utskottet här ofvan föreslagit. Hvilket till Riksens Höglofl. Ständers närmare beprö fvande vördsamt öfverlemnas. Stockholm den 9 Julii 1823.

Utdrag af Protocollet, hållet hos Riksens Höglofl. Ständers Stats-Utskott den 9 Julii 1823.

S. D. Emot Utskottets nu fattade Beslut, att tillstyrka fortfarandet intill nästa Riksdag af de 20,000 R:dr årligen, som hittills utgått till uppbyggande af ett Garnizons-Sjukhus, anmältes reservation af Herr Major Gyllenkrok och Herr Linström; och yttrade den förstnämnde:

"Då Höglofl. Utskottet nu tillstyrkt, att anslaget till Garnizons-Sjukhus-byggnaden må ytterligare intill nästa Riksdag fortfara med 20,000 R:dr årligen, kan jag ej underlåta att deröfver yttra mina åsigter.

Så väl af den plan, som för denna byggnad blifvit föreslagen, som af den redan färdige delen, hemtar jag anledning till den öfvertygelse, att denna byggnad blifvit beräknad för en; efter Stockholms Garnizon, mycket för högt tilltagen Sjuk-personal samt att vid verkställigheten, mer än tillbörligt afseende blifvit fästadt på den yttre prakten. Det är visserligen en stor olycka att så har tillgått, men jag anser deraf alldeles icke blifva någon följd, att Riksens Ständer ytterligare böra på ett sådant företag våga en Summa af det högst betydliga och för Riket känbara belopp, som nu åter blifvit föreslagen. Mig synes åter att den redan fullbordade delen af Garnizons-Sjukhuset kan tills vidare inredas och till Sjukhus apteras, så-

som i min tanka fullt tillräckligt för Stockholms Garnizons sjuka. Jag anser deremot byggnadens fullbordande på det hela kunna, utan synnerlig olägenhet, uppskjutas intill nästa Riksdag, då, som jag hoppas, Riksens Ständer skola finna Stats-Verkets tillgångar kunna medgifva en sådan utgift. Af desse skäl och då jag anser hvarje indragning, der den utan allt för stor olägenhet kan ske, böra iakttagas, får jag för min del afstyrka fortfarandet af ifrågavarande anslag för Garnizons-Sjukhus-byggnaden."

Herr Linström tillade: "I likhet med hvad Herr Major Gyllenkrok yttrat, afstyrker jag fortfarandet af anslaget för Garnizons-Sjukhus-byggnaden; men då jag, så väl af detta företag, som af flere andre på de Skattdragandes bekostnad utförde Allmänna Byggnader och Anläggningar, vunnit öfvertygelse, att den primitift uppgifne kostnadssumman aldrig räckt till och att den första arbets- eller byggnads-planen alltid blifvit utsträckt och öfverskriden, hemtar jag deraf anledning tillstyrka, det Riksens Ständer må taga det fasta beslut, att aldrig anslå medel till företag, der de en gång bestämde anslagen finnas vara otillräcklige."

Och skulle dessa Reservationer medfölja Betänkandet till Respective Riks-Ståndden.

Stockholm som ofvan.

Ex Protocollo
W. Karström.

Utlå-

Ankom den 19 Julii 1823.

N:o 307.

Riksens Höglofl. Ständers Stats- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskotts Utlåtande i anledning af väckte Motioner, om förseglade Anbuds afskaffande, eller om en förändrad ordning för deras öppnande vid Entreprenad-Auctioner.

Hedervärda Bonde-Ståndet har, under den 7 sistl. Martii, till Stats- och Ekonomi-Utskotten gemensamt, och Vällofl. Borgare-Ståndet till Ekonomi-Utskottet särskildt remitterat Riksdags-Fullmägtigen Olof Månssons, från Blekinge samt Herr Zacharias Danielssons Memorialer, angående en förändrad ordning för öppnandet af skriftliga anbud, som vid Auctioner, till verkställande af upphandlingar för Kronans räkning, under försegling ingifvas.

Utskotten, som låtit dessa Memorialer i ett sammanhang sig föredragas, hafva deraf inhemtat: att Herr Danielsson väl medgifvit billigheten af att en Speculant, som är hindrad att bivista en Upphandlings-Auction, får skriftligen anmäla det pris, hvarför han kan vilja åtaga sig levereringen af de under utrop kommande persedlar, men dock trott slike anbud alltid böra före Auctionen upp-

brytas, och det minsta deraf blifva första utropet: samt att Olof Månsson åter ansett skriftliga anbud i allmänhet vara ofördelaktige, men, i händelse af deras bibehållande, lika med Herr Danielsson funnit dem böra före Auctionen öppnas och anmälas, hvarigenom, efter begges förmodan, en lifligare täflan emellan Speculanter och med detsamma en förmån för Kronan, genom lägre pris, skulle uppkomma.

Efter noga pröfning af detta ämne, hafva Utskotten funnit sig icke kunna tillstyrka någon inskränkning i rättigheten, att, vid Auctioner till upphandling af Kronans förnödenheter, få inlemna skriftliga anbud, men då, efter hvad Utskotten jemväl inhemtat, den ordning stundom iakttagits, att slike anbud först efter slutet af Auctionerne blifvit öppnade, hvarigenom den ytterligare täflan, som, i händelse desamma varit till beskaffenheten af speculanterne kände, kunnat uppstå, alldeles uteblifvit; anse Utskotten, dertill föranledde af de väckte Motionerne, sig böra föreslå ett till ändamålet ledande förändradt förfarande härvid.

Genom det af Herr Danielsson och Olof Månsson gjorde förslag, att skriftliga anbud borde före Auctionen öppnas, tro likväl Utskotten syftemålet destomindre stå att vinnas, som, i händelse det uppgifna priset icke funnes tillräckligt lågt, detta kunde gifva anledning till den sammansättning emellan närvarande Speculanter, hvilka då på förhand

kände hvad de af skriftliga anbuden kunde hafva att befara, att genom ett blott obetydligt underbud söka åtkomma levereringen af de åstundade persedlarne. Denna olägenhet anse Utskotten deremot förebyggas, om vid sådane Auctioner, som de ifrågavarande, början sker med muntliga anbud och sedan desse upphört, de skriftliga anbuden uppbrytas och till innehållet för tillstädesvarande Speculanter tillkännagifvas, samt, i händelse något af de sistnämnde finnas understiga det lägsta af de munteliga anbuden, uppropet fortsättes, då, så vida ytterligare underbud inträffa, det minsta af dem böra blifva gällande och med klubbslag bekräftas, men i annat fall rättigheten till leveransens fullgörande tillslås den, som förut munteligen eller skrifteligen utfört det lindrigaste priset; och finna Utskotten sig böra hemställa, i fall detta förslag vinner bifall, det Riksens Höglofl. Ständer måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att hvad Utskotten nu uppgifvit, blefve, såsom ledande till Kongl. Maj:ts och Kronans båtnad, till iakttagande föreskrifvet för framtida publique Upphandlings- och Entreprenad-Auctioner.

Till R. H. Ständers eget vidare beprö fvande varder detta dock vördsammeligen öfverlemnadt. En Ledamots särskilda tanka medföljer.

Stockholm den 30 Junii 1823.

Utdrag af Protocollet, hållet inför Riksens Höglofl. Ständers Stats- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskott, vid sammanträde den 30 Junii 1823.

S. D. Vid justering af Stats- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottens gemensamma Betänkande, i anledning af Herr Zach. Danielssons och Olof Månssons Motioner, om ett förändradt sätt för verkställande af Upphandlings-Auctioner för Kronans räkning, yttrade Herr Contre-Amiralen m. m. Nordensköld: "Med anledning af Herr Danielssons i Vällofl. Borgare-Ståndet och Olof Månssons i Hedervärda Bonde-Ståndet väckte Motioner, om ett förändradt sätt för Upphandlings-Auctioner för Kronans räkning, får jag emot Höglofl. Besvärs- och Ekonomi-Utskottets i ämnet gifne betänkande, hvarmed nu Höglofl. Stats-Utskottet förenat sig, vördsamt anföra följande: — Att ej, som betänkandet innehåller, "*stundom någon gång* skall iakttagits, att slike anbud först efter Auctionerne blifvit öppnade, hvarigenom *ytterligare täflan*, som, i händelse desamme varit till beskaffenheten af Speculanterne kände, kunnat uppstå, alldeles uteslutits" — emedan det hittills, enligt Riksens Ständers eget förordnande, varit anbefaldt, att desse Auctioner så borde verkställas, att först munteligt utropskedde af hvarje till upphandling begärd persedel, och då desse voro slutade, skulle

de förseglade anbuden öppnas, då det minsta, utan vidare utrop, skulle blifva det rigtiga och antagne anbudet — och i följd häraf har jag af erfarenheten funnit, att det munteliga utropet af varan, i allmänhet varit en tom formalitet och priset då utfallit högt, emedan allt berodde på de skriftelige anbuden, som, ehuru alltid lägre, likväl voro underkastade ett slags lotteri, ofta nog, måhända, till Kronans förlust. — Detta har nu Höglofl. Ekonomi- och Besvärs-Utskottet velat afhjelpa derigenom att, efter det första munteliga utropet, skulle de skrifteliga anbuden öppnas och då lägsta anbuds-priset är utrönt, genast ett nytt munteligt utrop ske, som, i fall det ej af någon munteligt understeges, då skulle med klubbslag stadfästas. — Ehuru Kronans säkerhet väl härigenom försäkras, får jag likväl anföra, att det ej på en större Auctionsdag, då mångfaldiga persedlar upphandlas, är verkställbart, ty att jemnföra tjugu eller flere anbud, innefattande en mängd med olika varor, somliga utsättande priset i Banco, andre i Riksgäld, — somlige i Skeppund, andre i Skålpund; somlige i svår vigt, och andre i lätt vigt, med flere omständigheter, gör detta arbete rätt långsamt och sker ej fortare, än på en lång eftermiddag, och så länge torde ej Speculanterne vilja qvarstadna, hvadan en ny Auction får ske en följande dag på samma varor, med en mellandag, då Auction är större, till de skriftelige anbudens öppnande och

jemnförande; — och då torde med skäl kunna sägas: hvartill tjenar den första Auction med munteliga utrop, hvilken redan hittills ej visat ett sant resultat eller pris. — Man skall äfven kanske kunna säga: hvartill tjenar sjelfva de skrifteliga anbuden, att öppnas före Auctionen, då i alla fall varan skall åter utropas, blir desse anbud ej efter denna method mera osäkra, än de munteliga anbuden hittills varit, då de skriftelige sluteligen varit de afgörande; — och då torde Motionisternes propos ej vara så oantagelig, nemligen att endast sådane Speculanter, som vid Auction ej personligen kunna vara närvarande, få insända sine skriftelige anbud, som före Auctionen öppnas, om ej till direct utrop, åtminstone att med klubbslag stadfästas, i händelse ingen personligen närvarande Speculant understiger det skrifteliga anbudet. Men så vida detta eller de muntelige lägsta anbuden skulle emot föregående årens priser och troliga förhållandet vara nog höga, må det genast tillkännagifvas, att man ämnar på sådan persedel infordra nya skrifteliga anbud; och igenom detta förfarande skulle Kronans säkerhet bevaras och Ämbetsmanna-myndigheten, både i skrifteliga och munteliga anbuds förändrande eller jemkning, alldeles förhindras, hvilket torde vara en nog allmän önskan. Vid Flottorne, der Auctionen sker på flere ställen på samma dag, kunde äfven minsta anbudet på hvarje ställe stadfästas med klubbslag, men det sednare bero på

Förvaltningen af Sjö-Ärenderne, att antingen alldeles oförändradt antaga de anbudne lägste prisen, eller ock utan att ingå i någon jemkning, ovilkorligen infordra nya anbud på de varor, hvars priser tyckes vara högre än billigt vara kan. — En reflection torde också ej här vara obehörig, den nemligen, att man ej genom för många formaliteter och för stor tidsspillan bör afskräma Speculanter, som torde kunna umbära, att med Kronan ingå i afhandlingar, att just genom den större tidsspillan afhålla sig ännu mer från sådane speculationer.

Jag utbeder mig vördsamt att desse reflectioner må få till Stånden åtfölja Höglofl. Stats- samt Allmänna Ekonomi- och Besvärs-Utskottens Betänkanden, och torde der anses af nog vigt, att föranleda till Betänkandets återremiss till Höglofl. Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet, som ensamt torde anses tillräckeligt att behandla denna rent af Ekonomiska fråga." Och skulle detta yttrande, enligt begäran, åtfölja betänkandet till Riksens Höglofl. Ständer. Ut supra.

Ex Protocollo

L. G. af Sillén.

Ankom den 19 Julii 1823.

N:o 308.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition. angående fastställande af årlig Underhålls-Summa och Enkesäte för Hennes Kongl. Höghet Kron-Prinsessan, i händelse Hennes Kongl. Höghet blefve i Enkestånd försatt.

Ifrån Kongl. Maj:t har Stats-Utskottet fått emottaga följande:

1:o Utdrag af Protocollet öfver Handels- och Finance-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet, å Stockholms Slott den 4 Junii 1823.

Närvarande:

Deras Excellencer, Justitiæ-Stats-Ministern Herr Grefve Gyllenborg och Stats-Ministern för Utrikes Ärenderna Herr Grefve von Engeström.

Stats-Råden: H. E. Herr Grefve Rosenblad.
H. E. Herr Grefve Fleming.

Hof-Cancellern H.E. Hr Grefve af Wetterstedt.

Stats-Råden: H. E. Herr Grefve Skjöldebrand.
H. E. Herr Grefve Mörner.

Stats-Rådet Grefve Löwenhjelm och Tillförordnade Stats-Secreteraren, Förste Expeditions-Secreteraren Skogman.

Tillförordnade Stats-Secreteraren uppläste i underdånighet till justering ett, uppå Kongl.

Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, i följd af Ägtenskaps-Contractet emellan Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen och Hennes Kongl. Höghet Prinsessan JOSEPHINA af Leuchtenberg och Eichstädt, författadt Förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, om fastställande af en årlig Underhålls-Summa och Enkesäte för Hennes Kongl. Höghet, i händelse Hennes Kongl. Höghet blefve uti Enkestånd försatt.

Kongl. Maj:t behagade, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i Nåder gilla detta, vid Protocollet bilagde, Förslag, och befallte, att Nådig Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott skulle i öfverensstämmelse dermed expedieras.

Ex Protocollo
Bernh. Beskow."

2:o "Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständers Stats-Utskott, om fastställande af en årlig Underhålls-Summa och Enkesäte för Hennes Kongl. Höghet Kron-Prinsessan, i händelse Hennes Kongl. Höghet blefve i Enkestånd försatt: Gifven Stockholms Slott den 4 Junii 1823.

Det emellan Hans Kongl. Maj:ts Kärälskelige Herr Son, Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen och Hennes Kongl. Höghet, Prinsessan JOSEPHINA af Leuchtenberg och Eichstädt, af högbemälda Furstinnas Föräldrar, Hans Kongl. Höghet Prins EUGÈNE, Hertig af Leuch-

tenberg, Furste af Eichstädt, och Hennes Kongl. Höghet Prinsessan AUGUSTA AMALIA af Bäyern, Hertiginna af Leuchtenberg, Furstinna af Eichstädt, samt, å Kongl. Maj:ts vägnar, af En af Rikets Herrar, Hof-Cancellern Herr Grefve af WETTERSTEDT, den 8 November förlidet år, uti Eichstädt afslutade och undertecknade Giftermåls-Contract, upptager och bestämmer allt, som har afseende på vederlags-summan för Hennes Kongl. Höghet Kron-Prinsessans hemgift, samt på de Jouveler, högbemälda Furstinna kommer att erhålla. De i öfversättning bilagde artiklar af Giftermåls-Contractet lemna härom fullständig kännedom.

Af likaledes härhos i öfversättning bifogade Afskrift af 13 Artikeln i ofvanåberopade Giftermåls-Contract, skola Rikets Ständer inhemta de enda förbindelser, Kongl. Maj:t för dem ingått, under säker förmodan af Rikets Ständers instämmande bifall.

Kongl. Maj:t vill icke uppehålla Sina Faderliga känslor vid det fall, då desse förbindelser skulle inträda i verksamhet; men då äfven derutinnan all osäkerhet för framtiden bör undanrödjas, vill Kongl. Maj:t härmedelst föreslå Rikets Ständer, att om Hennes Kongl. Höghet Kron-Prinsessans årliga underhålls-summa, i det bedröfliga fall, att Hennes Kongl. Höghet blefve i Enkestånd försatt, samt om det Enkesäte, som då för Henne skulle utses, vid denne Riksdag öfverenskomma och besluta, och i afseende på den

årliga Underhållssumma fastställa den till lika belopp, som den i 5 §. af Riksdags-Beslutet af den 21 Julii 1818, för Regerande Drottningen utsatta och bestämda.

Kongl. Maj:t förblifver Riksens Ständers Stats-Utskott med Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. D. Skogman".

3:o "Öfversättning af Sjunde, Åttonde och Nionde Artiklarne uti det, emellan Hans Kongl. Höghet JOSEPH FRANS OSCAR, Sveriges, Norriges, Göthes och Vendes Kron-Prins och Hennes Fursteliga Höghet, Prinsessan JOSEPHINA MAXIMILIANA EUGENIA NAPOLEONA, Furstinna af Leuchtenberg och Eichstädt, uti Eichstädt den 8 November 1822, upprättade Äktenskaps-Contract.

7:de Art.

I det olyckliga fall, att, sedan Äktenskapet blifvit fullbordadt, H. K. H. Kron-Prinsen af Sverige och Norrige, eller H. F. H. Prinsessan JOSEPHINA, Furstinna af Leuchtenberg och Eichstädt, skulle med döden afgå, utan att efterlemna Barn; så skall hälften af den lösa eller fasta egendom, som tillhörde den aflidne vid dess dödliga frånfälle, tillika med den egendom de gemensamt besuttit, hvarunder äfven inbegripes

Hemgiften och Hemföljd m. m., under full egande rätt tillfalla Den af de båda Makarne, som den andre öfverlefver. —

Om Hennes Fursteliga Höghet Prinsessan Josephina, Furstinna af Leuchtenberg och Eichstädt, öfverlefver H. K. H. Kron-Prinsen af Sverige och Norrige, utan att hafva några barn, men Hans Maj:t Konungen af Sverige och Norrige ännu lefver, så försäkrar Henne Kongl. Maj:t, att, efter Dess död, erhålla hälften af Dess enskilda lösa och fasta Egendom, juveler och silfver m. m. Hennes Fursteliga Höghet, Prinsessan Josephina, Furstinna af Leuchtenberg och Eichstädt, kan dock icke uti det ofvan anförda fall, och så länge Konungen, Hennes Svär-Fader lefver, utan Dess samtycke, å nyo träda i äktenskap, så framt Hon ej för godt finner, att frånträda de fördelar, som i närvarande Artikel blifvit Henne tillerkände.

Om H. K. H. Kron-Prinsen af Sverige och Norrige dör efter Konungen Dess Fader, utan att lemna några Afkomlingar, så skall Hennes Fursteliga Höghet Prinsessan Josephina, Furstinna af Leuchtenberg och Eichstädt, i kraft af denna öfverenskommelse, ärfva hälften af den enskilda lösa och fasta egendom, jouveler och silfver m. m., som H. K. H. Kron-Prinsen af Sverige och Norrige efterlemnar, antingen denna Egendom genom Egen hushållning blifvit förvärfd, eller ärfd efter Dess Herr Fader.

8:de Art.

Om H. K. H. Kron-Prinsen af Sverige och Norrige, eller Hennes Fursteliga Höghet Prinsessan Josephina, Furstinna af Leuchtenberg och Eichstädt, vid Deras dödeliga frånfälle, efterlemna Barn, så skall arfvet skiftas i enlighet med Svensk Lag.

9:de Art.

"Hans Maj:t Konungen af Sverige och Norrige förbinder Sig, att förära sin Kärälskeliga Son-Hustru jouveler till ett värde af Ett-hundrade Tusende R:d."

4:o "Öfversättningen af Trettonde Artikeln uti det emellan Hans Kongl. Höghet Joseph Frans Oscar, Sveriges, Norriges, Göthes och Wendes Kron-Prins och Hennes Fursteliga Höghet Prinsessan Josephina Maximiliana Eugenia Napoleona, Furstinna af Leuchtenberg och Eichstädt, uti Eichstädt den 8 November 1822, upprättade Ägtenskaps-Contract.

Hans Maj:t Konungen af Sverige och Norrige, som gör Sig försäkrad om den tillfredsställelsen, hvarmed Sveriges Rikes Ständer och Norriges Rikes Stor-Thing, skola emottaga underrättelsen om den förening, som blifvit stiftad emellan Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen af Sverige och Norrige och Hennes Fursteliga Höghet Prinsessan Josephina, Furstinna af Leuchtenberg och Eichstädt, tror Sig endast gå de båda Folkens

Ombuds afsigter till mötes, då Kongl. Maj:t försäkrar Hennes Fursteliga Höghet, i händelse Hon uti Enkestånd blefve försatt, om en årlig Underhållssumma, till lika belopp med den, som för den Regerande Drottningen är fastställd."

Hvad Kongl. Maj:t i Nåder sålunda täckts låta komma till kännedom af Contractets 7:de, 8:de och 9:de Artiklar, har Stats-Utskottet ansett sig böra till upplysning för Rikets Ständer meddela.

Beträffande åter den i 13:de Artikeln, utaf Kongl. Maj:t i Nåder ingångne förbindelse, om årlig Underhållssumma, i händelse Hennes Kongl. Höghet försättes i Enkestånd; får Stats-Utskottet, öfvertygadt om Riksens Ständers underdåniga bifall härtill, i likstämmighet med Deras vid sådane tillfällen förut vidtagne beslut, samt i anledning af Kongl. Maj:ts på grund deraf gjorde Nådiga framställning om Enke-Sätes utseende, föreslå, att, jemte det en lika summa, som för Hennes Kongl. Maj:t Regerande Drottningen, i 5 §. af Riksdags-Beslutet den 21 Julii 1818, finnes fastställd, eller Sextio Tusende R:d. B:co, bestämmes till årligt underhåll för Hennes Kongl. Höghet Kron-Prinsessan, i händelse Hennes Kongl. Höghet blifver i Enkestånd försatt, Riksens Ständer, som vid sednaste Riksdagen, genom underdånig skrifvelse den 2 Martii 1818, anmält sitt beslut, att Tullgarns Kongsgård med tillhörigheter, hvilken för närvarande innehafves af Hen-

nes Kongl. Höghet Prinsessan SOPHIA ALBERTINA för Dess lifstid, skulle derefter tillfalla Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen, att likaledes under Dess lifstid begagnas, nu förklara och utfästa, att denne Kongsgård, uti ifrågavarande fall, som med Försynens bistånd måtte länge fördröjas, skall af Hennes Kongl. Höghet Kron-Prinsessan JOSEPHINA såsom Enke-Säte tillträdas, och i Dess lifstid under full nyttjande rätt, enligt Kongl. Brefvet den 1 Junii 1807, rörande Kongsgårdens nu gällande öfverlåtelse, åtnjutas, med alla dertill hörande Hemman och Lägenheter samt Inventarier. Hvarom underdånig skrifvelse, till svar å Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, lärer aflåtas: Och varder detta yttrande vördsamt underställdt Riksens Höglofl. Ständers pröfning.

Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 19 Julii 1823.

N:o 309.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss uppå underdåniga ansökningar, om nedsättning i Arrendet för Högsta och Lunda Hemman.

I afseende på sökt nedsättning i Arrendet för Hemmanen Högsta och Lunda, belägne

på Lofön i Stockholms Län, har Kongl. Maj:t, den 21 nästlidne Junii, till Stats-Utskottet i Nåder öfverlemnat åtskilliga Handlingar, deraf är att inhemta, att Arrendatorn till Högsta och Norrby Kronohemman i Lofö Socken, Färentuna Härad och Stockholms Län, f. d. Hof-Fouriren J. Karlberg hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmält det stora lidande han måst vidkännas, genom det höga arrendet han för dessa Hemman utfäst, och som, oaktadt de betydliga kostnader han derå nedlagt, likväl icke skall kunna utgöras, hvartill kommit flere års missväxt; hvarföre Karlberg, som på detta arrende skall nedlagt hela sin förmögenhet eller nära 15,000 R:dr R:g:m., i underdånighet anhållit, att för den återstående arrende-tiden njuta nedsättning af 50 tunnor årligen på arrendet samt tillåtas att betala det nedsatta arrendet i Spannmål eller efter årlig Markegång, och derjemte vid arrendets slut njuta options-rätt; äfvensom innehafvaren af arrendet till Kronohemmanet Lunda, likaledes beläget i nämnde Socken och Härad, aflidne Lieutenanten Watz's Enka, Maria Watz, i underdånighet anhållit, om nedsättning för innevarande år och framgent till ungefärligen hälften eller 40 tunnor Spannmål, af det arrende hon derföre bör erlägga, men som skall vara så drygt, att det med Arrendatorns bestånd omöjligen kan utgöras.

Enligt

Enligt Krono-Fogdens i orten afgifne underdåniga yttrande, innehar Högsta och Lambarud 3 Mantal 40 tunnor, $29\frac{1}{3}$ kappeland areal åker till hvarje årgång, eller efter beräkning af $\frac{3}{4}$ tunnor på Tunnelandet, 30 tunnor 22 kappars årligt utsäde, och gifver, enligt Arrende-Contracterne derom, af den 26 September 1815, i sammanräknadt arrende 139 tunnor $17\frac{1}{3}$ kappar Spannmål, samt i Dränge-Spannmål, Kronotionde, Dagsverken och Kronoskjutser omkring 18 tunnor eller tillsammans 157 tunnor $17\frac{1}{3}$ kappar, som gör öfver 5:te kornet af utsädet, hvilket ansågs för mycket, heldst åkerjorden är klen och äng samt betesmark endast hjelplig, så att det af Arrendatorn icke utan enskildte uppoffringar kunnat utgöras, eller så framt han icke förut såsom Jordbrukare inom Socknen egt Inventarier och förmögenhet att företaga och fullfölja betydliga odlingar, hvarföre Krono-Fogden i underdånighet tillstyrkt arrendets nedsättning till $3\frac{1}{2}$ korn af det till 30 tunnor 22 kappar beräknade utsäde, eller till 107 tunnor 13 kappar årligen och således 32 tunnor $4\frac{1}{3}$ kappar Spannmål mindre än hvad nu i årligt arrende betalas; men för det af samma Arrendator innehafvande Kronohemmanet Norrby $1\frac{1}{2}$ Mantal, som har 34 tunne- $9\frac{3}{4}$ kappelands areal eller efter $\frac{3}{4}$ tunna på tunnelandet 25 tunnor $23\frac{5}{16}$ kappar årligt utsäde,

och gifver 81 tunnor spannmål i årligt arrende, har Krono-Fogden i underdånighet anmält sig icke kunna tillstyrka nedsättning, emedan arrendet uppgår endast till något öfver 3:dje kornet af utsädet och Hemmanets jordmån och egor äro goda.

Angående Lunda Hemman har Krono-Fogden i underdånighet uppgifvit, att, enligt Arrende-Contract af den 26 September 1815, skall för detta Hemman, af ett Mantal, betalas 81 tunnor 16 kappar Spannmål, hälften Råg och hälften Korn, hvartill kommer Kronotionde, Dränge-spannmål, Dagsverken och Kronoskjutser. svarande emot omkring 5 tunnor 25 kappar, så att, utom Pastoralier, m. m., utgöres till Kronan 87 tunnor 9 kappar, hvaremot Hemmanet har, enligt Charta och Contract, 19 tunnor 23½ kappeland årligen besådd åker, som besås med circa ¾ tunna på tunnelandet, och således utgör 14 tunnor 25⅝ kappars årligt utsäde, hvilket, beräknadt till 7:de kornet, skulle gifva i afkastning 103 tunnor 19⅜ kappar, hvaraf, sedan Kronans omförmälde 87 tunnor 9 kappar och utsädet för påföljande året 14 tunnor 25⅝ kappar afgått, återstoden 1½ tunna skulle användas till föda för folk och dragare, de förres löner, Bevillningar och Clereciets rättigheter m. m.; men då folkets och dragares behof först måste fyllas, uppkommer deraf brist i arrendet, som hittills inträffat; vid hvilket för-

hållande KronoFogden i underdånighet ansett, att Hemmanet, som har ganska ringa och klen äng och betesmark, samt dertill inga andra förmåner än en trädgård, icke kan draga ett så drygt arrende, utan föreslagit arrendets jemnkande till likhet med hvad private emellan vanligen betalas eller omkring 2:dra kornet för Skatte och 3:dje kornet för Frelse och Säteri och således beräknadt till $3\frac{1}{2}$ korn af utsådde 14 tunnor $25\frac{5}{8}$ kappar nedsättas till 51 tunnor $25\frac{11}{16}$ kappar Spannmål. Till hvad Krono-Fogden sålunda i underdånighet andragit och hemställdt, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stockholms Län, på de anförde skälen, i underdånighet tillstyrkt Nådigt bifall, samt Kongl. Kammar-Collegium yttrat sig finna arrendet för Högsta med Lambaruds samt Lunda Hemman vara så drygt, att nedsättning deri skäligen bör ega rum, hvarföre Kongl. Collegium, till Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning, i underdånighet öfverlemnat, om icke, med anledning af de meddelde uppgifterne af Hemmanens afkastning, Kongl. Maj:t i Nåder skulle täckas förordna en sådan jemnkning, som å ena sidan afser Kronans säkerhet för Arrendet och å den andra möjligheten för Arrendatorn att med dess bestånd det utgöra.

Då Stats-Utskottet af den beskrifning Krono-Fogden i orten afgifvit öfver Högsta med Lambaruds samt Lunda Hemman, ansett det vara ådagalagdt, att det arrende

derföre blifvit uti de år 1815 derom afslutade Arrende-Contracter utfäst, är vida högre än att det med Arrendatorernes möjliga bestånd kan utgöras, så ehuruväl Kronan har en ostridig rätt att det utfordra, likväl, enär en sådan rättighets begagnande ej allenast skulle störta vitsordade, träfne och arbetsamme Arrendatorer uti ett oundvikligt obestånd och olycka, utan äfven troligen föranledde dertill, att Hemmanen måste på Auction till nytt Arrende utbjudas, hvarvid Kronans inkomst deraf efter all anledning blefve betydligen nedsatt under hvad nu kan erhållas, anser Utskottet sig böra tillstyrka Riksens Höglofl. Ständer, att medgifva den i underdånighet föreslagne nedsättningen i arrendet för Hemmanen Högsta och Lambarud med 32 tunnor $4\frac{1}{3}$ kappar och för Lunda Hemman med 30 tunnor årligen, dock endast till nästa Riksdag, då af sig företeende förhållanden närmare må kunna utredas, huruvida arrendet till de i Arrende-Contracten utfästa belopp kan utkräfvas. Dock varder detta till Riksens Höglofl. Ständers pröfning vördsamligen hemställdt; och lärer Riksens Ständers Beslut i ämnet hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmälas.

Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 19 Julii 1823.

N:o 310.

Utlåtande i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss uppå Öfversten Carl Silfverskjölds underdåniga ansökning, om ersättning för det af honom vid Pommerns afträdande förlorade Accord m. m.

Medelst Nådig Remiss af den 20 sistlidne Martii, har Kongl. Maj:t i Nåder till Stats-Utskottet öfverlemnat en underdånig ansökning af Herr Öfversten Carl Silfverskjöld, om ersättning för det vid Pommerns afträdande af honom förlorade Accord m. m., så lydande:

"Stormägtigste Allernådigste Konung!

Då jag sistlidne Riksdag, den 5 Junii 1818, till Rikets Höglofl. Ständer ingaf ett vördsamt, här i afskrift, underdånigst bifogadt Memorial Litt. A. rörande en billig önskan och kräfd ersättning för de betydliga förluster, jag, som Svensk medborgare och Fäderneslandets försvarare, oskyldigt lidit af en oförutsedd Politisk förändring af Rikets underlydande Länder, trodde jag mig hos Nationens ädle Representanter finna det ömma och patriotiska deltagande, som tillika grundade sig på en lika så synbar rättvisa, som framfarne tiders både exempel och praxis. Jag erkänner visserligen med liflig

tacksamhet förra Riksens Ständers välvilja och deltagande för min belägenhet i det en Expectance-Lön af 500 R:dr till mitt lifs uppehälle blef mig beviljad; men saknar i öfrigt påföljden af den auropade ersättningen för det Accord af 7000 R:dr Pommersk Courant jag för Compagnie vid f. d. von Engelbrechtska Regementet erlagt, hvilket likväl mine fordne kamerater, som öfvergingo i Preussisk tjenst, fingo åtnjuta, då samma deras ersättning afdrogs från den för Pommern erlagde Köpesumman, hvarigenom den således borde kunna anses vara af Nationens erhållne Medel betald; och då denna förmån skänktes dem, som lemnade Rikets tjenst, tyckes det väl med mera billighet böra tillfalla den, som utan afseende på de verkliga fördelar en fremmande Monark tillböd, qvarstannade i Fäderneslandets tjenst, för att med mindre synbara förmåner, likväl finna en större väntad tillfredsställelse i hoppet, att ännu få gagna det Land, för hvilket jag redan med glädje uppoffrat allt, och som med lika starka som heliga band fästat mig dervid; men detta oaktadt står jag ännu efter 7 års förlopp lika hjelplös på samma punct och hvarigenom min belägenhet år från år blifvit allt svårare. Det var icke nog för mig att se mig i förlust af ofvannämnde Accords-summa, utan äfven af ett förskott till mitt Compagnies beklädnad från 1809, då Passevolance-Contractet med Kronan upphörde, intill 1812, eller fulla

3:ne år, bestigande sig till öfver 2000 R:dr Pommersk Courant; och då 17 års förlorad ränta å 9000 R:dr samma mynt härtill lägges, blir förlusten alltför synbar för att icke fästa en förtjent uppmärksamhet å en medborgares oskyldigt drabbade lidande. Jag har en gång med fullt förtroende till min Nations ädelmod förhoppningsfullt kastat mig i dess armar; förvissad att icke orättvist behandlas af Landsmän, som sjelfve stiftat de Styrelse-Lagar, som grunda sig på rättvisans helgd att skydda, bevara och betrygga egande rätten, och som från Secler tillbaka fredat och upprätthållit Fäderneslandets ära och anseende, genom dess försvarares åtnjutne aktning, betryggade rättigheter och förtjente belöningar. I förhoppning att dessa, så på National espriens som på dess omisskänneliga ädelmod grundade skäl, blifva af de nu församlade Rikets Ständer i ett kraftigt öfvervägande tagne, vågar jag i djupaste underdånighet anhålla, det Eder Kongl. Maj:t täcktes i Nåder, till Rikets Ständers Stats-Utskott göra proposition om ersättning för de af mig genom Rikets politiska förändring gjorde förluster.

Ett långvarigt lidande genom saknaden af egen uppoffrad och förlorad egendom, jemte en i overksamhet förspild tid, så dyrbar i en ålder, då själs- och kroppskrafter utveckla sine förmögenheter och framkalla tillfällen att bereda så enskildt som allmänt väl, — allt detta skall jag dock med glädje

lemna åt glömskan och förgätenheten, oaktadt svedan af sårade minnen, endast jag genom en billig ersättning för min förlorade effectiva egendom blefve i ståndsatt, att kunna afbörda en i och för tjensten iråkad skuld, och hopp att på min hitintills mindre lyckliga Militairiska bana ännu kunna uppnå ett mål, som under vilkoret att nitiskt gagna, kunde bereda mig en måttlig bergning.

En comparaison i förhållandet emellan f. d. Finska Arméens Officerare och mig, som under sista Riksmötet af Ständerne gjordes, och, som af i underdånighet närlagde Riks-Ståndens Protocolls-Utdrag, Litt. B., torde Nådigst inhemtas, hade så mycket mindre bordt komma i fråga, som Finland med vapen eröfrades och afträddes utan ersättning, då Pommern deremot försåldes och inbringade Riket en summa, som med rättvisa borde betrygga en Svensk mans derigenom lidne förluster. Det tyckes således vara lika litet betungande för Staten att af en erhållen vinst rättvist betala en rättmätig fordran, som för en egendoms-säljare, hvilken innan han afträder densamma, aflönar sine tjenare. De Finska Officerarne hafva dessutom blott ett à två år varit i saknad af tjenste-inkomst, då deremot jag i 17 år varit i mistning af den för ett drygt Accord påräknade Compagnie-afkastningen af minst 2000 R:dr Pommersk Courant årligen,

i hvars

i hvars ställe jag till $\frac{1}{4}$ mindre inkomst än förut blifvit nedsatt. De Finska Officerarne voro bland annat äfven 100 till antalet, då deremot jag var ensam af de Pommerske Regementerne, som i Svensk tjenst qvarstannade, hvilket allt icke torde undfalla en klarsynt blick.

Vigten och sanningen af hvad jag i underdånighet anfört, hoppas jag således må blifva med oväld skärskådadt, och det ädelmod, den rättvisa, som utmärker Svea Rikets Ständer, äro mig en borgen för ett väntadt bifall af en så längesedan insinuerad och nu förnyad ansökan, den jag tror mig böra anse som byggd på skäl, som icke utan en otänkbar motvilja skulle kunna omkullkastas.

Med undersåtelig vördnad, nit och trohet framhärdar till dödsstunden

Stormägtigste Allernådigste Konung
Eder Kongl. Maj:ts

allerunderdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåte

Carl Silfverskjöld.

Stockholm d. 5 Martii 1823.

Stats-Utskottet får, i anledning häraf, upplysa, att då vid Urtima Riksdagen i Örebro år 1812, fråga väcktes, att Officerarne vid Pommerska Regementerne, i anseende till det lidande, hvaruti de funnos försatte under det Landet af Franska Magten var occuperadt, måtte beredas någon hjelp och undsättning från Sverige, funno Riksens Ständer, enligt deras underdåniga Skrifvelse den 16 Julii berörde år, sig böra medgifva enahanda förmån åt dessa Officerare, som förut var bestämd för Befälet vid förra Finska Arméen, neml. att de som till Riket öfverkommo och här i tjenst qvarstannade, skulle ega undfå Expectance-Löner efter sine grader, samt vid Afskedstagande eller befordran utbekomma ersättning för Accords-summorne efter 1793 års Reglemente. Såsom Fond för Expectance-Lönerne åt Pommerske Officerarne anvisades de 20,000 R:dr, som på Allmänna Indragnings-Staten funnos qvarstående, såsom förut anslagne till årlig ränta på Pommerska Kammarens Vexel-Circulations-Fond i Hamburg; och då Pommerska Landet med Regementerne sedermera formligen afträddes till Preussen, användes omförmälde Fond vid 1815 års Urtima Riksdag; men deraf anslogos 10,000 R:dr att af Kongl. Maj:t i Nåder disponeras till Expectance-Arfvoden åt Lönlöse Officerare i Arméen, som varit tjenstgörande under sista krigsåren, på grund hvaraf Öfversten Silfverskjöld, under den 23 Januarii 1816 af

Kongl. Maj:t i Nåder blifvit tillagd ett Expectance-Arfvode af 500 R:dr årligen.

Uppå Öfversten Silfverskjölds egen inom Höglofl. Ridderskapet och Adeln, vid sista Urtima Riksdag, gjorde framställning om ersättning för det Accord 7000 R:dr Pommersk Courant han år 1806 erlagt till Chefs-Beställningen vid ett Compagnie af von Engelbrechtenske Regementet, samt för de förluster han för öfrigt genom politiska händelser fått vidkännas, yttrade Riksens Ständer, uti underdånig skrifvelse af den 14 Martii 1818, att vid öfvervägande af denna fråga, Riksens Ständer funne såsom en följd af deras förklarande 1812, rörande Pommerske Regementernes Befäl, skäligt bevilja Öfversten Silfverskjöld lika rätt och förmåner, som Riksens Ständer för Finska Arméens Officerare bestämt, och Kongl. Maj:t, den 10 April 1810, samt 2 Junii 1812, i Nåder fastställt; så att Öfversten måtte njuta till godo det honom tillslagne 500 R:dr Expectance-Arfvodet och för det Accord, han erlagt till sin i Pommern innehafvande Beställning med Lön på Stat, utbekomma ersättning, enligt 1793 Accords-Reglemente, derest han afgår ifrån Expectance-Arfvodet inom 10 år, ifrån den dag han detsamma erhållit.

Detta Riksens Ständers meddeldte Beslut var således grundadt på gällande Författningar, hvarifrån då kända förhållanden icke föranledde till undantag; men enär till Utskottet nu blifvit aflemnadt ett af Herr Ge-

neral-Lieutenanten m. m. Friherre Gustaf Boije, hvilken år 1815 erhållit Kongl. Maj:ts Nådiga uppdrag, att å Dess höga vägnar till Kongl. Preussiska Kronan öfverlemna Pommern och Rügen, utgifvet betyg, att de med Landet öfvergående Compagnie-Cheferne erhållit af Kongl. Preussiska Regeringen försäkran om full Accords-ersättning för innehafde tjenster, hvilken evalverad i Svenskt Banco, uppgått till omkring 4,500 R:dr, samt att Herr Öfversten Silfverskjöld, som betalt ett vida större Accord, således genom qvarblifvande i Svensk tjenst, ej allenast gick förlustig af denna Accords-ersättning, utan äfven gjordt vida större förlust derigenom, att hans Compagnie-Rustkammare, som uppgick till ett ansenligt värde, förut var under Kriget af fienden vid Stralsunds intagande tillgrepen och förskingrad, och berörde försäkran jemväl synes instämma med en af Kongl. Preussiska Regeringen den 26 Julii 1821 utfärdad och i Svenska Post- och Inrikes-Tidningen införd Kungörelse, innehållande att de deruti nämnde Officerare af Pommerske Regementerne, hvaribland Öfverste Silfverskjöld icke finnes, egde att inom den 15 September samma år anmäla sig till utbekommande af Accords-ersättning, utgörande för en Compagnie-Chef 2,419 R:dr 15 sk. 4 r:st. Preussisk Courant; så enär denna deras rätt grundade sig på den om Pommerns öfverlemnande till Kongl. Preussiska Kronan afslutade Convention, deruti

förbehåll gjordes, att de Officerare af de tvänne Pommerska Värfvade Regementerne, som i Pommern qvarstannade, skulle af Kgl. Preussiska Regeringen erhålla Accords-ersättning, hvilken således kan sägas hafva indirect graverat Löseskillingen för Pommern, hvaremot Herr Öfversten Silfverskjöld, som redan då till Sverige öfvergått och här qvarstannat, af en dylik förmån icke kunde komma i åtnjutande; men det ej synes med billighet instämma, att en slik förmån skulle honom betagas, för det han i hoppet att blifva använd och än vidare kunna gagna sitt Fädernesland, här qvarblef, anser vid ett sådant utredt förhållande, Stats-Utskottet sig ega anledning hemställa, om icke Riksens Höglofl. Ständer skulle finna godt bevilja Herr Öfverste Silfverskjöld, att af de utaf Pommerska Löseskillingen antingen redan influten eller inflytande medel erhålla Accords-ersättning till enahanda belopp, som hans kamerater åtnjutit, eller 4,500 R:dr Svenskt Banco, utan att sådant må innefatta någon skyldighet för honom, att frånträda det Expectance-Arfvode af 500 R:dr han, i brist af annan Lön, nu innehafver. Detta hemställes vördsamligen till pröfning af Riksens Höglofl. Ständer, som lära hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla hvad häröfver varder beslutadt.

Stockholm den 18 Julii 1823.

Ankom den 19 Julii 1823.

N:o 311.

Utlåtande, i anledning af Herr Lefréns Memorial, om ett årligt Arfvodes anslående för Öfver-Directeuren Schwartz.

Till Stats-Utskottet har Höglofl. Ridderskapet och Adeln remitterat ett Memorial af Herr J. P. Lefrén, hvaruti blifvit anfördt de stora förtjenster till National-Industriens fullkomnande, som Öfver-Directeuren Schwartz skall ega, och angelägenheten af medels vidtagande, att fästa honom qvar i Landet, för att med sina så inom som utom Fäderneslandet samlade kunskaper gagna Näringarne; i följd hvaraf Herr Lefrén föreslagit Riksens Höglofl. Ständer, att intill nästa Lagtima Riksdag anslå ett årligt Arfvode af 3000 R:dr Banco för Öfver-Directeuren Schwartz, emot åliggande att framdeles som hittills, inom Fäderneslandet arbeta för Manufacturernes och öfrige Näringars bästa.

Stats-Utskottet har lika med Herr Lefrén ansett, att Fäderneslandet af Öfver-Directeuren Schwartz's erkända skicklighet och kunskaper kan hemta fördelar, och Utskottet har trott det äfven vara en billig fordran, då Schwartz till sitt fullkomnande, med icke obetydlig kostnad för det Allmänna, gjort resor i fremmande Länder. Med denna

gemensamma åsigt, hafva likväl bland Utskottets Ledamöter meningarne varit delade, hvad afseende borde fästas på Motionen, och 2:ne Stånd hafva ansett, att då Schwartz, i egenskap af Öfver-Directeur vid Controllverket, uppbär en årlig Lön af omkring 1,200 R:dr, och det berott af honom sjelf att bibehålla sin befattning såsom Föreståndare vid Kongl. Vetenskaps-Akademiens Technologiska Schola, med thy åtföljande inkomster, den han likväl nu frivilligt lemnat, synes någon klagan öfver åsidosatt uppmärksamhet på hans förtjenst af belöning icke kunna ega rum, i följd hvaraf och med afseende derjemte på Stats-Verkets knappa tillgångar, bifall till Motionen icke kunde tillstyrkas; hvaremot de 2:ne andre Stånden trott sig böra hemställa till Riksens Ständer, om icke den underdåniga anhållan hos Kongl. Maj:t borde göras, att Kongl. Maj:t må i Nåder låta af Manufactur-Fonden tilldela Öfver-Directeur Schwartz ett lämpligt årligt arfvode, emot skyldighet å hans sida, att på vissa bestämda tider hålla technologiska föreläsningar; och skulle dessa olika meningar till Riksens Höglofl. Ständers beprövande vördsamligen anmälas.

Stockholm den 18 Julii 1823.

Ankom den 19 Julii 1823.

N:o 312.

Memorial, angående frågan om inköp af Astronomiske Instrumenter för Observatorium i Stockholm.

Under den 16 nästlidne Junii har Vällofl. Borgare-Ståndet, samt, den 11 i samma månad, Hedervärda Bonde-Ståndet, med bifall till Stats-Utskottets utlåtande af den 26 föregångne Maji öfver gjorde anmärkningar vid Utskottets yttrande, i anledning af Herr von Hartmansdorffs Memorial, om anslag af medel till inköp af Astronomiske Instrumenter för Observatorium i Stockholm, beslutit, att något anslag härtill icke må bestås, hvaremot Höglofl. Ridderskapet och Adeln, den 14 samt Högvördige Preste-Ståndet, den 11 i förstnämnde månad ogillat samma Utlåtande och stannat i det beslut, att den till Instrumenternes inköp föreslagne Summa, 5000 R:dr Banco, bör af Stats-medlen utgå i 3:ne år, med en tredjedel hvardera året.

Till befordrande af ett likstämmigt beslut härutinnan, finner Stats-Utskottet sig böra, med anledning af 73 §. i Riksdags-Ordningen, anmäla ärendet, för att öfverlemnas till afgörande utaf Förstärkte Stats-Utskottet, på sätt 69 §. uti Regerings-Formen föreskrifver, hvarvid följande Voterings-Proposition torde böra framställas:

Den

Den som bifaller, att, till inköp af Astronomiske Instrumenter för Observatorium i Stockholm, 5000 R:dr Banco måga af Statsmedlen anslås och utgå i 3:ne år med tredjedel hvardera året, voterar ja; den det ej vill, nej.

Vinner nej,
så komma några särskilda medel för detta ändamål icke att anvisas.

Stockholm den 18 Julii 1823.

Ankom den 23 Julii 1823.

N:o 313.

Riksens Höglofl. Ständers Stats-, Banco- och Lag-Utskotts Betänkande, i anledning af väckte Motioner, rörande förändringar i Författningarne, om ränta vid penninge-försträckningar.

Till Stats-, Banco- och Lag-Utskottens samfälda behandling har blifvit från Hedervärda Bonde-Ståndet remitteradt ett Memorial af Riksdagsmannen Peter Pehrsson från Calmare Län, hvarutinnan bland orsakerne till den nu så allmänt öfverklagade förlägenhet, äfven den omständighet blifvit framstäld, att Lagen tillåter räntas beräkning ända till 6 för 100:det, ehuru af ingen näring, aldraminst af jordbruket, skall kunna räknas en så stor afkomst af inlagde penningar och för-

lag; på grund hvaraf en ändring af 9 Cap. 6 §. Handels-Balken blifvit föreslagen, så att penninge-räntan, ej mindre i publique Cassor, än enskilde emellan, skulle fastställas till högst 5 för hundrade om året.

Äfven ett annat från Hedervärda Bonde-Ståndet till Stats- och Banco-Utskotten remitteradt Memorial af Riksdagsmannen Gustaf Larsson från Stockholms Län, innehåller samma förslag, och uti ett från Höglofl. Ridderskapet och Adeln till Stats- och Lag-Utskotten remitteradt Memorial har Herr von Qvanten, Carl, sökt att genom flere skäl, hemtade från beskaffenheten af de i Jordegendom intecknade Lån, och den afkastning sådan egendom lemnar, ådagalägga nödvändigheten deraf, att två slags ränta tillåtes, en högre och en lägre, samt att i synnerhet vid de försträckningar, hvilka genom tagen inteckning i jord-egendom försäkras, högre ränta icke bör kunna fordras, än efter 4 procent; hvarmed de publique Cassorne kunde göra början, dock så, att denna föreskrift äfven sedermera skulle sträcka sig till intecknade lån i allmänhet.

Utom nyssnämnde, hafva dylika frågor blifvit väckte i dels till Stats- och Banco-, dels till Stats- och Lag-Utskotten remitterade Motioner; äfvensom i de tillförordnade Finance-Committéens Betänkande bifogade särskilde anföranden af 2:ne Committéens Ledamöter; och har härvid, utom hvad redan nämndt är, äfven den åsigt blifvit framstäld,

att all ränte-beräkning vid penninge-försträckningar enskilde emellan borde blifva helt och hållet öfverlemnad till de aftal desse derom kunna göra, och allt hvad hittills varit stadgadt, rörande bestämd laglig räntas beräknande, således alldeles upphäfvas.

Alla dessa enskilda förslag hafva förenade Stats-, Banco- och Lag-Utskotten ansett sig böra i ett sammanhang till pröfning företaga; och gå nu att inför Rikets Höglofl. Ständer framlägga resultaterne af sine öfverläggningar derom.

Utskotten anse sig dervid först böra utlåta sig angående den föreslagna fullkomliga friheten i laglig ränte-beräkning enskilde emellan; emedan, om den gillades, skulle derigenom de öfrige frågorne förfalla. Dervid hafva Utskotten icke kunnat undgå att finna, huru rätts-enligt det visserligen vore, att egare af Capitaler, likasom egare af annan förmögenhet, skulle, då användandet af dess Capital på en annan öfverlåtes, få betinga sig de vilkor derföre, som han anser förenlige med sin förmån och säkerhet. Äfvenså borde friheten i ränte-beräkningen å Låntagarens sida bereda en fördel, som icke är af obetydligt inflytande, nemligen det bemödande att nedsätta räntan, som skall uppkomma under ett tillstånd, då hvarje näring kan, så att säga, öppet erkänna sin naturliga förlags-ränta, utan afseende på någon norm, som, om den å ena sidan i mycket hindrat en högre räntas tagande, å andra

sidan torde ännu oftare hämmat en lägre räntas erbjudande.

Men Utskotten anse införandet af denna frihet, ovilkorligen fordra ett tillstånd af mera allmänt förtroende man och man emellan, än det nuvarande, och att ett ordnadt myntväsende bör vara förut infördt; emedan, i annat fall, bemödandet att trygga sig emot förluster genom myntvärdet, skulle medföra den verkan, att de djerfva försöken af några Individuer, som i denna väg redan nog öfverklagas, skulle då sträcka sig, under sken af billighet och skydd af Lagen, till alla Capital-egare.

Då Utskotten således icke våga tillstyrka Rikets Ständer en dylik frihets införande, anse de sig böra söka att utreda, huruvida den nu af Lagen föreskrifna och tillåtna ränta kan och bör nedsättas.

Tillåtelsen att taga 6 procents ränta synes väl ej i Sveriges Lag vara grundad på det begreppet, att denna norm vore den rätta. Deremot synes föreskriften att i flere fall, då Lagen skall göras gällande, endast beräkna 5 procent, likasom medgifva att denna utgör en billig. Också lär 5 procent icke varit ovanlig ränta, under den tid, då ordning i myntväsendet beredde Långifvaren säkerhet för all annan förlust än den, som genom Låntagaren kunde vållas, och åter betog Låntagaren allt hopp om annan vinst af Capitalet, än den hans industri kunde förskaffa honom. Men om äfven då mången

gaf och tog den högsta tillåtna räntan, skulle detta så mycket snarare blifva ett allmänt förhållande, när vid hvarje Capital-omflyttning osäkerheten bjöd omtankan att söka, dels dess förvandlande, dels en fullkomligare säkerhet, och sålunda vållade en tidsutdrägt, som betog Capitalen deras förra rörlighet och, yttrad i Capital-brist, nödvändigt skulle höja de använda Capitalens ränta.

Att i närvarande omständigheter försöka att tillvägabringa en nedsättning i den tillåtna räntan, skulle i Utskottens tanka icke vara rådligt. Den skulle säkerligen endast framkalla öfverträdelser, omöjliga att förhindra, och oroa den ännu lugna och Laglydiga massan af Capital-egare, på ett sätt, att oreda och förlägenhet troligen skulle vållas. Den synes fastmer tillhöra andra tider, då Capitalernes tillräcklighet tryggar Lagstiftningen att, sedan deras obehindrade gångbarhet visat sig, förmå att någon tid nedhålla räntan, beslutet om fastställandet af lägre räntefot skulle kunna göras gällande.

Derefter återstår för Utskotten, att yttra sig angående räntans bestämmande under den nu af Lag tillåtne, i afseende på lån utur publique Cassor, Utskotten hafva dervid ansett sig böra åtskilja emellan sådane Cassor, som icke för Statens räkning förvaltas, och dem, som på ett eller annat sätt begagna bidrag af Staten. Hvad de förra angår, finnes lätteligen huru ett ensamt för desse enskildte inrättningar gjordt bestämmande skulle ingå

på egande rättens område, och kunna Utskotten således, af det skäl, att de icke vågat tillstyrka enskildta räntans nedsättande, icke eller tillstyrka ett sådant; äfvensom för dessa gäller, hvad som ock föranledt Utskotten, att föreslå bibehållandet af nu bruklig ränte-beräkning, äfven för de Cassor, som af Staten njuta bidrag, nemligen: att deras inkomster äro beräknade att utgå till vissa bestämda ändamål, grundade på närvarande ränte-förhållanden, och, hvad dessa sednare angår, den ifrågasatte förändringen endast beredande en oväntad fördel för redan Contracterade lån, skulle ådraga Staten ökade utgifter; hvarföre Utskotten, öfvertygade att i alla fall, verkan af ett sådant medgifvande skulle vara af ingen allmännare nytta, afstyrka all förändring uti hvad nu rörande ränta å penningelån i Lag stadgadt är. Hvilket dock Riksens Höglofl. Ständers pröfning vördsamt underställes.

Stockholm den 9 Julii 1823.

Ankom den 23 Julii 1823.

N:o 314.

Riksens Höglofl. Ständers Stats-, Banco- och Lag-Utskotts Betänkande, angående väckte frågor, om enskilde personers rättighet att utfärda Invisningar, stälde till betalning af

andre enskilde, samt beskaffenheten af de fordrings anspråk, som derigenom uppkomma.

Genom särskilde remisser hafva Utskotten, dels hvar för sig, dels samfält, fått från Höglofl. Ridderskapet och Adeln samt det Vällofl. Borgare-Ståndet emottaga flere Memorialer och Anföranden, syftande uppå den betydliga lättnad uti Penningrörelsen enskilde emellan, som skulle härflyta genom ett till mindre summor åter utsträckt tillstånd för utgifvandet af enskilde personers invisningar uppå andre enskilde till betalning å utsatt tid åt den uppvisande; likasom äfven en större gångbarhet af dylika invisningar, tillika med förändrade grunder för behandlingen af fordrings-anspråk, som af dem uppkomma, blifvit ansedd, kunna genom den alltid emot verkliga behofvet jemt svarande tillökning i Rörelse-Capitalet, som derigenom bereddes, minska nödvändigheten af att, genom publique Credit-anstalter eller andre medel, på ett emot ändamålet mindre svarande sätt, sörja för bibehållandet af ett tillräckligt och jemt afpassadt rörelse-capital.

Sedan Utskotten samfält till öfverläggning förehaft de härom väckte motioner, få Utskotten nu härigenom framställa ett uppgjordt förslag till stadga om Invisningar, hvilka emellan enskilde Personer eller Bolag inom Riket utställas

Fullkomligen erkännande rigtigheten af hvad som i de remitterade motionerne blifvit anfördt, rörande vigten i dessa hänseenden af den enskilda Credit-rörelse, som utan ett rigtigt ordnadt Assignations-system icke kan ega rum, hafva Utskotten ansett det rättigheten att till en annan öfverlåta de fordringar hvar och en eger, måste för honom vara lika naturlig, som den, att uppå sina egna förbindelser, utstälde under en eller annan form, kunna få grunda den credit hos andre, som dessa eljest kunde vara benägne att för honom hysa.

Då detta ändamål till stor del motverkas, af den inskränkning till en summa af minst 100 R:dr Banco, som blifvit anbefald, för alla å innehafvaren eller ock å viss man eller dess ordres, utstälde Invisningar, hafva Utskotten ansett sig böra tillstyrka Rikets Ständer, att denna minsta summa bestämmes till 20 R:dr Banco-Sedlar; hvilken inskränkning Utskotten ansett nödig för att förekomma oordningar på hvilka den arbetande classen troligen skulle blifva lidande.

Sättet för ådagaläggandet af Invisningars verklighet och oförfalskade egenskap, hafva Utskotten, då dessa i allt äro jemförlige med andra skuldbevis, funnit böra vara enahanda som för skuldebref finnes föreskrifvet, för utan det att Utskotten ansett det icke kunna medföra någon våda, om begagnandet för Invisningars Context af stämplar,

grave-

graverade i sten eller metall tilläts, då hvarje utgifvare ofelbart blifver sjelf mest angelägen om att, genom utmärkande tecken emot förfalskning, trygga denna art af sine löpande skuldförbindelser. Tryckning med rörlige stilar af denna context å enskilde Invisningar, hafva Utskotten ansett likväl icke böra tillåtas, på det att den mindre kunnige allmänheten måtte kunna lättare åtskilja dylika Assignationer från de såsom mynt gängse Banco-Sedlarne.

Det har slutligen i allmänhet blifvit af Utskotten ansett vara af särdeles vigt, att genom föreskrifter, meddelade för begagnandet af denna rättighet, samt för behandlingen af derigenom uppkomne fordrings-anspråk, förekomma, att icke ett obetänkt eller svekfullt handlingssätt i detta afseende kunde bereda förluster för ett större antal mindre bemedlade personer. Huru Utskotten lyckats att sådant åstadkomma, finnes bäst af de stadganden Utskotten för hvarje fall, uti det Förslag, som nu aflemnas, upptagit; och varder allt Rikets Höglofl. Ständers upplysta pröfning vördsamligen underställdt, jemte det att flere Ledamöters yttrade skiljaktiga meningar bifogas.

Stockholm den 18 Julii 1823.

Förslag till Stadga om Invisningar, som emellan enskilde Personer eller Bolag inom Riket utställas.

1 §.

Gifver någon till annan Invisning att bära upp penningar eller annat hos tredje man, ställes sådan Invisning att betalas vid anfordran å viss dag efter uppvisandet eller å bestämd tid.

2 §.

Invisning må ställas till viss man, viss man eller dess Ordres, eller Invisningens innehafvare; och bör densamma vara af Utgifvaren egenhändigt undertecknad och försedd med dess brukliga Sigill, antagen Stämpel eller tvänne vittnens intygande, att Utgifvaren sitt namn derunder tecknat. Utgifvarens rätta adress och hemvist vare ock å Invisningen utsatt.

3 §.

Till innehållet bör Invisning vara skrifven eller aftryckt utaf i metall eller sten graverad stämpel.

4 §.

Invisning ställd till viss man eller Ordres, eller ock till Innehafvaren, att betalas uti penningar, må ej lyda å mindre summa än 20 R:dr uti Rikets Ständers Banks Transports-Sedlar.

5 §.

Öfverlåtes Invisning från en till annan, vare öfverlåtaren skyldig svara för Invisningens rigtighet, men ej för utgifvarens eller godkännarens vederhäftighet, der han sig ej dertill förbundit, eller vetat att endera eller begge varit på obestånd då öfverlåtelsen skedde.

6 §.

Hvar, som fått Invisning, ställd till betalning på viss tid från utgifvandet eller uppvisandet, vare skyldig att för densamma vid förfallotiden betalning fordra.

7 §.

Vägrar den, som Invisningen lyder å, att den ovilkorligt godkänna, eller erhålles icke betalning, enligt Invisningens ordalydelse, bör innehafvaren derom fordra den förres skrifteliga intyg å Invisningen, kan sådant ej erhållas, eller träffas han ej i sitt hemvist, då Invisning till betalning förfallen är, tage deröfver Innehafvaren inom trenne dagar laga bevis, underrätte Utgifvaren om förhållandet innan nästa dag tilländagår, om han vistas i samma stad, eller i annor händelse nästa postdag derefter, och njute af honom genast betalning.

8 §.

Hafver någon godkänt Invisning, men betalar icke å rätt tid, stånde till honom,

som Invisningen fått, hvad han heldre vill, hålla sig till Utgifvaren, eller betalning af den andre söka. Vare dock pligtig inom 30 dagar kraf i laga ordning mot endera anställa.

9 §.

Får ej Invisnings-innehafvare betalning å rätter tid, njute sedan ränta med En för Hundrade i månaden, samt ersättning för alla till betalnings utsökande erforderlige utgifter.

10 §.

Den, som betalning för Invisning, ställd till innehafvaren eller till viss man eller ordres, och så beskaffad som denna stadga föreskrifver, utsöka vill, ege att anmäla sig i Stockholm hos Öfver-Ståthållaren och i Orterne hos Konungens Befallningshafvande, och ingifve i hufvudskrift Invisningen, jemte betyg öfver vägradt godkännande eller ej erhållen betalning, och njute, så framt något jäf emot krafvet ej göres, om Invisningen är utgifven att vid uppvisandet infrias, utmätning hos Utgifvaren, och i fall den är godkänd till inlösen på viss tid, en lika rätt antingen hos honom eller godkännaren, eller der tillgång hos den ene brister, hos den andre, samt, i begge fallen, rättighet till bysättning å gäldenärens person; göres vid utmätningen jäf emot skulden, åligge det Gäldenären, att, inom den för Lagsökning i allmänhet föreskrifne tid, och vid lika äfventyr, sig förklara, dock gånge Utmätning icke

destomindre för sig, och varde godset satt i taka händer, eller under Utmätningsmännens vård, der den fordrande det äskar. Finnes fordrings-påståendet af Öfver-Ståthållaren eller Konungens Befallningshafvande vara af tvistig beskaffenhet, förvises det till Laga utförande vid vederbörlig Domstol, dock fortfare säkerheten uti det utmätte godset, intill dess tvisten genom Dom, som vunnit Laga kraft, afgjord är.

11 §.

Sker ej utmätning inom Fjorton dagar sedan Utmätningsmannen Executorialet bevisligen emottagit, vare han för betalningen ansvarig.

12 §.

Ej må någon vara skyldig, att Invisning såsom god betalning emottaga, utan må sådant på emottagarens godtfinnande bero.

13 §.

Försummar innehafvare af Invisning att iakttaga något af hvad här ofvanföre stadgadt blifvit, hafve till betalning derföre ej större rätt, än såsom för annan skuldfordran; och ankomme det i thy fall på Domaren, att, när genom innehafvarens försummelse betalning uteblifvit, pröfva, om, i följd deraf, utgifvaren bör från större eller mindre betalnings-ansvar för Invisningen befrias.

Utdrag af Protocollet, hållet hos Rikets Höglofl. Ständers Stats-, Banco- och Lag-Utskotts sammanträde den 18 Julii 1823.

S. D. Vid öfverläggningen, rörande det af Utskottens sammansatta Beredning uppgjorde Förslag till stadga om Invisningar, som emellan enskilde eller Bolag inom Riket utställas; yttrades af nedannämnde Ledamöter deras från pluralitetens skiljaktige tankar, med begäran att de måtte det till Riksens Ständer afgående Betänkandet, genom Protocolls-Utdrag, bifogas. Herr Häradshöfdingen Ribbing uppläste härvid ett så lydande Anförande:

Efter i beredning skedt sammanträde med de förenade Stats-, Banco- och Lag-Utskotten hafva båda förstnämnde Utskott förklarat det de redan beslutat en mera fri och vidsträckt rätt, att utfärda Assignationer, än hittills varande Författningar medgifva, hvilket, såsom utgörande den financiela delen af ämnet, Utskotten funnit sig ensamt tillhöra, men, till verkställigheten af detta Beslut. förklarat det de ansett Lag-Utskottets biträde nödigt för att, genom föreslående af en utfärdad Lag, få detsamma gällande.

Oaktadt den inskränkning för Lag-Utskottets bedömande, som således skulle uppstå, vågar likväl jag, som vid Utskottens sammanträde in pleno första gången icke var tillstädes, att, med begagnande af den enskilde

Ledamotens rätt, nu till Protocollet yttra mina tankar.

Jag tror att lättnad i penningerörelse kan vara god; men jag tror att säkerhet är nödvändig. Invisnings-Lagen åsyftar det förra; månne han innebär det sednare?

Assignations-rätten inskränktes vid förra Riksdagen, då Lag-Utskottet ensamt behandlade frågan. Utskotten tillstyrka nu dess utvidgande, så att, utom skrifne, äfven *graverade* Invisningar få utfärdas ända till den mindre summa af Tjugo Riksdaler. Den medgifne rättigheten att gravera Invisningar, är en följd af den, att få utfärda flere sådane på mindre summor. Man eger redan rätt att å Banken utfärda Assignationer på den mindre summa af Tjugo Riksdaler, dock vid påföljd för öfver-assignering, att Banken genast gifver bref till Executor om utmätning till capital, ränta och omkostnad hos Invisnings-utgifvaren, eller ock hans bysättning. Åt ingen enskild Invisnings-godkännare kan anförtros utöfvandet af en sådan rättighet, hvadan ock vid underlåten betalning af enskild, alla de formaliteter uppstått, som i 12 §. af den föreslagna Lagen finnas beskrifne med anskaffande af skriftelige bevis, vittnens tillkallande, underrättelsers meddelande nästa postdag m. m., hvilka det icke är troligt, att någon underkastar sig för att utfå den ringa summan af Tjugo R:dr, enär man gerna går in på en mindre kostnad, för att undvika en större. — Dessa Lagstadganden

komma således, efter min tanka, att, otillämpade, öka massan af redan befintelige; och månne icke, i ett så glest befolkadt land som vårt, der Ämbetsverk och Controller icke äro så närbelägne och lätt tillgänglige, tron på Invisningsgifvarens ärlighet slutligen blir enda vilkoret för Invisningens credit; och Lagen derom kommer att qvarstå, för att blott med sitt anseende, såsom Högsta Magtens bud, förleda till en tro på säkerhet, som densamma i verkligheten icke kan medföra. — Då min säkerhet, såsom innehafvare af Invisning, till stor del ligger i rättigheten, att genom bysättning göra min rätt till betalning gällande, så rubbas denna säkerhet blott genom Assignantens dödliga frånfälle; men huru mycket mer, ja nästan helt och hållet förlorar en Invisning sitt värde om utgifvaren gör Cession eller fråga derom vid hans dödsfall uppstår. Få lära underkasta sig kostnaden och äfventyret att ingå i en Concours för att erhålla Tjugo R:dr, och, vid uppstådt misstroende för en sedel, som man innehar, lärer mången heldre för ögonblicket söka att använda den huru som heldst, än afvakta morgondagen, då densamma tilläfventyrs för intet gäller. Således, ju mera dessa Assignationer lifvat rörelsen och, i anseende till sin delbarhet, inträngt i äfven dess yttersta grenar, ju mera skada och förderf skall den stagnation åstadkomma, som följer på inställd betalning af desse papper

och

och upphörande af Lagens functioner till befordrande deraf. Sådane händelser i stort hafva varit ganska skadlige; till äfventyrs icke ens medfört erfarenhetens nytta.

Fördelen att genom Assignationer på enskildte kunna, utan penningar, med beqvämlighet verkställa liqvider, innehar man redan, emedan det är tillåtet, att till hvad belopp som heldst på Banken lemna invisning till viss man, hvadan detta icke kan anföras såsom skäl till utvidgad frihet, att utgifva löpande Invisningar på enskilde. Är åter ändamålet, att genom invisning på andra än Banken undgå den stränghet i accuratess, som förbindelser med detta Verk ingångne, vanligen medföra, så förtjenar åtminstone icke denna afsigt att genom någon Lag skyddas, äfvensom den i alla fall synes öfverflödig; ty Författningar om löpande Sedlar och Borgen, lemna ett öppet fält att genom sedelbyte utsträcka sin egen och begagna andras Credit så långt man behagar; och då desse Författningar under en längre tid blifvit tillämpade, samt tilläfventyrs äro mera fullständige än den föreslagne Lagen, tror jag att man med dem kan vara belåten, så vida det må erkännas, att en löpande Sedel, utgifven af den, å hvilken man eljest assignerar, då den förses med en efter behofvet modifierad borgen, innehar samma egenskaper som en, efter den föreslagne Lagens syft-

ning, utgifven Assignation å samma person; och har skuldsedeln dessutom det företräde, att, utan accept, protest med de flere omständigheter, kunna genast utmätnings- eller bysättningsvis realiseras.

Jag kan således icke tillstyrka utfärdandet af den föreslagne Lagen."

Hvarförutan Herr Häradshöfdingen munteligen tillade, att, derest Lagen blefve utfärdad, han för sin del ansåg, att något stadgande deruti borde inflyta, som inskränkte tiden för den strängare executions-rätt, som blifvit Invisningar tillagd, i enlighet med hvad om löpande Skuldsedlar är stadgadt, eller till högst Aderton månader efter utgifvandet, samt ytterligare en bestämdare föreskrift uti 10 §. rörande den Domstol, som, till upptagande af tvist om en från Invisning sig härledande skuldfordran, bör anses *vederbörlig*, hvarom Herr Häradshöfdingen förmenade samma stadgande böra ega rum, som angående Invisningar på Banken, så att, på sätt Kongl. Förordningen den 10 December 1741 uti 11 §. förmår, innehafvaren måtte ega frihet söka sin betalning vid den Domstol honom lägligast faller.

Herr Borgmästaren Cederborg anförde: "Hindrad, genom sysselsättning vid ett annat Utskott, att vid förra sammanträden mig infinna, anhåller jag, att till denna dagens Protocoll få, såsom min reservation, antecknadt hvad jag förut vid sammansatta Utskottens Beredning anfört: att jag icke för min

del kan gilla det föreslagne Assignerings-systemet, heldst detsamma, enligt min öfvertygelse, endast kan med nytta användas i ett land med säkra Credit-förhållanden, men att det deremot, der Crediten är så vacklande, som, för närvarande, i vårt Fädernesland, skall medföra oredor, tvister och olägenheter. Af detta skäl och med åberopande af Lag-Utskottets Betänkande i samma ämne vid förra Riksdagen, afstyrker jag, meo voto, all utvidgning af hvad hittills gällande Författningar i omförmäldte afseende föreskrifva."

Uti detta yttrande instämde Herr Professorn Doctor Lundblad, äfvensom Hr Grosshandlanden Göransson, hvilken, såsom correctiv emot en skada, som en utvidgad assignerings-rättighet skulle komma att orsaka, för sin del föreslog, att en föreskrift måtte tilläggas, det alla enskildes Assignationer på enskilda, som utställas på mindre belopp, än Etthundrade Riksdaler Banco, borde vara skrifne eller tryckte å fyra Skillingars Charta Sigillata. — Med Herr Grosshandlanden Göransson förklarade Riksdagsmannen Pehr Andersson från Hallands Län sig till alla delar ense.

I afseende på den vid sednaste sammanträdet gillade 1 §. uti Förslaget, erinrade Herr Revisions-Secreteraren Stråle, om sin då anmälde reservation emot det beslut, som från den §. uteslutit ett af Herr Revisions-Secreteraren, såsom högst nödigt ansedt til-

lägg, i afseende på förekommandet af flerfaldige Rättegångar, om Invisningars betalnings-giltighet, hvilka i sin mån äfven skulle minska förtroendet till dylika papper, nemligen af dessa orden: "Och gälle sådan Invisning såsom bevis, att utgifvaren varit skyldig Invisningens värde till honom, som densamma emottagit, der ej annat förhållande af Invisningens lydelse finnes."

Herr Öfverste-Lieutenanten Hjerta, som vid sista sammanträdet varit frånvarande, tillkännagaf nu, det han för sin del instämde uti denna af Herr Revisions-Secreteraren Stråle anmälda reservation; och yttrade vidare, det han, med afseende å de möjligen ofta inträffande förändringar uti Invisningsgifvarens förmögenhets-tillstånd, hvilka på innehafvarnes rätt hade inflytande och för dem kunde medföra särdeles besvärlige iakttaganden och skyldigheter, icke ansåg lämpeligt att medgifva en så vidsträckt præscriptions-tid för enskilde Invisningars strängare executiva kraft, utan ansåg den böra inskränkas till blott en del af den för deras utelöpande, i likhet med andra Skuldförskrifningar, stadgade tid, eller tre, högst fem år. — Uti detta Herr Öfverste-Lieutenanten Hjertas sistnämnda yttrande, instämde Herr Kammarherren Friherre Rålamb.

I afseende på det uti 5 §. upptagne stadgande, att den, som till annan öfverlåter Invisning, må vara skyldig att ansvara för Invisningens rigtighet, men ej, utom i särskilda

fall, för utgifvarens eller godkännarens vederhäftighet, anmärktes af Herr Grosshandlanden Eckhoff, samt Hr Lagmannen m. m. von Hauswolff, att en sådan inskränkning af öfverlåtares ansvarighet skulle göra den säkerhet för ofelbart utbekommande af full betalning, som Invisningar borde medföra, ganska ofta förenad med så betydliga äfventyr, besvär och omgångar, att farhågorne derföre komme att ansenligen försvåra användandet deraf uti liqvider man och man emellan; hvarföre i stället yrkades, att öfverlåtaren af en Invisning måtte åläggas samma skyldighet, att ansvara för dess fulla betalning, som, enligt Vexel-Stadgan, åligger den, som påtecknat Vexelbref.

Den tid af endast fjorton dagar efter Executorialets emottagande, som uti 11 §. föreskrifves, såsom den, inom hvilken utmätning bör vara skedd, så framt utmätningsmannen vill undgå att sjelf för betalningen ansvara, ansågs af Herr Lagmannen von Hauswolff och Herr Borgmästaren Hambræus såsom för korrt för Utmätningsmän på Landet, hvilka inom denna tid ofta icke möjligen skulle kunna medhinna att, genom underlydande Tjenstemän, om utmätningar å de från deras hemvist längre aflägse ställen föranstalta.

Det stadgande 12 §. innefattar, ansågs af Herr Öfverste-Lieutenanten Hjerta, Herr Häradshöfdingen Ribbing och Herr Lagmannen Noréus destomera öfverflödigt, som 72 §. uti

Regerings-Formen redan uttryckligen föreskrifver, att Rikets Ständer allena ega rätt att genom Banken utgifva Sedlar, som för Mynt uti Riket må erkännas, och ännu ingen Lag förbundit eller, enligt rättsgrunder, borde kunna förbinda någon, som har att fordra betalning af en annan, att mot sin vilja åtnöjas med blotta löftet derom, hvilket dock å andra sidan lika litet kunde den, som dertill vore villig, förmenas. — Ut supra.

Ex Protocollo
J. M. Spens.

Ankom den 23 Julii 1823.

N:o 315.

Riksens Höglofl. Ständers Stats-, Banco- och Lag-Utskotts Betänkande, angående vilkoren för inrättandet af enskildte Banker eller Disconter.

Till de trenne nu förenade Utskotten hafva särskildt blifvit från Höglofl. Ridderskapet och Adeln remitterade åtskillige Memorialer och Anföranden, hvaruti, såsom hufvudsakligt bidragande medel till lättande af den öfverklagade förlägenheten i allmänna rörelsen, blifvit föreslaget, att tillstånd borde lemnas för enskilda Bolag, att förena sig till bedrifvande af en sammansatt Upplånings- och Utlånings-rörelse, efter de grunder, som kunde af dem, som uti företaget ingingo, finnas förmånlige; hvarigenom enskilde Banker, obero-

ende af Rikets Ständers, och af det allmänna Penningeväsendets omvexlingar, småningom skulle bildas, och, på samma gång, som alla Capital-egandes och Capital-behöfvandes behof samtidigt fyldes, den vidsträckta Credit-rörelsen, som hittills måst för allmän räkning drifvas, kunde återgå till sin egentliga plats bland de enskilde aftalen; så att den, genom sin ostadiga inflytelse, icke vidare rubbade myntväsendets en gång för alla stadgade förhållanden.

Då Utskotten, till samfäldt skärskådande, företagit allt hvad i detta afseende blifvit anfördt och föreslaget, hafva Utskotten ej kunnat undgå att finna den betydligen större lämplighet för bedrifvandet af all slags Credit-rörelse, som enskilda Inrättningar nödvändigt måste ega framför de allmänna. Det utlånings-sätt, der lånen meddelas endast med afseende på Låntagarens enskilda Credit eller Discontering, synes framför alla andra fordra en omtänksamhet och uppmärksamhet, hvilka icke till alla delar annorledes, än genom hoppet om enskild vinst kunna uppkomma; och således heldre böra öfverlemnas till enskilda industrien, än blifva föremål för de låne-tillgångar, som genom Statsförvaltningens försorg åt enskilde beredas. Personliga ansvaret för återbetalningen af en till låns bekommen summa, utgör grundämnet i hvart och ett skuldförhållande, men, i afseende på de egentliga Discont-lånen, är denna ansvarighet derjemte den enda verkliga Valuta,

som å upplånarens sida i aftalet ingår; och det egentliga värdet af de hypotheker, den särskildt så kallade Discont-methoden erbjuder, kan ej mätas af annat, än emottagarens personliga öfvertygelse, om den personliga förmågan hos den, som utstält förbindelsen, eller hos den, som iklädt sig ansvar för dess uppfyllande, att verkligen åstadkomma detta sednare. Privata Associationer, till sådan lånerörelses bedrifvande, efter en vidsträcktare plan, och med större tillgångar, än som af enskilde personer hvar för sig skulle kunna åstadkommas, hafva icke heller förut varit inom Fäderneslandet okände. Redan, då man först började att inom Sverige behandla allmänna Låne-anstalter, såsom en egen art af Stats-inrättning, blef den fullkomligen påtagliga säkerhet, som endast kan rättfärdiga användandet i utlåningsväg af de under allmänt förvar satte enskildta medel, icke ansedd kunna genom Discontering på namn ernås. För att likväl från den directa förmånen af de allmänna Låne-inrättningarne icke nödgas göra något undantag för de näringsgrenar, hvilka hufvudsakligen icke fordra annat vilkor af sine idkare, än förvärfvad skicklighet, och hvilkas betydligaste löpande förlag består uti råämnen till ytterligare förädling, samt i medel till arbetarenas underhåll under arbetstiden, men consumtionen af tillverkningarne endast sednare derföre kan lemna ersättning; blef den egentliga Discont-

rörel-

rörelsen, till bedrifvande, med större eller mindre tillskott från det allmänna Penningeverket, öfverlåten, dels åt Förvaltningen af allmänna Penningeverk, dels åt enskilda föreningar, af samma yrke delande Närings-idkare, dels sluteligen äfven åt den enskilda, endast för utlåningen förenade speculationsandan. Erfarenheten af den särdeles framgång dylika speculationer rönt, och den förväntade stora vinsten af allmänna rörelsens utsträckning äfven åt detta håll, vid det lifligt kända behofvet af en sådan vinst till de Finance-operationer, man i öfrigt ville utföra; var första anledningen till företagande af Discontering äfven för Bankens egen räkning, med större dertill anslagen andel af dess tillgångar; och detta ändamål finnes till och med, då Riks-Disconten efter 1800 års Riksdag inrättades, tydligen angifvet. Men ännu ansågs betänkligt att utsträcka begagnandet af Bankens Fonder i denna väg så vidt, som behofvet af en fullkomligt liflig omsättningsrörelse fordrade, hvilket behof man dessutom fann komma att, om inrättningen uppfylde sitt ändamål af allmännelig nytta för Landet, som otvifvelaktigt måste äfven hafva varit afsedt, lika mycket som Bankens vinst, ständigt tillväxa för de just genom understöden ytterligare sig utbildande näringarne, och den genom uppmuntran tilltagande näringshågen, utan att likväl någon säker be-

räkningsgrund för denna tillväxt kunde ernås. Af sådan anledning uppmanades äfven vid Riks-Discontens inrättande enskilde, att med insatta medel deri deltaga, och uti Landsorterne bereddes dessutom inrättandet af enskilde föreningar uti dylik afsigt, som de fordna Discont-Compagnierne. Åstundan och behofvet att, ensamt för Bankens räkning, kunna för de i öfrigt gjorde anslag, påräkna den betydliga vinst, som erfarenheten visat, att de enskilde delegarne i Riks-Disconten delat med Banken, måste anses hafva varit det hufvudsakliga skälet hvarföre Rikets Ständer vid 1815 års Riksdag förordnade, att, efter upphörande af tiden för Riks-Discontens Octroy, hela dess Låne-rörelse skulle af en, endast för Bankens räkning drifven Discont-inrättning öfvertagas; och endast det lifliga erfarenhets-intrycket af de då nyligen upptäckte, och till så svåra följder ledande, missbruken uti förvaltnings-sättet af ett bland de enskildta Discontverken, tillika med den bestämda visshet, som uti dåvarande omständigheter otvifvelaktigt var för handen, att några enskilde större upplånings- och utlånings-anstalter icke skulle kunna erhålla något förtroende, eller upprätthållas utan Statens åtgärd, hvaraf man nogsamt sett de olyckliga följderna; kan antagas såsom skäl, hvarföre 1818 års Ständer bestämde, det all Discont-rörelse i Riket, med undantag af den, som vore nödig för utredningen af f. d. Filial-Disconterne, skulle genom Banco-

Disconten besörjas, med den dertill förut anslagne Fond, ökad allt efter som de medel från Filial-Discont-Utredningen inflöto, hvilka af Bankens tillgångar deruti ansågos vara fästade.

De grundade anledningar hvarföre 1818 någon inrättning af enskildte Banker eller Disconter icke ens kunde sättas i fråga, emedan ingen på det ena eller andra viset begagnat sig deraf, skulle likväl Utskotten nu anse hafva för största delen upphört. Utan att inlåta sig i undersökningar, om huruvida det allmänna och enskilda förtroendets ställning i Landet, sedan sista Riksdag undergått en eller annan förändring, hafva Utskotten likväl trott sig kunna antaga, det behofvet af att återställa detta allmänna och enskildta förtroendet blifvit nu mera allmänt erkändt, och känslan deraf möjligen ledande till verk och gerning; sedan den fasta öfvertygelsen hunnit tillika utbilda sig, att detta förtroendes återställande skulle afhjelpa det betydligaste kända onda, och att ett sådant återställande måste nästan lika mycket bero uppå enskildes föresatser och företag, som uppå Statsmagtens beslut.

Om derjemte anstalterne till bestämmande af myntets egenteliga värde, vid denna Riksdag erhålla den fasthet, att de förtjena förtroende, skola de ock troligen vinna det; och de, genom brist af Credit för det löpande myntet, hittills rörelsen undandragne Capitaler äfven söka den utväg till erhållande

af betydlig vinst, som Associationer till enskildte Banker eller Disconter medföra.

Utskotten anse det derföre vara af särdeles vigt, och, om icke för den närvarande eller närmast kommande tiden, likväl för en ej just så aflägsen framtid, kunna medföra de nyttigaste följder, att sådane förmåner utlofvas för Inrättningar af ifrågavarande beskaffenhet, som lemna möjlighet för deras uppkomst på ett ändamåls-enligt sätt.

Enligt nu gällande Lagar och Författningar, är det enskilde personer tillåtet att ingå Bolag. Dessa ega, i afseende på penningars upplånande och utlånande, samma rättigheter och skyldigheter som enskilde personer; och det behöfves således icke någon ändring, eller något tillägg, uti nu gällande Författningar för att lemna tillstånd till upprättande af sådane Bolag, som skulle hafva till föremål att, antingen af egne medel, eller af upplånte penningar, verkställa utlåningar till enskilde personer. Så länge det är möjligt för hvarje individue, som eger penningar att förränta, att sjelf utlåna dem på längre tid emot högsta lagliga ränta, är det likväl föga troligt att någon Bolags-Inrättning i sådant ändamål skulle uppkomma, då en dylik icke kunde lemna sine delegare hopp om högre fördelar, än hvarje enskild sjelf skulle kunna förskaffa sig, utan tvärtom, genom förvaltnings-kostnaderne, troligen komma att bereda en gifven förlust. Möjligheten att kunna upprätta ett sådant Bolag,

beror således derpå, att detsamma i afseende på räntans beräknande, erhålla större förmåner, än Lagen i allmänhet långifvare tillägger, och hopp således uppstår, att genom i denna väg använd industrie, erhålla en vinst, motsvarande den andra lönande näringsföretag gifva; men denna förmån af räntans beräknande är ock den enda, hvarmed sådane Inrättningar böra af Staten gynnas. Alla vidare understöd innebära en delaktighet uti sjelfva Inrättningen, som, i händelse af olycklig utgång, skulle väcka anspråk emot Staten, att hålla enskilde för deras förluster skadeslöse. Rättigheten till beräknande af annan ränta, än den Lagen i allmänhet tillåter, måste likväl bero på ett särskildt för hvarje fall lemnadt tillstånd, i annan händelse skulle, under åberopande af den sådane Bolag förundte rättighet, snart anspråk af hvarje enskildt långifvare göras, att erhålla samma ränte-förmåner, som blifvit de större Låne-inrättningarne tilldelade. Utskotten hafva således ansett, att det för hvarje fall må bero af Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning, att bifalla eller afslå ansökningar, som göras om rättighet till begagnande af de förmåner, som för enskilde Banker eller Discont-inrättningar blifvit utstakade.

Några hufvudgrunder för det Reglementariska af sådane Inrättningar, hafva Utskotten ansett sig icke böra föreslå, utan trott det kunna öfverlemnas till den enskilda omtankan, att öfverenskomma om sådane Bolags-

Reglor, som å ena sidan kunna förmå personer, att uti Inrättningen deltaga, och å den andra gifva så billiga Låne-vilkor, att Lånesökande finna uträkning att der anmäla sig till penningars erhållande. — Några förut härutinnan stadgade vilkor skulle kanhända motverka ändamålet, eller gifva sjelfva Inrättningen ett utseende af att hafva uppkommit under Statens garantie, som densamma icke bör ega.

Utskotten hemställa således, att till Kongl. Maj:ts Nådiga bifall må föreslås utfärdandet af en Förordning, hvarigenom stadgas:

1:o Att Bolag, hvilka hafva till föremål att till enskildte personer utlåna penningar, måge, då sådant af Kongl. Maj:t tillåtes, ega att, vid penninge-försträckningars meddelande, den högsta lagliga ränta afdraga; dock icke för längre tid än högst ett år; samt att, efter förfallotiden, uppbära samma öfverränta, som för Banco-Disconten stadgad varder.

2:o Att sådane Inrättningar måge till sine fordringars utsökande och indrifvande njuta enahanda handräckning, som Banco-Disconten.

3:o Att de personer, som önska i ofvannämnde ändamål upprätta Bolag, måge ega att sig hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla, och sine Bolags-Reglor och Utlånings-Reglemente förete; hvarefter Kongl. Maj:t, derest dessa finnas af den beskaffenhet, och Bolagets fond af den betydlighet, att det

åsyftade ändamålet: lättade låne-tillgångar af enskilde medel till förlag för handel, näringar och jordbruk, derigenom vinnes, lärer täckas förunna Bolaget rättighet att begagna ofvannämnde förmåner, dock under en Octroytid af högst 10 år, vid hvilken tids förlopp Bolaget om nytt tillstånd må sig anmäla.

4:o För öfrigt skall allt hvad som för Handels-Bolag i allmänhet stadgadt är eller blifver, rörande vederbörligt anmälande, intagande uti Rättens Inteckning-Protocoll och kungörande i allmänna Tidningarne af Bolagets ingående, ändamål och dermed skeende förändringar, samt Bolagsmännens ansvarighet en för alla och alla för en; tillika med hvad som särskildt varder i afseende på Invisningars utställande af enskilde eller Bolag föreskrifvit; äfven för Discont-Bolagen lända till efterrättelse.

Vid hvarje lemnadt tillstånd till inrättande af private Disconter, anse Utskotten dock uttryckligen böra fogas den offenteliga förklaring, att samma inrättningar, hvarken nu eller någonsin framdeles skola kunna påräkna något understöd af allmänna medel, samt att, under ingen förevändning, Staten må kunna blifva mera i deras förvaltning, än i andra enskildta företag, inblandad, eller på något sätt komma att bidraga till deras upprätthållande eller utredning. Utskotten förmoda det en sådan förklaring ej allenast å ena sidan skall gifva nödig spänning åt den enskilda omtankan och verksamheten,

då den finner all sin förkofran, bestånd eller ofärd, beroende endast af dess eget noggranna iakttagande af skyldigheter; utan ock å den andra, fullkomligen lugna alla de sinnen, hvilka, ännu lifligt ihågkommande Filial-Disconternes förfall och upplösning, svårligen skulle kunna skilja sig från misstroendet till de nya Inrättningarne, och från farhågan att de kunde komma att dela de gamlas öde.

Hvad Utskotten nu anfört och föreslagit, varder Rikets Höglofl. Ständers omprövvande vördsammeligen underställdt, jemte en Ledamots särskildta mening.

Stockholm den 9 Julii 1823.

Utdrag af Protocollet, hållet vid Rikets Höglofl. Ständers Stats-, Banco- och Lag-Utskotts sammanträde den 18 Julii 1823.

S. D. Vid justering af Protocollet för Utskottens sammanträde den 9 i denne månad, och i anledning af det deri förekommande beslut, till gillande af Utskottens sammansatte Berednings-förslag till Betänkande, angående vilkoren för inrättandet af enskilde Banker eller Disconter, erinrade Herr Kammar-Junkaren Morath om sin emot samma beslut uti ett särskildt afseende anmälde reservation, och yttrade dervid skrifteligen:

"Jag

"Jag anser för min del, att vid rättigheten för private att förena sig i Bolag till Discont-rörelses bedrifvande, det vilkor borde fästas, att Bolaget vore skyldigt att vid tillståndets sökande nppgifva den summa Bolaget sammanskjutit, och att det ringaste, som för en privat Disconts öppnande borde erfordras, voro 100,000 Riksdaler Banco, emedan i annat fall kunde inträffa, att några personer med en obetydlig summa började en sådan rörelse, för att njuta öfverränta och öfrige Discont-inrättningen åtföljande förmåner, hvilket gåfve anledning till ett obehörigt ocker.

Jag önskade således, att den hemställan till Ständerne skulle göras, att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att ingen Octroy för private Discont-inrättningar må meddelas, med mindre delegarne uti sådane Disconter visade, att i Riksens Ständers Bank blifvit för Discontens räkning insatte minst 100,000 R:dr Banco."

Uti detta yttrande, som begärdes måtte blifva Betänkandet till Rikets Ständer följaktigt, instämde Herr Borgmästaren Cederborg. Ut supra.

Ex Protocollo
J. M. Spens.

Ankom den 22 Julii 1823.

N:o 316.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga proposition, angående anslag till kostnaderne för Myntverkets iståndsättande.

Till Stats-Utskottet har Kongl. Maj:t, under den 7 nästl. Maji, aflåtit följande Nådiga Proposition, angående kostnaderne för Myntverkets iståndsättande:

"Då underdånig anmälan hos Kongl. Maj:t gjordes, om det förfallna tillstånd, hvaruti Machineriet vid Kongl. Myntet en längre tid befunnits och som vid myntningen förorsakar icke allenast svårighet och ofullkomlighet, utan ock tillökt kostnad; så fann Kongl. Maj:t nödigt att förordna en särskild Committé, för att, efter fullständig undersökning om förhållandet, uppgöra planen till myntets iståndsättande och förslag öfver kostnaden dervid, samt tillika granska de rörande myntningen gällande äldre Författningar.

Utaf Committéens underdåniga Skrifvelse, af den 18 sistl. April, med specifikt Förslag öfver kostnaden vid de till ofvanberörde ändamål erforderliga nya Machiner, samt nödige ansedde förändringar och förbättringar, har Kongl. Maj:t inhemtat, att ett till denna Inrättning hörande Valsverk, till Constructionen hufvudsakligen öfverensstämmande med

det vid Engelska Myntet brukliga, så väl som uppsättningen deraf, jemte öfrige för detsamma nödige ombyggnader och verktyg, skulle uppgå till en kostnad af 17,000 R:dr; att efter fulländandet af dessa arbeten följande Machiner blefvo af nöden, neml.: ett dragverk till tenarnes justering, tre klipp-machiner för plattarnas utstickning, 3:ne lättare machiner till myntets krusning i kanten, en Medaille-press, en Riksdaler-press samt en Ducat-press; att, i anseende till den utmärkta sorgfällighet, hvarmed dessa machiner måste arbetas, för att fullkomligen motsvara deras ändamål, den dertill åtgående kostnaden icke kunde beräknas under en summa af 16,500 R:dr; äfvensom en summa af 3,500 R:dr ansetts böra vara att påräkna för förenämnde machiners inrigtning och till bestridande af oförutsedde utgifter, hvilka sednare kostnader dock ansetts kunna betäckas af besparingarne å det årliga anslaget för Myntets underhåll.

Enär, enligt detta Förslag, hela den för Myntverkets iståndsättande erforderliga summa, hvartill äfven komme det ännu återstående fyllnads-beloppet af 3000 R:dr å betalningen för den hos Manufacturisten Owen betingade Ångmachin, således skulle uppgå till omkring 40,000 R:dr, hvaraf Committerade ansett hälften böra vara att tillgå för innevarande år, samt den andra hälften under de 2:ne påföljande åren, hafva Committerade i underdånighet anhållit, det täcktes Kongl.

Maj:t i Nåder utse nödige medel, hvaraf Committerade må ega att uppbära genast R:d. 3000
inom detta års slut omkring . . . 17,000
och derefter 16,500

R:d. 36,500

samt att dessförutan det må blifva Committerade upplåtet, att i och för Machinernes inrigtning jemte oförutsedda behof disponera årliga besparingen å Mynt-anslaget, som äfven hittills, så länge tillgången medgifvit, med Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd fått användas till oundgängliga reparationer och anskaffande af de nödvändigaste machiner.

Kongl. Maj:t, som funnit ifrågavarande utgift af behofvet påkallad, vill härmed i Nåder hafva öfverlemnat till Rikets Ständers Stats-Utskott, att till återstående kostnader för Kongl. Myntets iståndsättande, utse särskildta medel, derest Rikets Ständer ej funne lämpligt, att dessa kostnader, äfvensom den för Myntets drift hädanefter skola af Banken bestridas.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med Kongl. Nåd och ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. D. Skogman."

Det är väl uti den Nådiga Propositionen ådagalagdt, så väl, att vid Myntverket i Stockholm erfordras ett nytt Valsverk, som att åtskillige Machiner för Myntets behof böra anskaffas. Likväl har Stats-Utskottet trott, att sedan sammansatta Stats- och Banco-Utskotten, uti dess nu mera afgifne utlåtande om reglering af Rikets Penninge-Verk, icke tillstyrkt realisation af Banco-Sedlarne för det närvarande, utan föreslagit, att Silfvermynt ej må ifrån Banken utgifvas och myntverket följakteligen synes komma att blifva ganska litet begagnadt, den föreslagne reparationen och förändringen deraf icke fordrar skyndsam åtgärd, utan bör kunna efterhand verkställas; Och då Utskottet icke kan tillstyrka något särskildt anslag härtill af Stats-Verkets redan medtagne tillgångar, förmodar Utskottet likväl, att Mynt-Verket derförutan skall kunna småningom, ehuru på en längre tidrymd iståndsättas, för de besparingar som uppkomma uppå den årliga anslagssumma 7,500 R:d., hvilken på Stat är bestådd till Myntets drift och underhåll, och derå under de sist förflutna Tio åren blifvit bespart per medium 3,090 Riksdaler om året; beroende det för öfrigt af Riksens Höglofl. Ständers godtfinnande, om till Banco-Utskottets Utlåtande bör öfverlemnas den af Kongl. Maj:t i Nåder framstälda frågan, huruvida berörde kostnad må af Banken bestridas. Detta hemställes till Riksens Höglofl. Ständers beprôfvande vördsamligen; Lärandes Riksens Stän-

ders häröfver meddelande Beslut hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmälas. Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 22 Julii 1823.

N:o 317.

Utlåtande, i anledning af gjorde anmärkningar vid Utskottets yttrande, i frågan om Wadstena Kloster-Kyrkas öfverlåtande åt Lands- och Stads-Församlingarne derstädes.

Vid Stats-Utskottets, den 29 sistlidne Martii afgifne Utlåtande öfver Herr P. U. Huldbergs Memorial, om den så kallade Kloster-Kyrkans i Wadstena öfverlåtande till begagnande af Staden samt S:t Pehrs Lands-Församling, hafva anmärkningar blifvit gjorde, hvilka föranledt ärendets återremitterande till ytterligare åtgärd, hvaremot berörde Utlåtande blifvit gilladt af Hedervärda Bonde-Ståndet den 4 nästlidne April.

Utskottet hade yttrat, att enär detta ärende befinnes i samma skick som vid sistförflutne Riksdag, så att det förbehåll Riksens Ständer då gjorde om ett ordentligt Contracts upprättande öfver Församlingarnes åtagande, att försätta Kyrkan i fullkomligt skick och den framdeles underhålla, och hvilket borde hafva vunnit Kongl. Maj:ts Nådiga

sanction förr än några medel dertill kunde beviljas, icke ännu vunnit verkställighet, Riksens Höglofl. Ständer lära finna för närvarande någon åtgärd häråt icke böra lemnas; men förmodade, att om, bland Contracts-vilkoren de af Stadens Riksdags Fullmägtig vid denna Riksdag yrkade förmåner beviljades församlingarne, att i stället för en kostsam Tornbyggnad få uppföra Klockstapel, samt, fritt disponera den gamla Kyrkan, deras begäran, att af Statsverket utfå de 5000 R:d. som för Kyrkans sålde Koppartak öfverblifvit efter verkställd reparation, derigenom kunde förfalla.

Häremot är erindradt, att något Contract om Wadstena Klosterkyrkas öfverlåtelse till Wadstena Stads- och S:t Pehrs Lands-Församlingar, hvaruti församlingarne skulle förbinda sig till Kyrkans reparerande och framtida underhållande, icke skall kunnat uppgöras, enär Riksens Ständer icke anvist tillgång till de 5000 R:d., hvilka, jemte Kyrkans emottagande, borde Församlingarne tillfalla; att berörde 5000 R:d. såsom influtne för Kyrkans försålde Koppartak vore Kyrkans och icke Statens tillhörighet, samt att det skulle innefatta en verklig vinst för Staten att, emot återgifvande af desse 5000 R:d., för alltid blifva befriad från kostnaden att underhålla denna Kyrka, hvilken såsom af forntidens mästerverk och märkvärdigt monument borde sorgfälligt vårdas, m. m.

I anledning häraf får Stats-Utskottet yttra, att enligt Riksens Ständers åberopade beslut vid förra Riksdagen, skulle ett ordentligt Contract med Församlingarne göras, hvarigenom de åtogo sig Kyrkans försättande i fullkomligt skick och dess framtida underhåll, samt detta Contract af Kongl. Maj:t i Nåder gillas, förr än några medel dertill beviljades, heldst på antagligheten af Contractsvilkoren berodde, huruvida summan måtte anslås, i följd hvaraf Riksens Ständer icke ingått i något närmare bestämmande af de vilkor, som kunde finnas nödiga för ändamålet.

Det ankommer alltså på Församlingarne att uppgifva och i behörig ordning till Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning och fastställelse öfverlemna ett sådant Contract i detta hänseende, som instämmer med Riksens Ständers omförmäldte beslut; hvarvid efter Stats-Utskottets förmodan, i stället för den förut ifrågaställde Tornbyggnaden, som icke heller finnes bestämdt föreskrifven i Kongl Resolutionen om Kyrkans öfverlemnande af den 10 December 1817, skulle kunna föreslås uppförande af Klockstapel; Och anser Stats-Utskottet den medgifne utbetalningen af ifrågavarande 5000 R:d. då Kyrkan varit och ännu är en Statens tillhörighet, icke kunna fordras på andra villkor, än som i berörde ordning utfästas och godkännas; Men på det något hinder för verkställigheten häraf icke

må

må uppstå derföre, att medel ej blifvit anslagne, tillstyrker Stats-Utskottet det Riksens Höglofl. Ständer genom underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t öfverlemna, att, sedan ett sådant Contract blifvit af Kongl. Maj:t gillat, i Nåder anvisa berörde Summa utaf den tillgång Öfverskotten å Stats-Verkets Inkomster kunna medgifva. Detta hemställes vördsamligen till Riksens Höglofl. Ständers omprö-fvande. Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 22 Julii 1823.

N:o 318.

Utlåtande i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss uppå Riksdags-Fullmägtigens för Hernösands Stad underdåniga ansökning, angående Landshöfdinge-Residence-Huset derstädes.

Med tillkännagifvande att Kongl. Maj:t i Nåder gillat hvad dess och Rikets Stats-Contoir i underdånighet anfört öfver Riksdags-Fullmägtigens för Hernösands Stad Herr Commerce-Rådet M. Lindströms å Borgerskapets derstädes vägnar underdåniga ansökning antingen om förhöjning i Hyran för Landshöfdinge-Residence-Huset derstädes eller ock dess inköp af Staten, har Kongl. Maj:t under

den 11 nästl. Junii till Stats-Utskottet i Nåder öfverlemnat Handlingarne i hvad de röra Hyran för Landshöfdinge-Residenset för att vid Stats-Regleringen iakttagas.

Uti den underdåniga ansökningen är andraget, huruledes Hernösands Stad, år 1782, skall förbundit sig, att åt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Wester-Norrlands Län bygga ett Residencehus med tjenlige rum för Landshöfdingen, Lands-Contoiret, Lands-Cancelliet, Lands-Ränteriet och Landtmäteri-Contoiret efter den af Öfver-Intendents-Ämbetet uppgifne och af Kongl. Maj:t gillade dessein och ritning, med skyldighet å Stadens sida, vid ansvar till görande att samma Byggnad tillhörige Ämbetsrum tillbörligen underhålla, emot åtnjutande af en årlig hushyra 200 R:d., hvarefter Byggnaden, till följe af Kongl. Maj:ts Nådiga tillåtelse af den 14 December 1784 skall blifvit uppförd af Sten; men i anseende till Stads-Cassans utblottade tillstånd och Borgerskapets ringa förmögenhet, att samma Byggnad fortsätta och fullborda, skall staden tid efter annan, ifrån år 1782, till år 1786, fått i åtskillige Terminer räntefritt uppbära förskott på 40 års Hushyresmedel med en sammanräknad summa af 8000 R:d. Oaktadt detta förskott skall dock Borgerskapet icke varit i tillfälle att fullborda Byggnads-företaget utan stora uppoffringar af dagsverken, contanta årliga tillskotter samt upptagande af Lån, m. m. och skall Stads-Cassan ännu häfta för en skuld af ungefär

2000 R:d. Banco i och för Residencehuset. Nu då efter 40 års förlopp den Nådigst anslagne Hushyran får åter komma Staden till godo, skall hos Borgerskapet den billiga fruktan uppstått, att i stället för de fordom åtnjutne 200 R:d. i Silfver, en dylik Summa i Bancosedlar torde få uppbäras, derest Kongl. Maj:t, i anseende till Bancosedlarnes fallna myntvärde och tidernas förändrade skick och omständigheter, icke skulle till lindring i Borgerskapets bördor och för att sätta detsamma i tillfälle att åstadkomma kostnaden till Residencehusets Brandförsäkring, i Nåder täckas förordna, att Hushyran hädanefter måtte lämpas efter den öfver allt i Riket nu gångbara, för begagnandet af ett sådant Boställe och emot hvilken Hyra Borgerskapet anser 650 R:d. Banco vara svarande; Eller ock har Borgerskapet i underdånighet anhållit, att få till Kongl. Maj:t och Kronan aflåta Residencehuset med tillhörigheter, för en summa af 20,000 R:d. Banco, såsom köpeskilling, som väl vore mindre än Husets nu varande fulla värde, men dock skulle bidraga till godtgörande af Stads-Cassans skulder, samt att lindra Borgerskapets tryckande Stadsbidrag.

Kongl. Stats-Contoiret har, uti dess häröfver afgifne och af Kongl. Maj:t i Nåder gillade underdåniga Utlåtande, förmält det väl vara utom dess kännedom i hvad mer eller mindre mån det förskott af 8000 R:d. Staden erhållit och utgått efter 1783 till och

med 1792 års Stater kunnat vara tillräckligt för Residencehusets uppbyggande; men vid erinran af den tidens priser på meterialier och arbetslöner, då Byggnaden verkstäldes, jemte den rättighet Staden undfick, att från Kronans Allmänningar fritt få afhämta allt det för Byggnaden erforderliga Trädvirke, syntes kostnaden till Husets uppbyggande och första inredning vara till en ganska betydlig del, om icke det mästa ersatt med de 8000 R:d. som Staden härtill af Kronans medel i godt mynt fått uppbära, emedan 8000 R:d. efter den tidens Mynt och varuvärden voro mera tillräckliga än 20,000 R:d. för närvarande skulle blifva till en dylik Byggnad; Och då Kronan så väsendtligen bidragit till Residencehusets uppbyggande, syntes det icke vara lämpligt, att Kronan nu skulle återköpa ett Hus som till det mästa på hennes egen bekostnad blifvit uppbygdt.

Hvad angår Stadens begäran, att Hushyran måtte bestämmas till 650 R:d. Banco, så har Kongl. Stats-Contoiret icke funnit anledning, att denna anhållan i underdådighet understödja, emedan Hushyran af början varit bestämd till 200 R:d. om året och Staden icke blifvit försäkrad att få något mer uppbära; Och borde någon beräkning efter Silfvervärde så mycket mindre härvid komma i fråga, som sådant icke har rum för de öfrige Statsutgifterne af enahanda beskaffenhet, framför hvilka denna icke äger något företräde; utan borde Staden åtnöjas med de en

gång anslagne 200 R:d. om året, utan någon annan beräkning hvarken i ena eller andra fallet, än som dermed öfverensstämmer; men som för närvarande något anslag härtill icke är å Staten uppfördt, och sedan de 40 åren hvarpå förskotten erhållits, innevarande år löpa till ända, Stadens rättighet med nästa år vidtager till den årliga Hushyrans uppbärande, har Kongl. Stats-Contoiret i underdånighet hemstält att detta ärende måtte i Nåder öfverlemnas till Riksens Ständers Stats-Utskott att vid Statsregleringen iakttagas.

Den åtgärd som härvid tillhör Stats-Utskottet, inskränker sig således till endast yttrande huruvida några medel måga å Stat bestås till Hushyra för Landshöfdingens i Wester-Norrlands Län Boningsrum, äfven som Landshöfdinge-Ämbetsrummen; Och som enligt hvad ofvanberördt är, Kronan icke äger något Hus i Hernösand som för detta ändamål kan begagnas, utan Staden dels på egen bekostnad, dels med dertill erhållit bidrag af Stats-Verket uppfört ett tjenligt och hittills dertill användt hus, emot den betingade rättigheten att såsom hyra af Staten njuta 200 R:d. årligen, hvilken hyra Stadens Riksdags Fullmägtig nu sökt få förhöjd, men Kongl. Maj:t i Nåder afslagit, och endast bifallit dess utgående till det förut bestämda beloppet; så enär denna förbindelse å Statens sida grundar sig på ömsesidig öfverenskommelse emellan Staten och Hernösands Stad, men något anslag icke finnes å Stat

för denna utgift, hvilken anticipationsvis bestridd, ej ägt rum sedan år 1792, tillstyrker Stats-Utskottet, att härtill må å andra Hufvudtiteln uppföras 200 R:d. att från nästa års början såsom Hushyra till Hernösands Stad årligen utgå; hvilket Utskottet skolat vördsamligen hemställa; Och lära Riksens Höglofl. Ständer detta hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla. Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 22 Julii 1823.

N:o 319.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse, angående ersättning till Innevånarne i Hertigdömena Schleswig och Holstein för gjorde Leveranser, m. m. till Svenska Arméen efter freden i Kiel.

Kongl. Maj:t har, till Riksens Ständers Stats-Utskott, aflåtit följande Nådiga Skrifvelse, daterad den 18 sistl. Mars.

Uti den 15 Artikeln af den år 1814, den 14 Januarii i Kiel afslutade Fredstractat är stadgadt, att från dess undertecknande alla Contributioner, penningebetalningar, requisitioner och leverancer af hvad beskaffenhet de vara måtte, genast skulle upphöra, och hvad som blifvit fordradt före denna

tidpunkt icke mera uppbäras, hvarförutan 4 Momentet af samma §. innehåller, att de Svenska Troupper, som qvarblefvo i Hollstein till dess slutliga utrymmande, skulle med reda penningar under denna tid betala sitt underhåll, enligt en särskild öfverenskommelse, som i detta ändamål borde afslutas med de Danska auctoriteterna, hvilka likväl icke kunde vägra, att lemna troupperne allt bistånd och understöd och att förse deras behof.

Med anledning på en gång och i stöd häraf, hafva Innebyggarne i Hertigdömena Schleswig och Holstein, jemte uppgift å sådane leverancer till Svenska Arméen, som efter undertecknandet af nyssnämnda Fredstractat skola blifvit gjorda, men icke betalda, hos Kongl. Danska Regeringen anmält de fordringsanspråk, som de derför ansett sig ega.

Efter häraf erhållen communication, har Kongl. Maj:t uppdragit Vice Presidenten Billberg, att med Kongl. Danska Regeringens till den ändan hitsända ombud, Capitenen Hansen, noga och behörigen granska de documenter och bevis, på hvilka berörde fordrings-anspråk sig grundade, efter verkställighet af hvilken granskning, hvarunder Arméens Krigsredogörelser i behöfliga fall blifvit rådfrågade, Vice Presidenten om förloppet deraf samt hvad anmärkningsvärdt förefunnits afgifvit underdånig berättelse, hvaraf inhämtas, att fordringarne blifvit uppgifne under nedan-

skrifna Titlar till följande belopp i Holsteinsk courant, nemligen:

För de Sjukas underhåll på samtlige Sjukhusen i Holstein - -	R:d. 35,479: 31.
För natura portioner och rationer till Befäl och manskap i qvarteren - - -	59,958: 20.
För 200 Fat Brännvin - -	7,000. —
För 96 Stycken Oxar - -	4,025. —
För kostnaden till Svenska Högqvarteret i Kiel - -	3,012: 10.
För förluster af åtskillige slag, tillkomna efter Fredstractaten i Kiel - - - - -	6,963: 47.
Summa R:d.	116,439: 12.

samt att Capitenen dessutom för de, efter fredens afslutande af landet gjorde talrika transporter för Svenska Arméen yrkat ersättning, hvilken likväl, enär i brist af bevis och qvittencer, som derför icke skola blifvit meddelade, den icke kunnat till summan bestämmas, af Capitenen, till Kongl. Maj:ts Eget Nådiga ompröfvande öfverlemnad.

Sedan dessa fordringar genom de å Svenska sidan dervid gjorda anmärkningar, blifvit till stor del antingen helt och hållet bestridde, eller betydligt nedsatte, har Kongl. Maj:t, benägen att lemna Hans Maj:t Konungen af Danmark ett nytt prof af sina vänskapliga tänkesätt, uti en den 15 Junii 1821 afslutad öfverenskommelse erkänt dem för en

summa

summa af Fyratio Tusen Riksdaler Hamburger Banco, hvilken skulle anses såsom full ersättning för alla, af berörda Hertigdömens inbyggare, till Svenska Troupperna efter freden i Kiel gjorda leveranser under hvad benämning som heldst, utan att i framtiden något ytterligare anspråk i det afseendet kunde ega rum.

Som likväl denna summa icke varit i någon af de vanliga Fonderna att tillgå, och räkenskaperna för kriget längesedan blifvit afslutade samt Rikets Ständers medverkan till betalningen deraf således vore oundgänglig, har Kongl. Maj:t för dess erläggande utsatt en tid af Fem år, räknad från slutet af nuvarande Riksmöte; och vill Kongl. Maj:t nu härmed till Rikets Ständers Stats-Utskott hafva öfverlemnat, att vidtaga nödiga utvägar, hvarigenom Kongl. Maj:t kan komma i tillfälle att fullgöra den förbindelse, som Kongl. Maj:t i förrberörde afseende, å Svenska Kronans vägnar sig åtagit.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

B. C. Quiding.

Stats-Utskottet har funnit denna Kongl. Danska Regeringens fordrade ersättning grunda sig på 15 Artikeln uti den Freds-Tractat, som under den 14 Januarii 1814, blifvit i Kiel afslutad, emellan Kongl. Svenska och Danska Regeringarne. Sedan ersättnings-beloppet genom Kongl. Maj:ts Nådiga omsorg blifvit nedsatt och bestämdt till 40,000 R:d. Hamburger Banco, hvilket bör utbetalas till Kongl. Danska Regeringen inom 5 år ifrån slutet af innevarande Riksmöte, lära Riksens Höglofl. Ständer finna, att denna summa bör af Svenska Stats-Verket godtgöras; Men Utskottet har ansett att sådant kan fullgöras utan något särskildt Stats-anslag, enär Svenska Kronan ännu eger hos Kongl. Preussiska Regeringen betydliga fordringar, dels på Löseskillingen för Hertigdömet Pommern, dels andel uti Krigs-Contributionerne under sista fälttåget i Tyskland, och hvilka fordringar äro till liqviderande förfallne; hvarföre Utskottet hemställer, att Riksens Ständer i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t må i Nåder täckas af dessa tillgångar låta Kongl. Danska Regeringens ofvanberörde godkända fordran, i behörig ordning, godtgöra; hvilket till Riksens Höglofl. Ständers pröfning vördsamligen öfverlemnas. Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 22 Julii 1823.

N:o 320.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, om söndring från Bisp-Motala Kungsgård af den egorymd, som till anläggning af Motala Köping, derifrån erfordras.

Till Riksens Ständers Stats-Utskott har Kongl. Maj:t, under den 9 sistl. April, täckts aflåta följande Nådiga Proposition: "Sedan, med anledning af Wetterns annalkande förening med Westerhafvet, fråga hos Kongl. Maj:t i underdånighet blifvit väckt, om anläggandet af en Stad vid Motala, och det befunnits, att den dertill föreslagne plats till en del tillhörde Bisp-Motala Kungsgård, som för närvarande arrenderas af Kammarherren Friherre G. M. Fleetwood, så ock efter det de egorymder, hvilka Kungsgården skulle komma att till Stadsanläggningen upplåta, blifvit genom vederbörlig Landtmätar-förrättning utmärkte, har Arrendatorn, hörd öfver frågan om deras afträdande och den ersättning, som derföre fordrades, förklarat, att han vore villig desamma afstå emot följande vilkor, nemligen: 1:o Att för den tid, som återstår af arrendet, eller till Midfastan 1831, årliga arrendesumman, så väl i Spannemål som Penningar nedsättes, i mån af den förlust han kunde komma att vidkännas; 2:o Att, som

han redan år 1812, då ingen lämplig jord var att tillgå, för att ersätta de genom Götha Canal lidande jordegare, måste af Kungsgården tillsläppa Sju Dagsverkstorp och fråga nu vore att uppoffra halfva Åkerjorden i Kungsgårdens bästa gärde, hvilket Arrendatorn ej kunde medgifva utan emot särskild ersättning, denne måtte bestämmas: på det sätt, att honom beviljades Tjugu års prolongation, efter år 1831, på Arrende-Contractet å den del af Kungsgården, som blir öfrig, emot det årliga arrende, som kunde fastställas att utgå, sedan den till Stads-anläggningen erforderliga jord blifvit fråntagen och behörigen afräknad, och 3:o Att, sedan ifrågavarande Kungsgård blifvit betydligen förminskad både till åker och dagsverkshemman, Kungsgårdens förut ganska högt uppsatta Hemmantal af $5\frac{1}{4}$ Mantal måtte nedsättas till 3, åtminstone i utgörandet af allmänna skyldigheter, såsom Extra Rotering, Väg- och Bro-hållning, Kyrkobyggnad m. m. som borde kunna ersättas genom de skyldigheter Stadens Invånare kunde komma att åläggas, heldst egendomens Hemmantal naturligtvis vore efter behörig refning i början beräknadt efter dess totala egorymd, hvars förminskning utan innehafvarens vållande, vare sig i afseende på Canal- eller Stads-anläggningen, syntes utgöra en lika motsvarig princip för hemmantalets nedsättning; hvarjemte Arrendatorn förklarat, att, derest omförmälde ersättningsanspråk icke skulle bifallas, han önskade få

blifva orubbad i nuvarande fastställde dispositionsrätt af Kungsgården.

Då Kongl. Maj:t, som vid pröfningen af detta ämne ansett inrättningen af en handelsplats vid Motala vara både lämplig och nyttig och på sådan grund i Nåder bifallit, att en af Stad oberoende Köping, till handels idkande på inrikes orter, må der anläggas, funnit för verkställigheten häraf nödigt, att framställning från Kongl. Maj:t till Rikets Ständer göres, om söndring från Bisp-Motala Kungsgård af den egorymd, som till Byggnadsplatser för den blifvande Köpingen derifrån erfordras, vill Kongl. Maj:t alltså härigenom föreslå Rikets Ständer, att en dylik söndring bevilja, emot skeende afpassad nedsättning af Kungsgårdens hemmantal och onera samt emot den ersättning till nu varande Arrendatoren, genom minskning i Arrendesumman eller förlängning af Arrendetiden, som efter behörig undersökning, kan finnas skälig; skolandes de till målet hörande handlingar blifva Rikets Ständers Stats-Utskott tillstälde.

Kongl. Maj:t förblifver Stats-Utskottet med Kongl. Nåd och Ynnest välbevågen. Datum ut supra.

CARL JOHAN.

C. D. Skogman".

De Utskottet derjemte tillhandakomne handlingarne utmärka, att en del af den egorymd, som till den af Kongl. Maj:t för lämplig och nyttig pröfvade Köpings anläggande vid Motala är föreslagen, tillhör dels Götha Canal dels Motala församling och dels ett Skattehemman, äfvensom af Bisp-Motala Kungsgårds jord skulle komma att medtagas 38 Tunne- $28\frac{5}{8}$ Kappeland, deribland 34 Tunneland $\frac{5}{8}$ Kappland består af Åker och det öfriga äfven af bördig jord; och då den af Kongl. Maj:t till Stats-Utskottet i Nåder öfverlemnade fråga endast angår afsöndring från Bisp-Motala Kungsgård af den egorymd, som till Byggnadsplatser för den blifvande Köpingen derifrån erfordras, emot skeende afpassad nedsättning af Kungsgårdens hemmantal och onera samt emot den ersättning till nu varande Arrendatorn, genom minskning i Arrendesumman eller förlängning af Arrendetiden, som efter behörig undersökning kan finnas skälig, får Utskottet yttra, att då den beslutna Köpingen icke på en gång utan småningom och efter hand lärer komma att anläggas och bebyggas, samt den deraf påräknade nyttan icke heller synes vara att förvänta, förr än Götha Canal hunnit sin fullbordan, tror Utskottet att den jord som för Köpingens anläggning är utsedd att frånskiljas Bisp-Motala Kungsgård, icke kan komma att erfordras förr, än Arrendetiden för nu varande Arrendator af denna Kungsgård löper till ända, som inträffar Midfastan

år 1831; Och Utskottet tillstyrker fördenskull Riksens Höglofl. Ständer, att medgifva det berörde jordrymd då må från Kungsgården skiljas emot en efter behörig pröfning bestämmande nedsättning i Kungsgårdens hemmantal och onera; men skulle denna tidpunct ej kunna afvaktas, anser Utskottet afsöndringen böra ske efter Arrendatorns frivilliga begifvande, emot minskning i det utfäste Arrendet, till det belopp, som efter behörig undersökning kan finnas skälig; hvaremot Utskottet icke kan tillstyrka att någon förlängning i nu varande Arrendatorns arrendetid må kunna äga rum. Detta hemställes vördsammeligen till Riksens Höglofl. Ständers pröfning; Och lära till svar å den Nådiga Propositionen Riksens Ständer i underdånighet anmäla deras beslut härutinnan. Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 22 Julii 1823.

N:o 321.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss, angående sökt eftergift af bristande Arrende för Lotten N:o 3 under Dahlby Kungsgård.

Under den 1 i denne månad har Kongl. Maj:t i Nåder till Stats-Utskottet öfverlemnat en af Ola Jönsson i Dahlby, å egne och Lars

Håkanssons derstädes vägnar, hos Kongl. Maj:t i underdånighet gjord ansökning, att sedan de, dels genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Malmöhus Län samt Kongl. Hof-Rättens öfver Skåne och Blekinge sammanstämmande beslut, blifvit ålagde att antingen med 396 R:dr 17 sk. 6 r:st. Riksgälds-Sedlar ersätta Kongl. Maj:t och Kronan den förlust, Stuteri-Inrättningen vid Flyinge för år 1820 tillskyndats derigenom, att arrende-afgiften för Lotten N:o 3 under Dahlby Kungsgård, hvilken Lott Sökanderne, år 1814 på 30 års arrende, inropat emot 34 Tunnor 12 kappar Hafre i fast mått och 2086 Lisp. Hö, vid en sedermera, i anseende till sökandernes frånträde af arrendet, anställd ny auction, nedgått till 36 Tunnor Hafre och 1800 Lisp. Hö, eller ock, vid saknad tillgång, derföre undergå bysättning å Malmö Citadell, och dels uppå Kongl. Kammar-Collegii Advocat-Fiscals-Ämbetes påstående, medelst Landshöfdingens Utslag den 1 October nästl. år, blifvit förklarade skyldige, att för hela deras återstående arrende-tid efter Markegångs-pris godtgöra Stuteri-Inrättningen skillnaden emellan det nu utgående mindre arrendet och hvad Sökanderne utfäst sig, att för ifrågavarande Lott betala, Kongl. Maj:t täcktes af Gunst och Nåd eftergifva Sökanderne en sådan ersättnings-skyldighet och dem från bysättnings-häckte förskona.

Af

Af de handlingar, som blifvit den underdåniga ansökningen bilagde, finnes, att så väl Styresmannen för Flyinge Stuteri, till hvilkets underhållande arrendet för ifrågavarande Lott N:o 3 under Dahlby Kungsgård blifvit anslaget, som Stuteri-Öfver-Styrelsen och Kongl. Kammar-Collegium äro i frågan hörde och sammanstämt uti afstyrkande af den underdåniga ansökningen, och inhemtas för öfrigt, att det Arrendebelopp, hvartill Sökanderne genom Arrende-Contract af den 13 Maji 1814 sig förbundit, rätteligen utgör 34 Tunnor Hafre och 2921 Lisp. Hö, men det som nu erlägges, efter det med andre personer den 14 Martii nästl. år afslutade Contract, är 36 Tunnor Hafre och 1800 Lisp. Hö, samt således understiger det förra Arrendet med 1121 Lisp. Hö, efter afdrag likväl af värdet för 2 Tunnor Hafre, som nu mera än förut betalas. Ifrån och med år 1822 till år 1844 bör, enligt Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes af Kongl. Hof-Rätten öfver Skåne och Blekinge gillade beslut, denna skillnad i arrendet ersättas efter Markegångspris; Och som detta beslut blifvit genom Kongl. Maj:ts dom af den 23 sistl. April i Nåder fastställdt; alltså och då Stuteri-Öfver-Styrelsen, uti dess i underdånighet afgifne Utlåtande, omförmält ett sådant förhållande, att Sökanderne, seende sig oförmögne att med Arrendet fortfara, sedan de

genom ett förvändt brukningssätt under de Fem första åren förskaffat sig all den nytta af den arrenderade jorden, som på sådant sätt kunde deraf hemtas, försålt till föregifne Creditorer all deras fasta och lösa egendom, och derigenom blottställt Kongl. Maj:t och Kronan för den förlust som inträffat; dertill kommer, att de, efter de Fem första årens förlopp, sjelfvilligt afsagt sig Arrenderätten och icke kunnat förmås att aflemna förnyad Borgen för Arrende-skyldigheternes fullgörande, kan Stats-Utskottet desto mindre tillstyrka eftergift af denna deras i Laga ordning pröfvade och fastställde ersättningsskyldighet, som, enligt hvad Stuteri Öfver-Styrelsen anmält, fulla Arrende-beloppet är för Stuteriets utfodring påräknadt och en eftergift skulle påfordra Stats-anslag till den derigenom uppkommande bristens fyllande. Men skulle likväl befinnas, att Stuteriet utan ersättning kan undvara den skillnad, som uti Arrendet uppkommit genom den senare Auctionen, utan att Stats-Verket behöfver annorlunda än hittills till Stuteri-inrättningen bidraga, lärer det till Kongl. Maj:ts Nådiga godtfinnande i underdånighet öfverlemnas huruvida denna Arrende-skillnad må för den kommande tiden af Nåd eftergifvas, heldst Kungsgården med tillhörigheter är lemnad till Kongl. Maj:ts Nådiga disposition i och för Stuteri-Inrättningens underhållande, utan att någon inkomst för Stats-Verket derutaf är påräknad.

Med vördsamt öfverlemnande häraf till Riksens Höglofl. Ständers beprófvande hemställes att det beslut, som häröfver fattas, må hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmälas.

Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 22 Julii 1823.

N:o 322.

Utlåtande, i anledning af väckte Motioner, om upphörande eller nedsättning af den nya Roterings-afgiften inom Jönköpings och Elfsborgs Län.

Riksdags-Fullmägtige af Hedervärda Bonde-Ståndet från Jönköpings och Elfsborgs Län, Anders Sandstén och Eric Ahlgrén hafva uti särskildte Memorialer, som blifvit till Stats-Utskottet remitterade, anfört att den Rotefrihets-afgift, som i stället för Extra Roteringen af vissa Hemman erlägges, är för dryg och ganska tryckande, hvarföre Riksdags-Fullmägtige yrkat, att den måtte nedsättas ifrån 12 R:dr för hvarje Hemman, hvarmed den nu utgår, till 4 R:dr om året, eller ock alldeles upphöra.

Stats-Utskottet har ansett sig i anledning häraf böra erinra om det stadgande, som innefattas uti 5 Mom. 3 §. 2 Art. af Be-

villnings-Förordningen den 15 Julii 1818, att nemligen, då all i Riket befintlig, Rotering underkastad jord, af Kronoskatte och Frelse natur, enligt Riksens Ständers beslut, borde vara till Knekte- och Båtsmanshåll indeldt, men Hemmanen eller Hemmansdelar likväl gifvas, som ännu ej kommit att vidkännas ett sådant onus, utan att något motsvarande dem ålagdt vore, skola desse för en sådan Rotefrihet, så länge de den åtnjuta, årligen betala 12 R:dr för helt Hemman och i lika förhållande för mindre delar, äfvensom Regements-Officers-Stabs-Boställen så länge de ej utgöra Extra Rotering, skola i krigstid vidkännas en lika afgift, hvaremot Säterier, Rå och Rörs samt öfrige priviligierade Hemman och Lägenheter, så väl som Militaire och andre Boställen, som åtagit sig Extra Rotering, från ofvanstående Bevillning under fredstid frikändes. Och som detta tydligen ådagalägger, att ifrågavarande afgift är för Bevillning att anse och följaktligen frågan om dess förändring eller upphörande tillhörer Bevillnings-Utskottets handläggning, så anser Stats-Utskottet berörde Motioner icke föranleda till någon dess åtgärd; hvilket Utskottet skolat vördsamligen anmäla.

Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 22 Julii 1823.

N:o 323.

Utlåtande, i anledning af Riksdags-Fullmägtigen Rutbergs Memorial, angående ersättning för förlorade Ängar m. m. vid Gränslinien emot Ryssland.

Uti Protocolls-Utdrag af den 7 sistl. Martii har Hedervärda Bonde-Ståndet till Stats-Utskottet remitterat ett Memorial af Riksdags-Fullmägtigen från Norrbottens Län Johan Jacob Rutberg, af följande innehåll:

"Igenom sista Fredsslutet med Ryssland och den i följd deraf uppgjorde Gränse-reglerings-convention, hafva Neder-Torneå och Carl Gustafs Socknar blifvit stympade så, att endast delar deraf nu ligga under Svenska Kronan. Neder-Torneå har derigenom förlorat sin Kyrka och Prestbord, och Carl Gustafs Socken, hvars Kyrka är qvar, har måst afstå en betydlig del af denna Kyrkas inventarier. Dessutom har för båda dessa Socknar gått förlorad en ansenlig vidd af jord, bestående uti sådane ängar, som äro belägna på andra sidan om Torneå elf, men tillhöra Svenska Hemman och nu böra, enligt conventionen, säljas till Ryska undersåter.

Till uppbyggande af Neder-Torneå Kyrka, hafva Rikets Höglofl. Ständer förut anslagit medel, som uppgått till beloppet af

kostnaden för sjelfva husets uppförande, och gifvit ett öfverskott af 1195 R:dr 32 sk. B:co. Men då härmed endast blifvit tillvägabragt det af träd förfärdigade husets uppförande, hvaremot Socknen förlorat ej blott en af sten uppförd präktig Kyrka, utan ock de deri befinteliga inventarier af orgelverk, ringklockor och ljuskrona, samt den med betydlig kostnad uppförda muren omkring kyrkogården, för hvilket allt endast en otillräcklig ersättning efter låg värdering blifvit lemnad, men ingått uti den summa, hvaraf det nämnde öfverskottet uppkommit, återstår, till afhjelpande af Socknemännens lidande, ej annat medel, än att jag, å deras vägnar, såsom deras Riksdags-ombud, måste framställa det vördsamma förslag, att af Stats-medel må beviljas en fyllnad, svarande mot den verkliga brist, som behörigen verificeras icke vara genom det redan erhållna anslaget godtgjord; men jag måste tillika sträcka min vördsamma anhållan till det förut icke ifrågastälda ämnet om ersättning för Prestgården, i hvilket afseende Socknemännen sjelfve meddelat mig uppgift på ett Hemman, som skulle kunna till Prestgård inköpas för den måttliga summan af 1,333 R:dr 16 sk. Banco. Hela det ersättnings-belopp, hvarom Neder-Torneå Socknemän för Kyrkans iståndsättande och Prestgårds anskaffande anhålla, är genom handlingar, dem jag utbeder mig att till Högloſl. Stats-Utskottet öfverlemna, uppgjordt till 9,774 R:dr 18 sk. 2 r:st. Banco.

Likaledes anhåller jag, att med handlingar få styrka beloppet af den mistning i inventarier, för hvilken vid Carl Gustafs Kyrka ersättning begäres, och hvilken uppgår till 271 R:dr 16 sk. Banco.

Hvad sluteligen angår de omförmäldte på Ryska sidan om elfven belägna ängarne; så är väl derföre uti Gränse-reglerings-Conventionen ett pris utfäst, efter hvilket Svenska Kronan åtagit sig, att hålla sina undersåtare skadeslösa, i händelse försäljningspriset skulle blifva ännu lägre. Men detta skadeständs-pris är endast 83 R:dr 16 sk. B:co *Tunnelandet* för hvarje uppskattadt Tunneland; och detta belopp svarar knappast mot hälften af det verkliga värdet, enligt hvad som genom ordentliga uppskattningar skall ådagaläggas. Min vördsamma anhållan är derföre, att ersättnings-beloppet må fördubblas, hvarigenom uppstår för 185 Tunne- och 226 Kappland, uppskattad till ett belopp af 15,417 R:dr 12 sk. 3 r:st. Banco, hvars anordnande jag vördsammast utbeder mig, så att deraf må vid försäljningens verkställande kunna användas, hvad som åtgår, till meddelande af fyllnad för skillnaden, emellan försäljningspriset och det belopp af 166 R:dr 32 sk., hvartill hvarje fullgodt Tunneland af Ängarne är uppskattadt. Jag bör likväl härvid icke förtiga, att jordegarnes högsta önskan skulle uppfyllas, om de kunde blifva vid sina ängar bibehållna; och jag hemställer derföre vördsammast, om icke Rikets Höglofl.

Ständer skulle täckas hos Kongl. Maj:t fälla förbön för dessa jordegare om öppnande af en Ministeriel underhandling i detta ämne, samt, vid de begärda medlens anordnande, fästa det vilkor, att de blott i det fall finge användas, om Kongl. Maj:t icke härtill lemnar nådigt bifall, eller underhandlingen ej skulle vinna önskad utgång."

Och har RiksdagsFullmägtigen Eric Mörtberg för Öfre Torneå Tingslag deruti instämt, heldst förhållandet der skall vara lika som i Neder-Torneå; hvarefter Rutberg till Stats-Utskottet inlemnat åtskillige handlingar, dels ådagaläggande, att han erhållit Neder-Torneå och Carl Gustafs Socknemäns uppdrag, att hos Kongl. Maj:t i underdånighet ingifva en sådan ansökning, som dess ofvanberörde Memorial innehåller, dels upplysande förhållandet med den jord och öfrige tillhörigheter, som desse Socknar genom gränse-regleringen mot Ryssland frångått.

Vid sistl. Riksdag väckte Herr Biskopen m. m. Doctor Almqvist hos Riksens Ständer fråga om understöd af allmänna medel för Neder-Torneå Församling, till uppförande af ny Kyrka och Prestgård, i stället för dem, som, likmätigt sednaste Fredsslutet med Ryssland, då Torneå Elf bestämdes till Riksgräns, samt den sedermera skedde Gräns-reglering, fallit utom Svenska området och hvilka, byggda af Socknemännen år 1797, icke kunnat anskaffas för mindre kostnad än 30,000

R:dr

R:dr Banco; i betraktande hvaraf Riksens Ständer, uti underdånig skrifvelse af den 17 Februarii 1818, yttrade sig anse det vara Statens pligt, att lemna Sockneboerne ett skäligt understöd, hvarmedelst de sattes i tillfälle, att uppföra en ny egen Kyrka och anskaffa Boställe åt sin Kyrkoherde, heldst det ej syntes lämpligt, att, såsom emedlertid skett, de Svenske undersåtarne af nämnde Församling, gemensamt med de Ryske, begagnade den inom den sednare Magtens område belägna förra Kyrkan, hvaruti Svenska andelen blifvit ersatt; och som, enligt hvad upplyst blifvit, den återstående Svenska delen af Neder-Torneå Församling blott består af $26\frac{55}{96}$ Mantal, samt den från Kejserliga Ryska sidan erhållna ersättningen endast utgjort 2000 R:dr, funno Riksens Ständer ett understöd af 6000 R:dr utöfver dessa 2000 R:dr skäligen böra Socknemännen beviljas, likväl på det sätt, att summan skulle utgå efter hand under loppet af 3:ne år, med 2000 R:dr hvardera året, samt under vilkor af Landshöfdingens i orten och Dom-Capitlets tillsyn och intyg, om medlens behöriga användande till det bestämda ändamålet; och hafva dessa sedermera vid Stats-regleringen anvista medel i föreskrifven ordning utgått, samt, enligt Rutbergs egen uppgift derå samt af den ifrån Ryska sidan erhållne ersättningen, efter Kyrkans uppförande öfverblifvit 1,195 R:dr 43 sk. Banco.

Med dessa ersättningar och sedan Kongl. Maj:t i Nåder förordnat, att Församlingens förra Comministers-Boställe skulle förvandlas till Boställe för Kyrkoherden i Neder-Torneå Församling, synes allt det biträde vara lemnadt, som skäligen kunnat fordras för Socknemännens förlorade andel i förra Kyrkan och Pastors-Bostället; och hvad åter angår Riksdags-Fullmägtigens anhållan, om ett högre skadeståndsbestämmande för de genom Gränse-regleringen en del Hemman frångångne ängar, än som blifvit utstakad uti den emellan Kongl. Svenska och Kejserl. Ryska Regeringarne, den 17 Januarii 1821, afslutade Convention, om Gränse-regleringen emellan Sverige och Ryssland; så enär, enligt denna Conventions 2 Artikel, jordegarne erhållit försäkran, att, der egorne icke kunna med ömsesidig förmån utbytas, njuta ersättning, för ett uppskattadt Tunnland åker 100 R:dr, ett Tunnland äng 83 R:dr 16 sk., ett Tunnland skog å uppodlings-mark 22 R:dr 10 sk. 8 r:st., ett Tunnland uppodlings-mark utan skog 16 R:dr 32 sk., allt Banco, lärer skälig anledning till klagan å jordegarnes sida saknas och något vidare icke böra fordras, enär, igenom nämnde Convention och den för Förrättningsmännen särskildt utfärdade Instruction, de enskildes rätt synes på det sorgfälligaste vara bevarad. Anseende Stats-Utskottet sig icke heller böra tillstyrka bifall till den uti Motionen slutligen gjorda begäran, om Riksens Ständers underdåniga

anhållan hos Kongl. Maj:t, om öpnande af en Ministeriel underhandling, för att bereda jordegarne tillfälle, att få bibehålla sina förra Ängar, heldst Kongl. Maj:t derförutan icke lärer underlåta, att i möjligaste måtto befordra jordegarnes fördel och mildra det lidande, som dem kan träffa. Detta varder dock vördsamligen hemställt till Riksens Höglofl. Ständers närmare beprövande. Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 22 Julii 1823.

N:o 324.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss i fråga, om ersättning för en brist i Kongl. Hof-Stallets Utfodring.

Sedan uppå Riks-Marskalks-Ämbetets tillkännagifvande, det en brist af 3,811 Lispund Hö, uti den å Stat för Kongl. Hof-Stallet anslagne utfodring för nästl. år uppkommit, för hvilken ersättning fordrades; Kongl. Stats-Contoiret, i underdånig skrifvelse den 11 nästl. April, anmält förhållandet och dervid upplyst, att bristen härrörde deraf, att från Wendtholms äng, hvilken ej kunnat utarrenderas, utan för Kronans räkning måst bergas, sistl. år icke erhållits mer än 1,500 Lisp. af den derifrån påräknade Hö-qvantiteten, och att

Arrendatorn af Eldgarns äng, Bokhållaren Hedlund, beviljats afskrifning utaf 1,170 Lisp. Hö, af hvad han efter Contract bort in natura leverera till Kongl. Hof-Stallet, hvarjemte Kongl. Stats-Contoiret, ehuru denne afskrifning syntes icke skäligen egt rum, hemställt, huruvida, intill dess frågan derom hunnit slutligen pröfvas, Hof-Stallet skulle för bristen på det hela godtgöras, dertill i slikt fall Medel borde i sammanhang med Statsregleringen af Riksens Ständer utses; så har Kongl. Maj:t genom Remiss den 30 sistl. April öfverlemnat handlingarne i ämnet till Stats-Utskottet.

Vid handläggningen häraf har Stats-Utskottet vidare inhemtat, att frågan om afskrifning för Arrendatorn Hedlund utaf någon del af det Hö, som från Eldgarns äng bör in natura till Kongl. Hof-Stallet årligen utgöras, väl blifvit pröfvad af Landshöfdinge-Ämbetet i Stockholms Län, genom Utslag den 19 Aug. 1822, och att Kongl. Kammar-Collegium, uppå Advocat-Fiscalens derstädes häröfver anförde Besvär, uti den 25 nästl. Februarii meddeldt Utslag, låtit vid det förra bero, men att Kammar-Advocat-Fiscals-Ämbetet funnit sig befogadt deröfver hos Kongl. Maj:t i underdånighet anföra besvär, utur skäl, att Arrende-Contractet om Eldgarns Ö, ibland de orsaker till afskrifnings erhållande, som i 6 puncten finnas upptagne, icke uppräknar missväxt, som här lagts till grund

för den beviljade afskrifningen; Och beror alltså frågan härom, hvaruti skriftvexlingen ännu icke är slutad, på Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning. Kongl. Stats-Contoiret har ock i dess ofvanberörde underdåniga skrifvelse anmärkt, huruledes Arrendatorn af Eldgarn njuter den förmån, att hela Ängen afbärgas af Allmogen och att transporten af det Hö, som till Kongl. Hof-Stallet levereras, besörjes genom Landshöfdingen, utan någon den ringaste kostnad för Arrendatorn; vid hvilke förmåners åtnjutande under en ovanligt lång Arrendetid, det ej syntes skäligt, att någon brist i detta Arrende skulle ifrågakomma och än mindre, att afskrifning meddelas till så betydligt belopp, som förenämndt är, utgörande af de 10 Parmar Hö, som in natura böra levereras, 6½ Parm, utom hvad han dessutom, å det Hö, som med penningar får lösas, skulle ega få afskrifvet eller 2,726 Lisp. Och emedan härvid för öfrigt förekommer, att då Contractet å detta Arrende, hvilket finnes slutadt den 14 April 1788 på Etthundrade år, i den till stöd för afskrifningen åberopade 6 §. icke uppräknar missväxt, densamma dess mindre synes kunna hänföras eller förstås under de deruti nämnda sådana tillfälligheter, dem mensklig försigtighet icke förese eller afvärja kan, som vid upprättandet af ett så beskaffadt Arrende-Contract på Hundrade år, det nödvändigt måst förutsättas att under denna tid missväxt skulle kunna inträffa, hvilken alltså utan tvifvel ingått i be-

räkning vid Arrende-vilkorens bestämmande; Har förthy Stats-Utskottet trott sig ega all anledning till den förmodan, att Kongl. Maj:t, vid pröfningen af berörde afskrifningsfråga, icke lärer finna skäl bifalla eftergift af det från Eldgarns Äng bristande Hö-arrende, hvarutaf, enligt hvad Utslagen och Besvärs-Handlingarne innehålla, det, som till Kongl. Hof-Stallet bör in natura levereras, utgör icke, såsom Riks-Marskalks-Ämbetet uppgifvit, 1,170 utan 1,185½ Lispund; Men beträffande den brist, som uppkommit å den från Wendtholms Hof-Stall-Äng påräknade Höqvantitet och med afdrag utaf sistnämnde qvantum, skulle, enligt Riks-Marskalks-Ämbetets uppgift utgöra 2,625½ Lispund; så, enär beloppet är anslaget i Hof-Stallets Stat samt bristen, hvilken efter hvad omförmäldt är och Utskottet i förut afgifvet yttrande, rörande denna Ängs framtida disposition, äfven ådagalaggt icke kunnat undvikas, alltså måste af Stats-Verket fyllas, har Utskottet funnit sig böra föreslå, att Riksens Ständer hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Hof-Stallet för denne brist måtte varda ersatt utaf den besparing å första Hufvudtittelns anslagssumma, som för innevarande år uppkommer, utöfver hvad Riksens Ständer redan disponerat af anslaget för Högstsalig Hennes Maj:t Enke-Drottningens Hofhållning: Hvilket allt vördsamt hemställes till Riksens Ständers beprövande.

Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 22 Julii 1823.

N:o 325.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss, angående Löne-tillökning för Fjerdingsmän.

För att tjena till upplysning vid nu skeende Stats-reglering, har Kongl. Maj:t, den 11 nästlidne Junii, till Stats-Utskottet i Nåder öfverlemnat en underdånig ansökning af Riksdags-Fullmägtigen för Norra Ångermanland, Johan Bengtsson, deruti han andragit, att, sedan Riksens Ständer vid 1815 års Riksdag, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga framställning, beslutit att Krono-Fjerdingsmännen skulle, intill dess den allmänna Lön-regleringen, hvartill förslag inom påföljande Riksdag skulle utarbetas, blifvit uppgjord, årligen undfå 10 R:d. Banco hvardera, inberäknad den ersättning, som förut vore till någon sådan Tjensteman anslagen: Och i anledning häraf Fjerdingsmännen i Wester-Norrlands Län, år 1818, hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derstädes gjort ansökning, om utbekommande af ofvannämnde af Riksens Ständer bestämde Lönebelopp, så hade Landshöfdinge-Ämbetet, under den 12 Maji samma år, förklarat, att som efter det, till följe af Kongl. Stats-Contoirets skrifvelse, den 26 September 1815, antalet af Fjerdingsmännen i Länet, under den 11 November

sistnämnde år blifvit uppgifvet, hvarken något vidare förordnande om Lönen för dem ankommit, eller desamma blifvit på Länets Stat uppförde, kunde någon Löntillökning för dem ej ega rum. Då likväl Krono-Fjerdingsmännens befattning, särdeles i de Norra Länen, skall vara högst besvärlig och de således förtjente af någon belöning, har Riksdags-Fullmägtigen i underdånighet anhållit, det ofvannämnde Lönebelopp, så väl för den förflutna tiden eller från och med år 1815, som hädanefter, måtte varda till Fjerdingsmännen inom Wester-Norrlands Län utbetalt; Och har Kongl. Stats-Contoirets häröfver infordrade och i underdånighet afgifne utlåtande jemväl blifvit bifogadt.

Beträffande frågan om ersättning för den förflutna tiden, från 1815 till Krono-Fjerdingsmännen i Wester-Norrlands Län, för saknad Lön; så kan detta desto mindre tillstyrkas, som Fjerdingsmännen i de öfrige Länen i Riket till enahanda förmån skulle sig anmäla, och denna, på ingen rättighet sig grundande pretention, således komma att utgöra en högst betydlig utgift, vida öfverstigande Stats-Verkets tillgångar, utan synes Fjerdingsmansbefattningen, som vanligen är, eller åtminstone bör vara ambulatorisk, innefatta ett medborgerligt onus, som likväl till någon del kan anses godtgjordt, genom innehafvaren tillagde visse fördelar; Och hvad åter angår

deras

deras aflöning för den kommande tiden; så får Stats-Utskottet endast åberopa dess, gemensamt med Ekonomi- och Besvärs-Utskottet, den 9 i denne månad afgifne Utlåtande öfver några Riksdags-Fullmägtiges Memorialer, beträffande bland annat, fråga om Statsanslag till Löner för Fjerdingsmännen i allmänhet, enligt hvilket hemställdt är, om icke ärendet må uppskjutas intill dess den snart förväntade regleringen af Styrelse-verken i alla dess grenar blifvit tillvägabragt, och det så mycket heldre, som, enligt det Förslag särskildte utsedde Committerade till organiserande af Rikets Styrelse-verk afgifvit, och nu beror af Riksens Höglofl. Ständers pröfning, Fjerdingsmännens befattning antingen skulle komma att upphöra eller till det minsta blifva ganska litet mödosam.

Till Riksens Höglofl. Ständers beprö̈fvande hemställes detta vördsamligen; och lärer beslutet i underdånighet anmälas hos Kongl. Maj:t till svar å den Nådiga Remissen.

Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 22 Julii 1823.

No 326.

Utlåtande öfver Herr M. Bagges Motion, om ränta för fordringar hos

Kronan, enligt General-Krigs-Commissariatets vid f. d. Arméen emot Norrige åren 1815 och 1816 utstälde fordrings-bevis.

Vällofl. Borgare-Ståndet har till Stats-Utskottet remitterat ett Memorial af Herr M. Bagge, hvaruti är yttradt, att Motioner väl blifvit väckte, som för åtskillige Inrättningar fordra understöd af Staten; men då en Stat först bör uppfylla sina efter Lag och billighet åliggande förbindelser, hvarförutan den skall förlora all credit; har Herr Bagge hemstält, om icke alla, som hos Kongl. Maj:t och Kronan egde godkände fordringar, enligt General-Krigs-Commissariatets vid f. d. Arméen mot Norrige åren 1815 och 1816 utstälde fordrings-bevis för levererade persedlar, hvilka, i anseende till bristande anslag på medel, ej blifvit infriade förr än i Junii månad sistl. år, derföre böra tillgodokomma 6 procents årlig ränta från den dag hvarje fordrings-bevis är utstäldt och till dess det blifvit infriadt.

Enligt hvad Utskottet inhemtat, hafva de fordrings-bevis, som General-Krigs-Commissariatet vid Arméen emot Norrige under åren 1815 och 1816 utfärdat för levererade persedlar och varor, varit stälde till inlösen af Kongl. Krigs-Committéen i Stockholm, utan utfäst bestämd betalnings-tid eller föreskrifven ränta och vid deras uppvisande inför

bemälde Committée hafva de icke annorlunda blifvit accepterade till inlösen, än vilkorligt, eller att betalning skulle erhållas på sätt och i den ordning Kongl. Maj:t framdeles derom kunde i Nåder förordna. Då nu hvarje förbindelse bör mätas efter dess ordalydelse och efter Lagen och särskildte Författningar, ränta der den ej föreskrifven är, som någon viss förfallotid icke finnes utsatt, icke heller eger rum och Motionairen ej uppgifvit, mindre styrkt, att Invisningarnes innehafvare blifvit förvägrade betalning i den mån tillgångarne det medgifvit, och Staten således å sin sida ej kan sägas hafva brustit uti åtagne förbindelser, synes anledning till Motionen så mycket mera hafva saknats, som ärendet egentligen icke är af egenskap att kunna blifva föremål för Riksens Ständers pröfning och icke heller till särskildt Statsanslag föranledande; hvadan Riksens Höglofl. Ständer lära täckas finna någon dess åtgärd dervid icke erfordras. Detta varder dock till Riksens Höglofl. Ständers afgörande vördsamligen öfverlemnadt.

Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 22 Julii 1823.

N:o 327.

Utlåtande, i anledning af väckt fråga, angående Rusthålls-afgifternes vid

Skånska Cavalleri-Regementerne utgörande i Spannmål.

Uti ett till Hedervärda Bonde-Ståndet ingifvet Memorial, har Riksdags-Fullmägtigen Jöran Jönsson anmält Rusthållarnes vid Skånska Hussar- och Dragon-Regementerne önskan, att alla deras utgifter i och för rustningen måtte sammanräknas och förvandlas till visst Tunnetal Spannmål, den de ville erlägga till Staten emot befrielse från Rustnings-skyldigheten; förmenande Jöran Jönsson att Kongl. Maj:t och Kronan härvid icke skulle något förlora; men väl Rusthållarne vinna, i det afseende, att alla de anledningar till missnöje och tvister, som uppkomma af förhållandet emellan Rusthållaren och Knekten eller dess Befäl, blefve undanröjde; och hafva flere Riksdags-Fullmägtige från Skåne uti denna Jöran Jönssons anmälan instämt.

Efter härå erhållen Remiss, får Stats-Utskottet anföra, att, oberäknadt det hufvudsakliga hinder, som möter Rustningens öfvertagande af Staten på nu föreslaget sätt, att nemligen sådant skulle medföra en total rubbning af grunderne för Indelnings-verket, förekommer jemväl den vigtiga betänklighet deremot, att Stats-Verket, som, för sine behof, redan har tillräckligt Spannmål att påräkna, otvifvelaktigt skulle, genom ökade lager af denna vara, och deraf följande utvidgad Magazins-rörelse, blottställas för betydliga förluster; och saknar Utskottet, vid så-

dant förhållande, all anledning tillstyrka bifall å Riksdags-Fullmägtigen Jöran Jönssons i ofvanberörde hänseende gjorde framställning; hvilket till Riksens Höglofl. Ständers närmare beprövande vördsamt öfverlemnas.

Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 29 Julii 1823.

N:o 328.

Rikets Höglofl. Ständers Stats- och Banco Utskotts Utlåtande, i anledning af de inom Hedervärda Bonde-Ståndet gjorde anmärkningar vid Utskottens Betänkande, i anledning af ett särskildt uti Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående bidrag till utförande af Hjelmare Canal och Sluss-Verks ombyggnad, förekommande ämne.

Hedervärda Bonde-Ståndet har, genom Protocolls-Utdrag af den 25 sistlidne Junii, till Utskotten, i anledning af gjorde anmärkningar, återremitterat det Betänkande, hvarigenom Utskotten den 17 i nyssnämnde månad särskildt utlåtit sig öfver Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående bidrag till utförande af Hjelmare Canal och Slussverks ombyggnad, så vidt den beträffar det innevarande

år för berörde ändamål nödige anslag af allmänna medel.

Men som detta Betänkande, förstnämnde dag den 25 i förlidne månad, blifvit af de öfrige trenne Ståndden bifallet; och således detta ärende, som endast angår en disposition af Bankens behållna vinst för innevarande år, enligt 69 §. Regerings-Formen, är afgjordt, hafva Utskotten icke ansett sig dervid kunna lemna någon ytterligare åtgärd.

Hvilket Utskotten skolat vördsamligen anmäla.

Stockholm den 26 Julii 1823.

Ankom den 26 Julii 1823.

N:o 329.

Riksens Höglofl. Ständers Stats-, Bevillnings- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskotts gemensamma Utlåtande, i anledning af väckt fråga om Krono-Utskyldernes liqviderande i Spannmål.

Från Höglofl. Ridderskapet och Adeln hafva Stats- och Bevillnings-Utskotten gemensamt erhållit Remiss uppå ett af Herr Montgommerie, Fabian, ingifvet Memorial, hvaruti yrkas, att Landtmannen, i anseende till den nu rådande allmänna Penningeförlägenheten, måtte tillåtas, att afbörda sine Krono-Utlagor,

antingen i Spannmål eller Penningar, hvilketdera för honom vore lägligast; varandes, i afseende på verkställigheten häraf, föreslaget, att debiteringen, så hädanefter som hittills, skulle ske i Penningar och hufvudsumman deraf sedermera, efter Riks-Markegången, förvandlas till vissa Tunnor eller Kappar Spannmål, hälften Råg och hälften Korn; och borde detta Spannmåls-belopp bredvid Penninge-Columnen uti Debetsedeln införas; hvarefter den Skattskyldige inom en viss tid skulle ega rättighet och ovilkorlig skyldighet, om han sig deraf begagna ville, att på närmaste Krono-Magazin i Spannmål aflemna hela beloppet; men, i händelse sådant då icke vore fullgjordt, borde Utskylderne ofelbart i penningar erläggas.

Hvarjemte till Stats- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottens handläggning blifvit öfverlemnadt ett till Hedervärda Bonde-Ståndet utaf Riksdags-Fullmägtigen Gustaf Gustafson från Södermanlands Län inlemnadt Anförande, innefattande enahanda Förslag till afhjelpande af Landtmannens förlägenhet vid Krono-utskyldernes afbördande, som Herr Montgommerie här ofvan framstält.

Vid pröfningen af desse Motioner, hvilka Stats-, Bevillnings- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskotten nu gå att, i ett sammanhang, besvara, hafva förenade Utskotten funnit, att Landtmannen, eller den Skattskyldige i allmänhet skulle tillskyndas en betydlig förmån, om honom tillerkändes

rättighet, att, på sätt nu föreslaget blifvit välja emellan Krono-utskyldernes liqvideran-' de i Penningar eller uti Spannmål; men, som härvid tillika förekommer, att Staten, till åtskillige utgifters bestridande, har penningar ovilkorligen af nöden: att Stats-Verkets Spannmåls-behof fylles genom de Sädes-intrader, som redan kunna påräknas; samt att, om alla Utlagor finge uti Spannmål afbördas, skulle Stats-Verket ej allenast sättas i förlägenhet vid Spannmålens förvandling till Penningar, utan ock, i den händelse, att Riks-Markegångs-priset, hvarefter Spannmålen borde emottagas, vore högre, än det, hvartill densamma sedermera kunnat afyttras, blifva blottställd för betydliga förluster, oberäknadt åtskilliga alltid oundvikliga utgifter för Spannmålens vård och skötande; finna förenade Utskotten, af desse skäl, sig icke kunna tillstyrka antagandet af ifrågavarande Förslag; hvilket dock till Riksens Höglofl. Ständers eget närmare beprófvande vördsamligen öfverlemnas.

Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 26 Julii 1823.

N:o 330.

Riksens Höglofl. Ständers Stats- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-

Ut-

Utskotts Betänkande, i anledning af de flere inom Hedervärda Bonde-Ståndet väckte Motioner, om Fjerdingsmäns aflönande m. m.

Till Stats- samt Ekonomi-Utskottens gemensamma handläggning har Hederv. Bonde-Ståndet remitterat Pehr Bengtssons och Börje Börjessons, från Hallands, Anders Påhlssons från Jönköpings, Erik Erikssons från Stockholms och Nils Nilssons från Calmare Län Memorialer, åsyftande:

1:o Att alla Hemman, utan undantag och af hvad natur som heldst, böra vara skyldige, att tourvis deltaga i Fjerdingsmanstjenstens bestridande.

2:o Att Kronofogde och Länsman sjelfve böra indrifva Uppbörden, då de äro de enda, som derför uppbära Lön, och ej dermed besvära den redan förut nog betungade Fjerdingsmannen, till hvars befattning sådant icke hörer; samt

3:o Att ett Stats-anslag af 10 R:dr Banco må beviljas till Lön för hvarje Fjerdingsman; i sammanhang hvarmed blifvit erinradt, att de på särskildte ställen i Riket befintelige Jagtbackar vore tjenlige till Fjerdingsmans-Boställen, eller ock att, då indragning af flere Jägeri-betjentes Boställen nu snart förväntas, desse kunde blifva dertill passande.

Beträffande de uti 1 och 2 puncterne gjorde framställningar om alla Hemmans deltagande i Fjerdingsmans-befattningens bestridande samt om bestämmande af de skyldigheter, som denna befattning rätteligen tillhöra; så enär Ekonomi-Utskottet, i anledning af inkomne oeh till detta Utskott ensamt remitterade Motioner, redan afgifvit sin mening i desse ämnen, får Ekonomi-Utskottet, till hvars handläggning denna del af ärendet rätteligen lärer höra, endast åberopa dess redan afgifne Utlåtanden, hvilka igenfinnas under N:ris 8 och 51 uti 8 Delen af Bihanget till Riks-Ståndens Protocoll för denna Riksdag.

Stats- och Ekonomi-Utskotten hafva deremot gemensamt behandlat frågan, om Statsanslag till Lön för Fjerdingsmän, och inhemtat, att densamma vid flere föregående Riksdagar förekommit.

Uti underdånig Skrifvelse af den 20 Julii 1815 anförde Riksens Ständer, att de väl funno förhöjning uti Fjerdingsmännens Löner vara billig och nödig, men ansågo tillika jemnkning i deras vilkor till likhet i allmänhet, böra ankomma på den reglering i det hela af Styrelse-verken i alla dess grenar, hvartill, innan påföljande Riksdagen, enligt Riksens Höglofl. Ständers underdåniga anhållan, Förslag skulle utarbetas; och förklarade Riksens Ständer emedlertid, att de Fjerdings-

män, som åtnjöto penningelön, eller saknade vedergällning, skulle årligen undfå 10 R:dr hvardera, inberäknadt hvad de förre i contant kunde innehafva; öfverlemnande till Kongl. Maj:t, att i Nåder låta vidtaga den åtgärd, som erfordrades för verkställigheten häraf, samt att af Öfverskotts-medlen anordna den härtill erforderliga summa, som förmentes vara mindre betydlig.

Sedan Kongl. Maj:t behagat härom underrätta Kongl. Stats-Contoiret, till behörigt iakttagande, fann Kongl. Stats-Contoiret nödigt, att från samtelige Landshöfdingarne infordra uppgifter, huru många vederbörligen antagne Fjerdingsmän i hvarje Län funnos, som voro med ingen eller så ringa Lön försedde, att de borde komma i åtnjutande af ofvanberörde förbättring i deras lönevilkor; och hade Landshöfdingarne, i anledning häraf, inkommit med sådane uppgifter, enligt hvilka antalet af Fjerdingsmän, som dels redan funnos, dels vidare erfordrades, besteg sig till 2,616 personer, för hvilkas aflönande, på sätt Riksens Ständer sig utlåtit, en tillökt utgift emot förr, af omkring 20,000 R:dr årligen skulle utgå. Härvid hade Kongl. Stats-Contoiret anmärkt, att Fjerdingsmännens antal väl syntes i en del Län lämpadt efter behofvet, men åter i de öfrige och fleste Länen vida för högt uppgifvet, såsom i Jönköpings Län, der 273, och i Kronobergs Län, der 233 Fjerdingsmän blifvit föreslagne, hvar-

emot för Östergöthland med större folkmängd och vidd, 52 ansetts tillräcklige. Af sådan anledning hade Kongl. Stats-Contoiret förklarat sig icke kunnat bedömma, huru stort antal Fjerdingsmän, som för hvarje Län behöfdes, såsom beroende af sjelfva localen, ärendernas mängd och andra omständigheter, samt derföre ansett framför allt angeläget, att en allmän grund lades för hvad Fjerdingsmännen skola hafva att syssla, då derefter lättare kunde bestämmas det antal, som för utförandet deraf inom hvarje local rätteligen fordrades; varandes emedlertid antalet af de Fjerdingsmän, som, efter Kongl. Stats-Contoirets Förslag, borde erhålla Löne-tillökning, 1999 personer.

Detta ärende behandlades derefter af sednast församlade Ständers Stats-Utskott; men som någon bestämd och skälig grund för ett anslag af medel till förbättring emedlertid af Fjerdingsmännens Löner icke kunde hemtas af de från Länen erhållne så högst olika uppgifter om det erforderliga antalet, så förklarade Stats-Utskottet sig icke då kunna tillstyrka någon åtgärd härutinnan.

Vid detta förhållande, och då nyssnämnde hinder ännu möta för tillvägabringandet af en allmän jemnkning och förbättring i Fjerdingsmännens Lönings-vilkor, få Stats- och Ekonomi-Utskotten till Riksens Höglofl. Ständer vördsamt hemställa, om icke densamma

må uppskjutas intill dess den snart förväntande regleringen af Styrelse-verken i alla dess grenar blifvit fastställd och vidtagen.

Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 26 Julii 1823.

N:o 331.

Riksens Höglofl. Ständers Stats- samt Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskotts Utlåtande öfver Riksdags-Fullmägtigen Lars Anderssons Motion, om Ladugårds-skötselns upphjelpande.

Till Stats- samt Ekonomi-Utskottens gemensamma Utlåtande har Hederv. Bonde-Ståndet remitterat ett af Riksdags-Fullmägtigen Lars Andersson, från Skaraborgs Län, afgifvet Memorial, deruti, efter anmärkning om det stora missförhållande, hvaruti kreaturs-afveln och Ladugårds-skötseln för närvarande står till den högt drifna och derigenom till värdet nedsatte Spannmåls-productionen samt det deraf föranledde behof för landet att från Utrikes orter förse sig med betydliga qvantiteter victualier, blifvit föreslaget, att åtgärder måtte vidtagas till upphjelpande af den försummade Ladugårds-skötseln, hvartill 2:ne utvägar visade sig, nemligen spridandet af en förbättrad afvel eller

race af Boskaps-kreatur och meddelandet af uppmuntringar till densammas bättre vård samt väckandet af omtankan i allmänhet, att af ladugården söka hemta den möjligen största förmån. Lars Andersson, som för vinnandet af förstnämnde ändamål ansett sig icke böra projectera nya anslag af Stats-medlen, har af sådan anledning hemstält, att den för nyodlingar beviljade lånefond måtte få användas till lån i smärre summor af 100 till 500 R:dr Banco för dem bland allmänheten, som från de ställen inom Riket, der utmärkt goda kreaturs-racer finnas, genom inköp förskaffa sig goda kor till grundläggning af en bättre ladugård; hvarjemte Lars Andersson till boskaps-skötselns upphjelpande och större förmåns dragande af ladugården, trott det vara nödigt, att vidtaga samma medel, hvarmed man sökt befrämja jordbruk och odlingar, nemligen uppmuntringar genom Länens Hushålls-Sällskaper och præmiers utdelande till dem, som gjort sig kände för idoghet i detta hänseende, heldst erfarenheten vitsordat den goda verkan af sådane belöningar, hvilka, ehuru i ziffran mindre betydlige, ändock kunde i någon mån bidraga att bereda Landtmannen bättre vilkor för sin framtid, på samma gång, som de gifva honom tillfredsställelse och en medborgerlig utmärkning.

Ekonomi-Utskottet anser sig väl böra fullkomligen vitsorda ej mindre, att Boskaps-skötseln och Ladugårds-afkastningen ännu icke

inom Riket är uppdrifven till den höjd, som den synes kunna ernå, än ock, att då de producter, som inhemska ladugårdar frambringa, på långt när icke äro tillräcklige för landets egna behof och fyllnaden måste utifrån förskaffas, Rikets handelsvåg, till dess obotliga skada, ganska mycket nedtynges, hvaraf således den önskan sjelfmant framställer sig, att ladugårds-productionen inom Riket måtte vinna en nödig förkofran och utvidgning; så tror Ekonomi-Utskottet likväl den af Lars Andersson föreslagne rättighet till mindre låns erhållande för inköp af kreatur af god race icke kunna leda till uppfyllande af denna önskan.

Det har af Riksens Ständer sjelfve vid förra Riksdagen blifvit erkändt, att den för mindre odlingar inrättade lånefond ofta förfelat sitt ändamål, och man har äfven stundom hört yrkas, att någon verklig allmän nytta deraf icke uppkommit; men om ock rigtigheten af detta sednare skulle med skäl kunna betviflas, måste likväl det förra, ännu oftare än förut skett, kunna inträffa vid fondens utsträckning till lån för boskaps-skötselns befrämjande, emedan knappt någon controll vore möjlig öfver medlens användande till det behof, hvarföre de blifvit utgifne, och oräkneliga utvägar kunna upptänkas och eludera de skyldigheter, som derigenom blifvit åtagne. För den, som med uppmärksamhet följt den tidpuncts egna beskaffenhet,

hvarunder de betydligaste odlingsföretagen tillkommit, larer det i alla fall hafva visat sig, att icke så mycket erhållne låne-biträden, som mera och hufvudsakligast de höga priser, hvartill Spannmålen genom inträffade omständigheter och vissa konstlade åtgärder blifvit, under de föregående åren, näst före de 3:ne sista, uppdrifven och bibehållen, skapat hågen för odling i synnerhet till Spannmåls-production. Den uppmuntran som häraf gifvits, finnes nu icke mera, sedan Spannmålen nedsjunkit till ett värde, som, på en del orter, icke stort öfverstiger productionskostnaden; och då, efter en naturlig ordning, följderne måste upphöra med orsakerne, och hvarje öfverdrift dessutom eger uti sig sjelf sitt eget correctif, kan det icke fela att Landtmannen, ej mera hemtande den påräknade fördelen af den för vidt utsträckte Spannmåls-odlingen, skall vända sin omtanka på utbredandet af den mera lönande Ängsculturen, som ökar foder-tillgången och jemte det den lemnar honom tillfälle att underhålla flere kreatur, måste öfvertyga honom, att icke blott antalet, utan äfven godheten af desamma befordrar hans intresse. I alla länder, der denna cultur stigit till någon höjd, har i bredd med densamma kreaturs-afveln fortgått; och då i sådane fall som detta, erfarenhetens vittnesbörd är det mest tillförlitliga, måste man vara berättigad icke blott att hoppas, utan ock att antaga, det denna

afvel

afvel äfven hos oss skall vinna ett förbättradt skick. Förändringar häruti kunna likväl icke hastigt beredas, men då de småningom tillvägabringas, skall förtroendet till den nytta, som deraf vinnes, destomera befästas.

Af desse skäl finner Ekonomi-Utskottet sig icke kunna tillstyrka bifall till Förslaget om publique lånförsträckningar till befordrande af Boskaps-skötselns förkofran; och ehuru Utskottet, i afseende på framställningen om åliggande för Länens Hushållnings-Sällskaper, att genom præmier belöna utmärkta framsteg i förenämnde gren af Landthushållningen, visserligen anser dylika uppmuntringar kunna blifva ledande till väckelse och gifva en lifligare håg derföre; likväl och då desse Sällskaper redan äro af Kongl. Maj:t i Nåder försedde med Stadgar och Reglementen, hvaruti lands-culturen i allmänhet och således äfven den del, som innefattar Ladugårds-skötseln, är åt deras omvårdnad anförtrodd, samt det i följd häraf icke lärer böra betviflas, att samma Sällskaper sjelfmant sträcka sin uppmärksamhet på Boskaps-afvelns förbättring och i mån af utvägarne, söka underlätta densamma, så tror Ekonomi-Utskottet sig icke ega skäl att föreslå Riksens Höglofl. Ständer någon underdånig anmälan hos Kongl. Maj:t, syftande att utverka Kongl. Maj:ts Nådiga samtycke till stadgandet af sådane föreskrifter för Läns-Hushållnings-Sällskapen, som

de af Lars Andersson projecterade, heldst ovisst är, huruvida ifrågavarande Sällskaper äro försedde med så tillräcklige medel, att tillgång för de föreslagne præmiernes meddelande finnes.

Då Ekonomi-Utskottet sålunda, på nu anförde skäl, hvari Stats-Utskottet jemväl för dess del instämmer, afstyrkt bifall till Riksdags-Fullmägtigen Lars Anderssons framställningar, anser Stats-Utskottet sig icke ega att något särskildt Utlåtande i anledning deraf meddela; utan varder frågan nu öfverlemnad till Riksens Höglofl. Ständers eget beprövande.

Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 26 Julii 1823.

N:o 332.

Riksens Höglofl. Ständers Stats- samt Bevillnings-Utskotts Utlåtande, i anledning af de inom Vällofl. Borgare-Ståndet väckte Motioner, om aflöning för dem, som med Uppbörden i Städerne hafva befattning.

Utaf de från Vällofl. Borgare-Ståndet till Stats- och Bevillnings-Utskotten remitterade Memorialer, angående aflöning för de Ämbets- och Tjenstemän, som med Krono-Uppbörden i Städerne ega befattning, hafva Utskotten

inhemtat, att Herr Norström, såsom Riksdagsman för Städerne Hedemora, Nora och Linde, yrkat, det måtte, på samma Tittel, som för Stockholms Stad, anslås medel till Uppbördsmännen i de mindre Städerne, hvilkas Aflönings-Stat af förut anslagne Kronoräntor och medel icke egt tillgång till förhöjning och hvilka sakna all annan intrad än genom enskilda Taxeringar till deras flere behofver: att Herr Ekelund, Riksdags-Fullmägtig från Norrköping, med förnyande af de vid sednaste Riksdag väckte, men af då varande Stats- och Bevillnings-Utskotten afstyrkte Motioner, om Stats-anslag till Krono-Uppbördsmännen i Städerne framstält det alternativ, att om berörde Motioner af Riksens Höglofl. Ständer äfven nu skulle ogillas, den procent åtminstone, som är eller blifver anslagen åt Krono-Uppbördsmännen i Länen till allmän fördelning, måtte i och för den Krono-uppbörd, som inflyter från Norrköpings Stad, blifva denna Stads Uppbördsmän ensamt förbehållen, utan att någon andel deraf komme att de öfrige Uppbördsmännen i Länet tillerkännas; att Herr Leffler, såsom Götheborgs Stads Representant, hemstält, om icke nämnde Stad måtte frikallas från utbetalandet af de 2000 R:dr, densamma i och för Krono-Uppbördsverket fått vidkännas, utöfver det belopp, hvartill den Uppbördsmän tillkommande andel af den stadgade Bevillnings-Procenten uppgår, och att i stället nämnde Löne-belopp måtte få afdragas den

årliga Bevillnings-Summan, som Staden och dess grund utgör, eller ock, derest sådant ej skulle medgifvas, oftanämnde Bevillningsprocent blifva Stadens Tjenstemän utan afdrag tillerkänd, samt slutligen att Stockholms Stads Fullmägtig, Herr Lundgren, på flere anförde skäl begärt, det Stockholms Stad hädanefter måtte af Stats-verket i och för Krono-uppbörden få sig anslaget, utom de 7,648 R:dr, Riksens Ständer år 1815 beviljat, det ytterligare belopp, som för Uppbörds-verkets aflöning och öfrige kostnader finnes årligen öfverskjuta de 5019 R:dr 16 sk. Staden, enligt nämnde års beslut, för hvarje år bör vidkännas.

Vid öfvervägande af hvad sålunda blifvit anfördt, har Utskottet inhemtat, att enahanda fråga jemväl förevar vid sistförflutne Riksdag, och att då varande Stats-Utskottet, uti ett den 12 Februarii 1818 afgifvet Utlåtande, afstyrkt att större bidrag till Krono-Uppbördsverkets i Stockholm underhållande än hvad Riksens Ständer dertill beviljat vid 1815 års Riksdag, eller 7,648 R:dr, äfvensom Utskottet, då någon jemnförelse icke kunde göras emellan Stockholms Krono-Uppbördsverk samt Uppbörds-Betjeningen i de öfrige Städerne i Riket, hvilka dessutom fått sig tillagde visse förmåner, beräknade att utgöra tillgång för deras Tjenstemäns aflönande, förklarade sig icke kunna tillstyrka, att någon aflöning på Rikets Stat må för nämnde Be-

tjening anslås. Och som Riksens Höglofl. Ständer gillade hvad Stats-Utskottet sålunda yttrat, samt några andre eller flere skäl i detta ämne icke heller nu blifvit förebragte, finner Stats-Utskottet sig ej kunna annat än afstyrka bifall till ifrågavarande Motioner, i hvad de afse anslag å Stat för Krono-Uppbörds-Betjeningens aflöning.

Beträffande åter Herr Ekelunds för Norrköping och Herr Lefflers för Götheborgs Stad gjorda framstälningar, om rättighet för dessa Städer, att hvar för sig till sine Uppbördsmäns aflöning få bibehålla den i Bevillnings-Förordningen medgifne En procents afdrag af Stadens Bevillnings-Summa, utan delning deraf med Länets öfrige Uppbördsmän, så jemte det Bevillnings-Utskottet, till hvars pröfning denna del af ämnet hörer, icke finner skäl tillstyrka någon ändring uti den af Bevillnings-Utskottet vid 1818 års Riksdag föreslagne och af Riksens Höglofl. Ständer då stadgade andel af Uppbörds-Procenten utaf Bevillnings-Summan för Städernes Uppbördsmän i allmänhet, anser Utskottet sig destomindre kunna tillstyrka bifall till Norrköpings och Götheborgs Städers afsöndrande från Länen uti förevarande hänseende, som en sådan ändring af desse större Städer ostridigt skulle medföra menliga följder för de mindre Städerne inom Länet, enär deras Uppbördsmän derigenom komme i mistning af en stor del af den ersättning för deras

besvär och arbete, som dem af Uppbördsprocenten af Bevillningen tillkommer.

Hvad Stats- och Bevillnings-Utskotten i förevarande ämne sålunda trott sig böra yttra, hemställes vördsamt till Riksens Höglofl. Ständers pröfning.

Stockholm den 21 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 333.

Riksens Höglofl. Ständers Förstärkta Stats-Utskotts Memorial, angående grunderne för den blifvande Bevillningen.

Samtlige Riks-Stånden hafva genom Protocolls-Utdrag af den 22 i denna månad till Förstärkta Stats-Utskottet öfverlemnat att afgöra de frågor, rörande grunderne för den blifvande Bevillningens utgörande, hvaruti Stånden stannat uti olika beslut; och har Förstärkta Stats-Utskottet, i följd häraf, anstält omröstning öfver följande af Bevillnings-Utskottet uppgifne Propositioner:

1:o Den som finner att en personell-afgift må erläggas af hvarje inom Sverige i Mantals-Längd Skattskrifven person, *utan afseende på Stånd eller förmögenhet*, olika för Mans- och olika för Qvinnspersoner, men

lika för personer af samma kön, skrifver Ja, den det ej vill, Nej;

Vinner Nej:

kommer Personella-Bevillningen att indelas i Fem *särskildta Classer i förhållande till högre inkomst* eller i någorlunda likhet med stadgandet i 1789 års Bevillnings-Förordning, så att om t. ex. Första Classen blifver ½ R:dr, skulle den Andra blifva 1 R:dr, den Tredje 2, den Fjerde 4 och den Femte 8 R:dr; börandes Hustrun efter Stånd och vilkor betala hälften emot Mannen, men Barn och Tjenstefolk utan åtskillnad till Första Classen hänföras.

Vid denna omröstning hafva befunnits 73 Ja och 46 Nej; och som Ja alltså vunnit, så kommer en Personell afgift att erläggas af hvarje inom Sverige i Mantals-Längd Skattskrifven person, utan afseende på Stånd eller förmögenhet, olika för Mans- och olika för Qvinnspersoner, men lika för personer af samma kön.

2:o Den som bifaller att personella afgiften skall upphöra för alla dem, från och med fylda 60 års ålder, hvilka antingen icke af egendom, tjenst eller rörelse ega en inkomst af Femtio Riksdaler, eller icke efter 2 Artikeln utgöra Bevillning af lön, egendom eller rörelse, voterar Ja, den det ej vill, Nej;

Vinner Nej:

upphör personella Bevillnings-afgiften från och med fylda 60 års ålder för alla, som

icke af egendom, tjenst eller rörelse ega en behållen inkomst af Femtio Riksdaler.

Desse Propositioner hafva blifvit besvarade med 63 Ja och 56 Nej. Och som Ja alltså vunnit, är följaktligen bifallet det här ofvan upptagne första alternativet, enligt hvilket personell afgift skall upphöra för dem från och med fylda 60 års ålder, hvilka ej ega Femtio Riksdalers inkomst, eller icke efter 2 Artikeln utgöra Bevillning af lön, egendom eller rörelse.

3:o Den som vill, att den synbara förmögenheten må, i enlighet med grunden för den nu gällande Bevillnings-Förordningen, beskattas, voterar Ja, den det ej vill, Nej;

Vinner Nej:

så kommer Bevillningen att utgå efter de i 1810 års Bevillnings-Förordning antagne grunder, antingen genom progressiv afgift efter behållen inkomst, eller efter särskild Tariff, såsom Skydds- eller Minimi-afgift, hvilketdera för den Skattskyldige efter desse Taxerings-sätt högst belöper, och med iakttagande af Herr Landshöfdingen von Törnes, vid 1815 års Riksdag, uppgifne Förslag om den behållne Inkomst-afgiftens fördelning i 96 Classer, samt en särskild Bevillning af Sterbhus, Testamenten och Fidei-Commisser, i sammanhang hvarmed Bevillnings-Utskottets Förslag, rörande Bevillnings-afdrag för ränta å upplånte Capitaler, edgång för Borgenär

vid

vid Lagsökningars anställande, Bevillningens beräkning efter värdet å all fast egendom, för Rust-tjenst-marker, Rotefrihet och Qvarnar, Bevillning af Handlande, Borgare och andre Städernes innevånare af Bergverk och särskildta Manufacturier m. m., af Tjenstemän samt af visse Societeter, Verk och Vinstmedel komma att förfalla och beskattningen deraf lämpas efter sist omförmälde grunder.

Voteringen häröfver har utfallit med 72 Ja och 47 Nej; i följd hvaraf Ja vunnit samt första alternativet, enligt hvilket den synbara förmögenheten må, i enlighet med grunden för den nu gällande Bevillnings-Förordningen, beskattas, alltså är bifallet.

4:o Den som bifaller det skall Bevillnings-afdrag ofelbart ega rum uti alla Cassor utan undantag, hvilka af sine Capitaler njuta Sex för Hundrade, skrifver Ja; den det ej vill, Nej;

Vinner Nej:

så undantagas ifrån ofvanberörde skyldighet de Fonder för fromma Stiftelser, som till Fattigförsörjningar och fattige Barns undervisning äro anslagne.

Efter Voterings-Sedlarnes öppnande hafva befunnits 73 Ja och 45 Nej, jemte en märkt Voterings-sedel, som förkastades; och som Ja alltså vunnit, är i följd deraf första alternativet, eller att Bevillnings-afdrag ofelbart

skall ega rum uti alla Cassor, hvilka af sine Capitaler njuta Sex för Hundrade, derigenom bifallet.

5:o Den som vill, att en Minimi-Tabell för Fastighets-värdet på Landet må bibehållas, voterar Ja; den det ej vill, Nej:

Vinner Nej:

kommer den föreslagne Minimi-Tabellen för Fastighets-värdet på Landet, med deri inbegripne fördelning Länen emellan, att alldeles försvinna.

Vid omröstning öfver denna fråga hafva befunnits 63 Ja och 56 Nej; och emedan Ja vunnit, ty kommer Minimi-Tabellen för Fastighets-värdet på Landet att bibehållas.

6:o Den som bifaller, att hela den 4:de Artikeln må försvinna och deremot en §. i 2:dra Artikeln inflyta, af innehåll: att den fyllnads-afgift, som tillförene särskildt utgått såsom Landt-Tulls-ersättning, kommer äfven hädanefter med visse procent på hvarje full Riksdaler och i lika förhållande för ett mindre belopp att beräknas och utgöras för all Bevillning, som erlägges efter 2:dra Artikeln, dock med de i förenämnde 4:de Artikel medgifne undantag, voterar Ja; den det ej vill, Nej;

Vinner Nej:

kommer fyllnads-afgiften, eller den beskattning, som tillförene särskildt utgått såsom Landt-Tulls-ersättning, att hädanefter upphöra.

Voterings-Sedlarne öppnades och befunnos 57 Ja samt 61 Nej, jemte en sedel, hvilken

såsom märkt casserades, i följd hvaraf Nej vunnit, och fyllnads-afgiften, eller den så kallade Landt-Tulls-ersättningen, hädanefter kommer att upphöra.

7:o Den som bifaller, att en Bevillnings-afgift för bruket och nyttjandet af visse öfverflöds-varor må utgå, Bevillnings-Utskottet likväl förbehållet att, sedan Bevillnings-Summan blifvit fastställd, få inkomma med Förslag, rörande det sätt och till hvilket belopp samma afgift må utgöras, voterar Ja; den det ej vill, Nej;

Vinner Nej:

så kommer en Bevillnings-afgift för bruket och nyttjandet af visse öfverflöds-varor ej hädanefter att ega rum.

Voteringen häröfver har utfallit med 50 Ja och 69 Nej; och som Nej således vunnit, så kommer någon Bevillnings-afgift för bruket och nyttjandet af visse öfverflöds-varor ej hädanefter att ega rum. Hvilket Förstärkta Stats-Utskottet får vördsamligen anmäla.

Stockholm den 24 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 334.

Riksens Höglofl. Ständers Förstärkta Stats-Utskotts Memorial, angående

en utvidgad Fribrefsrätt för Städernes Magistrater.

Till afgörande utaf Förstärkta Stats-Utskottet hafva Riksens Höglofl. Ständer, genom Protocolls-Utdrag den 22 i denna månad, öfverlemnat den af Bevillnings-Utskottet behandlade Motion, som blifvit inom Vällofl. Borgare-Ståndet väckt, om en utvidgad Fri-Brefs-rätt för Städernes Magistrater, uti hvilken fråga 2:ne af de Respective Riks-Stånden stannat i olika beslut med de andra 2:ne.

Förstärkta Stats-Utskottet har, i anledning häraf, vid sammanträde denna dag, i den ordning, som med Grund-Lagens föreskrift instämmer, röstat öfver följande af Bevillnings-Utskottet föreslagne Proposition:

Den som bifaller, att en större Fribrefsrätt må, på sätt yrkadt blifvit, tilläggas Städernes Magistrater i Ämbets-ärender, voterar Ja; den det ej vill, Nej;

Vinner Nej:

så förfaller Motionen och förhålles i enlighet med nu gällande Författningar.

Efter Voterings-Sedlarnes öppnande hafva befunnits 73 Ja och 44 Nej, jemte 2:ne märkte Voterings-sedlar, som förkastades; och som Ja alltså vunnit, är, i följd deraf, första alternativet bifallet, att nemligen en större Fribrefs-rätt må, på sätt yrkadt blifvit, tilläggas Städernes Magistrater i Ämbets-ären-

der; hvilket Förstärkta Stats-Utskottet får vördsamligen anmäla.

Stockholm den 24 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 335.

Riksens Höglofl. Ständers Förstärkta Stats-Utskotts Memorial, angående anslag till inköp af Astronomiske Instrumenter för Observatorium i Stockholm.

Enligt Protocolls-Utdrag af den 22 i denne månad, hafva Höglofl. Ridderskapet och Adeln, Högvördige Preste-Ståndet och Hedervärda Bonde-Ståndet till Förstärkta Stats-Utskottet öfverlemnat den fråga, om anslag af medel till inköp af Astronomiske Instrumenter för Observatorium i Stockholm, hvaröfver 2:ne af de Respective Riks-Ståndden stannat i olika beslut med de andre 2:ne; och har Förstärkta Stats-Utskottet, i följd deraf, anstält omröstning öfver följande af Stats-Utskottet föreslagne Proposition:

Den som bifaller, att, till inköp af Astronomiske Instrumenter för Observatorium i Stockholm, 5000 R:dr Banco måga af Statsmedlen anslås och utgå i trenne år, med en

tredjedel hvardera året, voterar Ja; den det ej vill, Nej;

Vinner Nej:

så komma några särskildte medel för detta ändamål icke att anvisas.

Vid denna omröstning hafva befunnits 65 Ja och 53 Nej, samt en märkt Voterings-Sedel, hvilken förkastades; och som Ja således vunnit, komma 5000 R:dr af Stats-medlen att anvisas till inköp af Astronomiska Instrumenter för Observatorium i Stockholm och med en tredjedel hvardera året, under 3:ne år utgå; hvilket Förstärkta Stats-Utskottet får vördsamligen anmäla.

Stockholm den 24 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 336.

Utlåtande, i frågan om ersättning för bortmistade egor genom Trollhätte-Slussverks-uppdämning.

Sedan Kongl. Maj:t, under den 17 October förlidet år, angående ersättning för bortmistade egor, genom Trollhätte Slussverks uppdämning, i Nåder anbefallt Kammar-Collegium och Stats-Contoiret, att afgifva underdånigt utlåtande, i anledning af de upplysningar, som vid den, genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Elfsborgs Län, anstälde undersökning vunnits, angående närvarande be-

skaffenheten af de, genom Trollhätte Slussverks uppdämningar, skadade Hemman, samt af hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i nämnde, äfvensom i Skaraborgs Län i öfrigt underdånigst anmält; hvarjemte Kongl. Maj:t i Nåder förklarade, att, i öfverensstämmelse med det den 31 Januarii 1821 meddeldte Nådiga förordnande, skulle emedlertid, och tills vidare, icke något förskott till ersättning af ifrågavarande vattenskador, från Elfsborgs Landt-Ränteri utgifvas; Så har Kongl. Maj:t, med gillande af Kammar-Collegii- och Stats-Contoirets, den 10 April innevarande år, i anledning deraf, afgifne underdåniga yttrande, under den 7 nästlidne Maji, i Nåder öfverlemnat Handlingarne i detta mål till Stats-Utskottet.

Af dessa Handlingar har Stats-Utskottet tagit kännedom och funnit, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Elfsborgs Län uti underdånigt utlåtande anfört, att, sedan Kongl. Maj:t uti Nådigt Bref den 31 Januarii 1821 förordnat, att undersökning borde anställas om nu varande förhållandet med de inom Länet belägne hemman, hvilkas egare, med grund af Kongl. Brefvet den 23 Martii 1768 njutit ersättning för bortmistade egor genom Trollhätte Slussverks uppdämning, huruvida desse, medelst upplandningar, återvunnit mer eller mindre af den förlorade marken, samt derjemte i Nåder infordrat berättelse, om de under tiden inträffade förändringar med innehafvare af Boställen, som enahanda er-

sättning åtnjutit; så har en sådan undersökning, rörande vattenskadade Hemmans närvarande beskaffenhet blifvit af Andre Landtmätaren i Länet förrättad; Och beträffande de med Boställshafvarne skedde förändringar, hafva sedan år 1768, ombyten med Boställs-innehafvare inträffat, så att ingen af de då varande nu mera lefver; Hvarförutan Landshöfdingen i Skaraborgs Län underdånigst tillkännagifvit, angående Regements-Skrifvare-Bostället Detterstorp, för hvilket ersättning blifvit anslagen för liden skada af Sjön Detterns uppstigande, att Bostället vid 1821 års midfasta kommit i annan Indelningshafvares hand.

Vid den anstälde undersökningen har befunnits, att inga upplandningar skedt, af den uppgifne orsak, att Elfvattnets strömflytande fart bortfört den lossade jorden, utan att lemna den på något ställe ofvanföre Trollhätte-Strömmarnes fall; och, uti en sedermera till Kongl. Maj:t ingifven skrift, hafva Malöga Byamän i Elfsborgs Län i underdånighet anmält, att de under sist förflutne 3:ne år icke fått tillgodo njuta den ersättning, som med grund af Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 23 Martii 1768 och 14 Martii 1774 varit dem bestådd för bortmistade egor, genom Trollhätte-Slussverks uppdämningar; och som Byamännens jord årligen skall förminskas genom berörde uppdämningar, hafva de i underdånighet anhållit att icke allenast

för

för desse 3:ne år få tillgodo njuta ofvanberörde dem tillagde ersättning, utan ock, att denna ersättning everdelig tid måtte dem tilldelas.

Uti ofvanberörde af Kongl. Kammar-Collegium och Kongl. Stats-Contoiret afgifne underdåniga utlåtande, som Kongl. Maj:t i Nåder gillat, är andraget, att, hvad angår Landtmätarens undersökning, derutaf ingen grund kunde hemtas för bestämmandet af, antingen huruvida någon ytterligare ersättning borde ega rum, eller ock, i fall af sådan ersättning, det belopp den skäligen och med billiga grunder, ej mindre för Kronan än Jordegarne och Hemmans-innehafvarne, kunde utsättas till. Kongl. Kammar-Collegium och Kongl. Stats-Contoiret hafva; efter de anteckningar i Undersöknings-Instrumentet förekomma, för deras del i underdånighet ansett, att få Hemman torde nu mera blifva till någon ersättning berättigade, vid en härom, i alla vederbörandes närvaro, anställd Laga undersökning och uppskattning, enär härvid tillika i betraktande komme: 1:o Hvad Kongl. Brefvet af den 19 April 1785 innehåller, att nemligen, sedan Kronan en gång genom Kongl. Brefvet af den 23 Martii 1768 gifvit ersättning för alla de, genom uppdämningar inom flere år, gjorde förhöjningar af vattnets Columne, hvilken

således icke borde, sedan den tiden, kunna tilltaga, så har Kongl. Maj:t, både till förekommande af alla vidare processer och för de kringliggande Frälsens och Säteriers, så väl som Kronans eget bästa, i allmänhet ansett nyttigast vara, att all liqvidation och ersättning för de, sedan 1768, skedde upplandningar, öfversvämningar och utskärningar, å ömse sidor upphörde, samt att så väl Frälset som Kronan må vidkännas förluster och förmåner deraf, på det sätt, att hvardera, enligt Allmänna Lagen i Jordabalkens 12 Cap. 4 §. får bibehålla de upplandningar dess strand tillväxa, och deremot sjelf draga den olägenhet, som af Elfven kan förorsakas. 2:o Hvad Landshöfdinge-Ämbetet, uti dess skrifvelse till Kongl. Kammar-Collegium af den 23 Maji 1820, i detta ämne anfört, nemligen, att, enligt Landtmätaren Lindskogs berättelse, en del af de, såsom vattenskadade ansedde, Hemman, redan den tiden, skall haft all sin jord i behåll och äfven i det mesta oskadad, men andre deremot hafva vunnit större och mindre tillandningar, samt, efter Götha Elfs sättning, återbekommit mer och mindre af den öfversvämmade jorden, hvilken dock vid en del Hemman skall blifvit helt och hållet fördränkt och förderfvad; Äfvensom Landshöfdinge Ämbetet ansett det jämväl troligt, att, sedan Sjön Wenerns medelhöjd, enligt flere tillförlitlige uppgifter, i sednare åren varit betydligen lägre, de försporde upplandningarne äfven i samma mån

tilltagit, samt att de vattenskadade Hemmanen nu mera till äfventyrs till större delen torde hafva återvunnit den förlorade marken. I anledning af hvilket allt, Kongl. Kammar-Collegium och Kongl. Stats-Contoiret i underdånighet ansett en närmare reglering blifva desto angelägnare, som, efter hvad Landshöfdinge-Ämbetet vidare förmält, angående Kronohemman och Boställen, en del af de anslagne ersättningarne varit vida öfverstigande den förlust dylike Hemman måst vidkännas, i det att ersättningen blifvit grundad på den bortmistade jordens skattläggning, i likhet med andre Skattehemmans ersättning, då likväl sådane Boställen icke bordt njuta högre ersättning, än så vida något i den deraf indeldte räntan kunde brista vid de i behåll varande egornes uppskattning efter skattläggnings-grunder; Förmenande Kongl. Kammar-Collegium och Kongl. Stats-Contoiret, att de ersättningar, som hädanefter kunna komma att ega rum, icke böra till vederbörande Jordegare eller Hemmansinnehafvare från Landt-Ränteriet utbetalas, innan uträkningarne derå blifvit hos Collegierne pröfvade; Och hafva Kongl. Kammar-Collegium och Kongl. Stats-Contoiret för öfrigt i underdånighet hemställt, om icke, då, efter hvad Kongl. Brefvet den 19 April 1785 innehåller, dessa ersättningar syntes före detta hafva bordt upphöra, samt enär dessutom några medel för slika utgifter, i händelse desamma hädanefter skulle komma att

fortfara, icke äro i Stat anslagne, detta mål i hela sin vidd finge till Riksens Ständers Stats-Utskott vid närvarande Riksdag i Nåder öfverlemnas.

Detta allt har Stats-Utskottet öfvervägat, och hvad angår anslag till ersättning af de för åren 1811 till och med 1816 förskottsvis af Landt-Ränteri-medlen utbetalde jord-ersättningar för förluster genom uppdämningar vid Trollhätte Slussverk, uppgående, enligt hvad handlingarne ådagalägga, till 4,491 R:d. 4 sk. 11 r:st. Banco; så anser Stats-Utskottet det på Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning allena bero, sedan vederbörande Ämbets-Verk hörde blifvit, huruvida Jordegarne till en sådan ersättning, som tillförne till och med för år 1810 utgått på så kallad Extra-Ordinarie Stat, varit berättigade och i händelse sådant finnes hafva bordt ega rum, lärer Kongl. Maj:t i Nåder täckas meddela Landt-Ränteriet ersättning af Riks-Statens 9:de Hufvud-Tittels anslag. Men beträffande frågan huruvida och till hvad del någon vidare årlig ersättning må böra af Staten meddelas och om icke i sådant hänseende en ytterligare vederbörlig undersökning i samtliges närvaro kan finnas nödig att verkställas; så instämmer Stats-Utskottet uti Kongl. Kammar-Collegii och Kongl. Stats-Contoirets underdånigst yttrade tanka, om angelägenheten af en sådan undersöknings anställande till utrönande om och huruvida någon ersättning i detta

afseende bör ega rum. Detta hemställes vördsamligen till pröfning af Riksens Höglofl. Ständer, som lära deras beslut härutinnan hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla. Och anser Stats-Utskottet, att Herr Alb. Haijs, hos Höglofl. Ridderskapet och Adeln, väckte och till Stats-Utskottet remitterade motion om ersättning till de Jordegare och Boställsinnehafvare, som genom Trollhätte Slussverks anläggning lidit vattenskada, icke påkallar särskildt utlåtande, utan genom hvad ofvan är anfördt, blifvit besvarad.

Stockholm den 18 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 337.

Utlåtande, i anledning af Pastor-Primarii Doctor Wallins motion, om Spannmåls-anslag till Lönfyllnad för Stockholms Scholæ-Lärare.

Inom Högvördige Preste-Ståndet har Herr Pastor Primarius Doctor Wallin anfört, huruledes genom den totala förändring Stockholms Undervisnings-Verk nyligen undergått, så att i stället för en Stor-Scholæ och 7 Kyrko-Scholor, blifvit inrättade ett Gymnasium, 2:ne Trivial-, 6 Kyrko- och 3:ne nya Allmänna Barn-Scholor, det utan all tillökning fortfarande Stats-bidraget af 940 Tun-

nor Spannmål blifvit otillräckligt, egentligen derigenom att 375 Tunnor måst användas till Löner för de Lärare, som vid den nya organisationen antingen ej erhållit någon beställning, eller, i anseende till ålderdom och sjuklighet, sökt och erhållit afsked; Och då häraf uppkommit den följd, att flere af de nu antagne Lärarne måste tjena med vida mindre Löner, än som för deras befattningar finnas i Stat bestämde, har Herr Doctorn föreslagit, att nämnde qvantum Spanmål 375 Tunnor, måtte af indragen Behagligtids förlänings Spannmål anslås för Läroverken i Stockholm, för att tilldelas de yngre Lärare, som nu äro i mistning af full Lön, samt detta anslag få fortfara i 5 år eller heldre på behaglig tid; uti hvilken framställning och begäran Herrar Doctorer Hedrén och Lilljenwalldh sig förenat.

Stats-Utskottet, som härå emottagit remiss till vederbörlig åtgärd, får, till fullgörande deraf, anmäla, att Riksens Ständer vid sistl. Riksdag, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, om anslående af nödige medel, till förbättring i de Allmänna Undervisnings-Verken, enligt Nådig skrifvelse af den 23 Maji 1818 anviste anslag, till betäckande af den brist, som genom Läro-Verkens förändrade organisation och nya reglering uppkom med 3139 Tunnor 23 Kappar Spannmål, så väl som de indragna och disponibla 153 Tunnor af Förlänings-Spannmålen. Då

likväl den i Hufvudstaden vidtagne förändring och utvidgning af Läroanstalterne, enligt hvad angifvet blifvit, medfört en minskning af 375 Tunnor Spannmål uti de förut disponible tillgångarne samt vid den allmänna regleringen med Undervisnings-Verken i Riket, de i Stockholm ej erhöllo något tillökadt anslag; så och enär den Spannmål, som genom Behagligtids Förläningars indragning intill sista Riksdag Kronan tillflutit, blifvit af Riksens Ständer anslagen till Scholæ- och Undervisnings-Verkens fullkomliga iordningbringande, anser Utskottet sig böra tillstyrka Riksens Höglofl. Ständer, att ett belopp, svarande emot den Behagligtids Förläningars-Spannmål, som sedan sista Riksdag blifvit indragen, och, enligt från Kongl. Kammar-Collegium erhållne uppgifter, utgör endast 160⅓ Tunnor, må anvisas att af Öfverskotten på Stats-Verkets Inkomster, efter Riks-Markegångspris beräknadt, utgå till Läro-Verken i Stockholm intill nästa Riksdag, för att användas till Lönförbättring för de Lärare, som genom afgångne Lärares pensionerande icke kommit i åtnjutande af fulla Löner, dock under vilkor att denna interims-anvisning, i mån af de tjenstfries afgång eller befordran samt den af dem innehafde Spannmålens återgående till sitt egentliga föremål, må upphöra; Men något ytterligare anslag till fyllande af bristen uti de 375 Tunnor, Herr Doctor Wallin uppgifvit, kan Utskottet icke till bestående föreslå, enär nästan i alla

öfrige Tjenstemanna-Corpser olikhet sig företer uti Lönbeloppen inom samma grader och de yngre Lärarne således synas böra, till en början, åtnöjas med de mindre Lönerne; Detta varder dock vördsamligen hemställdt till Riksens Höglofl. Ständers beprövande.

Stockholm den 16 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 338.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss uppå Befälhafvarens för Konungens Lif- och Hus-Troupper underdåniga Memorial, om anslag till Reparations-kostnader å Kongl. Svea Lif-Gardets Cassern.

Kongl. Maj:t har uti Nådig Remiss, af den 20 sistl. Martii, till Stats-Utskottet öfverlemnat Befälhafvarens för Lif- och Hus-Troupperne underdåniga Memorial, innefattande tillstyrkande till den af Second-Chefen för Konungens Svea Lif-Garde gjorde underdåniga anhållan om bidrag af Staten till reparerande af Regementets Cassern, innehållande de remitterade handlingarne, att då Svea Lif-Gardet för 21 år sedan emottog Fredricshofs Slott till Cassern, med skyldighet att det underhålla, enligt Kongl. Brefvet den 3 Nov. 1802,

1802, bestod Regementet af 1200 Man, spridde kring hela staden, deraf endast hälften eller 600 Man behöfde inlogeras, emedan de öfrige voro permitterade, hvarföre Regementet kunde åtaga sig detta vilkor, och reparation jemte inredning skedde för Regementets räkning och uppgick till en summa af 16,666 R:d. Banco, som bestriddes till en del af då varande Compagnie-Chefer contant och det öfriga genom Lån, hvilket allt af efterkommande Compagnie-Chefer skulle återgäldas, dels genom Accordernes bestämmande och dels genom öfvertagande af resterande skulden. Sedan Regementets styrka blifvit betydligen nedsatt och priserne å Ved, Lysningsämnen, Arbeten m. m. stigit, har brist uti den influtne Inqvarteringen uppstått, så att Compagnie-Chefer måst göra årliga tillskott, utan att likväl det ringaste af de oundviklige större reparationer ens kunnat påtänkas, hvarföre Regementet begärt fördubbling af den inqvartering det, enligt Contract af år 1811, utaf Stockholms Stad uppbär; men då Inqvarteringsgifvarne förklarat sig ej vilja öka afgiften med mera än 25 Procent och detta vore alldeles otillräckligt till bestridande af alla med Inqvarteringen förenade kostnader har Regementet anhållit att medel måtte anslås till Cassernens reparation och utvidgande, samt Kongl. Maj:t derjemte i Nåder förordna, att yttre underhållet af husen, må

i likhet med Lif-Gardets till Häst och Andra Lif-Gardets Casserner, bestridas af den fond, som till Allmänna Byggnader anslås; utgörande, enligt upprättadt förslag, den nu erforderlige kostnaden till reparation så väl af Slottet och Flyglarne, som öfrige till Regementets disposition öfverlemnade hus, tillsammans 25,228 R:d. 43 sk., hvilken summa möjligen, genom Entreprenad-Auction, skulle kunna nedsättas till 20,000 R:d. Banco.

Enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Bref, af den 3 November 1802, öfverlemnades Fredricshofs Slott med tillhörande Byggnader i dess befintliga skick, till Kongl. Svea Lif-Gardet för att till Cassern begagnas, under Regementets åtagne skyldighet, att ej allenast vidkännas de kostnader, som för Byggnadernes apterande till detta användande kunde erfordras, utan äfven att, utan någon Stats-Verkets kostnad, dem framgent underhålla.

Regementets uppgift, att Staten skulle åligga, underhålla så väl Lif-Gardets till Häst, som andra Lif-Gardets Casserner, instämmer icke med verkliga förhållandet. Då det förra Regementet emottog den nya Cassernbyggnad på Ladugårdslandet, som för dess behof var uppförd, gjordes väl icke något förbehåll att Regementet skulle bekosta framgena underhållandet; men sådant synes vara en följd af den dubbla förmånen, att få begagna Casserner under det man derjemte njuter inqvar-

terings-penningar af Staden. Icke heller har fråga sedermera uppstått, att från Stats-Verket erhålla några medel till reparationers bekostande, hvilke oftare måste erfordras för en Cavalleri-Troupp än för Infanteri. Deremot yttrade Riksens Ständer, vid sistförflutne Riksdag, uti underdånig skrifvelse af den 23 Maji 1818, då särskildt anslag till uppförande af Cassernbyggnad för Andra Lif-Gardes-Regementet beviljades, att det villkor dervid underdånigst föreslogs, att då Gardes-Regementerne af Stockholms Stad åtnjuta Inqvarterings-Penningar, desse Regementer måtte sjelfve för framtiden bestå underhållskostnaden för de på Statens bekostnad åt dem upplåtne eller anskaffade Regements-Casserner, så att någon utgift härtill aldrig må komma att Staten belasta.

Under öfverläggning inom Stats-Utskottet hafva dess samtlige Ledamöter ansett det vara obestridligt, att Kongl. Svea Lif-Gardet likasom de andre Gardes-Regementerne åligger att Cassern-Byggnaderne underhålla, med de Inqvarterings-Penningar Regementet af Staden uppbär, och som för Corporaler, Spel och Manskap utgör omkring 4,200 à 4,300 R:d. Banco om året, deruti tillökning är att förvänta; Men i anseende till det särskildta förhållande att Kongl. Svea Lif-Gardets Cassern måste vid emottagandet undergå reparation och förändring till inredningen, hvarigenom en kostnad drabbat detta Regemente,

som för de 2:ne andre Gardes-Regementerne icke egt rum, hvilken likväl ej kan sägas hafva utgjort det uppgifne beloppet, emedan en del deraf blifvit använd till Inventariers inköp, hafva 2:ne Stånds Ledamöter ansett sig böra tillstyrka, att de 14,000 R:d. som Compagnie-Cheferne af egne medel utgifvit, till reparation och inredning af sjelfva fastigheten, borde af Stats-Verket Regementet godtgöras, likväl med det uttryckliga förbehåll att emot berörde Summas erhållande, Regementet vore förbundet att dess innehafvande Cassern-byggnader reparera och fullkomligen iståndsätta; men deremot hafva Ledamöterne af de 2:ne andre Stånden funnit Stats-Verket icke böra vidkännas kostnaden till reparation å de Regementet tilldeldte Hus och Byggnader, utan ansett sådant böra bestridas af Regementet, enligt dess eget åtagande och af de från Stockholms Stad för Manskapet erhållande inqvarterings-medel; Och har Utskottet skolat vördsamligen öfverlemna desse alternativer till Riksens Höglofl. Ständers afgörande; Lärandes det beslut som häröfver meddelas, hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmälas.

Stockholm den 24 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 339.

Utlåtande, i anledning af Riksdags-Fullmägtigen Lars Lidmans Memorial, angående jemnkning i Rustnings-skyldigheten.

Hedervärda Bonde-Ståndet har till Stats-Utskottet remitterat ett Memorial af Riksdags-Fullmägtigen, från Östergöthlands Län, Lars Lidman, med hvilken Riksdags-Fullmägtigen från samma Län, Anders Nilsson, sig förenat, hvaruti Lidman anfört att, då 80 §. i Regerings-Formen tillåter hemställanden, om ändringar uti Indelnings-Verket, han ej tvekat, att, med anledning af Rusthållarnes vid Wikbolands Compagnie af nu mera indragne Östgötha Cavalleri-Regemente, yttrade önskan, om en sådan ändring i afseende på rustnings-skyldighetens utgörande, hvarigenom ej allenast de rustande sattes i tillfälle att samma skyldighet på ett lämpligt sätt fullgöra, utan äfven Staten komma i åtnjutande af den årliga inkomst, som emot meranämnde skyldighet kunde anses svarande, detta ämne till uppmärksamhet framställa. I sådant ändamål har Lidman föreslagit, att antingen Rusthållarne af ofvanberörde Compagnie måtte emot en viss årlig afgift njuta befrielse från alla till Rustningen hörande omkostnader af Karls värfning, beklädnad,

årliga underhåll, m. m., eller, om detta ej kunde bifallas, emot en årlig Spannemålsafgift åtminstone njuta befrielse från allt hvad som hörer till karlens mundering och beväring.

Enär, enligt 80 §. i Regerings-Formen, Indelnings-verket skall till dess hufvudgrunder förblifva orubbadt, intilldess Konungen och Riksens Ständer finna nödigt någon ändring deruti samfäldt att göra, och sådan ändring således icke synes böra ifrågakomma, utan att vara af högst vigtiga skäl påkallad, samt minst kunna ega rum uti partiella fall, till förmån för några få till Indelnings utgörande anslagne; kan Stats-Utskottet icke tillstyrka, att den särskildt för Rusthållarne vid Wikbolands Compagnie af f. d. Östgötha Cavalleri föreslagne ändring, i deras Rustnings-skyldigheter, må till åtgärd upptagas af Riksens Höglofl. Ständer och till Kongl. Maj:ts Nådiga bifall i underdånighet anmälas; Hvilket dock vördsamligen hemställes till Riksens Höglofl. Ständer.

Stockholm den 18 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 340.

Memorial, angående Riks-Ståndens olika beslut i fråga, om under-

stöd för Hamnbyggnaden i Jönköping.

Enligt ankomne Protocolls-Utdrag, hafva Höglofl. Ridderskapet och Adeln d. 23 och Hedervärda Bonde-Ståndet d. 14 nästl. Junii bifallit Stats-Utskottets Utlåtande, af den 5 i samma månad, öfver gjorde anmärkningar vid Utskottets yttrande, angående begärdt anslag af Statsmedlen till kostnadens bestridande af en Hamnbyggnad vid Jönköping, det Utskottet afstyrkt samt ansett någon åtgärd till befordrande af denna Hamnbyggnad icke böra af Riksens Höglofl. Ständer tagas; hvaremot Högvördige Preste-Ståndet d. 14 och Vällofl. Borgare-Ståndet d. 16 i nämnde månad beslutit, det borde Riksens Ständer genom en underdånig skrifvelse anhålla, att efter verkställd undersökning, om det bidrag enskilde till detta företag böra och kunna åstadkomma, Kongl. Maj:t i Nåder må täckas af sådane medel, som Riksens Ständer till Näringarnes förkofran och lättade communicationer anslagit, i mån af behofvet och ortens Innevånares deltagande deruti, understödja nämnde byggnad såsom Kongl. Maj:t för det Allmänna bästas befrämjande nyttigt och i jämnförelse med andra föremål för anslag af samma fonder, rättvist och billigt finner; Och kommer alltså, vid denna utgång enligt 75 §. i Riksdags-Ordningen frå-

gan att förfalla; hvilket Utskottet ansett sig böra vördsamt anmäla.

Stockholm den 18 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 341.

Utlåtande, i anledning af åtskillige Motioner om indragning af Lönerne vid Biskops- och Domprost-Ämbeten.

Sedan Höglofl. särskildta Utskottet, uti Betänkande den 29 sistl. Maji, förklarat sig icke kunna taga befattning med Riksdags-Fullmägtiges af Hedervärda Bonde-Ståndet, Anders Joachimssons, från Östergöthland, Olof Jonssons och Johan Svenssons, från Elfsborgs Län, samt Nils Håkanssons, från Kronobergs Län, särskilde Motioner om indragning af Biskopars eller Domprostars Lönevilkor; Så hafva dessa Motioner åter blifvit från Vällofl. Borgare-Ståndet samt Hedervärda Bonde-Ståndet till Stats-Utskottet remitterade, hvarföre Utskottet nu får deröfver afgifva dess vördsamma yttrande.

Motionärerne, som sammanstämdt deruti, att för Religionens vård och handhafvande ej skulle erfordras inom hvarje Stift både Biskops- och Domprost-Ämbeten, utan att an-

antingen det ena eller andra af dessa Ämbeten borde upphöra, hafva uti sättet att sådan indragning verkställa, varit något skiljagtige, men dock hufvudsakligen haft för afsigt att vid inträffande ledigheter nuvarande Biskops-Lönerne skulle till Staten indragas och Domprostarne, upphöjde i Biskopliga värdigheten, men med bibehållande af de Domprost-Ämbeten åtföljande Löne-vilkor, äfvensom med någon förbättring deruti, hvarest sådant kunde finnas nödigt, ensamme vara Chefer, hvar inom sitt Stift utan biträde af någon Domprost och utan åtnjutande af särskildt Præbende, genom hvilken åtgärd Staten förmodades vinna en betydlig tillgång och de skattdragandes bördor kunna lättas.

Under Riksdagen, som slutades i Stockholm år 1810, yttrade Preste-Ståndet, uti Protocolls-Utdrag till Stats-Utskottet, dateradt den 14 November 1809, i anledning af då väckt fråga om Biskops-Lönernes indragning till Stats-Cassan på obestämd tid, att Preste-Ståndet ansåg detta ärende såsom Privilegii-mål och på sådan grund högtidligen protesterade emot alla de frågor, som uti Stats-Utskottet kunde väckas om Biskops-Lönernes indragning för obestämd tid; Och som 114 §. i Regerings-Formen stadgar, att det beror på samtlige Riks-Ståndens öfverenskommelse och Konungens bifall, att låta

Privilegierne undgå de förändringar och jemnkningar, som Rikets behof kunna fordra, så ansågo Ledamöterne i Stats-Utskottet af Ridderskapet och Adeln samt Borgare- och Bonde-Stånden sig böra i ett sådant sakens skick detta förhållande till Riksens Ständer anmäla. Härvid blef det ock beroende; Och som Biskoparne äro nämnde i Grundlagen och frågan om deras upphörande således bör väckas samt till pröfning förekomma i den ordning föreskrifvet är om andra Grundlagsändringar, har Stats-Utskottet ansett de nu väckta motionerne icke kunna erhålla någon åtgärd inom detta Utskott, som derjemte skolat yttra den öfvertygelse Utskottet fattat vid öfvervägande af orsakerne för och emot dessa ofta förnyade frågor, om Biskops-Ämbetens indragning, att nemligen dessa Ämbeten äro för Religionens vårdande och i synnerhet allmänna Undervisnings-Verken, dervid Biskoparne i egenskap af Ephorer hafva sig ålagde dyra pligter, af ganska stor vigt, samt finnas till skyldigheter förbundne, som äro för det Allmänna icke mindre magtpåliggande, än den som tillhöra Cheferne för andre delar af Administrationen, och ehuruväl några Biskopar hafva ansenlig Lön äro dock de flestes Löner mindre betydliga och icke öfverstigande vederlikars inom andre styrelsegrenar, samt att Domprostarne icke på alla ställen hafva Lön i denna egenskap och i alla fall äro Pastorer inom Domkyrko-församlingarne, samt såsom sådane icke kunna

derifrån skiljas, heldst de, lika med andre Pastorer, till större delen lönas af församlingarne sjelfve; Detta allt öfverlemnas vördsamligen till Riksens Höglofl. Ständers eget beprövande.

Stockholm den 18 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 342.

Yttrande, öfver gjorde Anmärkningar vid Utskottets Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifvelse, angående tillåten Revision af Tullverkets med flere Räkenskaper, jemte åtskillige dermed gemenskap egande Motioner.

Vid Stats-Utskottets ofvannämnde Utlåtande, af den 20 sistlidne Maji, hafva inom Högvördige Preste- och Vällofl. Borgare-Stånden åtskillige Anmärkningar blifvit gjorde, hvilka föranledt till Ärendets återremitterande från dessa bägge Riks-Stånd.

Med förbigående af hvad en och annan Ledamot inom Högvördige Preste-Ståndet emot Stats-Utskottets behandling af Ärendet, anmärkningsvis yttrat, och hvilket, såsom egentligen innefattande individuella åsigter,

är af den art, att det, efter Utskottets omdöme, dess mindre något afseende förtjenar, som Utskottets åtgärd för öfrigt icke blifvit misskänd, får Utskottet, beträffande frågan, huruvida Riksens Ständer och deras Revisorer måga anses berättigade att granska Stats-Verks-förvaltningen till alla dess delar, Passevolance-Cassans medel derunder äfven innebegripne, endast hänvisa till det åberopade Utlåtandet, hvaruti Utskottet sökt utreda ämnet med den fullständighet, att något derom nu icke är att tillägga. Och då, enligt ordalydelsen i detta Utlåtande, nämnde Revision endast kommer att omfatta de Cassor, som genom allmänna bidrag tillkommit, hvilken egenskap de medel icke ega, som innevånare uti vissa Landsorter sammanskjutit till sina undervisnings- eller fattigvårds med flere dylike enskilda Inrättningar; och hvilka medel, utan sammanhang med Stats-Verkets, förvaltas och redovisas, kan Utskottet ej eller finna, att, på sätt en Ledamot anfört, något förtydligande erfordras af Utskottets hemställan i förevarande omständighet.

Till besvarande förekommer vidare den inom Högvördige Preste-Ståndet, enligt vederbörandes eget medgifvande, mera mot formen, än saken, rigtade erinran, att Stats-Utskottet, i stället för Förslaget till Riksens Höglofl. Ständer, att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla deras Beslut om en allmän granskning af Statsmedlens förvaltning,

bordt tillstyrka den underdåniga anhållan, att Nådigt tillstånd måtte meddelas till framdeles revision af de öfver desse medel förde Räkenskaper.

Valet af uttryck i omförmäldte afseende är hufvudsakeligen en följd af den fasta öfvertygelse Utskottet hyser, att beskattningsrätten, som är Nationen ensamt förbehållen, icke kan tillbörligen utöfvas, utan i bredd med en anställande noggrann granskning, huru de, en gång, åtagne Statsbidragen blifvit använde, och i hvad mån de för behofvet varit tillräcklige; Men, om äfven annan ledning erfordrats för att härvid finna lämpeliga ordalag, har Utskottet icke eller saknat den uti Riksens Ständers, vid 1815, samt 1817 och 1818 årens Riksdagar, angående den då ifrågastälde revisionen af Kongl. Seraphimer-Ordens Gillets, och Tullverkets med fleres Räkenskaper, uppå dåvarande Stats-Utskotts hemställan, aflåtne underdåniga skrifvelser, enligt hvilka Riksens Ständer alltid, i form af Beslut, i underdånighet yttrat sina tankar härom; Börande Utskottet, till undvikande af allt missförstånd, icke underlåta förklara, att Utskottets mening så mycket mindre varit, att icke detta Riksens Ständers Beslut skulle till verkställighet i underdånighet hos Kongl. Maj:t anmälas, som uti Utskottets Utlåtande uttryckligen anvisas de särskilda anledningar, Utskottet, för sin del, funnit förekomma till den öfvertygelse, att

Kongl. Maj:t härtill säkerligen lemnar sitt Nådiga bifall.

Hvad sluteligen angår en del Ledamöters af Vällofl. Borgare-Ståndet yrkande, att Riksens Ständers och Deras Revisorers granskningsrätt bör utsträckas till Hospitalens och Lazarettens enskildte Donations-medel utan undantag; Så enär desse medel icke kunna anses rätteligen tillkomma nämnde Inrättningar, med mindre de vilkor varda uppfylde, hvarunder gåfvan blifvit lemnad, kan Stats-Utskottet ej fråträda dess förut yttrade mening, att Donations-Brefvens innehåll bör härvid tjena till efterrättelse, och, i följe deraf, att någon revision å Riksens Ständers sida icke bör ega rum af förvaltningen utaf sådane private sammanskott, som, enligt Gifvarnes uttryckliga föreskrift, blifvit stälde under Hospitals- och Lazaretts-Öfver-Styrelsens speciella vård och inseende; hvaremot Räkenskaperne öfver de enskildte Donations-medel, vid hvilkas öfverlemnande någon dylik föreskrift icke blifvit meddeld, af samma anledning, som redogörelsen för Hospitals- och Lazaretts-Inrättningarnes öfrige Fonder, synas böra undergå granskning af Riksens Ständer och deras Revisorer.

Detta har Stats-Utskottet, i anledning af den erhållne återremissen, skolat vördsamt andraga, samt i öfrigt tillkännagifva att Utskottets förra Utlåtande blifvit gilladt

utaf Höglofl. Ridderskapet och Adeln den 23 samt af Hedervärda Bonde-Ståndet den 27 Maji innevarande år.

Stockholm den 21 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 343.

Utlåtande öfver gjorde Anmärkningar emot Stats-Utskottets yttrande i frågan, om lindring uti Inqvarterings-besväret för Städerne.

Sedan Stats-Utskottet, den 3 sistlidne Maji, afgifvit yttrande, i anledning af åtskillige inom Vällofl. Borgare-Ståndet gjorde Motioner, om lindring uti Inqvarterings-besväret för Städerne i allmänhet samt särskildt för Götheborg, Malmö, Warberg och Wadstena; så hafva Högvördige Preste-Ståndet och Vällofl. Borgare-Ståndet till Utskottet återremitterat detta ärende, med åtskillige dervid gjorda anmärkningar, hvaremot Utskottets berörde Utlåtande blifvit bifallet af Höglofl. Ridderskapet och Adeln samt Hedervärda Bonde-Ståndet den 15 nästl. Maji.

Emot Utskottets berörde yttrande är erinradt, att, då erkändt blifvit att Inqvarterings-besväret är för Malmö Stad mera tryc-

kande än för flere andra Städer, hade Utskottet bordt föreslå något mera verksamt medel till lindring af detta onus, än det nu tillstyrkte uppskof med afbetalning till nästa Riksdag, af det Lån Staden till Cassern-Byggnads uppförande från Riksgälds-Contoiret erhållit och sådant kunde lämpligast ske medelst Stadens befriande till samma tid af Räntas erläggande för detta Lån; att då Utskottet funnit Wadstena Stads begäran om befrielse för det, genom Corrections-Inrättningen derstädes, Staden tillskyndade Inqvarterings-besväret, vara grundad, hade också rättvisan fordrat, att den blifvit beviljad; att Warbergs Stad borde vinna befrielse från Servicens bekostande för den på Warbergs Fästning förlagde Garnizon; och att verkställighet måtte lemnas åt Riksens Ständers vid 1809 och 1810 årens Riksdag gifne beslut, om uppbyggande på Statens bekostnad af Cassern-byggnader, Stall och Magaziner, samt Inqvarterings-skyldigheten så regleras, att den icke ensamt komme att betunga Städerne m. m.

Stats-Utskottet får, till besvarande af dessa anmärkningar, yttra, att Utskottets förberörde Utlåtande, om Inqvarterings-besväret i allmänhet och särskildt för några Städer, hvars Riksdags-Fullmägtige derom väckt fråga, är frukten af en vidlöftig öfverläggning inom Utskottet, dervid alla omständigheter,

som

som på frågan verkat, blifvit noga betragtade. Utskottet har derigenom vunnit den öfvertygelse, att det är Konungens Höga rätt, att efter godtfinnande förlägga Troupper till Garnizon i Städerne och att det, enligt hittills gällande författningar, är Städernes skyldighet, att dessa Troupper hos sig inqvartera och förse med nödig Service. Att göra detta onus mindre tryckande och jemnare fördeladt Städerne emellan, hafva Riksens Ständer vid flere Riksdagar ansett nödigt, och derföre i underdånighet anhållit, om Kongl. Maj:ts Nådiga medverkan dertill; Och Stats-Utskottet har, uti dess förra yttrande, tillstyrkt förnyad underdånig anhållan, om verkställighet härutinnan.

Att något direct Stats-anslag för sådant ändamål skulle göras, dertill föranleder icke Riksens Ständers åberopade beslut vid förra Riksdagar. Men som det blifvit ådagalagdt, att Malmö Stad, uti Inqvarterings-besväret, hvilket, genom en Esqvadrons af Kron-Prinsens Husar-Regemente ytterligare förläggande dit, från Cimbritshamn, blifvit betydligen ökadt, måste vidkännas ett onus, som, i förhållande till Stadens folkmängd och förmögenhet, är alldeles ojemnförligt mot hvad andra Städer för Inqvarteringen utgöra och detta onus vidare är ökadt genom räntas erläggande på det Lån Staden, från Riksgälds-

Contoiret upptagit till Cassern-byggnads uppförande, har Stats-Utskottet trott sig ega anledning tillstyrka, att, sedan Malmö Stads Borgerskap, inför Riksens Ständers Fullmägtige i Riksgälds-Contoiret, behörigen styrkt, att hela detta Capital, eller huru stor del deraf, som verkeligen till byggnad af Casserner eller Stall blifvit använd, Staden må i förhållande härtill, ifrån och med nästa års början, njuta befrielse från dess till Riksgälds-Contoiret åliggande Ränte- och Capital-afbetalning, intill nästa Riksdag, då Riksens Ständer kunna få emottaga det Förslag till jemnare fördelning af Inqvarterings-besväret, derom Utskottet tillstyrkt Riksens Ständer, att hos Kongl. Maj:t göra underdånig anhållan; Likväl lärer det förbehåll dervid böra fästas, att, om Kongl. Maj:t i Nåder skulle finna för godt, att inom nästa Riksdag, genom Trouppers förläggande från Malmö till annan ort, mildra denna Stads Inqvarterings-tunga, räntebetalnings skyldigheten då genast vidtager. Deremot finner Utskottet icke skäl till någon ändring uti dess förra tillstyrkande, i afseende på Warbergs Stads Inqvarterings-besvär, såsom icke i något jemnförligt förhållande mot det i Malmö.

Hvad Wadstena angår, har Utskottet icke gifvit ett sådant Utlåtande, som i anmärkningarne är angifvet, utan förmält sig anse förhållandet der icke vara så alldeles enahanda, som med Inqvarterings-besväret i allmän-

het, enär det tillkommit endast i och för Corrections-Inrättningen, hvaraf Staden derförutan lärer hafva olägenhet; men med betragtande af de stadganden, som ligga till grund för Inqvarterings-skyldigheten i allmänhet, kunde Utskottet icke tillstyrka, att någon ersättning, för de kostnader Staden under den förflutna tiden måst vidkännas, skulle af Stats-Verkets medel beviljas. Detta grundar sig derpå, att Staden, efter gällande författningar, är förbunden att inqvartera de Troupper, vare sig Indeldte eller Värfvade, som Kongl. Maj:t i Nåder behagar dit förlägga, och anmärkningen kan således ej föranleda till ändring i hvad Utskottet i denna omständighet yttrat; men då uppgifvet blifvit att Wadstena Stads Innevånare äro så fattige, att de i längden icke skola kunna draga den öfverklagade Inqvarterings-tungan, hvaremot de ej heller synas deraf hemta den fördel, som Städer af Garnizonerade Troupper eljest vanligen njuta; har Utskottet, sedan anledning nu mera upphört, att vid innevarande Riksdag fråga förekommer, om Arbets- och Corrections-Inrättningarnes förändring och Wadstena Corrections-Inrättnings flyttning, trott sig böra föreslå, att Wadstena Stad må, från nästa års början och framgent, så länge Inqvarterings-besväret i och för Corrections-Inrättningen fortfar, af anslaget för samma Inrättnings underhåll årligen erhålla 200 R:d. Banco, hvarmed Utskottet anser

Inqvarterings-tungan för några och Trettio man vara ersatt.

Om detta vinner Riksens Höglofl. Ständers bifall, lärer anmälan derom göras i den afgående underdåniga skrifvelse, om Inqvarterings-skyldighetens i allmänhet reglerande. Till Riksens Höglofl. Ständers pröfning hemställes detta vördsamligen.

Stockholm den 18 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 344.

Utlåtande, i anledning af väckte Motioner, om Ädelfors Guldverk.

Uti Memorial, som Höglofl. Ridderskapet och Adeln till Stats-Utskottet remitterat, har Herr Rothlieb, Axel, med afseende å det ödesmål, hvaruti Ädelfors Guldverk kommit under numera aflidne Öfver-Directeuren Kihlströms arrendetid, föreslagit, att antingen detta Guldverk måtte genom erforderlige medel åter sättas i gång, eller ock de dertill hörande Bruks-Lägenheter med öfrige Inrättningar och Hemman, för Kongl. Maj:ts och Kronans räkning, bortarrenderas, samt Guldverkets vidare bedrifvande inställas; Hvarjemte Stats-Utskottet, genom Remiss från Hedervärda Bonde-Ståndet, till handläggning

emottagit ett af Riksdags-Fullmägtigen Anders Sandsten dit ingifvet Memorial, af innehåll, att, ehuru Riksens Ständer redan vid sista Riksdag förordnat om Guldverkets nedläggning m. m. samt om användandet af Ädelfors med derunder lydande Hemman och Lägenheter till ersättning för åtskillige utaf Cancelli-Rådet af Wetterstedt och Assessoren Adlerbrandt innehafvande Bytesfordringar, har likväl i hufvudsaken icke vidare blifvit åtgjordt, än att Öfver-Directeuren Kihlström i lifstiden, genom Kongl. Kammar- och Bergs-Collegiernes Utslag, den 18 December 1821, förklarats sin arrenderätt af Guldverket förlustig, hvilken fråga emedlertid, jemte flere dermed gemenskap egande ämnen, blifvit hänskjuten under Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning; Och har Riksdags-Fullmägtigen Sandsten, i anledning häraf, yrkat, det Riksens Ständers i ofvanberörde måtto fattade Beslut ovilkorligen sättes i verkställighet, så att, sedan Herrar af Wetterstedt och Adlerbrandt af Ädelfors Hemman erhållit hvad Kongl. Maj:t Nådigst finner skäl dem tilldela, öfverskottet deraf, jemte Pauliströms Bruk med derunder lydande Hemman, måtte upplåtas till ersättning åt andre Egare af Frälse- och Skatterätts-fordringar, äfvensom att Guldverket, i enlighet med Kongl. Bergs-Collegii underdåniga tillstyrkande under den 18 Martii nästlidet år, genast måtte nedläggas, och alla i afseende på Bergverks-rörelsen vid Ädelfors, utkomne Författningar upphäfvas, samt All-

mogen uti de omkring Verket belägne Socknar tilläggas samma fria dispositionsrätt öfver sine Hemmans Skogar, som tillkommer andre Hemmans Egare, de der icke äro Bruk och Bergverk underlagde; Hvarförutan, och då några tvister eller Hushållnings-mål, som till Bergs-Tings-Rätts upptagande höra, efter Guldverkets nedläggning, icke kunna förekomma, hemställan blifvit gjord, att Bergs-Tinget vid Ädelfors måtte upphöra.

Härvid får Stats-Utskottet till upplysning meddela, att Riksens Ständer, i anledning af den vid sista Riksdag ytterligare förde klagan öfver Ädelfors Guldverks förfall m. m., uti underdånig Skrifvelse den 15 April 1818, anhöllo, det måtte ej allenast genom anställande förnyad undersökning, med noggrannhet utrönas, huru Guldverket bedrefves och Egendomarne derunder blefvo förvaltade, utan äfven, i händelse Arrendatorn, Öfver-Directeuren Kihlström, skulle dervid befinnas icke hafva fullgjort, hvad honom ålegat, han genast från Arrendet varda skiljd, samt Kongl. Maj:t derefter, jemte befallning om Verkets nedläggning, i Nåder täckas låta vidtaga sådane åtgärder med Ädelfors och tillhörigheter, som för andra Krono-Lägenheter blifvit föreskrifne; Anseende Riksens Ständer för öfrigt, att, då Guldverket vid Ädelfors komme att afstadna, de tjenstbarheter m. m. jemnväl borde upphöra, som Allmogen, till sitt kännbara lidande, dittills måst utgöra;

Äfvensom Riksens Ständer, vid besvarandet af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss uppå Cancelli-Rådet af Wetterstedts och Assessoren Adlerbrandts underdåniga ansökning, om vederlag för Qveckfeldska Slägtens af dem innehafvande Krono- och Skatterätts-fordringar, uti underdånig skrifvelse den 11 Junii samma år, exempelvis uppgåfvo, att de till Ädelfors Guldverk anslagne Hemman kunde för detta ändamål användas.

Då Riksens Ständer sålunda redan förklarat, att Bruksdriften vid Ädelfors icke vidare bör fortsättas, lärer den utaf Herr Rothlieb alternativt gjorde hemställan, om medels anvisande till Guldverkets återsättande i gång af sig sjelf förfalla; Och beträffande de öfrige uti Herr Rothliebs och Riksdags-Fullmägtigen Sandsténs Memorialer omförmälde omständigheter; så enär desamma, jemte andre dermed gemenskap egande, af så väl Riksens Ständer vid sista Riksdag, som af Kongl. Kammar- och Bergs-Collegierne derefter särskildt i underdånighet anmälde frågor, enligt hvad Stats-Utskottet har sig bekant, och Riksdags-Fullmägtigen Sandstén äfven vid handen gifvit, för närvarande, uppå Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning bero, anser Utskottet sig icke tillkomma, att något yttrande deröfver nu meddela; Varandes Utskottet öfvertygadt, att Kongl. Maj:t, så snart alla nödige upplysningar i ämnet hunnit infordras, låter Handlingarne sig i underdånighet

föredragas, samt dervid å Riksens Ständers förut gjorda framställning fäster det Nådiga afseende hvartill förhållandet föranleder.

Till Riksens Höglofl. Ständers närmare bepröfvande hemställes detta vördsamligen.

Stockholm den 21 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 345.

Betänkande öfver Herr Friherre August Anckarsvärds motion, angående de för Beklädnaden vid Nerikes Regemente anslagne Hemmans-Räntor.

Uti Memorial, som Höglofl. Ridderskapet och Adeln till Stats-Utskottets åtgärd remitterat, har Herr Friherre Aug. Anckarsvärd andragit, huruledes Nerikes Regementes Rotehållare, emot afsigten med den af Riksens Ständer, sista Riksdag, vidtagne förändring med indeldte Infanteriets Beklädnad, skola få vidkännas dubbelt högre utgift härtill, än Knecke-Contractet dem ålägger och 1812 års författning i ämnet föranledt, derigenom, att oaktat Konung Carl XI vid Indelnings-Verkets upprättande, i anseende till Provin-

cens

cens svaga hemman, hade anslagit visse indeldte Räntor till understöd för Soldat-beklädnaden vid detta Regemente, skall Stats-Verket likväl i sednare tider satt sig i besittning af dessa räntor, utan att afseende fästats å den förlust, som sådant för Rotehållarne medfört i den dem försäkrade förmån, vid tillgodonjutandet hvaraf de ej hade behöft betungas med något bidrag till Soldat-beklädnaden, som genom Beklädnads-Directionens försorg bordt kunna underhållas till hälften emot hvad Kronan, efter nu antagne ordning, bekostar; och då således, i Herr Friherrens tanka, en påtaglig orättvisa öfvergått Rotehållarne vid Nerikes Regemente, i det att den sednaste Beklädnads-förordningen för indeldte Infanteriet ej afsett olika locale förhållandan, utan generaliserades för hela Armèen, yrkas deruti den ändring, att desse Rotehållare måtte återfå de vid Indelnings-Verket dem anslagne räntor till hjelp för Soldat-beklädnaden, för att sedan kunna till hälften mot Kronan hålla Soldaten beklädd, eller Rothållarne i motsatt fall alldeles befrias från någon skyldighet att bidraga till monderingen: Åberopande Herr Friherren härvid det förbehåll, som af samtlige Rotehållarne blifvit gjordt vid deras hörande öfver nya beklädnadssättet, att vid kommande Riksdag söka rättelse härutinnan.

Stats-Utskottet får i anledning häraf upplysa, att förhållandet med ifrågastälde hemmans räntor är sådant: att genom Kongl. Brefvet till Indelnings-Commissionen i Neriket af den 22 September 1685 förordnades, att de, efter indelningens fullkomnande derstädes befunne öfverlopps-hemman, skulle blifva till besparing och komma till beklädnaden; hvarefter och sedan Contractet emellan Kongl. Maj:t och Kronan samt de Roteringsskyldige blifvit afslutadt den 5 Augusti 1686 samt Rotehållarne deruti förbundit sig, att, i stället för Släpkläder, gifva Soldaten årligen Fyra Daler samt Fem Daler om året till Stofferings-penningar åt Kronan, emot det att årliga Soldat-Lönen nedsattes med 10 Daler, äfvensom Rotehållarne hvarje gång Kronan bestod ny Lifmondering skulle gifva Soldaten ett par Skinnbyxor och ett par skor, blefvo vid Indelnings-Verkets fastställande den 22 Maji 1699 anslagne till beklädnaden för 474 Rote-Nummer eller 3 Compagnier inom Neriket, visse hemmans-räntor, utgörande 1,686 Daler 3 mark 10$\frac{3}{5}$ penning, eller 562 R:d. 1 sk. 8 r:st. i Kronovärdie.

Enär nu, enligt Kneckte-Contractet, Kronan skulle bestå beklädnaden, eller Lifmonderingen, följer deraf ostridigt, att de dertill påräknade hemmans-räntorne borde till Stats-Cassan ingå, hvilket ock sedermera skedt efter hvad för så lång tid tillbaka som

Räkenskaper deröfver äro till finnandes, kunnat utrönas; hvarföre ock Kongl Maj:t, uppå derom af Beklädnads-Directionen väckt fråga, genom Nådigt Bref den 14 October 1817, förklarat, det räntorne ej kunde beviljas till understöd för Rotarnes beklädnads-skyldighet; och då de bidrag af dels Fyra Daler, i stället för Släpkläder, dels Fem Daler till Stofferings-penningar, eller tillsammans 9 Daler årligen, utom de öfrige Klädespersedlarne af ett par Skinnbyxor och ett par Skor, hvilke bidrag Rotehållarne i Kneckte-Contractet sig åtagit, voro beräknade på dem beviljad nedsättning ej mindre i Släpkläds-kostnaden, som först var bestämd till 12 Daler om året, än ock å Soldatlönen, synes häraf dess mera uppenbart, att beklädnads-räntorne icke voro ämnade till Rotehållarnes ersättning för berörde bidrag, som Rotehållarne, i sådant fall, på dubbelt sätt hade derför blifvit ersatte samt bidragen åter funnos genom Contractet bestämde långt förr, än hemmansräntorne anslogos, och hvarvid afsågs en besparing för Kronan till beklädnaden; i följd hvaraf och enär sålunda är tillförlitligt utrönt, att Rotehållarne, på grund af Indelnings-Contractet, hvarken varit berättigade att uppbära desse så kallade beklädnads-räntor, eller någonsin derutaf kommit i åtnjutande, såsom Herr Friherre Anckarsvärds motion föranleder, Stats-Utskottet icke heller kan tillstyrka bifall dertill, att berörde räntor, hvilka finnas upptagne bland Stats-Ver-

kets ordinarie intrader, nu skulle anslås Rotehållarne till understöd för utgörandet af bidraget till Soldat-beklädnaden.

Beträffande åter Herr Friherrens derjemte gjorde framställning, att Rotehållarne i detta fall måtte befrias från all skyldighet att bidraga till monderingen i följd af det i sådant afseende utaf dem gjorde förbehåll, i anledning af sednaste beklädningsförfattningen; får Stats-Utskottet anföra: att ehuru den förutgående Förordningen om indeldte Infanteriets beklädnad, af den 4 Februarii 1812, icke uttryckeligt ålade Rotehållarne något annat bidrag till Soldat-monderingen, än som på grund af Kneckte-Contracterne borde utgöras, egenteligen till Släp-kläderne, men hvilka, allt sedan 1793, funnits böra vara, utom till färgen, af enahanda beskaffenhet med Lif-monderingen, och alltså, likmätigt äldre författningar, kunna nyttjas under Arbets-Commenderingar, Compagnie-möten och tjenstgöring inom Regementernes stånd; hade likväl, efter hvad sista Riksdagen yrkades, den genom 1812 års Författning vidtagne utväg, att Kronan icke vidare skulle, såsom tillförene, bestå Lif-monderingen, utan blott slitningspenningar, för de tillfällen, då sådan monderings nyttjande föreföll, samt Soldaten, med slitnings-penningarne och de bidrag till Släpkläder honom af Roten tillkom, förskaffa sig sådan beklädnad, som uppfylde behofvet af bägge delarne, i sjelfva verk-

ställigheten medfört en ökad tyngd för Rotehållarne, af hvilka Soldaten nödgades hemta sin utkomst; Och då Riksens Ständer sista Riksdag, i anseende till olägenheterne häraf, funno nödigt vidtaga den förändring, att medel å Stat anslogos till bestående af hälften i kostnaden för monderings anskaffningen, qvarstodo följaktligen Rotehållarnes förbindelser i Kneckte-Contracterne, att utgöra bidragen, dels till Släp-kläderne, dels till Stofferings-penningar i och för Lif-monderingen, och på grund hvarutaf stadgades, såsom den sedermera af Kongl. Maj:t i Nåder utfärdade förordning i ämnet af den 30 December 1819 §. 2. innehåller, att de Rotehållare, som sådant i stället sig åtogo, skulle erlägga den andra hälften mot Kronan i kostnaden till beklädnadens besörjande på fastställdt sätt, och de Rotehållare åter, hvilka önskade att vid KneckteContracterne förblifva, borde utgifva primitiva värdet utaf de afgifter, som efter Contracterne dem ålågo.

Såsom Herr Friherre Anckarsvärd andragit, hade Nerikes Regementes Rotehållare vid sammanträdet till deras hörande i berörde fråga väl förbehållit sig, att deras dervid lemnade begifvande, att till hälften mot Kronan i contant deltaga i beklädnaden, icke skulle binda dem för längre tid än till nästa Riksdag, hvilket ock Kongl. Maj:t i Nåder, genom skrifvelse till dess och Rikets Krigs-Collegium af den 30 December 1819, biföll,

med förklarande, att som, efter Riksens Ständers gillade beslut, en fullständig berättelse om det nya beklädnadssättet komme att vid pågående Riksdagen afgifvas, Rotehållarne då egde inkomma med underdånig ansökning om den förändring i beklädnadens utgörande, som de kunde anse för sig medföra någon lindring i detta besvär; men vid den i enlighet härmed, genom Nådig Remiss till Stats-Utskottet nu öfverlemnade berättelse af Kongl. Krigs-Collegium, om beklädnads anskaffningen under de förflutna åren, har någon fråga om ändring deruti för Nerikes Regementes Rotehållare icke blifvit väckt.

Stats-Utskottet kan ej heller, i anledning af Herr Friherre Anckarsvärds i sådant ändamål gjorde motion, finna, att Nerikes Regementes Rotehållare skäligen skulle kunna befrias från deltagandet i den nu, mot både Lif- och Släp-monderingen, svarande beklädnaden, då de, efter hvad utredt är, i den händelse, de frånginge sitt åtagande, att, lika med Kronan, erlägga $\frac{1}{6}$ af en monderings värde årligen, som för nästl. år 1822 uppgick till 4 R:d. 25 sk. 5 r:st. per Rote, skulle deremot utgöra ofvannämnde i Knecktе-Contractet bestämde bidrag efter primitiva värdet, hvilket, när, efter 1696 års Riks-Stat, en Tunna Krono-Tionde Spannmål gälde 2 Daler 8 öre Silfvermynt och den Rotehållarne åliggande årliga, afgift 9 Daler kopparmynt, eller 3 Daler Silfvermynt, alltså

skulle utgå med gångbara värdet af $1\frac{1}{3}$ Tunna sådan Spannmål, belöpande efter Länets Markegång för 1822, à 6 R:d. Tunnan, till Åtta Riksdaler, sålunda vida öfverstiger berörde utgift, 4 R:d. 25 sk. 5 r:st.; anseende Utskottet för öfrigt, enligt hvad Riksens Ständer yttrade i deras underdåniga skrifvelse den 13 Junii 1818, "det äfven instämma med "Kneckte-Contracternes rätta tillämpning, att "Rotehållarne, af ålder förbundne att bestå "Soldaten sådane Släpkläder, hvarmed han "den tiden var belåten, nu måste vidkännas "hvad som erfordras till hans Släpklädnad, "sådan den vid förändrade förhållanden fin-"nes böra vara beskaffade." Och som Utskottet jemnväl i Dess den 27 sistl. Junii afgifne utlåtande öfver Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss i detta ämne, ansett sig böra tillstyrka Riksens Höglofl. Ständer, att bibehålla de nu gällande grunderne för indeldte Infanteriets beklädande till nästa Riksdag, under förutsättning, att någon allmän lindring i kostnaderne dertill må kunna tillvägabringas; så finner, i betraktande af alla desse förhållanden, Utskottet sig icke heller kunna särskildt för Nerikes Regementes Rotehållare föreslå någon förändring härutinnan för det närvarande; hvilket allt vördsamt hemställes till Riksens Höglofl. Ständers beprövande.

Stockholm den 21 Julii 1823.

Ankom den 28 Julii 1823.

N:o 346.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, om Pension för Enke-Fru Grefvinnan Adlercreutz.

Kongl. Maj:t har under den 25 Januarii innevarande år till Riksens Ständers Stats-Utskott aflåtit följande Nådiga Proposition, rörande Pensions anslående åt Enkefru Grefvinnan Adlercreutz:

"Då hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmältes, att framlidne En af Rikets Herrar, Generalen m. m. Herr Grefve Carl Johan Adlercreutz's qvarlefvande Maka befann sig i behöfvande omständigheter, kunde Kongl. Maj:t ej tveka, att åt henne bevilja ett årligt understöd af Ett Tusende Fem Hundrade Riksdaler, att ifrån 1819 års början utgå af allmänna Indragnings-Statens besparingar, intill dess frågan om hennes pensionerande hunne att för Riksens Ständer framställas; Och Kongl. Maj:t får nu åt Nationens Representanter erbjuda ett tillfälle, att frambära en ytterligare gärd af Nationens tacksamhet för framlidne Herr Grefve Adlercreutz's förtjenster om fäderneslandet, i det de anslå och försäkra Enkefru Grefvinnan Adlercreutz's, född von Engeström, en årlig Pension, tillräck-

räcklig för hennes bergning under hennes återstående dagar.

Kongl. Maj:t förblifver &c. &c.

CARL JOHAN.

C. D. Skogman".

Härvid har Stats-Utskottet inhemtat, att Kongl. Maj:t, enligt Nådigt Bref till Kongl. Stats-Contoiret af den 23 Januarii 1819, med afseende å framlidne, En af Rikets Herrar Generalen m. m. Herr Grefve Adlercreutz's utmärkta förtjenster och de behöfvande omständigheter, hvaruti hans efterlemnade Enka, Fru Grefvinnan von Engeström, sig befunne, i Nåder tillagt henne ett årligt underhåll af 1,500 R:d. att från och med samma års början af besparingarne å Allmänna Indragnings-Staten oafkortadt utgå, intill dess, vid nästa Riksdag, frågan om en lämplig Pension för henne kunde till Riksens Ständers behjertande framställas.

Då Riksens Ständer, uti underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t den 28 December 1809 uttryckte Nationens erkänsla och tacksamhet för då varande General-Lieutenanten Adler-

creutz's förtjenster emot Fäderneslandet samt önskar, att dess försvarare belönas, yttrade Riksens Ständer sig vid bristande tillgångar under en tryckande Riksskuld och utblottadt Statsverk ej fullkomligen kunna följa sin böjelse, utan måste inskränka sig till att erbjuda General-Lieutenanten någon ersättning för hvad han genom Finlands afsöndrande, såsom der förut bosatt och tjenstgörande, af sin enskilda egendom förlorat och Riksens Ständer öfverlemnade derföre till General-Lieutenanten, dess Fru och Arfvingar uti förläning Leckö Kungsgård, med derunder lydande lägenheter och förmåner, af hvad namn och beskaffenhet de vara måtte, med undantag af tillförene dertill anslagne Krono- och Hjelpedagsverken, under en tid af 50 år, räknad från och med den 14 Martii 1810 till samma tid 1860, utan allt slags Arrende eller afgift till Kongl. Maj:t och Kronan under berörde tid.

Genom detta offentliga vedermäle af Nationens erkänsla emot sedermera en af Rikets Herrar Generalen m. m. Herr Grefve Adlercreutz synes det som Riksens Ständer äfven haft för afsigt att bereda Enkan och Barnen, efter Herr Grefvens död, en säker och emot dess stånd svarande utkomst, heldst Leckö Kungsgård med underlydande hemman är ganska betydlig: Och då detta öfverlemnande innefattade den gärd Statens tillgångar medgåfvo att erbjuda Herr Grefve Adlercreutz

för dess stora förtjenster mot fäderneslandet, kan Utskottet icke tillstyrka, att Pension må derförutan dess Enkefru Grefvinna beviljas; Hvilket dock Riksens Höglofl. Ständers eget beprövfvande vördsamligen hemställes, med tillstyrkande, att Riksens Ständers beslut härom må hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmälas, till svar å den Nådiga Propositionen. Några Ledamöters från beslutet skiljaktiga tankar bifogas.

Stockholm den 18 Julii 1823.

Utdrag af Protocollet, hållet hos Riksens Höglofl, Ständers Stats-Utskott vid Lagtima Riksdagen i Stockholm den 21 Julii 1823.

S. D. På sätt Protocollet för den 18 denne månad utvisar, hade Ordföranden Herr Grefve af Ugglas, Herr Majoren Friherre Hjerta, Herr Öfversten Hjärne, Herr Contre-Amiralen Nordensköld, Herr Grosshandlaren Aspelin, Herr Commerce-Rådet Santesson och Herr Lagmannen Noræus instämt uti den af Herr Öfverste-Lieutenanten Hjerta anmälde reservation mot Utskottets då fattade beslut i frågan om en Pensions anvisande åt framledne Generalen Grefve Adlercreutz's Enka; Och förklarade Herr Öfverste-Lieutenanten Hjerta nu, vid justeringen af nämnde Protocoll, att

han skriftligen uppfattat sine åsigter af detta ärende uti följande derefter uppläste anförande:

"Riksens Ständer synas mig böra, vid afgörandet af denna fråga, utgå utur helt annan synpunkt än Höglofl. Stats-Utskottet. Det är af vigt att minnet af Medborgare, som i farans stund framstått och bidragit till fäderneslandets räddning, hedras; men det finnes ibland flere sätt att sålunda uppmuntra efterkommande, ett, som någon gång medför större verkan än Monumentet eller Äreminnet: omvårdnaden för den slägt en ovanligt verksam och nyttig medborgare efterlemnar, framträdande i den stund, densamma utan något brottsligt förhållande är i behof deraf. Huru mången redlig man, som åt Statens tjenst egnar sin kraftfulla tid, skulle lifvas till mod och försakelse, när han vet, att dess Enka och Barn icke efter Fadrens död lemnas till behofvet. Huru afskräckande är det ej, då ibland ett Folk, de mäns anhörige, som räddat eller utmärkt gagnat Fäderneslandet, skådas i ett sådant tillstånd? Måtte man en gång upphöra att anse tjenster som belöning! Måtte man en gång göra dem till hvad de böra: offer åt Fosterlandet af medborgsmanna kraft, enligt medborgsmanna pligt! och de skola icke fordra desse ansträngningar af Stats-anslag, fåfänglighet och underdånighet.

Det är nu fråga om Enkan efter aflidne Hans Excellence Grefve Adlercreutz, Kongl. Maj:t har aflemnat en Nådig Proposition, hvari tillkännagifves, att Han meddeldt Grefvinnan Adlercreutz en Pension af 1,500 R:d., och föreslår, att Rikets Ständer måtte bevilja dess fortfarande utgående. Kongl. Maj:t yttrar Nådigst anledningen dertill vara, att Grefvinnan Adlercreutz är i behof. Jag kan ej tänka mig, att det icke så är, eller att den Nådiga Proposition ju är föranledd af en alvarlig Nådig vilja att understödja Enkan efter en trogen undersåte, en kraftfull, redlig Svensk. Åtminstone synes mig de först af Utgifts-Afdelningen föreslagne 1,000 R:d. böra bifallas.

Leckö Kungsgård var ej en belöning. Riksens Ständers underdåniga skrifvelse af den 28 December 1809 lyder bland annat: "Riksens Ständer, som vid bristande tillgångar, under en tryckande Riksskuld och ett utblottadt Stats-Verk, ej kunnat fullkomligen följa sin böjelse, hafva måst inskränka sig till att erbjuda General-Lieutenanten Adlercreutz någon ersättning för hvad han genom Finlands afsöndrande, såsom der förut bosatt och tjenstgörande, af sin enskilda egendom förlorat;" och derföre gåfvo Ständerne åt honom, dess Enka och Barn, i förläning på 50 år, Leckö, likväl utan alla förut tillhörande Krono- och hjelpedagsverken.

Jag medgifver det väsendtliga inkastet, att Grefvinnan Adlercreutz som Enka icke bordt, kanske till och med, enligt en af mig högagtad Utskotts Ledamots tanka, icke kunnat afhända sig sin rätt i Leckö, men jag kan ej vid detta tillfälle se anledningarne till Grefvinnans behof. Jag ser blott henne i framtiden möjligen behöfvande och omkring henne verksamme, fosterlands-älskande Svenska Medborgare häpna öfver hjeltens glömda namn, afskräckta för den allt vågande fosterlands-känslans ringa belöning. Och då låter jag min känsla råda, som bjuder mig som Svensk att tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition.

Om man anser uppfylld Tjenstemannapligt för hvad den bör vara, betald af lönen, men belönad endast genom Medborgares aktning; om man ej adderar upp de Löner, Arfvoden och Dotationer, som den aflidne, enligt sin grad och sin tjenst, lika med andre, erhållit, användt eller besparat; om man sluteligen läser Riksens Ständers ofvan åberopade underdånige 2:ne skrifvelser, tror jag, att man skall finna, att detta vore det första offer, Sverige gör åt den Mans minne, hvars hand väsendtligt bidragit till Fäderneslandets räddning och bibehållne anseende.

Härmed förenade sig Herr Öfverste-Lieutenanten von Heijne.

Och skulle desse särskilde meningar, uppå begäran, bifogas det härom afgående Betänkande till Riksens Höglofl. Ständer.

År och dag som ofvan.

Ex Protocollo

J. C. Lorich.

Ankom den 1 Aug. 1823.

N:o 347.

Utlåtande, i anledning af Herr Gustaf af Uhrs motion om ändring i förvaltningen af Strömsholms och Kongsöhrs Kungsgårdar.

Uti en till Stats-Utskottet remitterad motion, har Herr Gustaf af Uhr, med erinran att Förvaltningen af Strömsholms och Kongsöhrs Kongsgårdar och Stuteri-Inrättning utgjorde ett bland de vigtigaste föremålen för Riksens Ständers öfverläggningar vid sista Riksdag, yttrat sig hafva grundade anledningar till den förmodan, att detta ämne, äfven vid denna Riksdag har stora anspråk på Riksens Ständers uppmärksamhet, och derföre föreslagit att Stats-Utskottet måtte få sig uppdraget, att granska samma ämne, för att till Riksens Ständer inkomma med det utlåtande deröfver, hvartill Utskottet kunde finna omständigheterne föranleda.

Enligt i motionen gjordt förbehåll, har Herr af Uhr sedermera till Utskottet aflemnat åtskillige Räkenskaps-Extract och Handlingar, tjenande till upplysning i frågan, samt uti särskildt anförande uppgifvit att, jemlikt en på authentiqve documenter grundad Calcul öfver den inkomst Staten med säkerhet kunde påräkna af Strömsholms och Kongsöhrs egendomar, inkomsten uppskattas till 41,432 R:d. 41 sk. årligen, då likväl nära 700 Tunneland Beteshagar, Skog och Byggnadsplatser icke voro beräknade och härefter räknadt gör den revenue Staten haft om allt varit utarrenderat från och med 1810 till och med 1822 - - Banco 538,627: 5.

under hvilken tid särskildt blifvit anordnadt af Statens medel till Byggnader och Reparationer samt till Committerades för Hushållningens reglerande öfver - 96,681: 19.

och således tillsammans 635,308: 24.

Hvadan enär på denna tid, oberäknadt år 1811, för hvilket någon räkning icke kunnat igenfinnas, 458 Hästkreatur äro fölade eller utan köp tillkomne och om i proportion deraf 38 stycken anses födde år 1811, hela antalet på 13 år utgjorde 496, hvarje Fölunge kostat Staten circa 1,280 R:d., men att om ifrån antalet af födde dragas de störtade, för hvilka ingen ersättning njutits,

hvar-

hvarje vid lif blifven Häst kostat omkring 2480 R:d. Banco. Enär derjemte vid jemnförelse befinnes att 20 uppköpte Hästar vid Strömsholm kostat nära 15,000 R:d., men 296 försålde Hästar inbringat endast 35,000 R:d., att denna försäljning ofta skedt utom Auction till ganska lågt pris; att under 13 års tid endast 3 à 4 Hästar utgått till Nummer-Hästar vid Cavalleri-Regementerne; att Hästafveln i Westmanland eller orten omkring Strömsholm, är påtagligen sämre än i derifrån aflägsnare orter; så har Herr af Uhr ansett det vara ådagalagt att hushållningen vid Stuteri-Inrättningen är misslyckad och illa förvaltad; Och då Stuteri-Inrättningen således förfelar det ändamål att upphjelpa Hästafveln i allmänhet, samt den nytta, som deraf tillskyndas Kongl. Hof-Stallet och Cavalleri-Regementerne, är öfver all förmodan obetydlig, syntes det ej böra underlåtas, att genom Inrättningens upplösning och lägenheternes utarrendering bereda Stats-Verket en årlig besparing af mer än 40,000 R:d. Banco.

Stats-Utskottet, som nu får afgifva utlåtande i detta ämne, har dervid skolat upplysa, att Riksens Ständer vid 1812 års Urtima Riksdag, likmätigt deras underdåniga skrifvelse af den 3 Julii berörde år, vid förehafvande af detta ärende, yttrade hvad beträffande inseendet och skötseln af Stuteriet

vid Strömsholm, det Riksens Ständer funno, att en kunnig, värdig och redlig Man såsom Directeur dervid borde antagas, samt den yttre Oeconomien försättas under inseende af Landshöfdingen i Westmanland, som skulle hålla hand deröfver, att Arrendatorerne af de för Stuteriets behof utarrenderade Lägenheterne fullgjorde sina skyldigheter, samt genom årliga husesyner vaka öfver Byggnadernes behöriga underhållande; Hvarförutan i afseende på Stuteriets skötsel, Riksens Ständer anhöllo, det en eller 2:ne kunnige och erfarne Män måtte förordnas, att tvänne gångor om året vid höst och vårtiden mönstra och besigtiga Stuteriets Hästkreatur samt noga undersöka hushållningen derstädes och berättelse derom till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifva. Enär vid sistlidne Riksdag förekom, att under de då förflutne åren, det från Stuteriet påräknade antal af 15 Hästar, som till de Kongl. Hof-Stallen borde aflemnas, icke erhållits, och att den öfriga försäljningen bestått af till större delen gamla eller för oduglighet kasserade Hästar, som lemnat den ringa inkomst, att afkastningen efter medeltal endast utgjort 2,381 R:d. årligen; Och orsaken dertill igenfinnes uti en så ovanlig afgång på både äldre Hästar och Föl, att under loppet af ett enda år icke mindre än 39 stycken störtat, hvilket vid en Inrättning med tillräcklige och tjenlige samt i god ordning bragte tillgångar och kostsamma anstalter förekomme oväntadt och syn-

tes påkalla en närmare omvårdnad och tillsyn om Stuteriets skötsel och förvaltning, funno Riksens Ständer sig föranlåtne uti underdånig skrifvelse af den 5 Junii 1818 till Kongl. Maj:t famföra underdånig anhållan, att den åtgärd kunde blifva i Nåder vidtagen, hvarigenom Inrättningen handhafves till uppfyllande af dess ändamål, samt att den Controll härå, som Riksens Ständer år 1812 begärt, måtte i Nåder anbefallas.

De upplysningar Herr af Uhr nu lemnat och som, enligt hvad ofvanberördt är, så vidt sådant ske kunnat, blifvit med Räkenskaps-Extracter verificerade, synas likväl föranleda till den förmodan, att Riksens Ständers itererade anhållan om tillsynen öfver Stuteri-Inrättningens förvaltning, icke erhållit den uppmärksamhet, som ärendets vigt fordrat och omständigheterne påkallat, äfvensom det ej mindre nu än vid förra Riksdag ådagalagde ofördelagtiga resultat af Stuteriets förvaltning, tillåtit intet tvifvel att ju hushållningen, sådan den hittils blifvit handhafd, är olämplig, ändamålet med Stuteri-Inrättningen förfeladt och den betydliga inkomst Staten af egendomarne kunde erhålla om de ej för Stuteri-Inrättningen användes, följaktligen nästan helt och hållit förlorad. En snar och verksam rättelse härutinnan anser Utskottet fördenskull böra sökas, och till vinnande deraf föreslår Utskottet att, med anmälan af det dertill föranledde förhållandet,

Riksens Höglofl. Ständer, åberopande deras underdåniga skrifvelser i detta ämne vid förflutne Riksdagar, måga hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla om anbefallande af fullständig undersökning, på sätt Kongl. Maj:ts tjenligast finner, till utrönande af verkliga orsakerne att så ringa inkomst af Stuteriet erhållits, samt att Kongl. Maj:t, sedan berättelse derom blifvit i underdånighet afgifven jemte förslag till förbättringar deri, täckes i Nåder låta vidtaga de förändringar med Stuteriets förvaltning, som närmast och säkrast uppfyller ändamålet. Detta varder dock till Riksens Höglofl. Ständers pröfning vördsamligen öfverlemnadt.

Stockholm den 25 Julii 1823.

Ankom den 1 Aug. 1823.

N:o 348.

Utlåtande, i anledning af Herr Commerce-Rådet Lindströms Motion om förlängning i arrende-tiden af Strömmings-Fisken.

Från Vällofl. Borgare-Ståndet har Stats-Utskottet erhållit Remiss af ett utaf Herr Commerce-Rådet M. Lindström ingifvet Memorial, hvaruti anföres, att, ehuru Kongl. Brefvet den 13 Augusti 1766, samt Kongl. Kammar-

Collegii, under den 26 November samma år, och den 11 Februarii 1788, till vederbörande aflåtne skrifvelser innehålla, att alla de Kronofisken, som ej äro indeldte eller eljest disponerade, böra till den mestbjudande på 6 till och med 15 år förarrenderas, skall dock i senare åren, vid utlyste Auctioner, utan afseende på desse Kronofiskens olika art och beskaffenhet, den kortaste terminen alltid blifvit iakttagen; hvarigenom ej sällan händt, att Arrendatorer af Strömmings-Fisken, med hvilka det särskildta förhållande inträffar, att de, med sine hushåll, måste flytta till det upplåtna Fisket i någon aflägsen Uthamn, der förse sig med Boningsrum, nödige Uthus och Salterier, m. m. samt äfven esomoftast med egna Capeller, fråträdt sina Arrenden, innan de ännu hunnit blifva godtgjorde de, för Arrendets emottagande, nedlagde kostnader; Och har Herr Commerce-Rådet, med afseende härå, hemställt, om icke Innehafvare af sådane Fisken alltid borde förunnas 15 års Arrendetid; Förmodande Herr Commerce-Rådet, att vederbörandes arbetsflit till Statens bästa, skulle förökas i samma mån, som de i denna mödosamma Näring finna nödig utkomst för sig och de sina.

Stats-Utskottet, som fullkomligen gillar de anförde skälen för ifrågavarande motion, och äfven inser, att, genom bifall dertill, ett vigtigt hinder skulle undanrödjas för utvidgandet af Strömmings-Fisket, som utgör

en af Norra Provincernas Kust-Innevånares hufvud-näringar, har, af sådan anledning, trott sig böra tillstyrka Riksens Höglofl. Ständer, att, genom underdånig skrifvelse, hos Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t Nådigst tillåta, att Strömmings-Fisken hädanefter på icke mindre, än 15 års tid, måga utarrenderas, så vida icke vederbörande Ämbets-Verk finna särskildte locale förhållanden till en förändring härutinnan föranleda; I hvilket fall underdånig anmälan derom torde böra ske, och Kongl. Maj:ts Nådiga Beslut i ämnet afvaktas, innan någon åtgärd till ett så beskaffadt Strömmings-Fiskes bortarrenderande vidtages; Hvilket Stats-Utskottet skolat till Riksens Höglofl. Ständers närmare beprö fvande vördsamt öfverlemna.

Stockholm den 25 Julii 1823.

Ankom den 1 Aug. 1823.

N:o 349.

Utlåtande, öfver de, vid Utskottets Yttrande om Nummer-Lotteri-Räkningen, gjorde Anmärkningar.

Den vid innevarande Riksdag väckte fråga angående Nummer-Lotteriets indragning, hvarom Stats-Utskottet, under den 29 sistlidne Maji, Utlåtande afgifvit, har från Högl.

Ridderskapet och Adeln samt Högv. Preste-Ståndet blifvit till Utskottets åtgärd återremitterad på grund af åtskillige Anmärkningar, hvilka hufvudsakligen förutsätta, att Lotteri-Spelet är till sin grund omoraliskt, och till sina följder för de spelande förderfligt, samt förthy icke bör tillåtas, och, minst för Statens räkning, få bedrifvas; hvaremot en del Ledamöter ansett Lotteri-Inrättningen icke ega något skadligt inflytande i moraliskt hänseende, utan för insatsernes obetydlighet, böra i allmänhet betraktas såsom ett oskyldigt nöje och tidsfördrif; Och har derjemte blifvit framstäldt vådan deraf, att, i fall Inrättningen kommer att fortfara, Riksgälds-Contoiret skulle, på sätt Utskottet föreslagit, ansvara för godtgörandet af framdeles utfallande Vinster emot rättighet att öfvertaga Lotteriets nu ägande behållningar; Äfvensom dels den erinran är vorden gjord, att, då Lotteriet, de senare åren, gifvit vida mer, än 60,000 R:d. årligen, inkomsten deraf borde i Riks-Staten upptagas till 80,000 R:d., dels ock fråga uppstått, att Nummer-Lotteri-Directionen icke vidare borde tillåtas att förbjuda vissa Numror, utan Spelet hädanefter blifva fritt, och endast beroende af de Spelandes välbehag.

Ofvananmärkte betänkligheter emot Nummer-Lotteriets fortfarande hafva så mycket mindre undfallit Stats-Utskottets uppmärksamhet, som Utskottet sjelf uppgifvit dem uti

sitt förra Utlåtande i detta ämne; Men de skäl och omständigheter, Utskottet derjemte anfört, såsom talande för den mening, att tiden, för närvarande, icke är inne till Lotteriets indragning, äro, efter Utskottets tanka, vida öfvervägande; Och denna mening kan Utskottet altså icke frångå; Anseende Utskottet för öfrigt, att inkomsten af Nummer-Lotteriet är ett slags frivillig, på Spelsjukan och misshushållningen lagd, Bevillning, hvilken med skäl torde böra föredragas den af tvånget påkallade, hvilken ofelbart måste ega rum, derest nämnde Inrättning skulle upphöra.

Den farhåga, som blifvit yttrad för Riksgälds-Contoirets bestånd, om Utskottets tillstyrkan vinner bifall, att detta Verk skall ansvara för alla hädanefter utfallande Lotteri-Vinster, kan Utskottet icke dela, enär en mångårig erfarenhet visat, att, äfven på den tid visse Numror blefvo mindre ofta, än nu, förbjudne; Lotterie-Spelet i det hela ändock gifvit en ansenlig vinst; Och, i den oförmodade händelse, att detsamma framdeles, ett eller annat år, skulle med förlust utfalla, är, till betäckande deraf, en betydlig tillgång att påräkna uti den summa af 217,007 R:d. 6 sk. 10 r:st., som, enligt Utskottets, i sammanhang med ofvanberörde Förslag, gjorde hemställan, nu genast kommer att till Riksgälds-Contoiret öfverlemnas.

Ut-

Utskottets öfvertygelse, att Riksgälds-Verket, vid öfvertagandet af ifrågavarande ansvarsskyldighet, icke skall, i hvad fall som heldst, äfventyra något betydligt tillskott af egna medel, vinner dessutom ökad styrka af den omständighet, att Riksens Ständer, som, åtminstone hvart femte år, komma att sammanträda, derigenom icke sakna tillfälle, att, om resultatet af denna ansvarighet befinnes vara annat, än Utskottet föreställt sig, i sinom tid, afböja vidare menliga följder deraf, genom förordnandet, att Nummer-Lotteriet då bör indragas.

I anledning af anmärkningen, att inkomsten af Nummer-Lotteriet blifvit föreslagen till upptagande i Riks-Staten med endast 60,000 R:d., får Stats-Utskottet upplysa, att Riksens Ständer, vid sista Riksdag, ansågo någon högre summa af Lotteri-Spelet icke kunna påräknas, ehuru detsamma äfven då per medium inbragt omkring 80,000 R:d. årligen i Stats-Cassan.

Osäkerheten i beräkningen af denna inkomst har jemnväl föranledt dertill, att den icke till sitt maximi belopp blifvit af Utskottet uppförd; kommande öfverskottet å den förslagsvis beräknade Summan, i allt fall, Riksgälds-Contoiret tillgodo, jemte öfrige Öfverskott å Stats-Intraderne.

Hvad åter angår frågan, om upphörande af den rättighet, Nummer-Lotteri-Directionen hittills egt, att, före dragningarne, förbjuda Spel å visse Numror; så finner Utskottet detta vara ett ämne, som administrativa Magten allena ankommer; Dock torde ifrågavarande anstalt, såsom åsyftande Inrättningens bästa, icke anses olämpelig, heldst det beror på de Spelande sjelfve, att icke begagna Inrättningen, så länge Directionen har en slik rättighet sig förbehållen.

Detta har Stats-Utskottet i anledning af den erhållne återremissen, skolat vördsamt andraga, samt derjemte tillkännagifva, att Utskottets förra Utlåtande härom blifvit bifallet af Vällofl. Borgare-Ståndet den 6, samt af Hederv. Bonde-Ståndet den 11 sistl. Junii.

Stockholm den 26 Julii 1823.

Ankom den 1 Aug. 1823.

N:o 350.

Utlåtande, angående förrättad Revision af Postverkets Räkenskaper.

Till Stats-Utskottets åtgärd vid denne Riksdag har äfven hört, att granska Räkenskaperne öfver Postverkets inkomster och utgifter för åren 1820 och 1821; efter verkstäl-

ligheten hvaraf Utskottet nu får afgifva dess utlåtande härom.

Af de till år 1822 utbalancerade fordringar 180,975 R:d. 7 sk. 8 r:st. utgjorde Norrske Post-Cassans under föregående åren uppkomne skuld i och för Norrske brefs fortskaffande öfver Sverige, 142,863 R:d. 19 sk. 6 r:st.; Och då efter hvad Riksens Ständers Revisorer i deras förlidet år afgifne Berättelse anmält samt Stats-Utskottet i anledning deraf, i dess Utlåtande af den 11 sistlidne Martii, vidare upplyst, visse terminer för inbetalningen af berörde fordran hos Norrske Stats-Verket äro bestämde, och Sex Procents ränta derå emedlertid erlägges, synes någon vidare åtgärd i afseende på denne del af balancen för närvarande icke erfordras; Återstoden deraf 38,111 R:d. 36 sk, 2 r:st. består hufvudsakligen i fordringar hos Postförvaltningarne i Stralsund, Hamburg och Helsingör samt Post-Contoir i Finland; Och enär desse belopp åter till större delen endast berodt på Liqvid, synes någon uppmärksamhet dervid ej heller behöfva fästas. Men som för öfrigt balanceras särskildte betydlige fordringar hos Postmästare i Sverige, så har Utskottet, efter inhemtad upplysning, att behörig åtgärd till infordrande deraf blifvit vidtagen, ansett sig böra med anledning häraf till iagttagande för framtiden, anmärka, att några sådane balancer synas icke kunna å ifrågavarande uppbörd ega rum, om Post-

mästarne tillhållas att i behörig tid leverera medlen; samt att deras räkningar för ett förflutet år inom 2 månader derefter afgifva; Hemställande Utskottet derföre, att underdånig anmälan härom hos Kongl. Maj:t måtte göras.

Hvad vidare angår redovisningssättet för Postverkets medel i allmänhet eller methoden för Bokslutet deröfver, hafva följande omständigheter förekommit:

1:o Att i Räkenskaperne under särskild Conto finnas upptagne Dödsfalls- och Avancements-besparingar, som likmätigt Författningarne innehållas, hvaremot afföres den utgift af Begrafningshjelp som i följd deraf eger rum; blifvande alltså skillnaden emellan innehållningen och hvad som utgår, balancerad, ehuru i verkligheten någon Cassabehållning deraf icke bordt uppkomma och hvilken besparing vid 1822 års slut utbalancerades med 5,486 R:d. 40 sk. 8 r:st.

2:o Att likaledes under Balance-Conto upptagas förefallande utgifter, som öfverstiga den årliga Staten och sedermera böra komma till afskrifning, äfvensom deremot balanceras visse i Stat anslagne utgifter, hvilka under löpande året icke fullt utgått; och

3:o Att General-Cassa-Räkningen icke på någon viss dag afslutas, utan fortgår inpå

ett annat år, för hvilket medel inflyta, som icke komma till redovisning i det föregående årets räkning. Och som vid förvaltningen och redogörelsen öfver Postverkets intrader den enkelhet och ordning kan och bör iagttagas, att hela inkomsten eller behållningen deraf sedan de anslagne och i öfrigt förefallande utgifterne afgått, upptages till leverering och redovisning, utan att hvarken Dödsfalls- och Avancements-besparingarne eller andre medel, såsom hittills skedt, balanceras eller reserveras, samt att General-Räkningen afslutas den 31 December hvarje år med behörig verification för behållningen; så har Utskottet funnit sig böra tillstyrka Riksens Ständer, att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det måtte Postverkets Räkenskaper gifvas en så beskaffad ändrad Form, som Tullverkets Räkenskaper redan erhållit, samt ifrågavarande medel handhafvas och redovisas i enlighet dermed; Hvarjemte Utskottet under åberopande af dess förra yttrande, angående de utaf Post-intraderne directe bestridde utgifter till Posthusets i Stockholm ombyggande, anser den underdåniga anhållan tillika böra anmälas, att hvad af denne kostnad ännu återstår, icke må sålunda afföras, utan deremot, efter Kongl. Maj:ts Nådiga föreskrift, i vanlig ordning af Kongl. Stats-Contoiret anordnas att utgå af Statsverkets öfverskott på inkomsterne för att blifva synligt och afskrifvet i Räkenskaperne, lika med andre dylika Stats-utgifter. Hvilket allt vördsamt

hemställes till Riksens Höglofl. Ständers bepröfvande.

Stockholm den 25 Julii 1823.

Ankom den 1 Aug. 1823.

N:o 351.

Utlåtande, angående verkställd granskning af Chartæ-Sigillatæ-medels redogörelsen.

Stats-Utskottet har i sammanhang med granskningen af Räkenskaperne öfver Stats-Verkets tillgångar och utgifter för år 1821, äfven förehaft den redogörelse för Chartæ-Sigillatæ-medlen, som blifvit upprättad af det under Kongl. Kammar-Collegium lydande Chartæ-Sigillatæ-Contoir.

Då denne redovisnings reviderande till ziffran tillhörer Kongl. Kammar-Rättens åtgärd, har Utskottet egentligen tagit en generel öfversigt af Chartæ-Sigillatæ-Verkets ställning och förvaltning; hvarvid förekommit, att behållningen af oförsåldt stämpladt papper finnes utbalancerad till år 1822 med följande belopp nemligen:

Vid Contoiret i Stockholm -	1,587,388: 16.	
hos K:gl. Krigs-Expeditionen	15,034: 33.	
Öfver-Ståthållare-Ämbetets Cancelli -	1,759: 4.	
		1,604,182: 5.
samt i Landsorterne - - -		805,023: 36.
Tillsammans R:d.		2,409,205: 41.

Vid jemnförelse häraf mot de lika beskaffade behållningar som funnos sista Riksdagen, då Riksens Ständer, i underdånig skrifvelse den 11 Junii 1818, anhöllo, att Kongl. Maj:t i Nåder täcktes anbefalla en allmän undersökning och utredning af de uppgifne behållningarne, har Utskottet funnit att beloppet ökat sig i Stockholm

med - - - - - - -	735,420: 12. 10.
och i Länen med - -	233,326: 45. —
Tillsammans	968,747: 9. 10.

Och churu desse behållningar, till controllerande hvaraf författningarnes föreskrift blifvit iagttagen, icke innefatta annat värde än papperets; har Utskottet likväl ej kunnat inse orsaken dertill, att desamma icke förekommas derigenom, att stämpling och afsändningen till Landsorterne närmare lämpas efter åtgången, och att derest större qvantiteter af sådane Valeurer äro i behåll, som

vanligen icke användas, desse åter varda indragne och papperet, så vidt ske kan, begagnadt genom dess omstämplande till andre tjenligare valeurer, så att räkenskapen åtminstone icke må belastas med slike eljest år ifrån år stigande balancer. Och då en sådan indragning eller förminskning af behållningar synes verkställbar, emedan Utskottet funnit huruledes beloppet i visse Län blifvit sedan sista Riksdagen nedsatt, neml.: i Christianstads Län, der behållningen då fanns utgöra 92,254 R:d. 6 sk. till 55,585 R:d. 11 sk. och i Östergöthland med ett år 1821 i Contant levereradt saldo af 31,364 R:d. 36 sk. 9 r:st. emot hvilket afsändningen till Länet af stämpladt papper endast utgjorde 10,651 R:d. 32 sk.; så tillstyrker Utskottet, det Riksens Ständer hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla om vidtagande af den åtgärd, som pröfvades nödig och lämplig härutinnan i afseende på nu befintelige behållningar af stämpladt papper.

Uti Redogörelsen äro ock balancerade Contante medel, nemligen: för Chartæ-Sigillatæ papper utom Vexel-blanquetter, 3,444: 31. 6. och såsom proprie skuld - - 12,567: 23. 3.

Tillsammans 16,032: 6. 9.

hvarutaf är innestående uti Skaraborgs Län 3,078 R:d. 35 sk. 8 r,st. som till större delen

eller

eller 2,243 R:d. 17 sk. skall utgöra blott en persons proprie balance; uti Elfsborgs Län 1,310 R:d. 26 sk., Nerikes 2,840 R:d. 15 sk. 5 r:st. samt i Wermelands Län 2,089 R:d. 10 sk. 9 r:st. Och enär på en så beskaffad uppbörd, som den ifrågavarande, dervid betalning för det stämplade Papper, som ej kan visas vara i behåll, måste hafva genast influtit, några proprie balancer hos Redogörare och Försäljningsmän alltså icke böra kunna ega rum; hemställer Utskottet, det Riksens Ständer jemväl i underdånighet härom göra anmälan hos Kongl. Maj:t, i afseende på indrifningen af den balancerade summan; hvarförutan Utskottet åberopar dess förut i Utlåtandet af den 12 sistlidne Martii, öfver Riksens Ständers Revisorers Berättelse, gjorde tillstyrkande om förnyad underdånig anhållan hos Kongl. Maj:t, att den i Finland varande äldre balance å Chartæ-Sigillatæ-medlen af 27,908 R:d. 15 sk. 6 r:st. måtte infordras eller afskrifvas.

I öfrigt och då uti denna Räkenskap årligen afskrifves beloppet af maculeradt stämpladt Papper, hvilket för år 1821 utgjort 1994 R:d., men någon Controll å behörigheten af sådan afskrifning icke finnes stadgad; så och enär i detta hänseende likväl synes till ordning och säkerhet ledande samt med begreppet om redovisning öfverensstämmande,

att sedan allt maculeradt stämpladt Papper för det förutgångne året blifvit till Chartæ-Sigillatæ-Contoiret återställdt, detsamma derstädes bör uppräknas i närvaro af en Ledamot utaf Kongl. Kammar-Collegium och en bland Riksens Ständers Fullmägtige uti Riksgälds-Contoiret, samt derefter på en gång å säkert sätt förstöras; får Utskottet föreslå att Riksens Ständer ock i underdånighet anhålla det Kongl. Maj:t i Nåder täcktes förordna en sådan Controll i denne del af redogörelsen för Chartæ-Sigillatæ-Uppbörden; Hvilket allt vördsamt hemställes till Riksens Höglofl. Ständers pröfning.

Stockholm den 25 Julii 1823.

Ankom den 1 Aug. 1823.

N:o 352.

Utlåtande, i anledning af Vakt-Betjeningens vid Riksgälds-Contoiret ansökning, att få tillgodonjuta så kallade Skopenningar.

Hos Stats-Utskottet hafva samtlige Ordinarie-Vakt-Betjente vid Rikets Ständers Riksgälds-Contoir anhållit, att, som Banco-Utskottet vid sistl. Riksdag beviljat Ordinarie-Vakt-Betjeningen vid Rikets Ständers Bank hvardera ett årligt understöd af 20 R:d. Banco,

under benämning af Skopenningar, utöfver deras innehafvande Löner, samt sistbemäldte Utskott, vid innevarande Riksdag, beslutat, att desse penningar skola ifrån 1824 års början och intill Rikets Ständers nästa sammankomst utgå med 30 R:d. Banco om året, Sökanderne, hvilka hittils varit i saknad af ett sådant understöd i deras knappa Lönevilkor, måtte komma i åtnjutande af en lika förmån, som i förenämnde afseende sednast blifvit Bankens Vakt-Betjente förunnad.

Rikets Höglofl. Ständer hafva vid sistl. Riksdag, för att bereda en jemnlikhet i Lönevilkoren för Vakt-Betjente vid Rikets Ständers Bank och deras vederlikar i Riksgälds-Contoiret, vid Regleringen af den då fastställde och ännu till efterrättelse gällande Aflönings-Stat för sistnämnde Contoir, funnit godt utsätta Lönerne för Vakt-Betjeningen derstädes till alldeles enahanda belopp, som före sistl. Riksdag varit bestämde för Vakt-Betjenterne i Banken; Och då Höglofl. Banco-Utskottet sedermera funnit lämpligt tilldela Bankens Vakt-Betjening det nu ifrågavarande årliga understöd, så synes det ock vara billigt att Vakt-Betjeningen vid Riksgälds-Contoiret, såsom innehafvande med de förre lika beskaffade och med icke mindre uppassning förenade befattningar, äfven böra komma i åtnjutande af en förmån, hvarigenom vid bägge Rikets Ständers Penninge-Verk, Vakt-Betjeningens Löne-vilkor komma

att blifva enahanda; Hvarföre ock Utskottet får Vördsamligen föreslå, att samtelige Ordinarie Vakt-Betjente vid Riksgälds-Contoiret må, såsom för deras vederlikar i Banken är förordnadt, få ifrån och med början af nästkommande år 1824 och räknadt till nästa Riksdag uppbära ett årligt understöd af 30 R:d. Banco hvardera, utöfver deras nu på Stat innehafvande Löner.

Hvilket dock Rikets Höglofl. Ständers eget beprövfvande vördsamt underställes.

Stockholm den 26 Julii 1823.

Ankom den 1 Aug. 1823.

N:o 353.

Stats- och Banco-Utskottens Utlåtande, i anledning af gjorde Anmärkningar vid deras Betänkande N:o 236, angående förre Handlanderne J. B. Kocks och Jonas Ståhles bysättning för Skulder till Malmö f. d. Discont.

I anseende till de emot Utskottens förenämnde Betänkande gjorde Anmärkningar, har detsamma blifvit från samtlige Respective Riks-Stånden till Utskottens handläggning återremitteradt.

Under discussionerne inom Riks-Ståndenen i anledning af Utskottens förklarande, att skäl ej vore, att hos Rikets Ständer tillstyrka fortfarande af den Kock och Ståhle vilkorligt medgifne befrielse från bysättning, hafva mera än 40 Talare uppträdt. För att vid besvarandet af desses yttranden icke inledas i alltför mycken vidlyftighet, hafva Utskotten sökt under vissa Hufvudpuncter sammanföra de anmärkningar som synts vara med hvarannan af lika syftning och deribland ej allenast dem, som egentligen blifvit rigtade emot sjelfva Betänkandet, utan, så vidt möjligt varit eller i öfrigt funnits behöfligt, äfven sådane, som under försvaret af egne eller vederläggning af andres satser kommit att framställas.

Flere af Riks-Ståndens Herrar Ledamöter hafva instämt i den, från Utskottens Betänkande skiljaktige mening, att Kock och Ståhle, mot erläggande af de, utaf Herrar Fullmägtige föreskrifne afbetalningar samt borgen för deras personer, borde få vara frie från bysättning i Sex månader, men att efter hvarje 6 månaders förlopp, det skulle ankomma på särskild pröfning af Herrar Fullmägtige om och huruvida samt mot hvad vilkor desse Gäldenärer vidare finge vara på fri fot; heldst det visat sig att, genom den bysättning Kock och Ståhle redan undergått, några tillgångar icke kunnat framtvingas, men deremot medelst antagande af nyssnämnde förslag bereddes en fördel för Staten, som

ehuru visserligen ringa och obetydlig, dock i alla fall vore bättre än att erhålla intet.

Hvad i denna del blifvit anfördt har icke kunnat förändra Utskottens åsigt af ämnet, att neml. det icke är Rikets Ständer i allmänhet värdigt, att ingå i något slags beting som hade för ändamål att Rikets Ständer för en ringa penningesumma skola afstå från laglige anspråk emot Gäldenärer, sådane som Ståhle och Kock, hvilkas förbindelser till Staten till det mesta härleda sig från svekfulla tillställningar de der icke kunnat undgå laga tilltal och bestraffning; i synnerhet som i förevarande fall, afbetalningarne icke ens kunna af Gäldenärerne sjelfve utgöras, Staten skulle komma att draga en mindre ädel vinst utaf deltagande anförvanters välvilja. Och då således efter Utskottens bedömande, Rikets Höglofl. Ständer icke hade något annat val än att antingen på sätt en Ledamot af Vällofl. Borgare-Ståndet jemnväl föreslagit Kocks och Ståhles skulder helt och hållet afskrifvas, eller ock, att Herrar Fullmägtige blefve öppet lemnadt, att göra Discont-Verkets rätt emot dem, enligt Lag och Författningar, gällande, så hafva Utskotten enär den förstnämnde utvägen funnits destomindre lämplig, som man derigenom äfven skulle afsäga sig allt anspråk på hvad Kock och Ståhle framdeles kunna ärfva eller förvärfva, stannat i det tillstyrkande som innefattas uti det nu återremitterade Betänkandet.

Med Utskotten hafva väl andre Herrar Ledamöter inom Höglofl. Ridderskapet och Adeln, Högvördige Preste-Ståndet samt Vällofl. Borgare-Ståndet instämt deruti, att det icke vore Rikets Ständer värdigt, att inlåta sig i underhandlingar om Kocks och Ståhles frigifvande emot visse afbetalningar å deras skulder, men deremot hafva en del Herrar Ledamöter ansett det icke heller vara Rikets Ständer värdigt, att genom ett Rikets Ständers Beslut särskildt förordna om desse Gäldenärers bysättande, heldst utom det att den lagliga bestraffningen för deras svek redan träffat dem och de nu endast qvarstå som Discontens Gäldenärer, en strängare behandling emot dem än andre Gäldenärer skulle liksom innefatta en Domare-åtgärd ledande till deras ytterligare bestraffning.

Utskotten anse sig icke hafva gjort någon inkräktning på Domarens eller den executiva magtens område, enär Utskotten icke tillstyrkt Rikets Ständer, att Kock och Ståhle skola ovilkorligen bysättas; Utskotten hafva endast velat, att Herrar Fullmägtige skulle vara obehindrade af något accord, att när som heldst sådant pröfvades nödigt, hos vederbörande Auctorité emot Kock och Ståhle yrka tillämpning, af de i afseende på Gäldenärer i allmänhet gällande författningar.

I anledning af det yttrande att den värnlösa belägenhet, hvaruti Ståhles oförsörjda

barn skulle försättas genom fadrens häktande, äfven borde behjertas, har inom Högvördige Preste-Ståndet blifvit anfördt: dels att Rikets Ständer värdigast kunde förena Rättvisans och Barmhertighetens fordringar, om Ståhle höls i häkte och barnen uppfostrades på allmän bekostnad, dels att de afbetalningar å Ståhles skuld, som nu voro i fråga, kunde med ringa uppoffring å Statens sida användas till barnens uppfostran. Men ett tillstyrkande af sådan beskaffenhet ansågo Utskotten för ingen del lämpligt att inför Rikets Höglofl. Ständer framställa.

Äfvenväl har af några Herrar Ledamöter blifvit yrkadt, att det vore bäst och säkrast, att, till afbetalning å Kocks och Ståhles skulder, föreskrifva en stående årlig ränta; försäkrad genom Inteckning i fast Egendom.

Skriftelige Anbud i afseende härå hafva ock nu mera till Utskotten inkommit, neml. af Ståhles Broder, Handlanden i Malmö P. Ståhle, som föreslagit, att Ståhle kunde erhålla befrielse från bysättning emot det P. Ståhle, jemte flere andre dess anhörige nedsatte en Summa, svarande emot 200 R:d. Banco årlig och evärdelig ränta, eller ock åt Herrar Fullmägtige öfverlemnas, att, med afseende å Ståhles ringa betalningsförmåga, bestämma vilkoren för hans befrielse, samt af Kocks Son, Handelsbokhållaren här i Staden, Carl

Johan

Johan Kock, som erbjudit sig att, emot det Fadren finge vara på fri fot, årligen för evärdeliga tider skulle afbetalas 50 R:d. Banco å hans skulder till Disconten, på det sätt, att Handels-Bokhållaren Kock anskaffade så mycken fast och ograverad Egendom af Jord, att räntan deraf, 50 R:d. Banco, årligen kunde utgå man ifrån man, i hvars händer Egendomen befunnes, hvilken i laglig ordning borde uppskattas af vederbörande, som bestyrka värdet, samt gravationen vid Domstolen göres gällande, på det vid alla omvexlande köp och afhandlingar i en kommande tid måtte ega sin säkerhet; och har Kock derjemte anhållit, att om detta anbud icke antoges, Herrar Fullmägtiges Beslut, om den förut stadgade årliga afbetalningen åtminstone icke upphäfvas.

Vid öfvervägande af desse förslag, hafva Utskotten funnit desamma innefatta enahanda egenskap af beting, i afseende på Kocks och Ståhles förblifvande på fri fot, som föranledt Utskottens afstyrkande af de i förra Betänkandet omförmäldte accords underhandlingar. Och kunna alltså Utskotten af skäl, som då blifvit yttrade, icke heller tillstyrka antagande af de nu gjorde förslagen.

Men hvad angår dem bland anmärkningarne som hafva till föremål, att den pröf-

ningsrätt Herrar Fullmägtige i afseende på andre Discont-Gäldenärer ega, borde vara dem lika oinskränkt förbehållen äfven i fråga om Kocks och Ståhles behandling, utan några i detta fall gifne speciella föreskrifter, ledande till särskild hårdhet mot nyssnämnde Gäldenärer, så anse Utskotten, med bibehållande i öfrigt af de åsigter, hvarutur Utskotten trott denna fråga böra i allmänhet betraktas, sig icke kunna eller böra lemna utan uppmärksamhet, hvad i denna del blifvit yttradt; utan få Utskotten i öfverensstämmelse dermed, och såsom en jemnkning af de yttrade särskilde meningarne, för Rikets Höglofl. Ständer hemställa, om det icke skulle göra tillfyllest, att åt Herrar Fullmägtige öfverlemnades, att med Kock och Ståhle, efter förefinnande omständigheter, förfara; så att det må bero på Herrar Fullmägtige att förordna antingen Kock och Ståhle än vidare skola få vara på fri fot, och i sådant fall mot hvad vilkor denna frihet dem förunnas, eller ock att i laglig ordning låta dem åter i bysättningshäkte inmana, allt efter som Discont-Verkets rätt och fördel sådant kan kräfva. Hvilket allt till Rikets Höglofl. Ständers skärskådande vördsamt öfverlemnas.

Stockholm den 26 Julii 1823.

Ankom den 1 Aug. 1823.

N:o 354.

Stats- och Banco-Utskottens Betänkande, i anledning af förekommen fråga om Lånebiträde af Allmänna Medel för Trollhätte Canalverk, samt om upphörande för framtiden af åtskillige afgifter för begagnade Kronans tillhörigheter, hvilka af Canal-Bolaget hittills utgjorts.

Kongl. Maj:t har, under den 20 Februarii detta år, i Nåder täckts, att till Rikets Ständers Stats-Utskott, för att vinna det afseende, som af förekommande omständigheter, påkallas, öfverlemna en af Trollhätte Canal- och Slussverks Bolags-Direction ingifven underdånig ansökning, om proposition till Rikets Ständer, för beviljande åt Bolaget, dels af ett Lån af allmänna medel, till ett belopp af Ett Hundrade Tjugu Tusende R:d. Banco, utan eller mot låg Ränta, och med frihet att först efter 10 års förlopp göra afbetalningen till en tiondedel årligen, dels af befrielse för den kommande tiden från de afgifter, Bolaget hittills varit förbundet att utgöra, för åtskilliga Lägenheter vid Trollhättan, enligt 4 §. af Bolagets Privilegium, samt för Lilla Edets Sluss, enligt föreläggandet uti Kongl. Resolution den 22 Decemb. 1801, då denna Sluss under everdeligt arrende emottogs; hvilka af-

gifter sistlidet år, för de nämnde lägenheterne med Fem Hundrade R:d. Banco, och för Edets Sluss med Tre Hundrade R:d. samma mynt utgått.

Den sålunda till Rikets Ständers pröfning förekomne frågan hafva Stats- och Banco-Utskotten trott sig böra gemensamt behandla, i anseende till den nära gemenskap med Allmänna Finance-Regleringen, hvaruti Beviljandet af det begärde Låne-anslaget nödvändigt måste betraktas.

För att, rörande detta ärende kunna aflemna en i möjligaste mått fullständig utredning, hafva Utskotten härvid sökt göra sig underrättade, ej mindre rörande erforderligheten af den fullkomliga ombyggnad af Lilla Edets Sluss, på en motsatt sida af Götha Älf, emot den, hvarpå den nu finnes inrättad; och den betydliga reparation af Kaflestöms dammen vid Trollhättan, på hvilken hela Slussverket beror, för hvilka arbetens verkställighet lånet blifvit sökt, än äfven i afseende på beskaffenheten och beloppet af Bolagets tillgångar och dåliga inkomster; Och hafva Utskotten, genom de vundne upplysningarne, funnit dessa arbetens skyndsamma företagande vara af högsta nödvändigheten påkalladt; men å andra sidan äfven, att den dertill uppgående kostnad icke bör kunna anses medföra annan olägenhet för Bolaget, hvars tillhörigheter uppgå till ett ganska ansenligt

värde, och hvars inkomster, genom Slussafgifter, de sednare åren uppstigit till betydliga summor, än nödvändigheten att någon tid, genom en minskad utdelning till Actieegarne emot det högre belopp, hvartill den förut ej sällan egt rum, bereda fond för återbetalningen af det lån, som till fyllande af den samlade byggnads-fondens otillräcklighet för behof, hvilka icke kunna uppskjutas, nödvändigt måste af Bolaget upptagas. Något egentligt behof af allmänt understöd för Bolaget, hvarförutan de nu i frågavarande, äfven i allmänt hänseende ostridigt ganska vigtiga, arbeten icke skulle kunna företagas, hafva Utskotten sålunda icke funnit vara för handen; och kunna på denna grund ej eller tillstyrka meddelandet af något sådant, genom eftergifning af stadgade afgifter; Men i afseende på det sökte Lånebiträdet, hafva åsigterne inom Utskotten varit delade; och, vid anställd votering, pluralitetens mening inom 2:ne Stånd befunnits olika med den, som de fleste af de andre 2:ne Stånden bifallit, hvarföre Utskotten nu, till följe af 38 §. Riksdags-Ordningen, få till Rikets Höglofl. Ständer, såsom alternativer, framställa dessa serskilda meningar; Varandes enligt

Det ena alternativet, antaget såsom ovedersägligt att, med den allmänt erkände betydliga säkerhet, som Trollhätte Canal-Bolag hade att lemna, genom sine ansenlige besittningar uti fast egendom, och den betydliga

afkomst af Canalen, som den ständigt ökade rörelsen å densamma beredde, borde Bolaget lätteligen, utan det allmännas mellankommande biträde, kunna hos enskilde Capitalegare bereda sig de låne-tillgångar, hvaraf det kunde komma i behof; och har på grund deraf något lån till Bolaget af allmänna medel icke ansetts böra tillstyrkas; hvaremot åter enligt

Det andra alternativet funnits, att i betraktande, så väl deraf, att Edets Sluss, anlagd före år 1624 på mindre lämpligt ställe, samt sednast ombyggd för mer än 40 år sedan, efter en då bruklig, för varaktigheten af dylika anläggningar mindre tjenlig, method, redan, då den af Staten till Bolaget år 1801 öfverlemnades, emot betalningsskyldighet af årligt arrende, och förbindelse, att slussen i fullt stånd underhålla, var af den sämre beskaffenhet, som alltsedan gjort, och allt mer och mer gör, dess ombyggnad för begagnandet af hela farten å Götha Älf oundviklig; som att icke obetydliga svårigheter torde, i närvarande penningeställning, äfven oagtadt Bolagets kända vederhäftighet, möta anskaffandet af den erforderliga Lånesumman, på de tider, då medel egenteligen erfordrades, och emot sådane afbetalningsvilkor, som af Bolaget kunde, utan större olägenheter, uppfyllas i det sökta Lånebiträdet af 120,000 R:d. Banco icke borde Trollhätte Canal-Bolag förvägras, att, i den mån penningar till om-

byggnad af Lilla Edets Sluss erfordras, utgå af de medel, som framdeles komma att för dylika anslag bestämmas, och hvartill redan före detta Utskotten afgifvit vördsamt förslag; Hvarvid, såsom vilkor för detta låns utbekommande och återbetalning, borde stadgas:

1:o Att, innan första Summan af det beviljade Låne-anslaget får lyftas, bör till det Rikets Ständers Penningeverk, som med Lånets utgifvande får befattning, aflemnas vederbörligen inrättade förskrifningar, och öfrige Documenter, hvilka för Staten medföra full säkerhet af första Inteckningen uti Trollhätte Canal- och Slussverk, med alla dertill hörande Hemman, Lägenheter, Verk och Inrättningar, samt lika fullständig rättighet, att af Bolagets alla inkomster, af hvad namn de vara må, utan omgång bereda sig ofelbar verkställighet af de stadgade Ränte- och Capital-inbetalningarne.

2:o Att den Ränta, som Bolaget åligger att, genast ifrån Lånets utgifvande erlägga, må blifva bestämd i enlighet med den, som för Statens upplåningar kommer att blifva gällande.

3:o Att Capital-afbetalning å lånet icke förr, än från och med år 1829 kommer att ega rum; men sedermera ovägerligen hvarje år utgå, de fyra första åren med allenast 5,

men sedermera allt framgent, till dess Lånet till fullo är liqvideradt, med 10 Procent af Primitiva Capitalet; Hvilket allt Riksens Högl. Ständers pröfning vördsammeligen underställes.

Stockholm den 30 Julii 1823.

Ankom den 1 Aug. 1823.

N:o 355.

Stats- och Banco-Utskottens Utlåtande, i anledning af det, på sätt Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, rörande ytterligare anslag för fullbordandet af Götha Canal, innehåller, behöflige nya anslag af 100,000 R:d. Banco, till verkställighet af de, enligt Arbetsplanen, för detta år, återstående Arbeten.

Genom hufvudsakligt Betänkande af denna dag, hafva Utskotten i ett sammanhang utlåtit sig, rörande de ämnen af olika art, som innefattas uti den till Utskotten remitterade Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, om ytterligare anslag för fullbordandet af Götha Canal; samt att detta Betänkande, på anförde skäl och sätt, tillstyrkt, att penninge-biträden äfven hädanefter må till fullbordande af Götha

Canal

Canal anslås, till de summor, som före hvarje år, funnits vara erforderlige.

Bland dessa för det vigtiga arbetets ändamålsenligaste utförande behöflige summor, hafva Utskotten dock ansett dem, som för verkställigheten af de till detta årets arbetsplan hörande arbeten erfordras, eller de dertill, utöfver redan erhållne 300,000 R:d. Banco, nödige 100,000 R:d. samma mynt, i och för de serskilde, i afseende derpå förekommande, omständigheter af särdeles beskaffenhet, förtjena en särskild uppmärksamhet af Rikets Ständer; och hafva Utskotten på denna grund ej tvekat, att detta anslags behöflighet och tillstyrkandet af dess beviljande, genom detta, från det hufvudsakliga Betänkandet skiljda, utlåtande, vördsamligen framställa; heldst som Utskotten ej kunna anse beslutet, rörande denna afsöndrade del af ärendet, hafva ett så oskiljaktigt sammanhang med det, rörande de öfrige delarne, att dessa beslut nödvändigt måste blifva det ena af det andra beroende.

Utskotten hafva i följe häraf, med särskildt afseende på denna Anslags-Summa, som finnes vara nödig för innevarande års arbete, enligt den arbetsplan, hvarpå Canalens tidigare färdigblifvande sig grundar, trott sig finna en ganska betydlig anledning för till-

styrkandet af detta anslags beviljande deruti, att, enligt hvad Utskotten inhemtat, sedan Kongl. Maj:t, efter derom af Directionen gjord underdånig hemställan, i Nåder gillat och fastställt en plan för innevarande års arbeten, hvars utförande till stor del innefattade vilkoren för möjligheten af de förslags verkställighet, hvilka Directionen i öfrigt, rörande det återstående Canal-arbetets fullbordande, framstält, och alla anstalter för arbetets bedrifvande i öfverensstämmelse med denna plan under hela den för detta år återstående arbetstiden blifvit träffade, ej mindre genom till arbetsställena commenderadt större antal manskap, än genom derefter lämpade uppköp af Proviantpersedlar m. m.; så skulle, då arbetstiden redan så långt framskridit, utan att Rikets Ständer varit i tillfälle att fatta bestämde Beslut, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga framställningar i detta ämne, i enlighet hvarmed denna arbetsplan kunnat tidigare på året utan något äfventyr förändras, nu mera deremot betydlige förluster, till förökande af sammanlagde arbetskostnaden, blifva oundviklige, derest, genom minskning uti de, såsom erforderlige beräknade tillgångar, en inskränkning af det bestämda års-arbetets utförande skulle blifva nödvändigt att vidtaga, genom ett enkelt upphörande af arbetet vid den punkt, hvarvid det befunne sig, då medlen till dess fortsättande bruste, hvilket ej allenast skulle göra en del af de för arbetets bedrifvande till en större utsträckning

detta år nedlagde förberedande kostnader onyttige, samt orsaka nya sådane för arbetets fortsättande ett annat år, utan äfven, i anseende till en del af sjelfva de under detta år redan verkställda arbeten, genom det ofullbordade och för en oblidare årstids inverkan blottstälda skick, hvaruti de måste lemnas, kunna föranleda till nödvändigheten, att, med förnyad lika stor och kanske större kostnad, framdeles åter begynna hvad som varit ansedt såsom redan utfördt.

Utskotten, som i afseende på medel till de anslag, hvilka i öfrigt kunna komma att göras för Götha Canals fullbordande, åberopa sitt förut, rörande sättet för bestridande af dylike anslag, afgifne utlåtande, och i allmänhet anse den grundsats sorgfälligt böra iakttagas, att intet anslag göres på ett sätt, som orsakar någon varaktig förökning af Sedelstocken, utöfver ett visst bestämdt belopp, hafva likväl trott sig, utan att härifrån uti något afseende afvika, kunna tillstyrka, att nu omförmäldte anslag för Götha Canal-byggnad af 100,000 R:d. Banco genast må från Rikets Ständers Bank förskottsvis utgifvas, för att af Banken, till anslag för allmänna arbeten utgående, vinst för nästa år innehållas, och såmedelst blifva Banken ersatt. Hvilket dock Rikets Höglofl. Ständers omprófvande vördsammeligen underställes, tillika med de af åtskillige Ledamöter yttrade särskilde meningar.

Stockholm den 30 Junii 1823.

Utdrag af Protocollet, hållet vid Höglofl. Stats- och Banco-Utskottens sammanträde den 30 Julii 1823.

S. D. Vid justeringen af Betänkandet, i anledning af det, på sätt Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, rörande ytterligare Anslag för fullbordandet af Götha Canal, innehåller, behöflige nya anslag af 100,000 R:d. B:co till verkställighet af de enligt arbetsplanen för detta år återstående arbeten, begärde Herr Brukspatron Bjur, att dess yttrade serskilda tankar derom måtte Betänkandet till Rikets Ständer åtfölja, enligt hvilka Herr Brukspatronen först ansett det vilkor böra uttryckeligen fästas vid det beviljade anslaget, att den ännu återstående insättningen å Actie-egarnes Capital äfven blifva inom detta års slut verkställd, genom någon betydligare Contant inbetalning, än den som komme att ega rum, om insättningarne till nästa år uppsköts, och då tilläts att ske på samma sätt, som hittills genom qvittning af största delen mot beräknad ränta, på det att de sålunda af Actieegarne insamlade medel måtte kunna något betydligt bidraga till sjelfva arbetets bedrifvande, eller för den händelse, att Rikets Ständer icke funne skäligt att anslå några byggnads-bidrag för nästa år, hvarå det nu förskutne kunde afräknas, vara att tillgå för ersättningen af detta förskott; men sedan Utskotten nu bifallit ej allenast vissa anslag till

ett ganska betydligt belopp, utan ock lemnat tillstånd till Actie-insättningens uppskjutande till nästa år, ansåg Herr Brukspatronen såsom vilkor för utbekommandet af det nu ifrågavarande anslag böra föreskrifvas, att dels detta anslag finge afräknas å anslaget för nästa år, dels Bolagets Actie-egare afsade sig den rättighet till utdelning af behållna vinsten å färdiga Canal-linien, hvartill Utskotten genom nu äfven fattadt beslut, funnit den vara berättigad.

Herr Rådman Lundgren begärde ock, att såsom dess serskilda tanka måtte anmälas den yttrade meningen att, för det detta år återstående arbetet, något ytterligare anslag ej borde göras till högre belopp än 70,000 R:d., i anledning af den Actie-egarne åliggande insättning som enligt Herr Rådmannens tanka borde ofelbart ske och lemna tillgång för de återstående 30,000 R.d.

Herr Revisions-Secreteraren Stråle uppläste ett, i anledning af anmäld reservation, författadt skriftligt yttrande, så lydande:

Då jag instämt uti Höglofl. Utskottens beslut att tillstyrka det Riksens Ständer måtte bevilja det äskade förskottet af 100,000 R:d. för att detta år fortsätta arbetet vid Götha Canal, har jag derjemte äskat, att de Höglofl. Utskotten vid detta anslags tillstyrkande, hade för Riksens Ständer framstäldt

till anmärkningar emot Canal-Directionen, de anledningar som förekomma i afseende derå, att de företagit innevarande års arbete med beräknande af högre anslag än dem Riksens Ständer hade beviljat. Till Canal-arbetet för detta år är mera än 300,000 R:d. icke af Riksens Ständer anslaget. Det oaktadt har Directionen uppgjort en arbetsplan, beräknad efter 400,000 R:d. anslag, och öfverlemnat den till Kongl. Maj:ts pröfning. Kongl. Maj:t meddelade derå sin stadfästelse, med vilkor att den supponerade högre summan blefve att tillgå. Detta bifall lemnades i början af året, och det är ganska sannt, hvad som anföres derom, att man då borde förmoda, att det begärdte högre anslaget blefve af Riksens Ständer beviljadt innan arbetstiden inträffade. Men när Directionen, hvars flesta Ledamöter varit medlemmar af Riksens Ständer, icke gjort någon framställning derom, att det vore nödvändigt att särskildt yttra sig om detta anslag, innan arbetstiden inträffade; huru har då Directionen kunnat sätta i verkställighet den af Kongl. Maj:t blott vilkorligt gillade arbetsplanen? Efter min tanka var detta gillande återkalladt i den stund arbetet skulle begynna, och något högre anslag icke var af Riksens Ständer beviljadt, och det hade då varit Directionens skyldighet att uppgöra och för Kongl. Maj:t framlägga en annan arbetsplan, grundad på de medel, som till arbetets utförande funnos; i stället att, såsom nu skedt, begynna

arbetet i förlitande derpå, att Riksens Ständer, genom framställningen om ökad kostnad i fall anslaget nekades, skulle under en längre framskriden årstid äfven mot sin vilja tvingas att gifva sitt bifall. Detta sätt att söka komma till målet, kan icke annat än väcka missnöje, och jag är öfvertygad att Canal-Bolaget både för det närvarande och ännu mera i framtiden skall komma att skörda ganska menliga frukter af det förhållande som så väl vid denna som ännu mer vid föregående Riksdagar emot Riksens Ständer blifvit iakttaget.

Härmed förenade sig Herr ÖfversteLieutenanten von Hejne, Herr BergsMechanicus af Uhr, Herr Professor Fröberg, Herr Rådman Lundgren, och såsom tillägg till sine förut yttrade tankar äfven Herr Brukspatron Bjuhr; — Hvilka alle yttrade skiljaktige meningar skulle genom Protocolls-Utdrag, det till Rikets Ständer afgående Utlåtandet vidfogas. Ut Supra

Ex Protocollo
J. M. Spens.

Ankom den 10 Sept. 1823.

N:o 356.

Riksens Höglofl. Ständers Stats- och Banco-Utskotts Betänkande, i anled-

ning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Riksens Ständer. angående ytterligare anslag för fullbordandet af Götha Canal.

Genom till Rikets Ständer under den 27:de Februarii detta år aflåten Nådig Proposition, har Kongl. Maj:t, i anledning af Götha Canal-Directions, på Bolagets vägnar. i underdånighet gjorde anmälan om behofvet af ytterligare bidrag till Canal-byggnadens fullbordande, samt framställning af åtskillige andre Bolagets angelägenheter, till Rikets Ständer öfverlemnat, att öfver de uti Canal-Directionens ingifne underdåniga ansökning förekommande, och härefter omförmäldte, ämnen besluta, med afseende äfven å de förslag, Kongl. Maj:t derjemte funnit för godt, att, rörande åtskillige af desse ämnen, bestämdt till Rikets Ständer framstalla, på sätt, som härefter ytterligare upptages.

Enligt den undersökning af det återstående arbetet, som Directionen till grund för kostnadsberäkningen förmält sig hafva anställdt, uppgår hela kostnaden för Götha Canal till 7,911,547 R:d. och då den redan färdiga delen kostat 5,623,348 R:d., utgör den summa, som för återstoden erfordras 2,288,199 R:d., hvaraf omkring 238,199 R:d. kunna påräknas af nuvarande behållningar i Förrådspersedlar och Inventarier, så att för Canalarbetet, ifrån och med detta år, till dess full-

fullbordan efter nu uppgifne plan, ett anslag af tillsammans 2,050,000 R:d. vore nödvändigt. Genom det nu upprättade Förslaget, har Directionen vidare anfört sig hafva ansett dess skyldighet fordra, att uppgifva en sådan plan för det återstående arbetet, som med minsta kostnad kunde leda till målet på möjeligaste korta tid, heldst Directionen förmält sig kunna med säkra beräkningar styrka, att, utan tillräckligen anslagna tillgångar för näst påföljande Sex år, ifrån och med det innevarande, samt de årliga anslagens afpassande efter arbetet, naturligtvis i början större, och emot slutet mindre utsträckning, minst 2:ne år till skola fordras för Canalens fullbordande, och kostnaden genom denna tidsutdrägt, ytterligare ökas med minst 240,000 R:d., äfven om det hittils begagnade byggnads-biträde af 300,000 R:d. årligen ytterligare skulle blifva fortsatt; men om byggnadsbiträde ej ens till detta belopp om året hädanefter skulle erhållas, komme tiden att än vidare aflägsnas, och arbetskostnaden med detsamma stiga, ej blott i mon efter summans minskande, utan progressionsvis; Actieegarnes ränta under byggnadsåren i alla fall oberäknad.

Canal-Directionen har derföre förutsett, och uti Förslaget antagit, erhållande af följande Bidrag, neml.:

Innevarande år	1823	R:d.	400,000
	1824 . .	-	400,000
	1825 . .	-	400,000
	1826 . .	-	350,000
	1827 . .	-	300,000
och	1828 . .	-	200,000
	Tillsammans	R:d.	2,050,000

Med lemnad rättighet att, när så behöfdes, få ett föregående år uppbära högst 50,000 R:d. af det påföljande årets anslag.

Kongl. Maj:t har, vid öfvervägande af detta vigtiga ämne, i det skick Götha Canalbyggnad nu är, och med afseende å den allmänna nytta, som hela planens fullkomliga utförande bör säkrast utveckla, funnit sig ej kunna tveka, att hos Rikets Ständer föreslå, att, efter pröfning af de, öfver återstående arbeten gjorda beräkningar, anvisa erforderliga medel till deras fullbordande, i en ordning, som jemnförelsevis förenar minsta kostnad med minsta tidsutdrägt, hvarvid Kongl. Maj:t förklarat sig anse rättvist och nyttigt, att, derest Rikets Ständer skulle finna Statens tillgångar ej för det närvarande medgifva årliga anslag till fulla beloppet af de kostnader, som fullbordandet af Götha Canal och af andra Allmänna anläggningar utaf enahanda beskaffenhet kräfver, dessa kostnader i någon mån fördelas på efterkommande Slägter, som oftast hemta största förmånerne af dylika anläggningar.

Uti en af Directionen uppställd Calcul öfver Canalverkets förmodade Inkomster och Utgifter under 6 år, har Directionen vidare föreslagit att, i stället för utbetalning, af den Actie-egarne under nämnde tid tillkommande ränta, hvilken de hittills åtnjutit, genom qvittning å deras hvartannat år gjorda inbetalningar, de skulle efter de Sex årens förlopp anses hafva insatt ytterligare 20 procent utöfver det tecknade Capitalet; till hvilken ytterligare insättning Directionen trott sig kunnat påräkna Actie-egarnes samtycke, så framt dem beviljades att all inbetalning af Actierne, hädanefter, såsom hittills, utgeck endast hvartannat år, och att, med afseende å den sistlidne år skedde afbetalningen af 10 procent, de nu återstående 10 procenten af första teckningen således ej utfordrades förr än år 1824, och sedermera till ett lika belopp hvartdera af åren 1826 och 1828, med begagnad qvittningsrätt emot förfallna räntor; Och har Kongl. Maj:t i anledning häraf sig i Nåder yttrat, att genom bifall till Actie-egarnes anhållan, att den i år föreskrefne sista inbetalningen af 10 procent å tecknade Actie-Capitalet må till nästa år förflyttas, syntes en lättnad för dem kunna beredas, utan någon olägenhet för det allmänna; hvarföre ock Kongl. Maj:t särskildt i Nåder fästat Rikets Ständers uppmärksamhet uppå en af Canal-Directionen, i sammanhang med de öfrige, äfvenledes framställd begäran, att lyftningen af det för detta året förut anslagna byggnadsbiträdet, till dess

fulla belopp, måtte medgifvas, utan att Directionen förut behöfde infordra den sista Actie-Insättning, som 1815 års beslut inom detta års utgång föreskrifver; rörande hvilken särskilda framstälning, Utskotten ock, med afseende å dervid förekomne omständigheter, afgifvit serskildt utlåtande, som vunnit Rikets Ständers bifall.

Direction har dessförutan, äfvenledes på Bolagets vägnar, i underdånighet anhållit om Kongl. Maj:ts Nådiga förord till Rikets Ständer, till vinnande af den försäkran för Bolaget, att sedan Canalen blifvit färdig, och så länge densamma ej kan gifva Actie-egarne en skälig afkastning, dessa må kunna påräkna, att af Staten erhålla årlig ränta å deras Actier, såsom någon ersättning för den utaf Discont-Inrättningen ifrån början förväntade inkomst; i hvilket afseende blifvit föreslaget, att, så länge Canalens behållna inkomst ej gåfve minst 3 procent åt Actie-egarne, dem tillförvissades att få af Staten uppbära oafkortade 3 procent på deras insatta Capital; Att, så snart Canalen gåfve nämnde afkastning, Statens årliga ränte-tillskott skulle nedsättas till 2 procent, samt att allt sådant tillskott skulle upphöra, när Canalen lemnade Actie-egarne minst 5 procents afkastning; äfvensom Directionen väckt fråga om medgifvande af Actiernes beläningar uti Rikets Ständers Penningeverk; Och Kongl. Maj:t har till Rikets Ständers beprö fvande öfverlemnat de

af Canal-Directionen på Actie-egarnes vägnar sålunda gjorde framställningar, med tillagdt Nådigt yttrande, att det visserligen å ena sidan vore ostridigt, att Actie-egarne frivilligt ingått i Bolaget, och att de för Canalbyggnaden erhållit allmänna bidrag, som vid företagets början icke påräknades, men på andra sidan ock förekommer, det Actie-teckning genom Konungs och Ständers sammanstämmande beslut uppmuntrades, att den, af flere orsaker, vållande tillökning i kostnaden utöfver första beräkningen ej kunnat af Actie-egarne förutses, samt att en särskild, i privilegierne dem beviljad, förmån, genom tillfällige omständigheter, gått förlorad.

Stats- och Banco-Utskotten, som, i afseende på detta ärendes närmare utredning och utlåtandes afgifvande deröfver, fått högstberörde Nådiga proposition till sig från samtelige Riks-Stånden remitterad, tillika med åtskillige, så väl i anledning af densamma, som eljest i afseende på samma ämnen, inom Höglofl. Ridderskapet och Adeln gjorde anföranden; hafva, efter det, de särskildt utlåtit sig, på sätt förut är nämndt, rörande en deruti förekommande omständighet af serdeles angelägen art; så mycket med tid och ämnets beskaffenhet varit förenligt, granskadt de af Directionen till Kongl. Maj:t i underdånighet insände Utredningar, Kostnads-förslag, Chartor och öfrige Handlingar, hvilka Kongl. Maj:t låtit till Utskotten aflemna, tillika med de

anmärkningar, som dervid af en bland Utskottens Ledamöter blifvit gjorde, och de i anledning af desse, ytterligare genom Canal-Directionen ingifne förklaringar.

Inför Rikets Höglofl. Ständer framläggas nu resultaterne af denna granskning, jemte tillstyrkande af de Beslut hvilka Utskotten för deras del ansett böra af Rikets Ständer i detta ämne fattas.

Utskotten hafva trott sig härvid kunna antaga såsom säkert, att fullbordandet af Götha Canal-arbete, som af Konung och Ständer blifvit ansedt så vigtigt, och hvartill, vid förflutne Riksdagar, så betydlige bidrag blifvit anslagne, icke heller skall, då de förut härtill beviljade anslagen af Allmänna medel detta år upphöra, vid denna Riksdag blifva, till dess numera, för en mindre betydlig del återstående fullbordan, öfverlemnadt åt en osäker framtid, och således afstanna, innan genom hela företagets färdigblifvande och Canalens begagnande till alla derigenom åsyftade fördelar, någon större förmån af det redan, med så mycken nedlagd kostnad, tillvägabragte kan hemtas; heldst sedan uti denna kostnad till så betydligt belopp redan ingått beredandet af sådant, som till hela företagets grundläggning och lättade utförande nödvändigt erfordrats, och, ytterligare utan uppehåll begagnadt, för det återstående arbetet kan blifva af betydligt värde, men för

ett, först efter flere års mellantid å nyo påkalladt, användande, i flere afseenden icke kunde lika fullkomligt uppfylla de särskilda ändamålen.

Utskotten hafva af denna grund icke trott sig böra draga i tvifvelsmål, det ju Rikets Ständer jemväl vid denna Riksdag lära finna med Rikets sanna fördel öfverensstämmande, och på visst sätt äfven af nödvändigheten påkalladt, att till Götha Canal-arbetes oafbrutna fortsättning anslå penninge-biträden.

Det af Directionen uppgjorda Kostnadsförslag hafva Utskotten i allmänhet funnit vara grundadt på de efter erfarenheten upprättade Tariffer, och således icke ansett anledning vara att förmoda, det verkliga behofvet kan komma att derutöfver uppgå; derest icke oförutsedde händelser, såsom Krig, Missväxt m. m. dylikt, skulle under tiden verka några hufvudsakligare förändringar uti åtskillige af de förhållanden, hvilka under de sednast förflutne arbetsåren varit vanlige, och såsom sådane blifvit lagde till grund för beräkningarne.

I afseende åter å den tid, inom hvilken utförandet af Canal-byggnaden kan anses böra ske, hafva väl Utskotten af de i Directionens underdåniga Berättelser uppgifne beräkningar, jemte hvad Utskotten i öfrigt inhemtat, icke kunnat grunda någon bestämd öfver-

tygelse, huruvida, genom arbetets utdrägt, kostnaden skulle ökas till fullo det uppgifna beloppet af 120,000 R:d. för hvarje, den nu uppgjorda planen öfverskjutande, år, eller någon större eller mindre del deraf; men anse sig dock icke destomindre kunna och böra bestämdt yttra, att genom hvarje uppskof en betydligt ökad kostnad skall drabba Staten, samt att således Directionens Förslag, att på 6 år fullända Canal-arbetet, förtjenar all uppmärksamhet af Rikets Ständer.

Uti den summa af 2,050,000 R:d. Banco hvartill de behöflige anslagen för fullbordandet af Götha Canal, enligt hvad härofvan anfördt blifvit, ansets komma att uppgå, hafva Utskotten funnit vara för närvarande år beräknad en Anslagssumma af 400,000 R:d. samma mynt, och att, sedan det af förre Ständer anslagne byggnadsbiträdet, 300,000 R:d., redan till användande i enlighet med den arbetsplan för året, som Kongl. Maj:t gillat och fastställt, af Canal-Directionen uppburits, likväl till fullständigt uppfyllande af denna plan, ytterligare erfordras ett nytt bidrag af 100,000 R:d.; Detta bidrags beviljande hafva Utskotten icke tvekat att tillstyrka, på sätt derom särskildt afgifvet Betänkande närmare omförmäler.

Beträffande åter beloppet af de årliga byggnadsbiträden, hvilka, under uttryckligt för-

förutsättande det Rikets Ständer antaga det sätt, för bestridande af penningeanslag till allmänna arbeten och företag, som Utskotten uti förr afgifvet utlåtande föreslagit, nu borde anvisas att utgå från och med nästkommande år 1824 till och med 1828; hafva meningarne inom Utskotten varit delade, och, vid anställd votering, pluraliteten inom 2:ne Stånd, ansett Landets tillgångar icke medgifva beviljandet af större årligt anslag för framtiden, än det som vid sistlidne Riksdag gjordes, eller 300,000 R:d. Banco, hvarmed arbetet borde efter en förändrad plan kunna bedrifvas, utan betydligt förökande af kostnaden på det hela; hvaremot åter pluraliteten inom de tvänne andra Stånden funnit, att anslåendet af de, på sätt Kongl. Maj:ts Nådiga proposition omförmäler, såsom nödige uppgifne byggnads-bidragen tillsammans 1,650,000 R:d. att utgå i enlighet med hvad planen förutsätter, eller med 400,000 R:d. år 1824; 400,000 R.d. år 1825; 350,000 R:d. år 1826; 300,000 R:d. år 1827, och 200,000 R:d. år 1828, borde tillstyrkas; på det att sålunda, med den möjligen minsta kostnad må kunna inom den möjligen minsta tid fullbordas det arbete, som, i sin helhet uppfyllande ett i Sekler erkändt behof af förening emellan de Skandinavien omgifvande tvänne Haf, deremot, ju längre dess färdigblifvande fördröjes, destomindre kan, genom ökad inre handels-

rörelse och lifvad näringsdrift, lemna någon ersättning för de derå redan till så betydligt belopp nedlagde Capital-tillskott af enskildes och allmänna medel; dock borde härvid tilläggas den uttryckliga förklaring, att då Riksens Ständer nu, på grund af de beräkningar som af Bolagets Direction blifvit företeddе, till fullo beviljat de begärdte anslagen, Riksens Ständer anse detta bidrag vara det yttersta, som af Statens medel kan till Canal-byggnadens fortsättande beviljas, så att något tillskott derutöfver framdeles icke må af Bolaget påräknas.

Bifall till den af Canal-Directionen gjorde hemställan, att, till jemnkning i arbete och kostnad, när omständigheterna så fordra, Directionen måtte varda tillåtet, att få lyfta högst 50,000 R:d. af de anslag, som kunde beviljas, utöfver det belopp, som för hvarje år blefve bestämdt, under vilkor att emotsvarande afdrag komme att ske å anslaget för det efterföljande året, hafva Utskotten ock ansett icke böra förnekas, enär utgifvandet af en sådan Summa några månader förr eller sednare icke kan medföra någon särdeles ökad förlust för Staten, men deremot medföra ofta betydliga förmåner för arbetets gång och bedrifvande, i händelse oförutsedde omständigheter skulle erfordra opåräknade kostnader till arbeten, hörande till årets plan, eller lemna tillfälle att, på särdeles fördelagtigt sätt redan ett föregående år verkställa förbe-

redelser för det kommandes arbete, likasom Utskotten med afseende å den tid af året, hvarunder dylika förberedelser egenteligen böra verkställas, äfvenledes tillstyrka fortfarandet af samma ordning för uppbärandet af arbets-anslagen, som hittills egt rum, nemligen att 100,000 R:d. få lyftas i början af Januarii månad hvarje år, och återstoden först utbekommas efter slutad revisionsförrättning, och derigenom vunnen säkerhet det de förr lemnade Bidragen blifvit enligt föreskrifter använde.

Af de framställningar, rörande Actieegarnes uti Götha Canal Bolag rättigheter och skyldigheter, hvilka Directionen i öfrigt å deras vägnar gjort och till Rikets Ständers ompröfvande nu böra förekomma, anse Utskotten sig först tillhöra att meddela Utlåtande öfver den skedde begäran, om ändring af den 1815 föreskrifne tid för inbetalningen af de ännu återstående 10 procenten å tecknade Actie-Capitalet, samt denna inbetalnings uppskjutande till nästkommande år; hvilken förmåns fortfarande för Bolaget, att endast hvartannat år förrätta inbetalningen, Utskotten trott så mycket heldre böra kunna medgifvas, som denna inbetalning i alla fall icke skulle kunna före årets slut infordras.

Beträffande vidare det af Directionen föreslagne sättet för liqviderande till Actieegarne uti Götha Canal-Bolag af ränta å de-

ras insatte Capital, under de ännu återstående byggnads-åren till och med 1828, förmedelst en antagen insättning å deras sida af 20 procent å hvarderas Actie-belopp, utöfver det ursprungligen tecknade, hvaremot denna ränta skulle anses qvittad; hafva Utskotten funnit denna framställning icke vara grundad å de rättigheter och förmåner, som hitintills blifvit Actie-egarne förunnade. 23 §. af det för Canal-Bolaget utfärdade Privilegium innehåller, att, under byggnadstiden eller intilldess Canalen blifver till genomfart färdig, bör *af Bolagets medel* till Actie-egarne årligen utbetalas 5 procent för deras insatte Capital, och då Riksens Ständer vid 1815 års Riksdag beviljade bidrag af Statens medel till Canal-byggnaden, och förklarade sig deraf ej vilja hemta någon afkastning förr än Actie-egarne erhållit 5 procents utdelning af *Discont- och Canal-inkomster*, grundade detta beslut sig å ett kostnads-förslag, enligt hvilket arbetet år 1824 borde vara färdigt, och Actie-egarnes inbetalningar äfven då vara slutade. I anledning af särskildt väckt motion vid 1818 års Riksdag yttrade sig Riksens Ständer icke annorledes, i afseende på räntan till Actie-egarne, än att vid afskrifning af Canalens skuld till Discontverket fogades det vilkor, att Staten frikändes från all skyldighet att till Actie-egarne betala ränta å deras insatte medel efter byggnads-åren. Om det således icke kan klandras att Actie-egarne få beräkna sig 5 procent tillgodo, så länge något af de-

ras Actie-Capital ännu är oinsatt, så måste det vara ostridigt, att sedermera *några Bolagets medel* icke finnas, hvarmed räntan skulle godtgöras; Det framstälde förslaget, att under Fyra återstående byggnads-år beräkna 5 procent, eller tillsammans 20 procent, och tillägga dessa till Capitalet, som derefter skulle anses utgöra 120 procent, innefattar således endast en rättighet för Actie-egarne att beräkna en högre ränta å det verkeliga Actie-Capitalet, än hitintills varit medgifven, hvaremot möjligheten för Banken att, sedan Canalen blifvit färdig, deraf njuta afkomst, blefve så mycket mera aflägsnad; och då ytterligare bidrag af allmänna medel nu måste till företagets fullbordande anslås, hafva Utskotten ansett sig ej böra tillstyrka Riksens Ständer, att eftergifva något af den fördel, som tillförne blifvit Banken förbehållen; samt anse af sådan grund den väckte frågan böra förfalla. Men deremot kunna Utskotten icke annat än finna, det Actie-egarne äro berättigade att, ifrån och med år 1825 till och med år 1828, såsom utdelning åtnjuta hvad Vestgötha-Linien af Canalen möjligen kan inbringa, sedan dess färdigbyggande samt underhållande deraf blifvit bestridt, och uppbördskostnaderne afgått; dock så, att bland inkomsterne ej få beräknas de afgifter, hvilka vid transporter af Bolagets effecter, arbets-manskap m. m. erläggas. Och vidkommande den af Kongl. Maj:t till Rikets Ständers beprövvande öfverlemnade frågan, huruvida Actie-

egarne må erhålla någon försäkran, att, sedan Canalen blifvit fullbordad, få under vissa uppgifne villkor af allmänna medel åtnjuta ränte-tillskott å Actierne, hafva Utskotten, enär vid sista Riksdag, Rikets Höglofl. Ständer, genom underdånig skrifvelse af den 2 Julii 1818, fästat det villkor vid afskrifningen af f. d. Götha Canal Discont-Verks fordran hos Götha Canal Bolag af 1,083,877 R:d. 32 sk. 2 r:st. Banco, "att någon skyldighet å Statens sida icke erkännes att ersätta Actie-egarne ränta efter byggnadsåren," äfven nu ansett sig böra tillstyrka Riksens Ständer, att vid de anslag, som nu beviljas, bestämdt fästa enahanda villkor.

Den fråga sluteligen, som äfvenledes uti Kongl. Maj:ts Nådiga proposition blifvit omförmäld, rörande beläningsrätt för Actierne uti Rikets Ständers Penninge-Verk, hafva Utskotten förmodat höra hänföras till, och afgöras i sammanhang med de särskilda Reglementariska föreskrifter, som Banco-Utskottet ensamt kommer att föreslå Rikets Ständer, rörande administration af den särskilda fond för beläning af publika papper uti Banco-Disconten, som af Utskotten samfäldt redan till anslående blifvit föreslagen, hvarföre något utlåtande deröfver för närvarande icke kunnat af sammansatte Utskotten meddelas. Hvilket dock allt, jemte åtskillige Ledamöters särskilda meningar, Rikets Höglofl. Ständers omprövande vördsamt underställes.

Stockholm den 30 Julii 1823.

Utdrag af Protocollen, hållne vid Höglofl. Stats- och Banco-Utskottens sammanträden den 31 Julii 1823.

S. D. Vid slutelig justering af Utskottens Betänkande, N:o 356, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående ytterligare anslag till fullbordande af Götha Canal, åberopades utaf nedannämnde Ledamöter deras under öfverläggningarne yttrade skiljaktige meningar rörande åtskillige af de uti Betänkandet förekommande ämnen, hvilka meningar sedermera blifvit sammanfattade i form af reservationer emot Utskottens beslut, neml.:

1:o *Af Herr BergsMechanicus af Uhr.*

Granskningen af Götha Canal-Directions underdåniga anmälan till Kongl. Maj:t, jemte dertill fogade Handlingar, i afsigt att finna en vägledning för bedömmandet af kostnadsförslagets tillförlitlighet, är ett ämne som har stora anspråk på hvarje Representants uppmärksamhet.

Vid behandlingen af detta ämne har jag ansett den mest upplysande åtgärden vara den, att jemnföra Handlingarne med Directionens vid sista Riksdag afgifne uppgifter, om Canal-Verkets tillstånd, och jag har ansett en sådan åtgärd på en gång lemna den mesta upplysning och tillika vara bestämt antydd

af den vanlige marschen för Riksdagsärenders behandling.

Directionens uppgifter vid sista Riksdag, befinnas väl vara uppstälde i en så summarisk form, att en sådan noggrann jemnförelse ej låter verkställa sig; men denna svårighet är undanröjd derigenom, att min, vid samma tidpunct afgifne enskilde Revisionsberättelse, i hufvudsaken öfverensstämmer med Directionens uppgifter, och som den tillika är uppställd i en tämmeligen utvecklad ordning, så kan den betraktas såsom en sådan Redaction af Directions uppgifter, att en jemnförelse med dem blir möjlig.

En sådan jemnförelse är uppfattad i mitt till afdelningen afgifne Memorial, af den 10 sistlidne April, hvilket jemte de deraf föranledde skrifterne af Herr Lagerheim och af mig, är i ett sammanhang, genom trycket lagdt under allmänhetens ögon och finnes härjemte bifogadt. Ehuru jemnförelsen således redan är utarbetad och det blott återstår att undersöka huruvida de deruti befintlige citationer och slutsatser äro med sanningen och ovåld öfverensstämmande; så har dock afdelningen, efter ett flygtigt genomläsande af dessa skrifter, lemnat de samma *utan vidare afseende*, äfvensom Afdelningen föga vidrört de i Directionens så kallade utredning förefallande Poster, hvilka äro af den natur att

kunna

kunna underkastas någon slags jemnförelse och controll, och på hvilka jag, i mitt Memorial, af denna orsak, fästat en synnerlig uppmärksamhet. Deremot har Afdelningen, med en desto större synbar noggrannhet, uppehållit sig vid de Poster, hvilka, likasom de förra, nödvändigt grundade på godtycklige premisser, som kunna väljas och behandlas så, att resultatet blir sådant, som Calculatorn önskar det, äfven i det afseendet äro controllbare, att man ej eger några likartade facta hvarmed de kunna jemnföras.

Afdelningen kan således sägas hafva anställt en noggrann pröfning; men som Afdelningen till föremål för denna pröfning, utvalt just de delar, som voro af den natur, att inga afgörande anmärkningar emot dem möjeligen skulle kunna uppkomma, så synes mig, att frugten af Afdelningens möda, borde blifva snarare ett ökadt misstroende, än ett grundadt förtroende till Directionens förslag; ty sanningen kan ofta dölja sig för den, som söker henne på alla vägar; Ännu mindre lärer hon upptäckas af den, som vandrar endast de vägar, på hvilka han vet att hon ej kan träffas.

Den som granskar mina anmärkningar och de dem åtföljande skrifter (hvilken granskning jag förestält mig att Afdelningen ej bort undgå att anställa) skall finna, att de Poster

jag anmärkt såsom redan vid sista Riksdag beräknade kunna anses tillhöra tre slag eller Classer. Till

1:sta Classen höra de Poster, hvilka år 1818 voro beräknade med så mycken noggranhet som sådane beräkningar på förhand låta anställa sig, neml.: Posterne N:ris 2, 8, 9, 11 och 12. Om man invänder att desse Poster väl voro beräknade; men att beräkningen ej svarade emot utgången, så gäller derom hvad jag går att yttra om 3:dje Classen.

2:dra Classen utgöres af sådane omständigheter eller Poster, hvilka före sista Riksdag voro otillräckligt kände, och som i fall de bordt särskildt beräknas (hvarpå jag tviflar) *då* bort särskildt upptagas. Hit höra Posterne N:ris 1, 3, 4, 5, 6, och till en del N:o 13. Om dessa Poster ingrediera, (ehuru ej nominatim) uti beräkningarne för sista Riksdag, så böra de nu anses såsom då beräknade. Om de åter då icke ingredierat; så ligger just deruti ett fel, som berättigar till den förmodan, att lika beskaffade fel kunna vidlåda 1823 års förslag, och förorsaka dess otillräcklighet.

Det samma gäller om Posterne i 3:dje Classen; innefattande omständigheter som år 1818 väl voro kände till deras tillva-

relse; men som blefvo ganska felaktigt uppskattade neml.: Posterne N:ris 7 och 10. Hvad hindrar, att lika felaktige uppskattningar och beräkningar kunna finnas i 1823 års förslag?

Väl säger man att detta ej bör förmodas, emedan Directionen nu har en längre erfarenhet; men så sade man år 1815 om 1810 års förslag, så sade man 1818 om 1815 års förslag, och så skall man med ännu mer skäl kunna säga år 1828 om 1823 års förslag.

Mina anmärkningar synas mig således vara väl grundade och jag styrkes i denna öfvertygelse af den omständigheten, att Afdelningen ej bevärdigat dem med någon vederläggning. Men om jag har den öfvertygelsen, att de äro grundade, hvarföre skulle jag dölja den för Rikets Höglofliga Ständer? bör jag instämma i Afdelningens omdöme om förslagets tillförlitlighet, då jag har den öfvertygelsen, att det kommer att slå felt på en ganska ansenlig summa? en öfvertygelse från hvilken jag ej kan frigöra mig förr än de skäl hvarpå den hvilar blifvit undanröjde.

Då jag således anser otvifvelaktigt att gränsen för Canal-verkets fullbordan, så väl i afseende på *tid* som *kostnad*, är

vida mera aflägsen än Afdelningen säger sig förmoda, ehuru jag ej vågar uppgifva någon bestämd term, hvarken i afseende på tid eller kostnad för dess aflägsenhet. Och då jag tillika inser att Staten nu mera ej kan lemna företaget åt sitt öde, så uppstår den frågan, hurudana åtgärder bör Staten i sådane omständigheter vidtaga?

Vid betraktande af denna fråga förekommer, att då Bolaget erhöll sine privilegier, så skedde det, med den förutsättning, att Bolaget af *egne medel* skulle utföra företaget. De ytterligare förmåner af byggnadsbidrag och afskrifning, som Staten sedan beviljat, hafva alla varit antingen åtföljde af vissa vilkor, eller grundade på Directionens förslager och uppgifterne huruvida desse varit tillförlitlige, det visar i öfverflöd nu uppgifne kostnads-förslag. Man känner att utom en skuld af 1,083,877 R:d. 38 sk. 2 r:st. för hvilken Canal-Bolaget häftade till Canal-Disconten och således till Staten, ifrån den stund Staten öfvertog den sednare, hvilken skuld Staten låtit afskrifva, har Staten i byggnadsbiträden uppoffrat 2,700,000 R:d. utgörande ett par Hundrade Tusende Riksdaler mer än ett års bevillning öfver hela Landet, hvaraf blott sedan sista Riksdag Staten på detta företag uppoffrat i contante penningar

utom räntor En och En half Million Riksdaler, och ändock befinnes, enligt Directionens uppgifter, Verket stå på ungefärligen samma punct nu som det enligt Directionens uppgifter vid sista Riksdag då skulle hafva befunnit sig, neml. vara till ungefärligen $\frac{2}{3}$ fulländadt, och om mina anmärkningar ega någon grund, så återstår af verkets fullbordan mera i denna stund, än man, enligt Directionens uppgifter vid sista Riksdag, *då* kunde anse vara återstående. Vid betraktande af allt detta och då såsom redan är anfört, Staten mångdubbelt uppfylt sine löften till Bolaget, hvilka dessutom alltid varit grundade på det felslagna förtroendet till Directionens uppgifter; kan nu mera fråga ej uppstå om Bolagets pretentioner utan endast om företagets upprätthållande.

Lämpligaste sättet dertill vore visserligen inrättandet af ett nytt Bolag och försöket att bilda ett sådant, hvaruti de gamle Actie-egarne voro berättigade att taga Actier i afräkning på sine gjorde *verkelige insättningar*, borde väl icke möta mycken svårighet, när Staten i sådant fall förmodeligen efterskänkte alle sine gjorde uppoffringar, och då den förre Actie-teckningen, som gjordes innan något spadtag var tagit i jorden, ansågs så begärlig, att den blef afbruten på det att den förmodade vinsten ej skulle blifva

delad på allt för många händer. Om byggnadsbiträdena blefvo hemtade ur enskildes Cassor skulle förmodeligen ansenlige indragningar och besparingar kunna åstadkommas, hvilka icke komma i fråga så länge Verket drifves på Statens bekostnad, heldst det, (enligt den finance-plan som blifvit följd och vidare föreslagen till efterföljd,) i så måtto varit de så kallade Actie-egarnes intresse, att arbetet måtte blifva så kostsamt som möjligt, som deras föregifne insättningar hvarpå de väntat att Staten skulle betala ränta, derigenom blifvit desto ansenligare. Likväl lärer möjligheten att bilda ett nytt Bolag vara till intetgjord, genom Directionens påstående om ränte-ersättning efter byggnadsåren, hvilket påstående tydeligen bevisar Directionens egen fruktan, att hela Verkets afkastning ej en gång skall uppgå till räntan för den ringa del af hela byggnadskostnaden, som blifvit bestridd af Bolaget.

Det lärer således blifva oundvikligt att Canal-Verket öfvertages af Staten, och då återstår att öfverväga hvilken plan i sådant fall är den lämpligaste. Om Staten egde Disponabla fonder för detta ändamål, då skulle äfven jag tillstyrka, att företaget utfördes efter den vidsträckta plan som blifvit föreslagen, ehuru jag också då skulle anse inskränkning i de

föreslagne anslagen böra ega rum, emedan, af orsaker som omförmälas (pag. 7 och 8) i min berättelse för år 1818, *visse hufvudsaklige arbeten blifva dyrare, om Directionen har god tillgång på folk och penningar och derigenom är i tillfälle att forcera arbetet.* Men då skuldsättning hvilar nästan såsom ett olycksöde öfver nästan hela den Svenska jorden, då det onaturliga och förstörande förhållande förefinnes, att Staten, som borde upprätthållas af Näringarne, tvärtom måste genom lånebiträden upprätthålla desse; då en allmän vanmagt återhåller och förlamar så väl begagnandet af Landets Naturförmåner i allmänhet, som de fleste andra industrie-företag; då det representativa myntets värde är i ett så starkt fallande, att flere ymniga skördar, långt ifrån att upphjelpa detsamma, knappast förmått att hejda dess fortfarande försämring; då äfven detta mynt ej kan anskaffas i föreslagen mängd, utan att antingen en ytterligare försämring deruti tillvägabringas, eller ock ett nytt skuldsättnings-system införes, då efter min öfvertygelse de föreslagne uppoffringarne för Canal-Verkets fullbordan, blifva ganska otillräckelige och Ständerna således vid nästa Riksdag, skola finna sig i en ännu större nödvändighet än nu att öka uppoffringarne; då Statens värdighet icke lider derigenom, att Staten på Ca-

nal-Verket uppoffrar blott så mycket som den kan hålla ut med i längden, vore det också endast ett par Hundrade Tusende Riksdaler årligen; men då det deremot torde verka lika menligt på Statens värdighet, som på dess bestånd i längden att den, för att öka denna summa med 1 à 200,000 R:d., nödgats ännu mer försämra dess redan nog försämrade finance-system, och framför allt — då man icke kan beräkna följderne af det missnöje, som sannolikt skall uppstå i landet, om utöfver de redan beviljade stora anslagen, äfven det hitintills vanliga anslaget för Götha Canal skulle erhålla en ytterligare påökning, och det just nu, sedan Canalens öppnande blifvit firadt med stora högtidligheter, och Nationen i anledning deraf väntat sig, att desse anslag skulle, om ej alldeles upphöra, åtminstone ansenligt förminskas, hvilket missnöje, inom oss sjelfve jag anser vara vida bekymmersammare, i fall det får slå djupa rötter, än alle de faror utifrån, med hvilka man förgäfves har sökt att imponera på oss, så ålägger mig ej blott min öfvertygelse utan äfven min känsla för Konung och Fädernesland, att protestera emot någon tillökning i anslaget för Götha Canal, utöfver det hitintills vanliga af 300,000 R:d. årligen. Tvärtom anser jag den del af detta anslag,

som

som ej kan tillvägabringas utan Statens skuldsättning, eller utan ytterligare Myntförsämring, böra utgå genom Bevillning, så fördelad, att den drabbar endast den del af Medborgare, som ega åtminstone 500 R:d. Banco i behållen inkomst och påföras dem under en särskild rubrik i Debet-Sedeln. Den i utredningen beräknade förlust af 120,000 R:d. för hvarje år som byggnaden, i följd af minskade anslag, skulle förlängas, grundas på den förutsättning, att samma vidsträckta plan skulle följas, äfven om anslagen inskränkas; men om, såsom naturligt bör ske, arbetsplanen inskränkes i enlighet med anslagen på sådant sätt, att antalet af arbets-stationer, och i följe deraf personalen af Verkets Direction och Tjenstemän m. m. inskränkes, så kan arbetet drifvas på en längre tid utan att derföre blifva dyrare.

Såsom ett ytterligare stöd för min öfvertygelse, att Canal-Verket ej blir fullbordadt med de påräknade medlen, får jag anföra, att då, såsom jag förmodar, man med säkerhet kan hoppas, att med undantag af Forssviks-slussens ombyggnad, inga hufvudsakliga reparationer, som göra Canal-Verket obrukbart, skola på en längre tid förefalla, nämnde Sluss likväl,

ej torde rätt länge ega bestånd, så skall det utan tvifvel finnas vara med en klok hushållning och omtanka öfverensstämmande, att heldre verkställa denna ombyggnad, under byggnadsåren, eller innan Canal-Verket till allmänt begagnande blir öppnadt, än att uppskjuta ombyggnaden några år, för att när den oundvikligen förestår, göra Canal-Verket obrukbart för ett par år, hvilket då skulle medföra de kännbaraste olägenheter för den nya rigtning åt näringarne, som förmodas blifva den hufvudsakligaste vinsten af anläggningen, och för detta ändamål äro inga medel i förslaget beräknade.

När ändteligen Canalen på sådant sätt är fullbordad, skall man utan tvifvel bevisa nödvändigheten af att ombygga Trollhätte Slussverk till lika dimensioner med Götha Canals. Åtminstone har jag svårt att inse, hvarföre man med så mycken kostnad gifvit Götha Canal större dimensioner än Trollhätte Slussverk, så framt det ej skedt i den afsigt, att detta sednare, i sammanhang dermed skulle ombyggas. Och hvar blir då gränsen för uppoffringar åt detta enda håll?

Afsigten med detta anförande är icke att dermed kunna uträtta något i hufvudsaken. Jag har tillräckligt erfarit huru

striden aflöper mellan det allmänna bästa och visse enskildte mägtige intressen, eller rättare, huru dem emellan det icke uppkommer någon strid; emedan Folkets mest påräknade försvarare, i det afgörande ögonblicket, antingen gå öfver, eller draga sig undan, och lemna åt sitt öde de få försvarare, som stå i det yttersta. Jag har äfven erfarit, huru man vill gifva Götha Canal ett så utmärkt rum ibland Svenska Folkets angelägenheter, att alle de öfrige måste vika för denna enda; men jag har framburit min öfvertygelse, och det är icke mitt fel, om denna öfvertygelse förnekas, äfven af dem som torde dela den: Likasom mången ansett min Revisions-berättelse för år 1818 vara förestafvad af begär att gynna Canalen, så skall också mången anse detta yttrande vara dicterat af en motsatt afsigt; men de som så döma, bevisa derigenom, att de sjelfva låta deras yttranden bestämmas af deras enskilda afsigter. Vid båda dessa tillfällen har jag bemödat mig, att uppdraga och framlägga sanna förhållandet, lika obekymrad af följderne deraf för Canalen som för mig enskildt.

Mine Herrar! Om jag får återse flere af Eder vid den Riksdag, som förmodas inträffa 5 år härefter, och om J då kunnen säga mig, att utgången vederlagt hvad

jag nu anfört; så skall ingen lifligare än jag, derât lyckönska vårt Fädernesland.

2:o. *Af Herr Revisions-Secreteraren Strålle.*

Såsom Ledamot af de sammansatte Stats- och Banco-Utskotten, är det min pligt att yttra mig uti de vigtiga ämnen, som hos Utskotten förekomma till öfverläggning. och jag finner mig, ehuru gerna jag sådant hade önskat, icke kunna undgå, att äfven nu fullgöra denna skyldighet i frågan om ytterligare anslag till fullbordande af Götha Canal. Olike äro de åsigter utur hvilka ämnet måste betraktas. Å ena sidan manar National-stoltheten och önskar, att ett stort företag icke måtte lemnas halfgjordt, att nu bevilja de ytterligare bidragen och å den andra sidan framstår den bedröfliga sanningen, att företaget för det närvarande öfverstiger Folkets förmåga: å ena sidan visar sig en stor del af Nationen, såsom delegare i denna inrättning och fordrar att den egendom, som till Canalens byggande på god tro blifvit tillskjuten, icke måtte tillintetgöras, utan att åtminstone någon afkomst i framtiden deraf må kunna påräknas; och å den andra står den ännu större delen af Folket och yrkar med skäl, att icke nödgas erlägga större skatter för att betäcka förluster som andre enskildte personer gjort, genom ett misslyckat företag. Jag skulle således vara tvähågse hvilkendera meningen jag borde följa, om jag icke ansåge

det vara hvarje Representants åliggande, att lemna alla afseenden på enskilda personers fördel, eller förlust och blott till ögnamärke antaga hvad som båtar hela Svenska Folket, och det är i enlighet med denna grundsats som jag skall söka utveckla mine tankar i detta ämne.

Det fordras icke långvariga undersökningar om Svenska Financernas tillstånd för att finna, det ordningen deruti egenteligen härrörer deraf att man velat använda tillgångar der inga verkligen varit att tillgå: Man har begagnat Credit-Systemer, utan att ega Credit, utgifvit räntelösa Skuldsedlar, kållade Bàncoeller Riksgäldssedlar, utan att någon ökad Penningestock varit af behofvet påkallad. Att sådant kunde ske i nödens stund, då Rikets bestånd var ifrågasatt, det kan icke förundra någon Svensk, som känner sig färdig att uppoffra allt för friheten och Fäderneslandet; men att man sedermera kunnat vilja fortsätta enahanda felaktiga System för att utföra stora arbeten inom landet, det skall kanske för våra efterkommande blifva oförklarligt, sedan minnet af de krafter, som hänfört Nationen till ett sådant misstag, hunnit att försvinna. Ändamålet med Götha Canal, skulle egenteligen vara Handels och Näringars förkofran; men huru har man sökt komma till detta mål, då det sker med åsidosättande af ett annat i Penninge-Väsendets stadga, utan hvilket det synes omöjligt att Handel och Närin-

gar kunna hinna något väsentelìgt välstånd; ty hvilken vill väl arbeta, då han icke vet hvad den Egendom är värd, som han med sitt arbete förvärfvar, och är säker att få behålla hvad han lagligen erhållit? Det synes således påtageligt, att Götha Canal hitintills varit i strid med sig sjelf, att den blifvit företagen förr än behofvet deraf varit genom en ökad Production påkalladt, och att tiden för Canalens verkliga nytta derigenom blifvit ännu mera aflägsnad.

Om Riksens Ständer vid 1815 års Riksdag, icke hade beviljat de begärdte Anslagen till Götha Canal, utan i stället användt de Summor, som genom Bevillning indrefvos, och i afbetalning å Stats-Verkets skuld till Banken ingingo, att genom reelt mynts förskaffande consolidera Banken: Om Götha Canal Discont-Direction icke hade utsträckt Credit-Systemet till ett fullkomligt Bankeroute-System och derigenom bragt de enskilda Penninge-förhållanderne i den största oreda och vållat ett ytterligare ålitande af Bankens Credit för att afvärja någon del af det onda; Om detta icke hade skedt, i hvad tillstånd hade väl då vårt Penninge-Väsende nu varit? Månne man icke med säkerhet kan antaga, att vi nu skulle hafva helt och hållet utplånat spåren af 1808 och 1809 årens Krig: Att ett bestämdt myntvärde redan varit tillvägabragdt och i följd deraf de sednare årens gynnande förhållanden i landet återfört tref-

naden och välmågan, i stället att de nu nästan blott gifvit anledning till ytterligare klagan öfver betryck och penningebrist. Om det icke lönar mödan, att nu med ånger se tillbaka på hvad som skedt, och icke vidare kan ändras, så måste det likväl vara vår pligt att begagna den erfarenhet vi vunnit och att taga oss till vara för att genom fortsatte misstag ytterligare försämra vår belägenhet.

Riksens Ständer hafva år 1815, enligt då af Canal-Bolaget framlagdt förslag öfver arbetskostnaden, beviljat hvad som till Canalens fullbordande skulle erfordras. Penningarne äro använde, tiden tilländalupen, men Canalen — är icke färdig, utan ytterligare 1,750,000 R:d. begäres, utan säkerhet, att icke när dessa penningar äro slut, nya erfordras innan målet kan anses uppnått. Det öfverstiger helt och hållet min förmåga, att granska beloppet af hvad som blifvit begärdt. Det är icke eller min afsigt att bestrida det Riksens Ständer skola bevilja anslag till Canalens fortsättande; men jag har trott det vara en pligt att undersöka, om några medel finnas att till Canal-arbetet anslå, utan att anskaffandet deraf kostar landet mera, än som bör på ett sådant företag användas, och om icke förluster af en alldeles oberäknelig skada för Riket i framtiden kunna uppstå om de begärdte anslagen nu beviljas.

Det synes vara allmänna meningen, att landet icke längre mägtar att utbetala de dry-

ga skatter som hitintills utgått och hvaraf en stor del, churu den i Stats-anslaget haft benämning af att afgå på Stats-Verkets skuld till Banken, likväl i sjelfva verket användts till fortsättande af Götha Canal och Bevillningens minskande med den summa som hitintills åtgått till Canalen, synes således i det närmaste afgjord; hvarigenom denna hitintills begagnade utväg upphörer. Samlade fonder finnas ej: Andra utvägar återstå således icke än att göra skuld på ett eller annat sätt. Tillgripes Bankens vinst, så bibehålles den varande Vexel-Banco-skulden, som i sig sjelf icke är annat än National-skuld, vid samma belopp som hittills, eller kanske ökas, den måste framdeles af Landet på ett eller annat sätt betalas, troligast genom Bevillning, som användes till räntor på Utländska Lån under en eller annan form. Ger man ut nya Riksgäldssedlar, ökas villervallan än mera, penningevärdet faller, Stats-anslagen blifva otillräckliga och för att fylla dem, måste säkert nästa Riksdag Bevillningen ökas, och dessutom de utgifne Riksgäldssedlarne af Folket godtgöras. Af alla utvägar anser jag således denna utväg för den som kostar Folket mest.

Att upplåna penningar emot 3 procent, och ställa skuldsedlarne à vista, har jag trott vara det enda andvändbara medlet; men äfven detta medförer stora olägenheter och förvandlas troligen framdeles uti en Riksgäld, som kommer att blifva tryckande. Ett ordenteligt

teligt skuldsättnings-system medelst penningars upplåtande på längre tid, kan, enligt min tanka, icke tillvägabringas, utan att ega ett fast myntvärde, och skall i annat fall ytterligare minska crediten; alla vägar leda således till samma mål, Rikets sättande i Skuld, och då den sanningen torde vara obestridelig, att Rikets krafter genom skuldsättning minskas, lärer denna utväg icke utan högt trängande nöd böra användas. Hvart man kastar ögonen visar sig således endast mörka utsigter för att kunna utfinna medel, som icke betunga landet altför mycket; men ännu bedröfligare visar sig förhållandet, om man föreställer sig möjligheten deraf, om Sverige olyckligen skulle blifvit öfverfallet med krig, innan den tidpunct inträffat, att Rikets financer blifvit iordningbragte. Om ett krig inom loppet af nästkommande 5 år skulle inträffa, så måste Götha Canal nödvändigt genast afstadna för att troligen aldrig åter företagas. Ändamålet förfelas, och endast skadan af de medel man användt för att nå detsamma återstår. Jag vet alltför väl att ett folk, som vill försvara sig, kan göra det utan afseende på goda eller dåliga financer, och jag hoppas, med Guds hjelp, att vår belägenhet aldrig kan blifva så förtviflad, att icke enighet och mod förmå att upprätthålla vår sjelfständighet, men tillståndet efter ett krig blir helt olika, om ändamålsenliga eller förderfliga medel nyttjas till penningars anskaffande der-

till. Är penninge-väsendet i ordningbragt, så kunna vi lugnt motse hvad fara som oss kan hota, och vara trygge att äfven efter slutadt krig, finna välmågan snart åter infinna sig, men i annat fall skola vi, utan de oundvikliga olyckorna af ett krig, äfven vidkännas dem af ett ännu mera förtärdt penninge-väsende, då fruktar jag, att vi endast kunna motse brist och elände. Den som vill afvärja faran, tänker deruppå i tid och låter icke den närvarande stundens lugn bortvända tanken från kommande dagar. Uppskjute vi fortsättningen af Götha Canal, till dess vi mägta att af våra årliga inkomster sammanskjuta medel till densammas fullbordande, så kunna vi äfven, hvad äfven må inträffa, framdeles fullborda detta stora företag. Sätta vi oss åter nu i skuld för att bygga Canalen, och uppskjuta i stället att sätta vårt penninge-väsende i ordenteligt skick, så blottställe vi oss icke allenast för de största framtida förluster, utan betaga oss kanhända till och med förmågan, att kunna fullborda just sjelfva detta stora arbete, för hvilket allt nu skall uppoffras. För min del kan jag icke tveka att sätta ordningen i Rikets penninge-väsende i rummet framför Canalens fortsättande, och då jag tycker mig finna att båda nu icke kunna förlikas, måste denna sednare vika.

För min del kan jag således icke tillstyrka, att något ytterligare anslag till fullbordande af Götha Canal nu af Riksens Stän-

der beviljas, hvarvid jag dock tillstyrker, att det må vara Directionen öppet att uppgifva, huruvida någon mindre kostnad kan erfordras för att sätta den redan färdiga delen af Canalen i fullkomligt skick, samt för att sluta arbetet på den öfrige Canal-linien på ett sätt att det åter kan företagas, när Riksens Ständer dertill finna sig ega medel att anvisa, eller Bolaget sjelf skulle vilja sådane tillskjuta, hvarefter Riksens Ständer kunna yttra sig huruvida den Summa, som till sådana kostnaders bestridande erfordras, må af Bankens vinst för nästa år utgå; samt att Riksens Ständer nu förklara, det de framdeles vid en kommande Riksdag, vilja, när Rikets tillgångar sådant medgifva, utse nödige medel för att fortsätta Canal-byggnaden, derest Bolaget dessförinnan icke skulle finna sig ega förmåga.

Man invänder genast, att, genom uppskofvet af Canal-arbetet, kostnaderne framdeles skulle blifva betydligt större än nu. Detta är väl möjligt och till och med troligt, ehuru äfven dessa förluster genom en klok administration torde kunna betydeligen minskas; men det är enligt min tanka alldeles ostridigt, att desse förluster aldrig kunna jemnföras med den ökade National-välmåga, som ett ordnadt penninge-väsende bör tillvägabringa, och om kostnaderne äfven framdeles skulle något förökas, skola desamma vida lättare då af landet utgöras, än den mindre kostnaden för det närvarande. Upp-

skofvet skall som sådant, i alla hänseenden, slå ut till Nationens fördel.

Åtskillige befara äfven, att ett uppskof skulle vålla att Canal-arbetet aldrig blefve åter företaget. Är detta sant, så måste det vara det största bevis på företagets odugligheet; och då man undersöker alla de medel som blifvit använde för att få företaget att fortsättas, skulle man nästan vara färdig att tro, att upphofsmännen sjelfve ansett nyttan af Canalen vara tvätydig; men jag kan för min del icke tro, att så förhåller sig, utan är fastmer öfvertygad, att Nationens Ombud vid en kommande Riksdag, icke undandraga sig att bevilja de utgifter, som de finna Nationens krafter kunna uthärda.

Med säkerhet förutser jag, att min mening icke kommer att blifva pluralitetens; men detta har lika litet nu som vid andra tillfällen kunnat afhålla mig ifrån, att fritt yttra min öfvertygelse, utan anspråk att dermed verka på andras.

3:o. Af Herr Öfver-Hof-Predikanten Doctor Hedrén.

Vid det föreslagna byggnads-biträdet till fortsättning och fullbordan af Götha Canal, anser jag det af Herr Revisions-Secreteraren Stråhle tillagde vilkor vara ganska välgrundadt och nyttigt, till förekommande af framtida